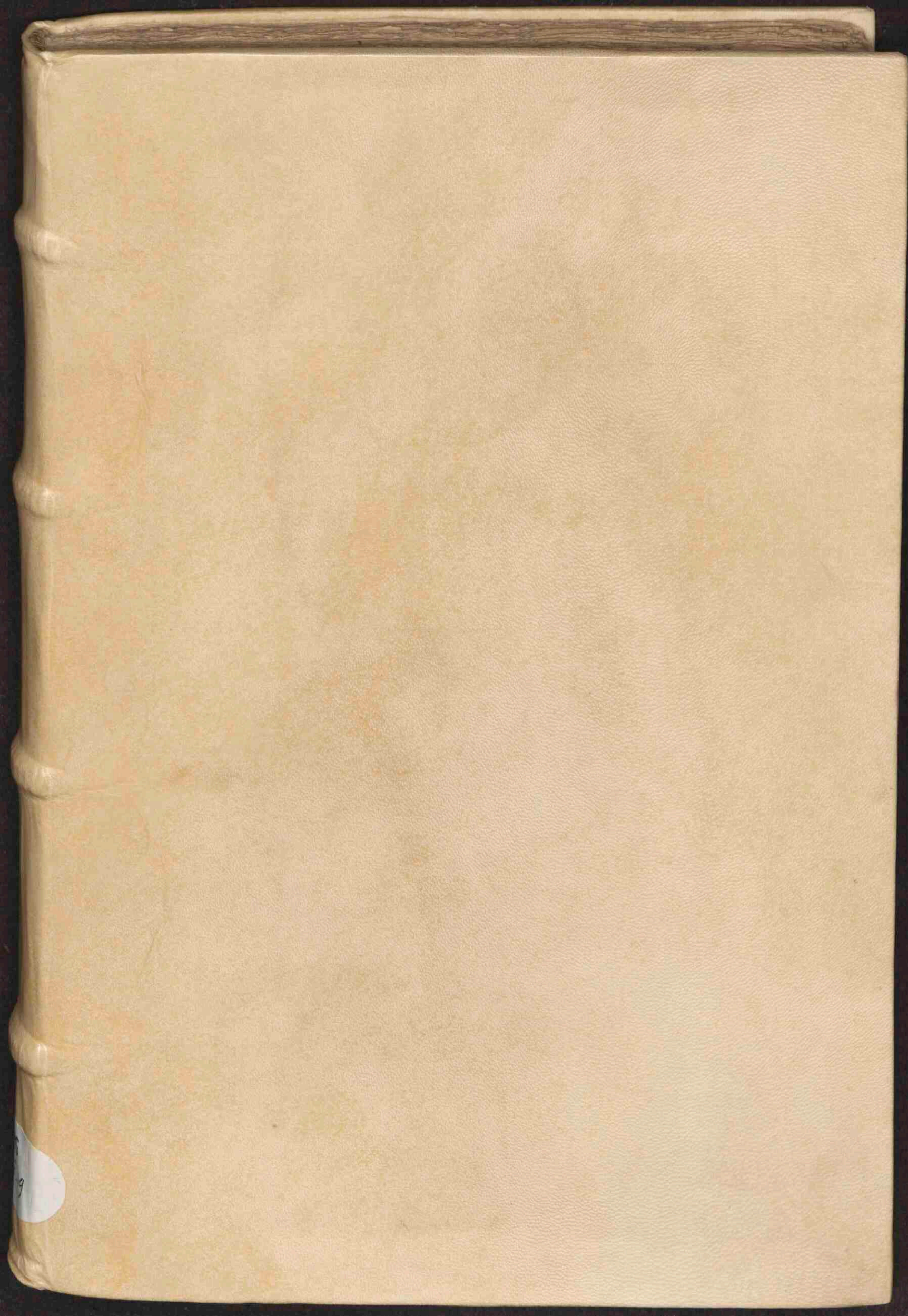

Croniken van den Stichte van Utrecht ende van Hollant

<https://hdl.handle.net/1874/339190>

Hs.
6 F 19

Hs. 6 F 19

1804

Papier. 308 × 215. 113 fol. XVI^{de} eeuw.

**Joh. van der Beke, Cronike van den Stichte van Utrecht ende van
Hollant (met vervolgen tot 1408).**

Fol. 2a begint: *Eersamen gheduchten vaderen* enz. Fol. 99b: „...Dit gesciede op Sinte margarieten dach in den iaer voersereven (1393. Uitg. van Matthaëus, p. 294 boven). Ende als bonifacius die paus ...vernem,” enz. Fol. 113b eindigt: „...quamen sy weder tot Amsterdam omtrent onser vrouwen dach nativitatis.” (Uitg. van Matthaëus, p. 336). Bij S. Muller Fz., *Lijst van Noord-Nederl. kronieken*, wordt het niet vermeld.

Op het schutblad achterin staan eenige aanteekeningen van de hand van Cornelis Booth. Het schutblad voorin is een Engelsche akte op perkament van 1594. Het handschrift is gebonden in een akte op perkament van de 17de eeuw, waarvan de randen zijn afgesneden.

Geschenk van Mr. J. A. Grothe.

113 b
113 b

MS. HIST.

198

1804

MINUTEMAN

1804

1804

Ms 6 F 19.

Ms 198

1804

Dit sijn die croniken Van den
Ghesichte van Utrecht en
van Holland:~

Die sind die cronken Van ten
o ghebruyken van
Van ten

2

Verſamen ghebedichten vaderen eedelen princen en Heeren Johan biſſop
der heilighekercken tot Utrecht en Willem Hertoghe en graue van den
palaze en prince des lants van Holland Johannes vander behre ontbiet
v. pijs biſſop en ſatichz Ende beghert te ſrijue die iaerlyce hiſtorie
waer of wij v heerlichz doen beſtaen dat wij die geſten en daede
der heilighe biſſoppe van Utrecht en der oetmoediger princen van
Holland vergadert en beſneue hebben mit groeter vliete en mit anbi
de en gheſocht wt iaerlyce hiſtorien roemliken boeken priuilegien
wt dieſte en wt binnē daer wij wel na vij iaer ouer ghearbeit
hebben wt wijt volbracht hebben op dat dieſe ghedenckenſe der
groeter heeren ouermits traechheit des tijts niet weliche vergheten
en bliue Ende want die geſten der Proceſſ biſſoppe en der
Princen alſo vele ondermenget ſijn datmeſe niet liefdelike ſuide en
mach behandelich der geſten hoere rechten ganch te hande Daer
om ſo hebben wij onſen lieue heere deſe tegenwoerdighe hiſtorie
vergadert en beſneue van hoeder buder geſten ſo wij alder wt
te en lieſte mochten Welcke hiſtorie wij wtter woerdichz ſende
in te leſen om daghelijce tijt corlinghe en op dat ghij daer in leet
hoe goet en hoe blijdelich is v en wtter volcke onderlinghe te
hebben vrede want v volck alme hier nae beſneue vjnden
mach was van eenre gheboorte en van eenre maniere en ſonder
middel onderdanich den Roemſchen heijſer wt holland in twee
woort ghedeilt van den zijken Coninc van Franckrijck als in
een biſdom en in een graefſcap en daer om hant elck mit andere
vrede en behoet v vrienſcap en voderſtaet v viande van binnē
en vvermicht v in v volck mit ongheſeide eendrachthichz En iſt
dat ghij eendrachtelich vrede en vrienſcap houet ſo en mach v
mitter hulpen goets niemant deere Daer ghij te vele ſtede in
romken der waerhz onderbinde moget iſt dat ghij deſe hiſtori
o meſtlich onderſueket want ouerde der Philoſophen die ghe
ſiedeniſe der gedenne tijt ſijn waerachtighe teijken higher der
tegenwoerdighe en der heromender tijt Nu willen wij daer wt
materien des vberhes en wantet waerliche recht en woerdich
is ſo beghinne wij ten alre eerſte onſe romijne dat is die tijt te
beſrijue van de ghene die alre ding is ee beghin en eynde.

A

Van

Van Anthominus die dat eerste caſteel timmerde -
daer nu Vrecht ſtaet en noemdet Anthomina.

W aez om vande iaer dat Adam onſen eerſte vader geſcreuen was
v. m. r. en oec op die vijftalende van Januarij op die ſonnedaechs
nacht wert gheboen te Betlehem der ſtadt in Juda die overloſer
der werelt onſe here Iheſus Chriſtus waar godt ende menſche
vander ſaliger maget maria in des keijſers Octavianus gelyc iaer
die die eerſte was diene Auguſtus heet en was ee gebieder
oer alle die werelt Deſe Octavianus heet met reden Auguſtus
dat is te verſtaan die een dinc merder oft oer want dat Iu-
lius Caſar niet al ghedwonge had aent Roemiſche rijck dat
Octavianus ſo dat alle die werelt was onder ſijn gebot
Na ſijne doot quam ee Coninc heet Tyberius in ons heeren
iaeren ebi in vres tijden Chriſtus gerijst was en nae hem in
de iaer ons here qua ee keijſer en heet Gaius En nae
hem qua ee keijſer heet Claudius in de iaer ons here gelyc
Ende daer na qua in ons here iaer vbi ee keijſer en heet
Nero die ee gheſele was en dat rijck begonst te beuerthe en
oermits ſijnder onmiter verſhen die riddersche oefening vergat
Want hij dazehre te Roijſche ſlach mit gulde ſegene vergerest
mit sijde roeden en die heele ſtadt van Rome dede hij ontfche
mit brande En nae vele ſtijde die hij had inder ſtadt ſo doode
hij ſynre moeder en ſynre ſiſter en ſynre broeder mit den
ſmoerde Seneca ſijn meijer die ſijn gebieder was dede hij in
de bade laete ver ader en alſo verſmoore en na dat hij ſinte
Petrus dede rijſen en ſinte Paulus onthoofde ſo dede hij den
keijſer dat eerſte Rodriet an Deſe Nero als die Roemiſche hiſto-
rie inhant dede ſommige tijde vande raede om dat ſij ſijn werelt
heit beuſpen ſonder miſdaet doode en ſommige ſonder wet dat
die ſtadt Rodrijne van de woekhe vbe edelmannen was die
eene heet Gaius die ander Anthominus Gaius was een
van den edele ſenatore En Anthominus was ee vande vber-
diche tijd vna Gaius qua mit ſijn ridderschap vander door
Gallien en in Audent daer want hij inder woekhine vbe
in die water en daer hij timmerde hij ee paleijs alſo me-
keest en daer of heet die ſelfde ſtede gemeenliche noch vuidende
daechs

lob

daechs aquas ziam Anthominus woegh door Germanien dats dier
 diijstlant en qua in Hollandt daer hij byde stroom des rijns ma
 kende te wesen in de iaer ons heere ~~die~~ die om ghedenckens besijns
 naems lange tijt Anthomina hiet en dat selfde lant besiet An-
 thoring ~~voers~~ en sijne nacomlinge mit crachte lange tijt Ja so
 lange dat den Nain en Wilken die stadt die Anthomina heet
 woonne en vermeldt also alsna hier na besneut bynde sal.

Hoe die Saeuen diemen Wilken hiet
 dit lant Wommen.

Daer na in onlange iaere ouermits der menschen soude die
 godt an hem voreken woide so quame ghevoert mit grot
 heeracht maninger bande volck tot barbarien en tot broech
 lant vande lande datme Scandinavia heet die ouermits die ghe
 bens gods alle Europe dat is dat een deel vander Noort
 daer komen en dit lant in leit iamerlich quethende vermid-
 den En mits groete bloedige stijde en manslacht so woon
 sij veel coninkyken die aldus genoymt waren als Gepides
 Alani Sarmati Wandali Anori die me ock Hunne heet ende
 Slane die me Wilken heet want die Gepides bedwoonen
 Italien Alani woonne oostenryck Sarmati woonne Pannoen
 Wandali woonne Afriken Soten woonne Cathalonge Hunne
 woonne galle Slane diene Wilken heet woonne al Holst
 Dit wilde volck datme Wilke heet na dat sij die stadt die
 Anthomina heet gedyneert hadde doe immerde sij te
 vast oestet dat wa de Noede volck sijne naem ontfermt en
 hiet Wiltinborch Daer na lange tijt makende die Wilke ee
 cendrachtichz mit de Noesen dat sij woonde de rijn die Ri-
 nier op daer en mit heeracht beuechte alle dat lant va
 Gallen En also die roemse historie seit so was in dier
 tijt ee herse heijser die Valentinian heet die die glijijde
 heijser va Julij Casar was en verma suethste die mare
 en die verwoechz wa de ontwoede volcke en verzaderde daer
 loye ee machich heere en haeste hem dat ongehoersam volck voe
 der te maen en te bedroene Daer ghesiede dat die heijser soz
 Wan en bedwont dat ongehoersame gediect en besiet al hien
 Sypen.

spoen en voer de zyn weder en vernielde dat castel te Wilken
borch en bedwanch alle erst die briesen in ons heere iaer 1171 en
1172 en haerde waer dan mit zoge en mit groet love weder ende
was mogende krijser daer nae somighe iaer

Van Dagobertus die Coninch in oest branche was die vrecht timmerde en dieerste herste

Daer na een deel iaer als Fractius krijser was in dien tijden
was ee koninch in oestbranch die Dagobertus heet en hadde
Hollant in sijn bedwanch en dede weder maek ee castel va sond
linghe groet timmeren en dedet noene te latine Traicchi dat is te
duijfche ee oerboer wantme daer oerboer en vertolde den
castelme waer vrecht alle romenstap waer meringer hande goede
die by den zyn boer en byder zouterzee binne noethe montang
na west getimmer die eerste herste in die ere sinte Thomas
goosel daer die pyeste arbeit in dede om te behuen dat bre
selich volck mer die arbeit was al om met want dat herster
ghe volck meende immer dat heylighe gheloue te heere vol huer
lande en brache die eerste herste en daer na mit swaren oorlog
moijde sij al Hollandt

Waerom dattet Hollandt gheroempot is :

Hollandt alsment sijt bescreuen in ee boech dat haet de proprietati
bus rerum in de vijftende boech is ee clem provincie gelegen by
de einde waer de zyn daer die zyn in die zee gaet en sijn
zijnt west an brabant et oest west an vrieslant et noert west an
die betuensche zee en west west an die neder galle en an blaer
dere En is ee broulant en waterich allestins mit de armen vout
zee en des zyns ombroberet ghelijc een eylande en heeft binne
vaten en vech mere en sonderlinghe goet vrieant waer om daer
veele beken in sijn En die eerde is tot somighe stede harde bruch
baer en ock sijn daer boschen in te veel stede daer wilde beest
in voede waer by dat daer goede ischt is en in veele steden
ist moerich daerme een materie of macht die ordreich is om
te bame En is ee rijck lant als van de goede dat by der zee
en by de riviere vaert Van veltren lande die hoofst gheroempot
is

in de latine Traiecta inferioris mer Utrecht heet sy in d'uytsche want an
 dienstlant behoert sy nader gelegenths nader zeeden nader heerlichheit
 en mede nader talen en dat oock is groet van lichaem starkheit
 nachte stant van harte schoen van aensichte eerfaem van zeede goet
 ontfiende gehante en vreesaem en min begeere te roue dan ander
 kinde Tot hier toe ist genoemt mer boeke datme heet de propo
 etabilis van nader d'uytscher talen ist ghehele hollant want
 daer oock boschen en hants in plach te vaasthe mer nu heet
 het holland want daer is a letter met ghespede by wille
 der guere diit so visherde

¶ By sult oock dattet ghesichte van Utrecht go die tyt mede hollat
 was verzonnen ouerrijfel en was ee volck eedrachtelike leuende
 mit mekander oerlogende tegen de heijdenen vriesen mer een vol
 west al vander name der vriesen al west dat sy by de ghebove
 gesrijde woerde van de vriesen en bleue eedrachtich mit maltrat
 in eenre eenve en van come maniere ter toe dat sy vander ee
 delen rominge der vrancken in woen gesrijde woerde als in ee
 graefstap en in ee bisdom getijch hier oover gescreuen staet
 Enighe kinde die der dinghen onderstut niet en verstaen die mer
 nu dat het rominge van vranckrijck ware die hollant eerst vol
 gane dat sy billike vacl proeue sante dat sy onrecht seggen
 want hollant nie vallsche tonghe en was noch onder der vrede
 onderdanich mer ware rominge der vrancke en ware van
 trecht en eerste vranckrijck dat nu vrancke lant heet al so als
 die eedel vranck van Troijen diit hant by den zyn eerst begreep
 na hem selue noemde doe by van Troije vrede was mit
 zijne daer die rominge van vrancke of geroome sijn dat wa
 re die maeste rominge vander vrecht in dien tijde naest de
 heijst en plage meest al dienstlant en dat lant omhent prijs
 dat nu vranckrijck heet te beheere mit de vrede En hiel
 de hoere d'uytsche en vreesede so te hier so te colen so te
 aken te mens in Ardenne en daer omhent in lotijche en
 ware elde te prijs want dat alleen nu ghevoorne lant was
 van den vrancke vover die franschoisen of geroome sijn want dat
 nu vranckrijck heet plach te heete francia togata dats te
 seggen ghemantelt vranckrijck daer om heet die franschoisen
 in latine

in latine frangere dats in duijts te seggen geboore van de vranche En
oüermits die Boechtz vander franscher roene die go die tijt was in de
vranche lande so hiet die lide noch hiden des dachz die vrie vran
ken om dat het roomche rijck daer by so hochte verheuen en ge
eert was Püppin die zrone was duijtsch geboore syn soen Karol
markel wort in onechte geboren en geboore te hier Dese mar
kel maecte syn Palleijs te Colen dat Agypa slach te hiet end
himmerdet daer nu staet onser vranche hieck int capitolium Püppin
die dwerch sij soen des gelijche dies wurde lichaem nu rust
tot Aken daer hij meest te woonen slach eer hij troonsche rijck
werch by hier der vorste van almanche Daar na also sij
tot spaenge dagelijc veel antwers hadde die go die tijt heijden
waren die vryt vranche rijck seer anochte so bleue die vranche
rominge veel in die lande so dattet vele bewaent worde En
haert dede wijngaert bringe tot vranche en dede siet over
al in vranche dat een soet bequaem land is so dat sij zed
die tijt die roen aldaz behanden hebben die sij mitte besirkinge
des heylige rijcke seer groet en wijt gemaecht hebben Doch
achter dien dat sij hem aldaz so vraske neder sitende so is dat
heylige rijck tot hoere hande gerome als kenich is want
sij hem doe meer te vranche tonge gane dan te duijtsche
Die vranche dat rijck niet besit en mogen also die Paüs dat ordiner
de in gemeen raede mit de rominge van germanien van vranche
en van sassen dat nu altsame almanche heet dat dat heyl
hige rijck altoes geregiert sante vrasen vande duijtsche En die
südtme hiesen by de hoge hieckborste die in almanche daer
toe geboecht worde zeder dat het rijck de grieke ofghe
toghen wort by gemeen raede der heyliger kerste en des
heylige rijcke Oüermits dat sij der kerste en der heylige geloz
ne vrasen hulpe weijerde tegen de heydene sarasinen
die die heylige kerste en kerstentz in ytalien zeer destiner
de en Jamerlich bedruchte daer die duiderhande narien van
duijtsche willich toe beriet waren en in godts eere onder moe
der kerste die barbare en sarasin mit hoere mogenhcz be
drue Welcke duiderhande duijtsche tonghe vrasen germanie
vranche en sassen die doe altsame mit eend nand geheet
worde almanche dats in duijtsch te seggen een groote vlozhet
Want

Want die aem des heylige roemse rijck grote vogel heeft veel
 klein vogelkens onder te besidde en te coede hier om hebben
 sy onrecht die die coninge der brande heet coninge va brandrijck
 Want brandrijck is ee men lant bijde andere en is gheheek der
 branden rijck ouermits dat die brande dat lant noome va den
 heydene en is wel te prouen dat die branden manich hondert ier
 ware voer die franchoyse want tuer voort ghesicht doe abraz
 ha bij ier ant was och so was ee trojaen va dier
 mids gheslachte gebreke brande die hant va germanien ber
 greep en heeft die noem daer of behande gelijck hier voer
 bescreuen staet hier na om dat die franchoyse groter worde mit
 walsche narij al so sij de brande afginghen daer sy of ghe
 noome ware en sy vande heylige rijck gheset worde by ge
 meene ouerdrachte en by de groote kaerke seluer ouer ghe
 ghe vop om rechte mitsgo dat die duijtsche dat rijck altoes
 behande sante so sij selue ee brande duijtsch gheboore was
 so wert daer na den franchoyse te moesoen geordiment dat
 die eer gedeelt sante worde en want die heylighe staet in
 dijen principale narien so sante hebbe die romaine ende
 italien die herche om dat sy togin sel ware van de heylige
 gelooue die germanie en brande dat sijn die duijtsche
 soude hebben dat rijck om boue mogenths en die franz
 hoyse en wale sante hebbe die schoole om boue wijshs
 en doenths also als dat noch sijn de des daerhs is.

Die prince van brande die karolinge sijn ghebeeten
 berechte lange tijt dat roomse rijck die deelde al
 holland alme hier na bit sal d'ostrey in twee bescrij
 sien als in ee bisdome en in ee graeffschap want kaerl die
 men martelg heet die ee coning was dor brande en
 hem onder want die bescrijpsien va germanie en brande
 gaf der kerche tuercht die eerste ganc en coning
 kaerl diene de caele heet en na roomse krijser
 was

Was gaf die heilichheit van Holland die eerste graeffsijp al vast datse
van andere tijden daer te voere beheert hadde gheueft Als van
Althovis van Troyen, en sijn naromelinghe die na so menich
jandich worde dattet noot word, ende heer te hebbe En op
dat wij behoude moege dat die eerste begin beide vant bisdo
van Utrecht en vander graeffsijp van Holland So ist noot dat wij
beginne en onse oorsprong make voren eerste van iingelant

Also die engelische historie inhant so quame die neder Sassen
mit onghelude strepen in betangue datme in engelant hiet ende
noome dat lant en bleue daer in en die Paüs Gregorius
die heijliche kerer beherde dese selue lude totter granen des
doosels Bij twee kerers die ce heet Augusting en dander
heet Mellin als in dialogo besneue is van vechte Meder Sasse
ofte vriesen oernuts der oversumichheit gods geboore wort een
kint dat Willebrordus heet en sijn vader was Wilgifus ghez
noemt die sijn kint Willebrordus begin broders gaf te kerer
Wies clooster dat Hazou hiet daer wort hij clerich gheleert
en ontfint daer rime en tot sijn op iare bleef hij daer
in hoger keringhe Daer nae quic die iongeling van driecht
te driechde go thimmede en sochte mit groeter vliete die suetich
heit des kerens en qua tot sinte Egbert die die eerste bispo
was van noortsummer lant en is he na ghevolcht als een
ouerste meester des trouwen den kerens tot iingelant op dat hij
daer sonder romer van tijliche dinghe mochte kin een he
melich kin En van dese Egbert ontfint Willebrordus sijn ouer
liche orde Daer na als die verlesigstra historia seijt so seude
dese Egbertus Wigbertus sijn dijuel in germamen op dat hij
de ongelouiche volke kerer mochte die vachz de heij
ger enangelien mer dese Wigbertus wort so wederstaen
mit des kerens behendichheit dat hij mit sijn kerer an dat
harde volke luttel vorderde en aldus ongedaen sijnre boit
soo voer hij weder in Engelant

In de Jaer onse here geboorte alsme seef bi en or so
en

6.
en liet dese selfde Egbert niet af van sijne goede beginne ende
sende doe Willebrordus die doe priester was mit zij geselle in
germanien om daer ongelovighe volcke te beheren tot de rechte
geloove en sinte Willeboerts medegefelle waren als singbertus Willi
boldus die in oestoranchrijck daer nae bisscop waren die abt Wini
boldus en The Walde die pape waren en marklaers. Weidfi
dus en Markimids die pape en professore waren en Albe
ridus die ee diaken was en onergaf dat Coninckrijck van Eng
gelant dat hem van sijne vader aenroome mochte en ghinc
Johannes Willeboert nae en want dese heylighe koudes ghe
boore waren in Engeland vander wederzafte gheslachte
daer om mochte sy te bet predike die ewangelien in diijt
Iherusalem

In de iaer ons heere 615 en gij versamde Pipinus die
Joungende coninck van Francke ee groot heere van ridderij
en van gheue en maechte eenen goet herbaert in Oostlant
tegens den coninck Rabode Dese coning die hem hier tegens
stelde en versamde och ee groot heere van bouwen en The
der sont Pippin raschlich mer nochtans by gods ghen
gemis bleef coning Rabodus veruonne Also dat coninck
Pippin daer om Willebrordus sende mit sijne geselle in
Oostlant op dat hij den coninck Rabode mit sijne kerse te
kerse gheloue brange mochte Die coninck Rabodus hadde
sijn wooninghe bij eenen eylande en heet scotland daer herde
sohoen was en om dat coninck geselschap der afgoede quam
Willebrordus die priester gods en brach aldaer drie teper
le die in Jupiters eer ghesicht waren Ende drie mensche
doopte hij die de vijant versaechte Rabodus die coning mee
de tehevelte dat hem gedaen was te breken en geboot eenen
van sinte Willeboerts geselle te doode dient met hoke op be
diel en die gene daer mitte hoke afviel die slach altoes
gode te bidde dat hij marklaer sijn moeste Willebrordus
die versaecht dat hij Rabodus nu beheren en mochte van sijn
afgoede en dat hij luttel siek dan gheuonne hadde. Voot
hij

Hij te zake dat hij vrome vroude in oestbrantijst en niemre behende
ongedoopte in de ghelouue sterue vroude En vergaderde veele pappe die
hij verrees en qua daer mede tot de castel van Utrecht dat in dien
tijde was in der oestbrantijst machte daer hij vasse bij sinte Thomas
kerke die gedefinieert en verballt was mahede a vrede sijns in die
eer des heylighe rijns in de iaer ons heere vi. erbi. sitende sinte
Willeboert en wijdde die eerste voutte op dat die gelouighe een se
re teganc tot vrecht hebben mochte te ontfangen dat heylighe
sacrament des doopsels.

Van Sinte Willebordus den eersten Bischoep t' Utrecht :

In den iaer ons heere vi. erbi Pippin die edel romisch van
Franken en Hertoghe van Lotrijke verfach in sinte Willeboert
grote volstantichhe te ordinen dat heylighe euangelijd veruuech
mit stadiger vrede in sinte Willeboert dat hij te Rome vore vroude
en ontfan die heilige benedictie van den Paus en vordt bischoep.

Gregorius die paus die die eerste was also geheete vordt vmaent
dat den engel in sijn visioen dat hij ouermits vrede romins Pippins
dese Willebordus overdelichen ontfan en ordonverde hem in sinte
Peters kerke tot eenen eersten bischoep dese Paus behielt hem een
tijt bij hem en gaf hem eenen niemre name en heet he Clemens
En als dese Clemens die benedictie van den Paus hadde ontfan
is hij vder gheuert in dinstant Ende op die selfde stede
daer sinte Thomas kerke hadde gestaey bij de castel t' Utrecht
dede hij make en clooster kerke van canonike En daer in
gheboot hij te staen stadiche des bischoeps stoel want hij die
selfde kerke bij sijnder eerste benedictie wijdde en heilichde
mit sijn selfs hant.

Dese heylighe kerke van vrecht mach mit recht heet een Co
nliche ghesichte want se doe die coninc mit vne en mit
wijhede verchert heeft in vrecht kerke veele heylige prieste
te hebbe gheueest in vrecht doer vrien goet veel vrie
ramte ghedaen heeft beide in hoere leue en nae hoere
doot In dese kerke sijn geroouent rijstliche canonike van gro
te vuerdichhe die in hoere tijde mach en darh lout de de
naem des heere En in dese kerke sijn reliquien en heylighde
van

7
Da meniger hande sante gedente die me' aldaer heeft in groter
Overde) Och mede sijn daer We' inghemacde wa' We' machige
heijere begram'

In de iaer ons heere bi' ghy Kaerl die coninc wa' brande en
Hertoghe wa' lotrijche na' Philippus sijn's vader's doot gaf hij uyt
die heijere hertoghe en hadde eenen groote strijt tegen den ongehoer
Jansen Coninc Rabodius daer hij veele vryen doot sloech en der
L'wanch en L'wanch de coninc mit raechte dese selfde Kaerl
Was gebuec Martellus en als hij de coninc Rabodius verwo
ne hadde na' hij hem in genade op dat hij sonder twijfel
heijere worde worde In de selfde tijde wort Coninc Nith
franc die ^{weijde} bisscop wa' zenouere onermits godlike wissien
dat hij ware sante in vriestant en helpe sine clement die
vriestant bekeere die daer quade en so arbeide mit sijner here
dat Rabodius die coninc wort ghebeert in de gewone en quade
totter worte daer in doope sante mit ghebeertster imicheit En
als dese selfde tyran sijne eenen voet hadde gheset int heij
lyche water en der heijiger gheloue waer belofte sante
doen doe sende hem die vriestant in dat hij vouchde waer
dat meeste getal van sijne vryen ware sijn int hemelrijche
of in die ewighe verdammisse Die heijliche bisscop antwoorde
dat alle die vryen die in vriestant niet gedogt ware die war
re al in der helte verdammisse en als die coninc dat hoorde
tooch hij sijne voet na' hem vter heijiger doope en sprack
Joh' wil heere mit mijne overbaders vechte geselschap inder helte
hebbe dan mit hittel dijner heijere besitk hemelrijche Aldus
wort die coninc Rabodius bedwoyhen by des conincs rade
en stierf des darden daechs daer na' ianuarie doots en na' des
conincs doot so wort Willebroordus gebuec vryliche te varen
waer hij worde in vriestant en openbaerlike predike dat heij
lyche enadgheloude en ongedoopte gelouige te doope en die
men wa' gedoopte te vorna' puytere te vryen en in elcke dor
pen herohen te sichten

Nu en willen wij nu deelen die mirakle en genden die
gode door desen heijliche bisscop heeft gedaen die wij befreue
hebben gebonde in die ander boeke van sijner heijliche
Het

Het gesiede tot een tijt dat alle die van sijne geselschap waren leden
groeten onbetrouweliken doest al so als sij mit hem voore bij den oeren
van der zee die heren te vijkere van sijne ghesichte en sij hadde
daer gene wijne en dat water was daer sijn Des die heylighe
Ouder te medelijde hadde mit sijne discipul) en hier een die by
heymelich was sijn kente wat te weten en daer in te eten en ijken
grane doe quide die heylighe bisop in die kente alre en dat godt
minneken om water en zuchtwaert so overieder water socht ac de
een hoore van vesch water al so dat alle dorstighen pntede wat
die fonteyne waters henoerh en om die heylighe des bisops die
sij daer an behende so wafte sij en zebenedijde die Almar sichh
ons sappers En die selfde fonteyne is in te dorre en heet helle
bij Almar en is zehet noch hidenus darhs sinte Willebroeds
ont

Het gesiede dat dese selfde sinte Clemens die Willebroedy
heet water in te eylant dat Walcheren heet om dat heide volste
dat daer in voende te behoere ten heylighe geloone daer oemt
hij te bulde gemaect na Mercurius de affode dat die lude
daer in groter een oeffende Welke bulde dese heylighe bisop
te maet brach en verderf de ongeheuliche afgalt en ontwaer
delike vermedde doe qua die behouder des affodts en sloech
de heylighen bisop mit een sweerde op sijn hooft en mende
dat en recht dat sijne godt gedaen was te sachte met des heyl
lighen bisops bloede Mer die selfde moerderaar onnoms god
liche vrake wert gegrepe van de viant zehenoert en also
gequelt dat hij op den derde dach seer onsalichlike en die heyl
ghe bisop bleef ghesont en ongequelt onnoms der granen
godts die hem vermedde en hij zuste in elre doore dat eun
selind volstandelike

In de iaer ons heere vijⁿ en ccc^{di} op die vijⁿ ijdus in noz
Jember sef dese sinte Clemens die Willebroedus heet en gaf
onsen sapper sijne slijche siule na dat hij die selfde heren van de
heylighe recht hadde En iaer vrients hiear geboort wort in
te closter van sinte benedich orde dat ophem heet en is te
hien in de ghesichte van hiear dat Willebroedus kluer in voer
hijde ghesicht hadde en overhiet mit menigerhande veldade
mit

8
mit sijne discipulen goede dat hem van Boer ouders ingesonne was
daer groete miraculen dachwils gesien ontrent sijne overdiene
die claukiche in sijne leyende bescreuen sijn Dese heylighe bispop doe
hij in kinde kine was sende hij sijne discipulen in alle hoeken
van sijne richte de ongelouige doolste te kere de woest der
elwijger salichhe daer af was Albertus gesant in Surmerland
daer hij sturende die versamelinghe der menner behaerde in de
heylighe geloue Die na dat hij vele heylighe bekeert hadde
en sijn leue werlike geijndt had doe riste hij in gode salichhe
op die vijfte calende van Julio en Noet die zand tot tegende
mit sulker een als hem behaende Viers bede hyns noch daghere
overhiet is mit minige diuchde en Noet alle daghe gheuet
mit groeter waardichhe van goede heylighe kinde Dese heylighe
roff Boer is onder al sijnre demers gefelle behaerde so dat hij
Dyaken was en daer bij so mentene dat hij die eerste dijske
was dat is dat hij die eerste dompwest tot Noet was Sinte
Wesfodius die een heylighe priester was die Noet gesant in
die betrie te prediken dat heylighe geloue en euangeliu end
bekeerte die kerke en dat Noet tot Noet Noet en mit een
empel sijn heylighe leue so behaerde hij veel kinde ten geloue
en hij riste in Christo op die vijfte calende van September en
Noet beprone tot Elst Daer in Noetijde sinte Clemens die Wille
brodies heet een kerck gesicht hadde en gheleijt in die een
des October Die elvalden die we papen gingen in te lant
dat heet nabien en predichte Christen daer een boghe van
dane Noet in Zassen daer sij ontfinge die roene der Mar
tellie Noet sij daer gedaot Noet Noet heylighe geloue
op die vijfte nonas van October Sinte Singbertus die sinte
Clemens een han hulpe was in de Noerde gods en mit he
bispop na dat hij vele heylighe bekeert hadde so riste hij in
gode slich kinde Williboldus die ginge in oyt brande daer hij
geloue oerste en Noet daer bispop ghemacht in een stadt
en heet heylighe en Mariboldus sijn broeder Noet Abt goordi
noet tot heylighe en sinte Walburch was Boer sijnste Sinte
Linnus doe hij in Noet lant hadde geroecht die
heylighe euangeliu Noet hij daer bispop ghemacht Sinte
marol

Marcellinus leefde hier na lang ze tijt tot dat sinte Gregorius Paus Maer
in kerke den volke dat ommefel Noemt des Wech des Abich leuens

In der tijt dat Clemens die Willebrochtus heet die kerke tot Muech
Ierliche berichte qua te priester die Wynfidus heet tot englant
in dijnstant op dat hij mit sijne here mocht verdriue die oefen
ning der afgode en jaer des heyligen ewangelium in der lide hant
zaeyen den Welke priester sinte Clemens Verdelichte ontfinde
en dat hem dat hij hem te hantwe hulpe wesen woide in
der kerke des heylige ewangeliums Wynfidus die te goede ma
niet weijgere woide bleef bij hem in der kerke lichte by
vrij iare en beherde dat ontweide volke van hoere afgode ker
rechter geloue Daer na verijde dese Wynfidus datte wech volke
vods in dwalinghe die behoefelike wane datme se beherde tot
de recht geloue en daer wane luttel arbeiders en na oorlof
an sinte Clement en voer mit hoghe dijnstant en qua tot en
stadt die heet mens dat hij kerke dat voert der heylighe
wijger salichhe en beherde die oestromen en douzingen
mit hulpe godts van hoere dwalinghe En want in dien tijt
te die bispo van mens storf en dijste in onse heer se qua
kerke die hertoghe en die oncke en maechte te verstringhe
mit prelaken en begerde datme Wynfidu de priester setten
en wesen woide in des bispos stede die daer open vods want
hij te hoch kerer waer in de heylene te behere Aldy wort
Wynfidus bispo ghehoore tot mens in der stadt en voer tot
Roome om te nemme die benedixie van de Paus Dien Gego
rius die ander Paus also genaemt Verdelichte ontfinde en
gaf hem die benedixie en maechte hem wifbispo en chede hem
mit te sonder muntel en gaf hem eenen nieuwe name van
sonderlinghe gijnsa en heet hem Bonifang En als Boni
fang mit bispo cere te hier vods is hij weder gheuert
tot mens en prichte en kerde en vduet alle ongevolichhe
vde wterste eynde van sijne gheschiede also dat die heylende
die in sijne tijde wane gendelich die oefening der afgode
afmaede en hield hem an de heylighe geloue.

Van sinte

9

Van sinte Bonifacius den anderde Bischoop t' Utrecht :-

Omlanghe tijt daer nae Overma Bonifacius dat Clemens die Willebrordus
hiet van dese denighen werelt gebore was en die kerke van Utrecht was
sonder goede doe vergaderde hij en heylighe gezeent van bisschoppen en over
droege dat si sulken eenfame overster ordinerde Bischoop tot mensche Doe en
merende Bonifacius nu hij en over t' Utrecht bij rade Kaerls de Hertoghe
en na an die kerke te regiere die sonder troest was in de name gods
op dat dat volke dat hij in overtijde mit groote arbeit behert hadde
niet vorder en kerde tot den afgode des sij gebouen ware Mer dat hij
se hande mochte met sijne leere in de angste gods en in de rechte
geboone Dese edel bischoop vovende vovene den dienst ons heere ende
stichte binne der stad van Utrecht en canonische chresten kerke al naest
bij de eerste bede huis des heylighe verlossers Dese kerke heeft vele
noome also nu leest mer gemenlike is sij geheet vovendijst
dat is kichte daer om dat die ouerste kerke van Utrecht onder tijde der
maerit en vovendijst is Mer dese kerke is hoere onder himme
gebouen tot nu toe en niet vovent Somighe lude segge dat sinte
Clemens die Willebrordus heet dese kerke eerst stichtede en vovende
daer in lege canonike daer die selde Clemens selver vovendijst
en canonike en stichte in sinte Martijns kerke Mer ist dat also
so en segge wij daer niet lege doch wij en vovende daer geen sel
kerke of in vovendijst noch in historie Dese bischoop Bonifacius
berichte die kerke van Utrecht als een vovendijst gebouen kerke vovendijst
kerke die harde vovendijst was in die ziele te vovendijst en van de
heylighe behere die sijne heere dubbelde s'hat vovendijst

In desen tijde is en vovendijst op ghesaen tijsthe der kerke van roete
In die kerke van Utrecht Ma dat Bonifacius eerste bischoop van Utrecht
bij gebouen Zacharias des paus die de Hertoghe Püggoin van zasse had
gesaet te vovendijst vovendijst den vovendijst Hertoghe Clemens
die Willebrordus hiet in overtijde gedoopt hadde mit rijsthe van Ger
mannen doe sijde die eerste bischoop van roete dat dat castel en die
kerke van Utrecht tot sijne stichte behoerde en dat Dagobertus
die romine daer toe geguen hadde Hier legerd sijde Bonifacius
die eerste

die eerdyfche biffop van Mrecht dat fyne kercke behoerde sonder middel te
noel van Roome Waer om dese selfde Bonifantus desen t'wift dede fruyney
in ee brief die hy onsen vader Stephanoden Paus sende inhandende als
dus Ene nuytighen heere te vorgefondert biffop Stephan den Paus
die cleynen Bonifantus gesent in d'uytland ontbiet te en der heyligher
kercken salichh'z en begerliche minne in gode want in de Paus Sergio
tyde quam te Roome tot der apostol kercke te man van groter heere
lichh'z en abinnacie dat is sobichh'z van h'ne geboren vander Zafte geslachte
die Willebrordus heet de wichte dese voerff Paus ordinerde biffop en
heet hem Clemens die hy sende te beheere dat ongeluyche volck in
duytland dat leit byder ouere vander zee die vijftich ier lande over
diele en kerde dat vriesche volck en heeft wel dat meeste deel
beheert van dien lide ten herste gheboone der afgode tempel gher
broke en kerke ghesicht Die ouerste kercke tot Mrecht in die zee
sinte Martijns en een ander kercke in die ere des heylighen ruyts
in der stadt daer tracht staat dat volck heet daer hy shef
tot syne oude daghen predice en h'ne de woch der salichheit
En sette by hem een ander biffop die syn suffragan was en syn
hulpe En doe hy had volcyncht syn langhe iere voer hy in
vrede tot gode Karolomang die prince van Brantrijch beual mij
in die stede te ordonnere een biffop en dat heb ick gedaey Van
romt die biffop van Colen en hecht dese stede an hem daer Sergio
die paus desen voerff Clemens ingeset en geordineert hadde om
te fundamente van eenen cleynen kercke die te heijde destruerden
die Willebrordus want in die stadt van Mrecht gebroke de eerde
toe en die hy mit syne arbeide en roste van de fundamente opte
merde en vuydde in die ere sinte Martijns En seijt dat dat
casteel van Mrecht en die ghebroke kercke die ooude comint
Dagobertus van Brantrijch gaf der prothije van roke mit sulcke
voerwaerde dat die biffop van roke dat ongeluyche vriesche
volck beheere soude tot de ghelone mit syne here dat hy niet
en dede noch hy en predichte noch en kerde noch en beheerde
die vriesen niet mer sy stem al ongeluych en heijde tot die
lijt toe dat die ouerste biffop Sergio des stoels van Roome dese
voerff h'necht gods Willebrordus sende die vriesen te beheere die
dat volck beheerde tot de gelone christi als ick voerff hebbe En
nu wil die biffop van Colen die stede die Willebrordus die heylighen
kerck

alerey vofeten hadde an hem trefen, dat die swete niet en sij onder den
 Paus van Roome sonder middel, mar dat hij onder hem sij daer ich he
 op antwoerde dat ich geloofde en och zedeliker waer dat ghesien
 sände des Paus Sergius ghebot en sijn ordinanc die hij gedaen had
 dat hij sende de erfsmē lorer Willebroord en dattet sände Moesen te
 Bisops seke onder de Paus van Roome die Oriesen te beheere want
 en groet deel des volke noch ongelowich is dan het des Bisops van Coken
 Moesen sände om te fundament van eenre elinder kerke die daer te
 vallen laf en die heijdenen konicht hadde en by oversumerise der Bispo
 van Was begeue mer die Bisop van Coken en volghdes niet nu
 bid ich te dat ghij mijn hier af weder ontbiede wilt te oordel en
 te antwoert of dat recht sij en of te wille sij dat icht de Bisop
 van Coken weder geue so confirmeret en sterker mit te mogenths En
 ist dat ghij wilt dattet te bydo bliue onder te sonder middel
 so wilt mijn sende opije met alle sijn hou dat Sergius die Paus
 Willebroord Bisop maecte en sende al daer so mach ich mit te
 over mogenths overwinne en wederstaen alle die gene die hier tegen
 sijge. En ist dat te heulichs anders beter recht duncket so wilt
 mijn daer of sende of laet waer te waer raet als te weder sijne hinde
 op dat icken volge moge Dese brief van berarde sende die Bisops Bo
 nifang in de Hof tot Roome die onlanghe tijt daer na eer die
 Bisop volerindat Was sijn hinc eynde en stief martelaer

Wan dat sinte Bonifacius mit hem lij^{te} ghemachtelijt moet:

Inde iare ons heere vijlij verna Bonifacius bij zedlike in
 vorehe dattet genaechte sijne martelie en sijne stinc en ordinerde
 eenre erfsmē man die Gregorius heet te Moesen Bisop van Vrecht
 En Bonifang mit Ceobano sijn mede Bisop Wynrigo Waltero
 en Alberto priester Haymundo Stibaldo en basono Dyabe Warha
 zo gunders Hyldeu en bertiso monike en daer te ontrent een
 heijger erfsmē manne voere die bloet weder en quame in
 vrestant tot de ongelowiche hinde daer sij hoer teute stoege
 opt tant en visten hem daer te luttet Daer na Bonifacius die
 te bode

een bode der Overzigt was begot volstandelike te bootsippe die eangenhen der
Cordes al so da sommighe Overzichten huer ongelovicheit en name an
die Met ons Heere Jhesu Christi Mer die ande. Want die altoos des menz
sige salichheit benyt Noederpont die mit alle sijn rachte en Overzichte
en bloedighe pante tegen dese heylighe leraers die hiemer hadde te
nemen dan of te late die dunnels manere die hoer anders gebaent
hadde Mer dese heylighe bisrop die niet en ontfach dat dreijghe des
verwoede Nooy troosten en sterken sijn disceptel en opende sijn boeck
en liet m af te puden dien ongelovighe lude dat woort der wijz
ge salichheit mer die vlijchanders sproken haer oore als ee doof se
dent en en woonde m hoer de voderliche here dat dan met soe
re en woerde spake en stoege die knechte gods en doodse met
menighe woonde op dien dach die nonas heet in der maen junio
Der heyliger martelare was hij bij getreke die al volstatich ble
ue tegen dat ongelovighe volck totter doot toe En verhoore die
wijghe benedixie voer die pine en ghene hem selve viltelike
tot der martelic die in te studeken dat Doechem heet om die
name ons Heere Jhesu Christi te sijn ghedoot worden en in dat
hemeliche salleys mit zuge der martelic alle ghevoont sijn En sount
merre so haeste die overwoeste Overzichten des heylighe bisrops boeck
onstliche te sijde en al so Met hoer lande die heylighe belone te
heere Mer die godhike racht behielt dat boeck al heel datter
niet ee letter an ghequets en woort onder alle die heylighe hande
daer in gescreven was die selighe here des wijge leuens en alz
so dit ghesiet was die bloedighe vlijchers die hem so vlijde
om de maert die sij an desen heylighe lude ghevrecht hadde
sijn moeder thuis ghebeert om te maken een feestelike dach
mit eeten en mit drinke in groeter blijfscap en daer ghesiede al
sulche miracul dat al sulch nie gheen ghehoert en was Want
alle dese moordenaers broede sijn verbandelt in harde stien
die me noch hinders dachs behant in vlijlant om een ghedensh
hemse der heylighen martelare Daer quame sommighe heylighe
liden en vlijfende vlij lichame da desen heylighe martel
laers en woere daer mede snellike over die vloet en groen se
tot vlijch

tot vrecht in sinte saluators kerke mit groter vuerdichhys also betaem
 melich was Mer sinte bonifantij lichaem des heyligen martelaers
 oermits dat godt verbonde is gheboort tot zulde in e closter van sinte
 benedicty oerde in de gheschiede van mens dat hij in voertijde in
 der woestijne van belonien in groter erd ghetimmeret had te wij
 ghe loue sijns name daer dese gloose martelaer menigher hande
 diechde gedaen heeft in groter een versocht wert van denoch heere
 lude Dese bisrop dan vortmooze was die ander eysche bisrop tot
 vrecht na sinte clemens doot die viltbroordis heet die dat vrecht
 sichte ebi ier verliche berechte en wijfliche en na sijne doot was
 die kerke van vrecht noch menve en harde rante en sij en
 had geen eysche bisrop want sij hege die kerke van colen die
 overvloeyende rijch was daer na geen slet hande en mochte
 en binne roth tijt daer nae quame die Deure en sloege doot
 Noel na alle hooth in de gheschiede van vrecht so dattet vrecht
 laut ee wijf tijts droech doern dijste wantt geen bantman en
 hadde En daer om want die bisrop van vrecht so arme worde
 so en mochte sij de haf van proome in verfinke om die eys
 che bisrops benedictie en aldus moete sij van armoede nemey
 simpel benedictie van hoer naeste eysche bisrop als abt end
 dede misse lange tijt sonder bisrops wijfelen (An en salme oth
 met wijge tijde en die bitter vorahe die godt het ghesneu
 om die doot sijnder hoger martelaer die prinne mit overe
 vrieslant die wijndechindus heet qua mit ongetallike overhous
 oer die lauwens in die oestugoo en in die vesterzoo en
 desruerde die en maerkerse also bloot oft een woestijn was
 en al die daer in woende die hij rijge hande sloech hij
 doot in vorahe der heyligen martelaere

Van Gregorius de derde bisrop totrecht

Als sinte bonifantius die eysche bisrop vele jide had daer
 wandelt om te meer de dienst ons heere ihesu christi
 ghesriede

Wetende dat hij qua in een norre cloester bijder stad van hier op der oever
van die mosle daer een abdij was die hiet Adula en was een erfame vrou
we die ontfinc die heilige man mit groter devocie in hoer heberghe end
hoopde van hem te hoer enige geselckelic leere daer sij of abbetit mochte
werde en al so dese selve bispo geset was ter tafelen en metter dienre
godts eke sante so was daer een edel kint van een iaren auct hiet Gregorius
en na des cloesters sate begerde hij die benedictie van de bispo in tegen
voordichz hem alle die daer sate en hij las daer zedichlike en sermoen
en byvoet dat eynde van synder lesse mit een legende alsiet daer ghesch
lich was sinte Bonifacius begonde dat sermoen van mens te stellen ende
der guene hark die daer by sate mit minne des houwende leuens al
te ontfinc dat dat sime kint Gregorius hiet alle ding achter en volghde den
selve bispo die in dien tijde an nam om dat volck van Doringhe te be
heere Ende dit selve kint bleef bij desen bispo tot dat het sijn volke
iaere hadde dat is te vstaen tot den oude van een iaren dat me van
hem en seide en was een getrouwe medewerter in die woerde godts
Daer na als voerstaen is voer Bonifacius in vustant om dat ongel
inige volck te beheere en begerde mit groter innichz de zage der
marktlike te rijgen en selve Gregorius bispo der herste van vrecht
te vusen na hem vrant hij hem voerstaen seude een heilige
wijsen man dies vol voerdich was van hoe groter minne goeder
kerenichz en mildichz dese Gregorius was in sijnre thichte dat bint
me clachlike vstaen in dat boek van synder legende dese selve bis
po sende sijf wijnen Marcellinus en Willebrocht in dat land van
onrijfel dat volke te preken die enangelije En na dat sij vele
volck beheert hadde tot sijf wijning tot andezeul en doer tot onsen
heer in desen tijde als in de iaren ons heere vijf hien woorden
ghesien stree getijde of sij smelliche van de hemel geballe hadde al
so dat veck tijde waende dat de overelt eynde geome was dese
Gregorius die een heilich buecher des name Chusi was leuende
lange tijt en was overgicht en denal godt sijn chesie en sijn volck
en is begrave in sinte Salvatoors kerke en ontfinc daer godts
lichaem en op die vijfte tralonde van septeber gaf hij godt sijnre
salighe siele dese heilige buecher moet begrave in der selve
kerke verlijken als him behoerde die dat bisdom van vrecht wijfliche
kerke lange tijt.

Van Adelbertus den iij bisop tutech

En een versame vader die Adelbertus hiet en was gheboore wt englant
 van eenen bisdom dat Eboracia hiet die om synre groeter diucht is ghe-
 wore dat hij was canonic in der kerche tutech en doe dese voers
 gregorius ee aint ransh man was wert hem te bisop gest dat selde
 Adelbertus die die ecclesie en dat volck des sichts wysscheit reger-
 de also dat dese selde gregorius voerside dat hij na hem bisop wer-
 sen soude Dese adelbertus soude sinte Judger de heylighe bisop van
 Mynster in Constanc dat hij dat volck behere soude en die oeffe-
 ning der afgode daer wt verdriue In desy tijde als in de iaer
 ons heere vij^{te} looyij want ee man een snerre zand op ee kiste
 in der stadt van Constancpel en in der kiste ee man mit aldy
 danighe gheschre Christis sal gheboore worde vander moget
 Maria en ich ghehoere in hem O sama du sult mij weder besij-
 ne als Constaninus en Arcens keiser syn Adelbertus die bisop
 schryf in brede en over tot gode na dat hij se menich iaer dat
 bisdom van Vrecht wysscheit had berecht en is ghebrocht tot der
 voers kerche en mit synre voerbaders daer begrave

Van Theodardus de vi^{te} bisop tutech

Nae Adelbertus doot des versame vaders wert ghehoore Theo-
 dardus die vijfte bisop van Vrecht die ee gloriose leuer was onder
 de bouesen daer Bijder vels af beherde In desy tijde als in de
 iaer ons heere vij^{te} looyij vrydichindus die hertoghe daer her-
 voer afghescreue is mit de bouesen versette hem tegens kaerle de
 coninc daer hij tegens stuet er met zeye overwaan daer veel
 vriesen doot blane en maerke hem onderdaer Theodardus voer
 in brede van deser vrecht die tot der voers kerche gedraghe wert
 daer hij mit de heylighe voerbaders zijte versamelich

Van Hazmakarius de vi^{te} bisop tot Vrecht

Ende als Theodardus die milde bisop begrave was so
 wert ghehoore Hazmakarius die seste bisop tot Vrecht ee wyss man
 ende

en heyligh en ee Wygenome goet prediker in dien tijde als in de iare ons
heere Conij doe vinding en deel bouwers van Roome de Paus Leo daer hij
ynck in der proessie dat die muere letanie hiet en men het ince drooch
op sinte mary dach en staken hem syn ooghen wt en roete hem syn tozke
die hem goet weder gaf beide sien en forake en vroschte mit omme
dat hij walshz gedaen had en om dese wedrachthz te salighen so
qua Kaerle die Cominch die me die groete hiet doest ghebercht en diest
op Waterlam op wt zedelike wt der stadt van Roome en als dese
Cominch der stadt begonst te gemake doe quam hem tegen die senaz
toerd en dat roomse volck by groete schare en drochte mit hem vult
heylighdoms vander heylige ghebeente en leyde de Cominch mit hog
gher blisgode in sinte petrus kerche Ende die Paus Leo sette den
Cominch op syn hooft ee gulde roome op de seffte dach als onse heer
gheboore wert vander maget Maria en al hemene volck songe de
Cominch hoge blijde lof In dese manere Kaerle de Keijser genoent
van gode de groete en vreesame gebiedet der Romijne hijn syn
lange keie salthz en sege hier om moge hem sname die geene
die geste besreue daerme geen vaerh of gebinde en ran en
seggen dat die Cominch die Kaerle hiet die stadt van Rome mit
macht besit en wanse ouermits der vriesen in vresche dat al hiege
en fabriken syn Harmaharg die bispo storf op die vijfte halende
van september en gaf gode syn sieke als hij ee wijl tijt hadde
dat bisdom van vresche mit grote arbude berecht daer me anders
niet of en vint in nombe noch in ghesten dan dat hij begraven
is mit desen eerfame vaders

Van Rixfridus de vij^{de} bispop tūtrecht

Na Harmaharg de bispo doot wert bispo ee die rixfridus
hiet en was die senende bispo ee godlike man goederheere en oet
moedich en een wijse chere In sijne tijde als in de iare ons heere
vij^{de} Eb Stephanus die Paus qua meder in vranckrijck en hiet
daer hoochlyt en fesse in der stadt van Rhome en gaf daer die keijz
selike benedixie op de Con: Lodewich en op Eymgards sijne
bedde wort daer dese selfde keijser doe tme soom by ghemome
had

Had daer die eenen Lotbriech hiet en die ander Lodebriech en als Eern
 gaert sijn wijf ghestorven was na dese overlijden Keijser en wijf die
 Jülich hiet des hertoge dochter van beiere die sijn na nichle was
 om dat ongeoorloofde hütlichheit mit bisrop frederich gheboort van
 die selfde Jülich van die selfde keijser en zone die kaerl die oele
 hiet die daer na comen en Keijser wort van wien die eerste grane
 van hollant die heerlichheit ontfaech tot een man leene die die grane
 en sijn nacomtinghe tot deser tijt toe hebbe berecht Rijfuid die bisr
 rop overlijden wort en mit man dien godt hief hadde en hij was ber
 zeste vander zage lange tijt en sijnde van desen leue op die derde
 wones in oktober en wort begraven mit de andere bisroppen die
 voer hem gheleest hadde in der overlijden kerche

Van fredericus de vijfte Bisrop Antrecht

Fredericus en hoochgeborene hijnst vor desen lande doe hij noch
 keer ent ionck van dagen was broecht hem sijn edel moeder tot v
 recht en leide daer int godthuis mit offerhande en mit gifte en
 en beual hem daer dat ridderschap gods Rijfuid overlijden na dit ^{de bisrop} ^{overlijden}
 selfde hijnst bij hem als een verroven zoen en leide hem sonderling
 wel bijde in zeede en in rouwe en prinste mit godlike in sijn
 dat hij na hem bisrop werde sijnde van sijnne Rijnische ^{re}
 so heeft dit hijnst so wijffelike en so lofelicke gedient in den
 godthijns dat hem die selfde bisrop gaf alle die oerde die de
 priesterij toebehoerde Daer na als die bisrop Rijfuid gflie
 noch wort qua Lodebriech die keijser weder mit sijnne onge
 oorloofde wint mit nederlant van almanche op de zyn en ont
 boot datme fredericus dien hij hief hadde hiesen soude bisrop te
 wesen der kerche tot Antrecht dien hij den hant gaf vingerling
 staf en ornamente des bisdoms en al was hij node bisrop noch
 leude dede hem die keijser rofance in sijn tegenwoerdichheit En
 als dese wijngededaen was en die benedictie hoochheit gheboort
 die keijser te hant gaf en gaf te uke hem alle die daer
 wone van meniger hant rijcherlike sijnse Des andere dages als
 die sonne was opgegaen en wel na te middel des hemels ghe
 abinnen

elome Was Sprack die heijser bispo frederick an mit sate woerde
in deser maniere Lieue soen die ecclesie der stadt van Utrecht heeft
dij ghevoore tot een woerde herde op dat du mit dijne heijliger
keere castijen en keere sulst dat sondighe woort Daer is waltjen
een eijlant in dine ghestichte dat zeer berucht is mit groete soen
de daer nu niet alleen af seijt dat die broeder met die suster slaget
mer ook die soone met haer eijge moeder Waer om wij dij
beswoere bij de almachtige gode dattu alsulke on menscheit
mensche corrigeren en synen mit de zenen oft onbit is so
en laetes niet dinc verbanne En als frederick die bispo
dit hoerde versuchte bij hem en antwoorde den heijser aldus
Heere heijser alle mogenths heeft mijn ghebonde mit een
groete beswoere Daer om bid ick over groete mogenthet
dat zij mijn segge walt van waltre side een vische men
eerst eete sal te ontginnen Die heijser overvonderde hem na de
se spraghe en antwoorde aldus ick overmoede dat me den vische eerst
van de hoofde sal beginnen teken want in de hoofde is meer minne
dan in de andere deelen des vische Die bispo seide edel vader
du heijste te recht gewantwoest waer om ick te die te punne
en hoest des volke sijt eerst beijse eer ick tot de stede come
al se totten volke van waltjen want zij hebt te wijf tegen
die voet en tzesette recht der bispoen Judith die dochter van
des hertoghen van heijere die over mogenths is te te hysche like
nichte van waltre verbode bedde ramer ick te vermanen bij sulke
penitentie als daer toe behoert dat sijse gsmet Ender en laet ghyse
niet so segge ick te dat te daer of room sal stude en overdrut
dies ghy mit ontgaen en moecht want die apostel seijt Onwijs
hers en oversoelders die oerdelt godt Doe die heijliche bispo
dit en des gehire volstandelike seide, en sijne woerde mit veele
gheinghe der heijliche keeraes volromelike te stot versuchte te
die heijser en badt genade en bebofde dat ongeoorloofde wijf
van hem te doen en de heijliche bispo na oerlof ander heijser
en is tot Utrecht boeckelike gese in sijne stede daer hij sonderlin
ghe in versten in bedinghe en in allinse te gema keerde en ver
valle suten des tempels dede hij wij schike weder maken.

Ontlanges

Ontlanges daer na voer die heylighe bisrop mit syne syde mit
 eenen zynde wynde te volghen an hant om te corrigeren dat
 misdadighe volck en hielt daer syne heylighen zeent Daer
 beherde sommighe kynde over mits puchthinghe des heylighe
 bisrops en ontfinghe Penitentie en somige ware overbet
 van herten in hoer quacht en grepe hoer wapene ende
 dreigede hem te doen hinder waer om die heylighe bisrop
 van daer voer En daer qua te barbarich volck in dat land en sloege
 de grane tbert doot mit vele franchoyssen en bouge der vate
 en woerde vele ioners van meniger hande cleynwot van daer
 Dese heylighe bisrop voer daer na alle syn ghesichte doer ende
 qua in vreslant daer hij dena Arivaens ongeloue die sij hadde
 inder diensoldichheit die hij mit groote vkeithite ande te
 male wote lude harte vdruef En beual sinre edolf die ca
 nonische te saluatoers was die herste tot stame En als hij
 alle syn sachte vol soldaen hadde voer hij salichheit vbet
 tot vrecht Lodoicūs die keijser die hem ontfach lager daer te syn
 mit syne vobode wijne vobete man vore seer ande te heylig
 gen bisrop in andere sinne te bekeere mit sinne vobete en
 mit groote gawe die sij hem sende mer die heylighe man en was
 nze te vobereken mit woerde noch mit gawe hij mende dat on
 behoerliche hyheit alle vnde te seijde Ende sende den keijser een
 behaerliche brief van rechter vaderlicher liefde eer hij tegens te
 eenighe sentencie des banns gawe woerde waer om die keijser
 inne overmits des vants zede tegens de heylighe bisrop grote
 nigt greep en voberde hoe sij hem ter doot bringe mochte Die
 daer na vore quade hmechte daer toe huerde diest hoer woere
 dat sij de heylighe bisrop doode sonde en sij ginge tot v
 recht en seijde dat sij ware des keijser hmechte En sij die
 bisrop vander stat eenen nootdringhe bootschap sande doen frede
 zig die heylighe bisrop die dena bij godlike inspreke dat het
 genade sijnder marke en hielt die vobete vobete tot den
 eynde vander misse En als die enaghe gekesen was so ginge
 die bisrop op de stoele en sprack den volcke een sermoen in sinne

saluatoers

Salvatoers kerke en voerside sijne marktje te hons instande En als
godts dienst gedaen was doe ginch die heylighe bissop in syn ornament
in sinte Johans Evangelien. In die daer hy gode vadt dat hy hem
vleende volstandich in synre passie en doe hiet hy die gode tot
hem come en sijne clere die syn diene was hier hy ee tittel van
hem gaen achter sinte Salvatoers antaer Doe sprack de heylighe bissop
tot de moerders Nu doet so bouffrao die ich volcomenheit wel wist
ee ghij gincant tot dese stadt Doe looghen sij haer messe Met
boer manne en doersake de heylighe bissop en sprack dese sam
pelike woerde onder hem Nu heeft die heylighe manne woerde waer
die si lange begeret heeft die ghij in voertijde manlich sprack doer
en gedaen hebt Daer hem die heylighe bissop antwoerde hi ne
hijnder nu ghij volbrocht hebt Mer vrouwe booffrao en hoer
ghetot nu sijn so snellike wa hem te lope en sonder merre so
dese die moerders wa dane en voer oer de rijn en brocht der
bloediger heylighe manne. menne bissop van des heylighe martelaers dat
Doe doe die heylighe bissop tot hem sijne clere en seide soue ich
ben ghemont te doot om die waerheit om die dinge en om die
gherechtheit Nu roept te same sonder merre die zusters van der
kerke wa vrecht dat sy mijn lichaem bezonne mit behoerlike
ker volbaert of begangenisse en mijne geeste heere tot de heere
in die ewighe vlyscap en als die clere dit hoerde riep hy te
de mit vromen so dat hy bevoerde alle dat volck die hoer wa
ren greepe en lieve tot de sijnre de bissop en als sy stonde om
hent hem al sijgende sprack die godts martelaer propheetende tot
hem aldus broeder en hiene hijnder overijch ich eenich deel in de
hemel mit de heylighe martelaers so sal ich innichlich bidde voer
v om vwe salichheit dat so godt behoede voer plage vromen
der heylighe manne openbaer overijchel die hier te lande woent sille
come die deene en desnere alle dit bisdom En als dit ghe
snet is so gaf die heylighe martelaer die benedictie en ginch
mider rofen die in der selfder kerke is en voerside hem sel
nen in ee sichte en began selue die psalme der vigele en sprack
aldus Ich sal de heere vage mit rijne der leuender Dese
bissop het syn Marktje int jaer ons heere vij en oerbij
op die

op die 28de halende van Augusto Door Wien vele graven en mir-
 zaken te sijn ghesiet te wone en te een oud Heer Jhesu Christ
 Die bisscop beide in Walsche lande en in d'rijcklant lant vran-
 me de onschuldighen doot des heylige markelaers en vobonde he-
 lesame tegens die oirerdaet des heyliges en sijn misdadige wijfs
 Gregorius die vands als dit behoerde quaet hij weder in vranckrijck
 en sende kolonick boerck in ee closter te Moesse daer hij bestate
 penitentie dede Jesse die bissop van Amiens gaf der boerck heyl-
 scinne eenen vriele en sette in ee nonne closter dat sijn nime
 Biet al daer huer penitentie te doen Die prima van vranck-
 rijck hoorc lotharind des heyliges lotharind onste pen en
 bij gemeene vriele sette sijn hem in die stede der moegentheit
 Hier sulte wij merken dat van dier tijt dat sinte bonifant
 bissop gedoot wort totter tijt toe dat dese heylighe bissop
 federick gemartelst was sijn vrede leggebi daer in Wel-
 ken iaere wijf heilige bissoppe hebbe ghdweest der vriele
 gesien en leuen oirermits des sijnemisse der tijt te besnime sijn
 afte gelacte waer om die vromelighen niet besnideliche ber-
 hemre en moege

Van Alferius die 10de bissop tot vrecht

Na die passie des heylige markelaers des bissops vrede
 was ee luttel vredeachtichheit beide in der ecclesie en mit vobonde
 vrie dat vobondich waer te besitte de heilige bissops stede so-
 nige hoorc de proest van castilien eenen rijck man dat bij
 hem te besitte en te berechten en die ander begeerde te heb-
 ben Alferius die des heylige vredeurs broeder was Mer
 bij gemeene vriele der ecclesie en bij sinte odulfs canonick
 sinte saluatoris is die boerck proest af geset en alferius
 wort mit groter loue geset in des bissops stede in deser
 tijde in ee stadt die Bupia heet gelegen in Italen zegendet
 bloet drie dagen en drie nachte vande hemel en in dien
 selue tijde na sinte vredeurs propheetie die hij voersproke
 hadde

hadde doe hij stremte soude begonde daer een alle grote samen-
hede want die Deene die Smeden en die noermans versmede
vele sijn met ontalliche wapenrijkes en bedwonge vele lode
en makende vele bloedige stryde in der heyliger kerstesz.
Alficus die die negende bisop tutecht was die was vol
dierchde en milde stuf op die drijste halende va derender
in vrede en vrest vigham in sijn saluwers herste bij sijn
ne broeder harde verichte

Van Ludger de tiende bisop tutecht

Als Alficus de negende bisop tutecht gestorue was vrest
gerou die tiende bisop tot vrecht en hiet Ludgerus ee heyligh
man en ee boech lezer in sijn tijde in de iare ons heere vijft
lv. Iohannis die keijser sach dat hij der Deene vrechtz n3
weder saen en mochte doe begerde hij allere godt te dienen
en sijn ridder te wesen en gaf dat keijserrijche bij consent ende
wille der prince van de lande sijn onse soen lodevich en nam
seluer dat abijt an in ee cloester dat Lurme Biet en was daer
ouder die monniken leere en dede daer sijn heylighe professie
en hij en leude in dier penitentie n3 niet menich iare. En als
hij gestorue was heuen die engelen tegens die diuelen om sijn
siel al so dat die geene die bij de lichaem sponde die dochte
dat me dat lichaem wech nu hier nu daer doe vichte die moni-
ken in hoer gebede daer sijn die quade geeste vande lichaem me
de viagede Ludger die bisop stuf op die negende halende in
mij en gaf gode sijn salighe siel na dat hij ee wijle tijts
berecht hadde die heylighe herste va vrecht. Dese Ludgerus
wrest gebort totter selfder herste en bij de vreen bisoppen voach
begrane

Van Hünzerg de elfste bisop tutecht

Na des bisops ludgerus doot vrest gerou die elfste bisop
tutecht en hiet Hünzergus ee wijs man vreessem milde en ver-
delich va lene in dien tijde als in de iare ons heere vijft
lvi

Hi quame die deene en Noormans mit hoere sere in Holland
 daer sij al te grote sijn heere brochte en mit groter Noort hede
 de huerde sij dier stede die meeste stadt daer alle dese lande daer
 de vroochthierhe in Noare alsme seijt daer na so quame die
 selfde deene tot Vrecht en belage die stadt en stormde sonder
 aflate mit srukke en mit singen en mit bide so lange ende
 so seer dat sij te laste die edel stadt Noornu Noerender hant
 en dat castel Noornu sij mede en dese bloedighe rouers stoege
 die ecclesie en al dat volck wel na doot en Noore die voorn
 poerte en Noerpoerte arbijende zondet en muer vander stadt
 en vande castel te gronde te neder Also dat Hingerg die bis
 cop mit luttel canonike omme ginck mit grote anke en qua tot
 de coninc Lotharig int cloester te Puzmen op dat hijt daer
 onthande mochte Lotharig wert beroert mit onseunherlichhe
 de en van Conliche goederhe hz gaf hij de canonike der
 herhe van Vrecht dat cloester tot odelenberghe op dat sij daer
 mit vrede sijn mochte voer der Deene anvechte En dat sij
 daer godts dienst Inuliche doen sante en na desen vermeldde
 die Deene mit de Noormans al hant van Holland en quame
 in hoermeant en braken daer des heilige confessor sijn al
 beris herhe en de heilige priester van Noortwich die Geronis
 hiet Noege sij sijn hooft of en Noore neder te alle groten
 castel stae bij noortwich dat wilmer des coninc aniditind
 was doe grepe die ingedore Hollanders wapen en setten
 hem te vrede en vochte menige sijn in vele dorpe regens
 die Deene mer alsoot godt verhengende so Noornat die Deene
 en Noege doot twe edel zidder die ene heet Dibbont en
 die ander geulof mit sonderlinghe veel Hollanders en vinghe
 die wijnen en die hijndere en vermoerde se in vrede lande

Van Diderijche de eerste zane van Holland

Inden iaer ons heer vij loij was ee coninc in Brancrijch
 die haerl die hale heet en wert namaels ee Roemich coninc
 mede en was lodowich sone die was die grote haerls sone en
 besat

besat doe ter tijt die pladele dat was eene stede en vernam dat die Deene
Hollant overwoest hadde en dat volck doot gestaghen en om bede wille
zaghen die edele grane gaf hij dieriche die des prince Walzeg broe
der was die heriche tot Eymunde mit hoere toe behoere dat is van
zuythardis hage voert totter voertappe en sinchem mit bestreem pruin
legien besegelt mit des romme gulde vingerling daer sijn beide in
gezoest was die forast aldind In de name der heylighe diuoldichheit
Kerke byder genade godis romme van Vranthijche want onse noe
ne toe behoert dat wij onse lieue en gehante ere sille en waerde
ghe mit gane en mit loue va hoere dieste doe wij verstaen allen
gehue herike die in sijn ofte namaels wesen sille dat qua in onse
tegenwoordichheit die edel grane en bacht ons dat wij gane woude
eene edele man dieriche die Walzeg des prince broeder was die
heriche tot Eymunde mit dat daer toe behoert dat is van zuythardis
hage voert tot die voertappe en sinchem tot wriens bele wij ghe
meicht sijnde en waerdelich ontfange hebben dat recht is en geue
onsen lieue gehante name Diderich voers al des voers pant
mit dienst lude die daer in sijn ofte namaels in wesen sille mit
bosthe en mit mesche mit water en mit weyde hem en sijne na
omelinge erfelich te besite en te gebruyche van ons en van
onse nacomelinge tot wijze daghen so hebben wij dese
tre besegelt mit onse ongesting van gande gegene te pladele
mit iaer ons heere wij wij is dage voor Johans natintag
Doe selfde heyligheit heeft dese selfde Diderich en sijn nacomeli
ghen in eene rechte maeten beseten lange tijt en hebben die wri
de Deene vor den eynde des roomschen rijck veriaget nachte
liche en indoring die romme van almanen des voers kaerls
broeder gaf och desen selue grane dieriche daermit beide sijnd
wijfs der romme dat forrest tot Wasda want hij ce vroment
zidder was en onder alle zidders te wesen daer hij he bes
streem handveste of gaf In die ere der heyliger diuoldichheit
Lodowich byder granen godis romme van Almanen doe wij
vstaen onsen gehante dat hem onse wijf die romme ons
bacht dat wij gane woude onse lieue en gehante grane dier
iche van Hollant ce forrest dat Wasda hiet en an sij graessax
gelegen

gelagen is en dat Water dat daer door gaat Vorweis en in Wiets mē
 fche en Weijde dat dien forest behoort te gebuyke voer he ende
 sijne narmelinghe te Overoort of Wech te zene ende hebbe he
 dat besegelt mit onsen Vingerling Va gande gegene mit ier ons he
 re vij en lobi vij dagen in April Dese Diderich Was die wfe
 grane va Holland en Was g'ouwert mit eenē silde Va gande daer
 in genaket Was e lude Va roder Overbe dat me heel hiet en
 als me seit Was hij g'ebore Va de onchitē g'slachte der priunt
 Va voranrijch die de pite Va sijnder heulichē lige der Deer
 ne antechē eerliche g'namde Dese Diderich Had e hochg
 bore wijf die gena genoeut Was daer hij by Va eenē soen
 die och diderich hiet en die in veel duchtē edel Was Die
 eerste grane als hij ant Was dede hij Va groke denonen kinnere
 tot Edmonde e doeshr Va hant daer hij in seth dat nome
 Va sinte benedictij oerde die hij re ten gaf Va sijne goede daer
 sy volcomē nootdrift of hadde en Va die selste kloster wort een
 nome Va gode inghesproke dat sy de grane diderich Comande dat
 hij woude opvoen sinte Adberts graft en dat heijghē g'hebeute doen
 brenge in dat nome kloster en mit dien dze die ouster des heijghen
 vaders graft go dede so wantme dat chet dat daer des heijghen
 vaders lichaem mede g'elicht Was gans heel en onuerker Mede
 wort daer g'bonde e gulde ruijs op sijn borste dat medeyne en
 selichē Was tegen menigerhande sierte en onder sijn graft ontbrant
 e fontene daer noch hndens daechs veel Waters Notbheit Jnden
 ier ons heere om vij lobi op die ei salende Va Januarij
 riste die bisop Hüngrig in vrede na dat hij Alfidal ende mit lud
 gero dat bisdom Va Wecht had berecht. xvij ier die ouermits
 der Deene Wecht Va sijne soel Was verdrud Waer om mede
 niet g'wecte en kan waer sijn lichaem begrand is

Van Odibaldus die vij^{de} biscop tuhecht

Na de bisops Hüngrig doot wort g'ore de vijste bisop
 tuhecht die Odibaldus Was g'hech e heijlich man milde en g'he
 rechtich en goetwillich In desen tijde als in de ier ons heere vij
 lxxxij quamen die Deene mit die moermas en desineerde alle dat
 Walsche lant en des iers daer na vermeldē sy al lant Va Ardene
 mer

mer haert die heijfse die die grove geheet was qua met de langbar
le en met de dijnliche en vocht tegen desl onredeliche hede die
hy onzmits der kerse soude niet en mocht overwinne want te leste
maekte me bestant om te soude va de vrede of peys daerom over
droech dat Godeskind de norname loc kerse soude worde mit desl
voerwaerde datme hem gunt soude des coninc Jothouins doecher
te wine die Gifela hiet en onstant in medegane en dat ghesiede
En daer na en vrede die vriejen de Godeskind niet onderdanich wor
sey die hy bedwank en gaf hem ene smadeliche eyghe so dat
elke mensche moest dragen ene bust om sijne hals daer moest zyn
tevoert mede hant mochte of sy tot enge tijt he verset te
yend te onne moenthy Mar daer na in och iare wort dese
selde coninc Godevart onzmits der vrede gods mit ontalliche
Deene in die betie doot gheslage en daer wort ghebroche mit
nich kerse mensche bloet die sy in voertijde ghedoot hadde
In de ier ons heere 10 op die ydus van den ber voer oter
baldg dese bispo va deser werelt en gaf sijne soper ene
overdiche stek als hy onn ier dat bisdom berecht had
va desen bispo Odibaldus sprijft die abt va Pimene in sijn
nomme dat hy was ee heijlich man die tuchte verliche der
grane is en rust daer met de heijlige vaders

Van Egilbaldus de onn^{ste} Bisop tuchte

Na der doot des heijlige bispos Odibaldg wort ghepore die
onn^{ste} bispo tot tuchte die Egilbaldus hiet die bisdom berechte
ee och tijt In desen tijde als op die ander nonad in och bu
ziste diderich in gode die die wste grane va Holland was
en was och heere va ee groot deel. Va Oestvriestlant en
was ee onbedant onne die sijn oden en lant manliche
besumde tegen der Deene onrecht En gena die gramine
stref so die derde ydus va Jannario en is begrane by
hant man tot Fomonde in de closter dat sy erst ghesimmert
hadde va hant daer sy none in selte die godt in chosten
diende

Van diderich

Van Dideriche den anderde grane va Holland

En als diderich ghestorven was die die drie eerste grane van Holland was over diderich sijn enige soen die anderde grane va Holland en verheven in sijn vaders stede als ee recht erfgerame de se na ee wijf die Hillegont hiet en alsom gheboort so was sij des rominor Lathwiche dochter van Corantrijch daer hij bij vrom eenen soen die Egbert hiet en was wesselsox tot tuere en een dochter die Arlindis hiet die wtmmede s'boen was dese grane Diderich na sijn vaders doot begonde hij mit de vrouwe drachtich te worden daer hij tegens oerlechte en streef so dat hij se overman en sijn onderdanich makede en om dit oerloghe van den vrouwen so vrach dese grane Diderich dat closter dat sijn vader van hante ghemaeckt hadde tot Eymonde en dedet weder make na sijn me en na die nome van Dame en setten daer in monnische van sijn te benedich orde die dagelike gods dienst daer inne deusolehich deden en ofs noot waz dat sij de vrouwen van weder stande die nome Dese selfde grane diderich gaf der hertiche tot Eymonde groete goede te besiden en gaf om eenen boeck dat heet historia papantia en de teyle van vier Euangeliste die boken verdesht is van sijne gande daer dierbaer ghestaet op staet Mar vrou Hillegont die gramine gaf der selfder hertiche van vier mit diechis ee antuer tafele die altemael gant is daer meniger hande dierbaer ghestaet in staet En al so men seijt so wort vander selfder tafele ghespoek ee ghespenke die ant ouer se van die tafele sont die des nachts met sijnne s'byne al dat oer te verlichte slach In desen tijden wort sijnle Geroens byde bissop van Vrecht en by de grane dideriche mit mirzante tot Eymont geboort die in voodijde te Noerwiche priester was en van de Deene daer van te geline out hooft was Egi baldus die bissop van Vrecht berichte dat bydom licht g maende en streef op die vij^{de} kalende van oktober en wiste in onsen heere die mede begrane is in der selfder hertiche.

Van Rab.

Van Rabbodius den 7^{en} bisscop

Zutrecht

Na dat Egilbaldus die 5^e bisscop begraue was oermits Wille
Armitshus des Conincs van Brantrijck so wort bisscop gheleijt al
wort hij mede de 7^{en} bisscop tot Utrecht en hiet Rabbodius
ee heijlich man wel ghekeert outmoedich en hoerghedre
Want die Co. Rabbodius die der vriesen Coninc was was sijne
moeder antebader en Gumarig die ertiche bisscop van Colen was
sijn oem Dese name Rabbodius bedijnt so veel in onsen dinstiche
als ee lode van groet zede Want hij was oek roet in des
Comitche Koenigs Palleijs van Brantrijck en ee Philosofoe die
Nanno hiet hadde desen rabbodius in die 7^{en} vryen constel
ontentliche gheleert En dese selfde bisscop besneef manijhe
diechde van sinte Willebroordus van sinte Bonifacius En oek mede
so diech heij ee vol ambocht datme noch hude stachs sinte
op sinte marling tach translationis Dese bisscop als hij aen na
dat heijliche habijt des bisscops van Utrecht so lefde hij al
loes in vosten in bidde in almise te gene sonder aflacken tot
de eynde van sijn leue En als sijn tafel genoech Wijn dronche
oer hoer maeltijt en waende dat die heijliche man Wijn me
de gedronche had so dronche hij allene heijmelich daer waer
ter En dat vna ee die Gumarig hiet en bat de bisscop dat
hij moeste dronche van sijne dronche Mer die heijliche man
en hengende des niet Mar dese selfde Gumarig na al heij
melike des bisscops na en dronch daer tot eene groet wonder
En hoer hier ee wonderlich mirakel Want dat selfde water
was te hand ontbandelt in de beste Wijn waer om Gumarig
die procure de heijliche bisscop bat genade En die heijliche ma
gaf godt de lof en niet heij selue doo dien teijche dat daer
ghesiet was Dese selfde bisscop voutz slach te sith in
die stadt van Deuenter Want die stadt van Utrecht oermits
der Diene Utrecht al begun tach En als die bisscop sach
dat die vloere hindere heij niet behere en woude doe
Overbanne

Verbannde hij se en Amuletijdese en rechte boert qua te blyve
 va te hemel en verbarde de Deene so dat sy iamerliche boer
 leue hie Die herste die dit mirakel saghe viel te Waze en
 Noege alke die Deene doot die dan Ware en iacchdese mit zeghe
 Not der stat va Wrecht Dese bispo bloeyede mit de sermoen
 die propheeten Want hij vele kerome de dinghe sijn heymelike
 vruente dede Dsaen En Want Balderig die ce goet zedich iongeling
 Was tot cenre tijt bo. He tme clerike van sijn vaders lant Over
 desen bispo en badt hem dat hijse e priester Wijen Woude
 mer dese heylighe vader Want lachende mit blijde ansichte en
 sprack hieue soen mit darde iaer va mi sal ich doot wesen
 en ghij sult wesen ce harte va deser herste en so sult ghij de
 se clerike mit de selfs hant priester Wijen En dan sult ghij
 weder make dese stat en dese stat va Wrecht al so als ghij
 te boere Was Daer na over dese bispo thabody in Drentelat
 daer hij sonderling sieth sicut legge Daer goendaerde he die
 maghet marie en moeder godts mit groter claerhz en hadde
 in hoer geselschap agneth en telam die reine magede In sprack
 de cesame bispo aldus toe lieue soen en outsiet ce niet
 mijn te sien tegentwoerdich die ghij dier hebt gegruet en mit
 en sacht et wrecht dat sicut dat zij va dese sieth wel outgaen
 sult mer ghij en sult niet lange daer na leue Mit die warden
 so omgint die grote claerhz en daer qua so sonderling goede
 licht als menschelich hant begripe mocht Die heylighe
 bispo ghenas va dier sieth en sommige va sijn heymelike
 ghesellen die seide hij mit heymelich hoe groet soenthz
 hij gesien hadde an die mager Maria omingume des hemels
 Die daer na in de iaer ons heere 10 en vij qua ort
 der diente en in hemchem viel hij te bedde sonder woe en
 las dese anissen Eere tek lande en op die darde halende
 va deneber sterf hij En dese bispo Was in dese stau slar
 ghe slaghe der deene ghij iaer en beruchte der hersten
 verhite daer godt vele granen doet daer de grane dies
 behoefelich sijn om beden wille des heylige confessors

Van Balderig den 10ten bispo te wrecht
 Almen

Alme Dint bescreve inder lombard Historien heruch die romsche
omnich Wert te rade va grok denochien dat hy na bispo rabbo d'is
des heilige rissors doot binnone syne sone woude overchiere mit
chegren en dan de selfe binnone setten op de stoel des voers rom
fissors Mer als die romsch overorde dat die vrede Diem die
stadt va vrecht ghevoome hadde en desneert en al dat volk
des roms vslage en draghet Daer om sette die edel romsch
de selfe sone vter vuerdigher ridderschap op dat hy der Deene
vrecht nachtelich vredeponde en dat hy dat selfe vdom mit
syne ridderslike wapen besaete en vdelamade En hier om
na des heilige rabbo's ergohete so is ghevoore baldric
die vter bispo vt vrecht en alsme seyt so was hy vter
dy soen des grane va cleue die ee edel prince was In dese
tyde ont spranch ee bloedighe fonteyne te geneve inder stadt
en in de selfe daghen vrede alle die Deene vslage in
vat lande dat hy vrede vuer om baldric die bispo na dat
die Deene draghet vrede en vslage so sticht hy vrede
syne stadt en bevreutse al om mit vrede op settende en
vrechtynse Die vrede herche dede hy vrede op timere die
sale en anders vrede dede hy vrede vrede en timere
re Dese bispo in de iare ons here 1075 lobi vrede vrede
hy oner vrede en qua in Italien o te soeken romsch otto
om alrehande vrede der herche va vrecht en als hy syn voers
ghedaen hadde na hy overlof an de coning en voerde mit hem die
lichame der heilige marckare Pontiaen binnom en Agneken
en brotse in die selfe herche vt vrecht daer hyse mit groter
denonien sette En hier toe vante dese selfe bispo onermits
heimeliche goenbaringhe va gade die lichame des heilige
vreden fidi lebini vrede vrede vrede vrede vrede vrede
vrededi Mit de vrede heilige vrede hi die herche
va vrecht vrede vrede en dese bispo baldric stief
mit iare ons here 1075 lobi en was ee ant man en
vrede tot gode vi daghe in Januario na dat hy tie iare
mit groter love die herche en die stadt va vrecht hadde
vrede vrede die totter meere herche vrede vrede
mit vrede vrede en daer vrede mitter heilige vrede
Van

Van Volchmarus den ^{vi}de biscop Lutrecht

Als baldricus van desen leue ghesiede was so over Volchmarus die ^{vi}de biscop Lutrecht geordonneert en man mit goede wille en een goet heyligh gelovich man mit iaer ons heere 10ten tegeby op die ander nonde in meye sijn Diderich die anderde grane van Holland en over begrane bij syne vader in de cloester tot Eymonde Dese diderich en sijn vader beuchte die graef sijn verlich 10ten tegeby iaer en verdreue die wiede de ne crachthich tot haer lande en vranwe hildegond ruse in gode op die derde ydus in Aprille en is begrane in dat selfde cloester bij haer man.

Van Arnulphus die derde grane van Holland

Na grane lidwiche doot over Arnulphus sijn soen die derde grane van Holland en na een wijf die litgaert hiet en was dochter des mogende heijfers van gauen die Theophanus was genent en was e suster der heijferinne van Rome die Theophana hiet daer hy bij van dideriche die na hem grane over en sifide of sichen de borchgrane Dese Arnulphus was grane mer vijftiaer en had altes oorloghe tegens de Westvriese In de iaer ons heere 10ten tegeby op die derde ydus in der ber sijn Volchmar die bisop en is begrand in der domkerke tot vrecht

Van Baldewing die ^{vij}de biscop Lutrecht

Eende als Volmar die bisop ghestorve was over na hem gheset Baldewing die ^{vij}de bisop en was e gloriose man van groter dincde en heichheid In de iaer ons heere 10ten tegeby over te sijn ghestorve op e stercke veldde te Wese dat Winhelremade hiet bij een dorpe in vristant daer zedehic en sionlich quame vortgehore hem sen tot der graef van Holland en als onde lude segge So ware

So waren die Hollanders zeer bemeyt van grote dorste want sij
geen water en vonden te dincke het en was al sint Arnut
shus die milde grane viel in sijn ghebete en sij godlike
inbloeye was sij cene stede daer me groef een put daer
vrasch water geseech vvolhijde En hier en vome come
die vriesen ghewoent ten stude op dat sij mit groter nacht
dat hollantse heer bedroevd en te soere mochte en daer
legen die grane Arnutshus mit lidenende basme mit blenke
de banniere en mit ghewoende vchtes qua hij te moech
de vriesen daer hij ene bittere strijt legens vacht En mit
eynde als die vromer tempo der hollander veel daer ghe
staje waren so is die strijt overwaert legens de selfde grane
die aldaer te stede enamits die ghehengens yochts om die ge
meine ordere is doot gheschiet en marke ghemarket Ende
is vo daer ghevat mit cloester tot Eymonde daer sijn Mt
vaert over gedacy mit groter ranthe en begraud mit sijn
andere In onsen tijde is ghesiet te groot hijkte van de
Heilige grane dat vry in desen nome te wille bescreuen op
dattet die eerste vorste en gelinghe lide hier na moghe
vrecht want op de wille donderdach ghelwoenlich is dat
vele vry totte herche van Eymonde vryhen te roomd na
der ouder ghelwoente om te richte die grane der gemeine
absoluis van de Abt van Eymont doe scrierde die sache
daer die vryse grane onder begraud lach hichte van ten
ger onthent en daer vry omich a rooth govat licht vry
vribity hoghe van seker richt oft mirre of vbroech had
ghelust Intgaet sijn vryf riste in vrede op die
ander ijden in meye en wat begraud van hoer man in
dat selfde cloester

Van Diderich den iij^{de} grane van Hollant
Van de misvalle Arnutshus des milde prince die
die daz derde grane van Hollant was is sijn sou die derde
grane aldus genamet gworden die vierde grane van Hollant
En nam

en na te Wijn des mogende Hartoghen dochter van Zape die
 Mithilis was ghenaemt daer hy die soene by van een die
 lidenick hiet en na hem gheuid wert van Hollandt en te flor
 zens die grane van oostvriestant was In desen tijde stont te
 Pyleume in Apukhey daer dit scrifte in gegreent was op
 die halende van Meije in der somme oogenick sal ick hebben
 te gulle hooft Een sara sijn die daer gebange was gref
 onder hooft Ende van dien sate of sime alsoet van der
 Pyleume verzucht was op de seste dach en vore en
 vant aldaer te ontallike stat die hy gaf en verlyken he
 selue In desen tijde als in de ier ons here 1278
 ruste in gode Balde Wijn die bisop en harte was in
 ier der Threke van Vrecht op die seste ydus in meij en
 is begrane mit de voss bisoppe inrecht

Van anfidius den vijfde bisop inrecht

En als Balde Wijn die bisop ghesturue was so is anfidius
 die eerst te Wierlich grane was wort die clerich en ontfinde
 rine en wort vander gemeene ecclesie van vrecht yere te
 Weyen die vijfde bisop Dese anfidius alst hem godt in gaf
 so gaf hy veel erfs en goets van sijne vaderlike eine tot
 behoef der heyliger kerke van vrecht dat hy te vore had
 beset in der graeffsye van rustebant en die graeffsye
 slach hy hiet te Weyen dien godt daer na int ier ons
 here m. en sine gelijck eene Jone diene racht en dien
 godt lief heeft dede vaken dat licht van bejeld sijn oge
 Dese anfidius sticht te clouster van sijn te Benedich verde
 op de heylige berge in der eere Marien der moeder gods
 In dien clouster na hy selue een dat heylighe habijt en
 bleef daer in heylighlich leude tot den eynde van sijne liz
 ne en ruste in gode in de ier ons here m. en sijn
 op die 10de nonas in meijs na dat hy 12 ier dat
 vdom van vrecht vryschick hadde berecht No dat graff
 des heylighe

des graft des heiligen vaders waer ymant diet mit innich he
begeerde te weete ymant van de canonische waer daer domheerde
of waer de monike van sinte Panwels Hij sant hem lieke
wijfen of te laete weete

Van Adelboldus den 10^{en} biscop tuchrecht

Ma aensidich des heilige bispos doot Voert gerou Adelboldus
de 10^{en} biscop tuchrecht te Wijs man want hij was des heijfers
hoghen raet Dese Adelboldus in de iaer ons heere M. en 10.
dede hij meder waken dat ande weide dat Baldricy gehimmeret
had en leijde te men fundament en verkimmerde die dom
kercke van niereas of en mede die kerck tot tiel die hij
beijde in orte iaer volbracht had certichey Inde iaer ons heere
M. en 11^{en} oenbaerde te sere diene Comte hiet lange tijt
de aensicht en groot als te waken En in de selfde iaer gebiet
groot oorloghe tischen de bispos van tuchrecht en de graue
van Holland dat hij deser saken we qua Een graue was
daer en hiet diderich Bano die Adelboldus die bispos vrees
gegoet had ombrent bodergaue lie niet en wisten dan an
te vechten en te moeye dagelike diderich van Holland
Die graue van Holland vrees versamende te groot heer en
samt hien de graue diderich Bano den hij warden en na
hem al sijn goet en wese hem mit nacht Met al sijn besittig
Adelboldus die bispos die dat savaerlichey na vergaderde te groot
heer en woude sijn man weder bringe op sijn goet En
te hem weder in sijn kerckheerde of legen de graue
van Holland daer om sijden En hier om in de iaer ons he
ere M. 11^{en} op die vijftien ydus van Junio qua dese vrees
bispos mit ongewonde banniere en mit climmende tasje se
delich te deser stede daer me sijden sude Daer lege quam
graue diderich van Holland mit blinkende banniere mit
overviesliche gebude van boorne trachende Met sijn kerke sijn
delich op dat Graue velt en sonder men vergaderde die
sijden hien mit de Hollanders en vechte manliche om de zide
Daer gesiede te bloedighe sijn an beide sijden Mer te leste
Met des bispos heer so rauche onarmit veel groote sinnen
die

die van sine wolk doot bleue wane Als wegens der heerde
advocaet Wijnhous en godte name Jago Alberg en was
sere ridders vele ionge ridders en vooenmeeres van grote
rijse Adelboldy die bissop die hem seer bedroefte alffeen
vonder en was om dit grote verlies. Verwonderde van die
was te verschy beer van Frank vooenmeeres om ander
wief te sijden regens dat hollandsche volck En daer te
gen verwonderde name dieke mit Dickone sine broeder
en onverschyft hied daer hy anderwief made sijden wande
konden Oberff bissop Als dat go te vicht dach daer
na en was te de vierde dach in Augusto Inde selffden
vergaerde dese vooenmeeres te sijden anderwief daer groot
ontveel gesneede van vele volcke dat daer doot bleef en
beide sijden vome daer bleue doot van de bissops Adelboldy
partie vrome name die daer vonder hant gestage wer
de en daer bleue de bissop vooenmeeres de zeye anderwief Die
vrome diderich vromt Frank en groot moedich On desey
Prestelde zeye die hy had daer hy noch twee grote saken en
verlies van volcke hy na En vromt te rade dat hy des selff
jars vromde machte kege de vriesen om te wreke synen
vonder Daer hem die keiser heijrich en hertoghe godent
vander mofche te hiltoc te sante vele vrome ridders En
Als die vriesen mit de hollanders besamende so te sijden
vulle en daer sponklich vooenmeeres om die zeye te vromen
so qua daer te sante vromt mit een vriesche gelide
vromt vromt vromt en dat al dat seer vromt vromt On
die vriesche sante te wreke die hollanders en vromte van
vromt en des vromt dat mussen teel al doot gestage En
die hertoghe godent vromt vromt vromt vromt vromt
van sine vromte en vromte Dese mansticht en dit vromt
gesneede de hollanders vromt der vromt vromt vromt
so dat vromt diderich sante sante in hem seluid dat
alleen vromt die de menschen oet moedicht en vromt
Dese selffde vromt diderich qua daer na in synen vromt
dat hy vromt vromt tot Jerusalem en vromt vromt
die sijn

die heylighe padt Jude iaer ons heren M. CCij so wiet volmaket
die domkerke tot Utrecht van grote werke byte bispos adalbold
En tot de wijenighe deser heren qua die heylighe heylighe mit
mit sij bisposse hiucht die dese selfde kerke vi dage in
Julio eedrachtelich wijede en heylighe te mit hoere bene
lijpen in der ere gods Desse bispos Adalbold dede om te
seijne Wie des sichts van Utrecht hoge manen Ware ende
Wet goede sij mede wient Ware so dat het sijn soude tot
eure memorie Des is die hantoghe van brabant en hant van
de sichte te hene die padt van tiele en dat daer toe behoort
en sijn ambacht Was dat hij hiet die bispos droessche
Die grane van Vlaenderen Was die ander en hiet van ten
sichte die vier ambachte die grane van gelre Was die derde
en hiet van de sichte te ley die graffs van Zutphen
al geheel en half Friesland en dat meste deel van tiele
Went en van Bommeler Wient en is geheel des bispos
Jager Die grane van Holland is die vierde en hiet van
de sichte Delant te deel van Holland en Waterlant ende
hij hiet des sichts maerschalck Die grane van Teue is
die vijffde en hant van de sichte te ley Vanduchem
en dat daer toe behoort en mede Wat inder behie
byde sijne lach en Was geheel des bispos hanteling
Die grane van Benthe Was die sesse en hiet van de
te hene die werchgraft van Utrecht en o ander gherechte
mede an sijn des bispos door Vlaender Die hene van
kintch Was die sevende en hiet van de gherechte van
gherechte hi ut mit sijnem en want hoer ghenaeint
Ware en hij hiet des bispos schentur Die van goer Was
die achtste en hiet van de sichte te ley meest al sijn
goet en hij is geheel des bispos portwachter
Die hene van Herker is die negende en hant van de
sichte te hene die Ameyde en dat daer toe behoort en
is ghenaeint des bispos baerner dragher Jude iaer
ons heren M. CCij so die vijffde kerke van te aben
Veen

voer die bispo tot gode na dat hij dat bisdom van Vrecht ghy iare
tweelck had vrecht en is begrave in de dom kerk die hij de
tamelike behimmert had in die een gods en sinte Marins des ee
delen roffsoers

Van Barmhertich die Bisop krecht

Als Adelbald die bisop begrave was so wort om grote wre
dracht om ee bisop te hiesen Waer om Comradg die Coning na
der qua tot vrecht om die wrecht te saken en boerde mit
hem ghisla sijn wijf ee rechtelike Oranwe en want die Co
ninginne in dien daghen was en dacht vast bijder tijt was ee
kijnt te Winne En hier om hiesse die coning blyney in een
dore en hiet westerbeche in des priesters huse die Wermel
shus hiet en die coningh recht hietelick tot vrecht om ee
drachtichz en vrede te makey in de capitel en alse dese
dracht immer meerderde en niet en minrede so brach dat
capitel ten lesten in de coning dat hij hem sijn sijnde ee
beside wijfen man die des vrechtich vuer dat bisdom van
vrecht te berechte En in desen vram die edel coninginne ee kijnt
van sonderlinghe sijnme vuer en onboot de coningh mientte
blyscap by de priester Barmhertich En die coningh die he
verblide om dese heuerde vootscap alst geen vruende was
gaf desen selfde priester dat bisdom ornamente Pringerlinck
en des bisops staf En als Barmhertich die coning ghe
ordineert was maecte hij vrede mit de coning van Holland
In dyen tijde als in de iare ons heere M CCCXVIi daghe
in Januarij seuf die groenwedighe grane diderich die pol
grum van Berengate was en begrave tot Edmonde in
de kloster by sijn ouer oude vader die alle sijn daghen
verlochde en veruchten hollant nachtelick CCCXV iare
Othildis sijn wijf die grannine na hoers mans doot is sijn
weder gebore te Zassen en seuf vij daghen in Julio
en daer verlichen begrave

Van Diderich

Van Diderich de vijfden grane van Hollandt

Van grane diderich doet die pelgrom tot Iherusalem Was is diderich
sijn vudse soen ghehildt en ghemacht die vijfde grane van Hollandt
die te roeke tijt dat graefstijc kerichte In den selfde iare seif die heij
ser loenraet tot Utrecht En dat in ghelwant sijnd lichaems is geble
uen aldaer in die domkerche En Henric des selfde heijseres Prager
is heijser gheoren en verhoeghet in de conelike soel Dese heijser
Henrich Woude in ee Wijnter tijde die stane bestijde en mit gro
ter heidhaet sloech hij sijne kente mit oese van de coninkrijche
Dese heijser had in sijn geselschap ee suster die nome Was daer
ee Canonick grote minne an heijde die hij mit sublyke smekende
Woerde daer toe bracht dat sy hem oerloefde daer te comen
in der donker nacht en alsij tWe d heijmerichte te somme stijoen
so viel daer ee sonderlinge groote snee dat morgens sijn begode
die domkerche der nacht te ghyne Waer om die canonick in
groter soeghen Was hoe hij tot sijne sabbioen saude comen
so datme hij de voetsoere sijn misdaet niet en dname daer
Overt ene vorte raet ghemome en die vrees wone na die Ca
nonick so traer stantden en droech hem tot sijne sabbioene
en ginch al weg gelinch achter Werts so datmeij mit afgaen ende
int weder keere mer eens wensche voetsoere en machte behenne
Op die selfde Wre Was die iijde heijser althene vrees so ghesaen
oermits soeghe die hij in sijne harte hadde hoe hij dat begon
ne valse wijsekeij eynde machte en sach door ee vrein ser van
sijne vader nabel van verre dat Orumde ghesicht en tachte goeder
hertiche in hem selue Daer na als die somme so Was gegaen
bat dese iijde heijser te vrees canonick dat hij Dyackon
Vae in der misse en die Evangelie last die canonick die sijn so
sinnige vreesde en meende dat in xenne vrees te doen bat die
heijser bat of smekede of dreghde hij en mochte niet vreesen
En als die heijser sach des canonick ontfrende so sinne docht
hij af mit goeder harte die begonne handich so ghesaede
dat daer vreesden ee dehenije in een abdije en behoude die
te die heijser te beginne doe dede die heijser vrees hem come
den

de canonic en die nome sijn suster. En sprack aldy heere broder
 dese dehenie die ons verschien is te Beghien die ziele Wij
 tij en Meest voortmeer en zijne nam en iek Revere Va di dat
 wij te niet meer en onderbijnt nome te zijde Doe sprack hij
 tot sijnre suster Meest voort aen en zijn Wijf en dese abdij
 die daer verschien is en die sorge van den deerne godts gene
 Wij di en gebiedt di dat hi di niet meer en laet zijde van de
 canonic. En als hij dat ghesprek hadde ontfangen sij elce
 andere en fraemde hem mit deser lichte rouwe sijn sij
 ghebeert dat sij die Orde misdaet beherde mit Wijger zij
 michz In desen tijde Anno M. vij. Doo grame diderich
 van Holland sijn vriende dat et sij door Dordrecht niet herte
 en mochten daer hij wert doot gheslagen so die yden in onse
 van sijnre vriende Dese grame diderich en had wijf noch kind
 en was grame van holland so iare sijn lichaem wert ghe
 voert tot Egmont en mit vromde wraant daer begraven

Van Florens den seste grame van Holland

Als grame Diderich doot gheslagen wert oversamte bannodere
 ridders en linge van de lande en name Florens de voerz gra
 na diderich broeder die te voere was grame in Oostvriestlant
 dese Florens na een wijf die gertingst hiet en was hartoghe
 Heijnemans dochter van zapey daer hij bij van diderich ende
 florens en een sione maghet die machelt hiet die Coninc the
 van Vlaunhijch na hoers vaders doot te wijne na in dese tij
 de so sichte bannodery die bisop tot sijnre elijker ghebent
 nis sijn loofs tot vrecht we herte van canonic die een in
 die ere van sinte petrus des goosels En die ander in die
 ere sinte johans bochte en hi sichte die herte canonic van
 sinte saluators tot Denter daer hij sichte een herte in die
 ere sinte leuynus des heylighe iosephs Die abdij die die
 versame vader Ainsdy die bisop ghesicht hadde te heylighe
 berghe die sichte hij tot vrecht daer hij sichte een cloester
 in die ere sinte paulus des goosels dese versame bisop stuf
 en voer tot zode Anno M. liij vij in Augusto Na dat hij
 dat

dat bisdom in Vrede had berucht op vij iær en is begrane ticheit
in der kerke des orine der goostolen

Van Willem den goet Biscop titercht

Na Bernitobius des bispos doot wort gherou Willem die goet
bysop a groot moech man en stant Overster. In desen tijde Anne
m. lei Florens die grane van Hollandt en een onberbaert orine
om Wrake te doen over sijne broeder veraderde hij en moeghende
heer en toech tege die grane die sijne broeder ghedoot hadde
die hij al mit zegen verwoy en ander dede dat vele liden doot ble
ie het ghesneke dat dese grane die hem al kseu. Dhet op sijne
Vromichheit vermoeyt Over en ghintc eens middachs tege slaven
ouder den stey van eenen Wiltighen boom in hamet en daer qua
men onuerhoets die viande die ontvloghen ware. Van dien die
die selde grane ontlang in stude overwonne hadde en stouge te gra
ue doot en vele sijne waerwerders mede die mit hem stey op
de gij dach in Julio Dye florens was grane in oestbreit
op vij iær en was grane van Hollandt na sijns broeders doot
op vij iær en wort geboert tot Eymonde mit doester en
mit grote Meene begrane.

Van Geertwijnt grane florens wijf voers en Jonckheer dircx Hoere soen :

Geertwijnt die gramine van Hollandt na grane florens jaer
dants doot beruchte sij Hollandt twe iær en daer na na
sijne een man die Robrecht heet en was ee ionghe soey
grane Baldewijng van Vlaenderen en dese Robbet beruchte het
landt van Joncker dircx wegen sijn stiefs soens Willem die
bysop van Utrecht sacht dat Hollandt sonder besnemer was
en sonder hoest en dat die heerlichheit op a tijnt gherouwe
was of in hande eens vreedende orine vernecht an Henrich
des Roemsche Coming dat hij hem verheide die graeffsac van
Hollandt en die Abdie van Eymonde en meende dat hij mit
Godenaets des Souerde hartoghe Gijsoe dat ionghe tijnt
vot Hollandt mit racht wel verdigie solde en hier om in
den

iaer ons heere M. lxxij qua Hertoghe godent Voers mit de biscop
 Willem mit Ouele banniere trompe en basina in Hollant en daer le-
 gen qua grane Robrecht des kint's sief vader mit sijnste tij
 sey mit blascnde soerne en mit Ouele ghemoender kintde en also
 sijn besmende Wert daer ee groot stijt en int eynde most grane
 Robrecht Vrijhey en is wt dien stijde gheiaget en die Holla-
 der is daer meest doot gheblen Robrecht is mit sijne Vrijne
 en mit sijne sief vande tot ghent herome en heeft besocht
 also dat ridderstas van Vlaenderen tot sijn hulpe en merende dat
 sijn Moonde stijde tegen de grane nuande om sijn vaderlike erf
 dat hem die Voers Amant onderwoonde had En grane Ar-
 nant besmende daer tegen ee groot heer overmits hulpe des
 coning van Brant ijer op dat hij mit nachte mochte bedro-
 ene sijn Moeder ontije en daer stude sijn koge Casellenberghe
 daer die conink Phs vraghet Voert en grane nuant doot
 gheslaghen En Robrecht die vrese Wert mit nachte grane
 van Vlaenderen en binne desen voer Hertoghe godenert stijde
 op die oostvriesen die hij verman en onderdede Dat ghesie-
 de in de iaer ons heere M. lxxij Bisop Wille die altoes sijn
 Meerde hielt tegens Jonthuer dieke van Hollant die timme-
 de ee sijn Casuel tot ijselmonde en doe Hertoghe godent
 mit de herual Hollant in iaer berucht Salde qua ee van
 Jonthuer drinche smecht die ghybrucht liet en vermachde
 de Hertoghe godent Voers als hij oock heymeliker rane-
 ghynt en stach hem ee doot Wonde Doe Wert die Voers
 Hertoghe tot Vrecht gebout en stach aldaer mit iaer ons hee-
 re M. lxxv v. daghen in Marcho In iaer Voers v. dage
 in miye stach bisop Wille Voers en ruse in gode na dat
 hij dat bisdom van Vrecht had berucht xxij iaer en is
 gebout tot Vrecht en begranen in die domherste bij de
 andere versame bisoppe

Van Coenzaet den xxij^{en} biscop van Vrecht
 Ende na bispo Willens doot Wert gherome ee die roen-
 zaet liet die xxij^{en} bispo die kint's Henric die vrede al
 so ghebeete sijn bekijder en mereliker stach te Wesen
 Desen

D

Desen Conraet Overrech van de lande heijser Henrich die heerlicheit
van ostfrieslant die de marckgrave de prince van Hollandt mit ghevolte
genome hadde dese bischoep Coenraet volhimmerde dat castel tot
ijselmonde mit arrijere en mit Oasten Wijchhusen en besetent
mit sijne manne In de iaer ons heren M. lxxvi Wert te zede
Joutheer dierck van Hollandt dat hij mit hulpe Robbrecht sijns
niefaders en mede sijne vriende en maghe de bischoep Coenraet be-
sitten woude so dat castel tot ijelmonde en sijn vaderlish erf
mit raecht weder te rijghen Conrady die bischoep dit wel vana-
demaende al heijmelich sijn ridde en sijn burghers en bat hem dat
hij in sijn hulpe name so en benoemde dach en sonder merre is bij
des bischoeps ghebocht veradent althant en groot heer mit dunnere
en mit beserne en daer tegen die hollander mit de sichte van Vla-
dere quamē spankelic mit hoere slinckende kijnene en mit hoer
troepen vreschich chimmere daer Wert en dach van groete toerne
van die wtzheboende hennoe viele daer mede van bijde plijen
en mit eynde alst die strijt lange gheduert hadde bleue daer van
des bischoeps partijey vromighe te dachens als die grave Gerlary la-
bert die oerft van Deventer Wolmarq en priester van sinte bo-
nifas Weerkboldy en ghijfstrary ridde en daer te menich stant
Wapenboerts sinte salthmiche en burghers diermits vortreyde
hise des bischoeps her seer de most eloes en hise onzedelike te
sase so datter sonderling veel verdreentken Die bischoep Coenraet
die sach dat die selte strijt comen an merde en dat grote be-
lies van sijne volck mede aenstaende vijnde hij hem selue dat
castel boerch en de toerne te besette en dat waborch mit sinte
te beserne Mer die hollander die stormen met en rusede mit
blide en mit magneke so dat sij die wijchhuse des castels zeer
te braken En die vleminghe dedene mit sinte die borch sate
van de onerste van de muere also dat Conrady die bischoep van no-
doste so reue dat castel en al Hollandt en desen Joutheer
dierck wijliche weder quijt selde en als dit ghedaey was de
de Joutheer dierck te bischoep grote are en hie mit sijne liden
vijliche vare in die stad
Joutheer dierck die nu is die vijnste grave van Hollandt is mit
zege ende mit lone wedergehoert in die graffsij van Hollandt
en na en wijf die wijchhildis hiet des mogende Bartoghey
dochke van Zassen daer hij bij van eenen boy en hiet Florent
die na hem grave Wert en en dachte hiet meestelt en sisona
Joutheer

Jouthe familie In desen tijde als in de ier ons heere M. cxi gaf dese zwa
 diderick de segoer sijn siele na dat hij Hollandt hat berecht
 In ier en hij stuf een ier na sijn vaders doot des regnede
 sijn moeder in ier en Robbert sijn suster vader bij ier en gode
 naert mit de boert in ier en bispo Willem in ier dat maect
 te same in ier en Joncker diest als voers is in ier maect
 te same een ier en sijn lichaem wort begraven tot Egmode
 in de cloester v daghen in duet in de ier voers

Van Florens den vij^{de} grave van Hollandt

Nadat grave diderick ghesonne was wort florens sijn soey
 grave ghemacht van Hollandt en na een wijf hiet Permillia
 en was heijfers lotharig suster daer hij bij van drie soemen
 een diech een florens een symon en een dochter die hader
 wijf hiet dese florens was gheue die vette en was soe in
 van hie vriedsam van harte mitte sijnre aeltrijpe alle tijde oir
 sacelich en niemant sadelich en hadde meer dachde en rijthede
 da enich van sijn vercluden In desen tijde dede bispo Coenraet
 tot sijnre elrijper memorien sijnke en herche van Canonike an
 die westzijde van de stadt van Utrecht in die ere onser vrouwe
 daer hij de gront al so sijnlich want dat hij dat sijn dinst van
 de oylhuzne niet vast mahen en honde des was in der meselare
 ghesulras en vrieze die Pleberg hiet die hem dinst op sijn lijf
 die herche wel te sijnclare daer hij of wisthede groot gelt waer
 of dese bispo gaf des voers vrien soey sijnre hite dinsten en
 mitde gane al so dat hij van den soey ena dese heijne hite mei
 sijnre en volimmerde die begonne herche in die ere onser van
 vey van schone grote verche waer om dese vrieze greep en niet
 tegens de bispo voers en oerfende hoe hij hem te doot brenge
 enochte en daer na in de ier ons heere M. cxi also bispo
 Coenraet na dat die rube ghedaen was in sijn huis gaen legge
 Naxou qua dese voers vrieze en vryfich dat hij seide en se de
 daer toe hadde en onamits des vrients zede looth hij sijn mes
 en sach doot de vreesame bispo Dese bispo berechte dat bispo
 in ier en stuf bij daghe in Meije wort hij inmerlich ghedoot
 en begraven in der selfder herche die hij sijnke in die ere onser
 vrouwe en die vrieze qua vete stadt onghelut ende sonder
 rade

Van burchar

Van Burchard den eenij^{en} Bisop Lutrecht

Na dat bisop Coenact die sommerlike doroert was voort gherouwen
eenij bisop en hiet burchard een heuch man milde en breedsaem In desen
tijden sende die paus tot een cardinael die hildebrandy hiet en quam
in Gallien so dat hij daer wt verdriue soude die onghetantwiche des
simonien en als dese cardinael voer mit recht tegen een bisop die dat
of vericht was en dese bisop die oeronde die hem vechten oeronde
vader om riste mit ghele doe soude dese cardinael die legat was Wij
villen lachy risten der mensche oerdel en lachy vechten dat gelike
rechte want een bisops grane is een grane des heilige geests Ende
die geen gemeynen en hebbe mit simonia magus in der omensio des
bisdoms so spreke gloria patri et filio et spiritu facto Dese bisop die
daer onghetantwiche was van simonia sprack sonder angst en beside
liche sta ori et filio mer hij mocht niet spreke et spiritu sancto
mer doe hij van de bisdom gheset was doe sprack hij volrome
liche dat verse al wt Jude iaw ons heere M. r. en eenij eb do
ghen in Jude Burchard die bisop risten in dese heere na dat hij
Een iawer dat bisdom van vrecht had berecht en wert begrane in
die domkerke bij de bisoppen die voer hem gheleest hadde In
de selfde dage wert doot gheslagen van sijne vriende Roelof die
dorpwest van vrecht

Van Godelbald den eenij^{en} Bisop Lutrecht

Ende als burchard die bisop afhinch was wert gherouwen
die eenij^{en} bisop en hiet godelbaldus een pederliere man Wijs die
geestelike minde want in de iawer ons heere M. r. en eenij
In die dese voers bisop een cloester in een broecklande daer een
was van moniche en van Nonne tot oestbroeck in die ere Maria
der elijger maget en sinte lan berens des hoghe marckers En
omme datme in dat cloester die regel der orde so was plauchte
hande so hiet me wijlner der orde heucher Daer stach godel
besaming he te vresen want daer bloeyede die abte stantise re
gel van sinte benedicty orde Dese bisop verdreef canonicen reg
liers die in middelburch slagen te Nonne in Walchrem om haer
on eersame keir en sette daer voer moniche in vander orde
van omoupreijt die hij na wt ant vresen wt sinte Michiels
cloester

cloester In desen tijde wast ghewen contin in der Stadt Van Roome
 daer nu oerdoech Van Oer verbaerd der heyligher herstie En go die
 tijt Was godelbalg die bispo sieck so dat hij de Paus onboet by
 sijne naeste bispoose mit buene dat hij Van node n3 roome en mocht
 en vadt ock nodelic de Paus dat hij om die ere der heyliger hecke
 Van Vrecht hem en sijn naromelingehe Vader gene Woude die bispoos
 misle die sy in lange tijde n3 ghehadt en hadde Alexander
 die doe Paus Was die derde al so gheuoont ontfinck sijns hem
 bispoos godelbalg brief vruendelichey en om vruenscap die sy on
 derling hadde so dede hij sijne bede vruendeliche en gaf
 hem en sijn naromelingehe bispoose tot Vrecht die misle Die rede
 Waer om die bispoose sonder misle Ware is ghenoch gheset
 in sinke Bonifaus leue Inde iare ons Heere voers stey graue
 florens Van Hollandt die die Oethe hiet en broederlick der herstie
 Van Vrecht Was stey so die bi woude Van mario na dat hij
 epp iare die grauffys Van Hollandt had in grote vrede be
 recht en Wert begrane by sijn vaders tot Ezmonde in de
 cloester daer hij eerliche ruste onder ee marmor stey Petronil
 la die grauime sijn Wif die veede admissie gaf door haers
 mans siele en stichte ee cloester Van nome Van sinke benedicty
 oude in die ere onser vrouwe en sinke Lambertus des glorie
 sey by hoere castel dat heijn borch hiet die daer na op die 1te
 halende Van iunio salichlike ruste in gode en is in de selfden
 cloester begrane mit costeliker vobuert

Van Diderich den 1^{en} Graue Van Hollandt

Na graue florens doot Wert diderich sijn soen die 1^{en} graue Van
 Hollandt en na ee Wif en hiet sohia en Was othan dochter Van
 Rijnegge des othais graue daer hij by Wan een florens die
 na hem graue Van Hollandt Wert En othe die graue Van Bentzen
 Wert batdelwijnd de bispo en diderich de bispo en oelzrim de
 borthgraue sohia abtisse hadelrich die nome en behonella een
 schoen ionckfrou In dien tijde alst in de iare ons Heere M. r. en
 eeb Wert inrecht sieck en behelde daer der natiere scout die
 in heijser heinzich vruens in ghehuant ghemelt is in die midde
 Wert

Vaerde des closters vander domburch in te hoghe stede daer in voertijde des
keijzers Conraets inghelbant gheleijt was die sijn ouer andevader Was En
Lobhaug die edel hartoghe die grane diderich ouer Was van Hollandt
wert gehore keijser vande romay en hogelike d'hem en gheset in den
hombike stoel Dese keijser Lobhaug na die herste van Utrecht die graf
sijn van oyster en van Westergoo in oestvriestant In desen tijde so Was
in brabantrijck so grote droechte van grote betten in die somer dat alle
fonteyne putte ruite riniere mueren verdrooghet vone so dat die
erde cloede en in die cloere qua vuer dat vande t'we iare lande
dat mens niet lesen en mochte Jude iare ons heere M. c. cccij vort
die bisscop Godelbalg vertraet mit siechty en na an die erte ende
gelyt tot oestvriest na dat sij dat bisdo van Utrecht ed ierhou
bericht vreeslicht die daer na sijn go die ander ijdy van November
en in de sefde cloere hende verhit begrane

Van Andries den 6ten Bisop Lutrecht

Inde als Godelbalg die bisop vftinich Was vort gheore And
dries die 6ten bisop en Was gheore van Ciuch te Wijs man
redelich en vriedelich In desen tijde grane diderich die garen vriaen
doen sante om sijn ouer andevaders doot die tot Bamert gheslagen
vort sij dordrecht En tot allen tede daer sij mochte so leyden
sij vrentliche lagen om herma van Ciuch te slame en al so mochte
lich dat het niemant sone noch vrede en mochte Doch int leste dat
die bisop Andries werst die menighe vreit en wijse daer om dede
dat sij de lijf van de erte inde in die hant reest en mochte te
vaste sone en vrientsap Al so dat herma sante kimmere te closter
van sinte Marien Waerde in die eere onser lieuer vrouwe En daer
vorte monike ghebrocht van landene van de oerde van romo
sijnt die daer goede bidde sante en bidde vore grane diderich
zielen Jude iare ons heere M. c. cccij in te wijnter tijt en alle
vriestant mit ijse ouer bringet Was te wijse vgederde grane diderich
te groot heer en toech in vriestant en daer tegen grane die vriet
en mit vrieke en mit stane hende manlich daer sij vort te
sijde go vrie dach daer vele vriesen doot bleue En dat ridder
sijn van Hollandt die te zeye vrome sijn vorder te Hollandt vort
ghelicut mit vele ghebungen In desen tijde florens dienne de vriet
te sijn vriesete hem tegen grane diderich sijn broeder ende
vryte mit boize huse en vbrande Almar en die herste
en

en oerlochde ^{gens} en half iare so die krennes en hem sijn by gheroomen
menthude van inder macht en van natiere gienich en toghe met de
sen florens mit heer cracht alle krennes lant doer en overbante al
lant en grane diderich voringhe mede al tot haerte te En toge
der nacht toge sijn weder in vrylant grane diderich d'vande een
groot heer udel vopentueres en overviel die geene die mit de
vuesen toge hem vore daer hij na sijn velle s'ken gijfde ofnad
tot hang die kaiser die horder beyder oem vade verna die maere
van der vrecht en sende een sijnre prince in hollant dat hij
dese vve broeders overloene s'nde En als dese vrecht g'geleit
vvas begonde dese s'fde florens een melbe kijn daer hij vorkelike
daer na om doot g'heslage moet vant godenert van Aernsberch en
berma van Cuich beyde vve vmaerde grane en lieue g'bedweder
hadde een nichle hiet heijlvich en vvas alide hoere suster docht
en Anvols van rotte hars mans Dese heijlvich na grane berma
in sijn horder na dat hoer vader en hoer moeder g'hesloene vva
re vvan hij hoer oem vvas Die geene die dese ionghen vve
diners vware anslage des vve v' manhich en sijn toge en v'vande te
v'vde en geene hem dese ionghen vve te v'vne Mer die grane Herman
van Cuich mit die v'vde grane godenert en bisop Andries en v'vande
des v'vlic niet g'henghe en v'vde s'ont desen florens mit alle sijn
crachte Die van vrecht licht om te anst van de kaiser ofte liefte van
de grane diderich so geene sijn desen florens rosent in hoer stadt te
v'vde en v'vde v'v te herne alst hem gadelike vvas en dede hem
om mede v'vde te v'vde al so dat dese s'fde florens mit cracht
v'vde in de s'chte l'vmonde en andere dorpe in v'vde des bis
op Andries Herman die grane van Cuich v'vde als dit g'hesriet is v'vde
bij hij v'vde l'vde om legge al heijmelike en v'vde desen florens
die hij mit goetbar v'vde niet v'vde s'ny en mochte en leijde te
lagge v'vde der nieren v'vde stadt van vrecht en v'vde daer sijn
v'vde v'vde daer heijmelike vvas inder doncher nacht die daer
v'vde als florens v'vde s'nde te Jaghen mit sijn ionghen g'he
s'vde als hij g'v'vde vvas en als die dach g'g'v'vde en die s'vde
v'vde die erde en die r'vde so te v'vde l'vde qua florens
v'vde v'vde stadt mit e ionghen v'vde die v'vde v'vde
en qua onv'vde in sijn v'vde l'vde als dies niet en v'vde
En als hij dat s'vde v'vde sijn v'vde mit v'vde en v'vde
hem de v'vde en v'vde hem te stadt v'vde mer hij st'vde mit
den

de overde neder en sijn vriende verbedde hem en sloep doot mit groter
rijde Jozef die keijser die Garde teet was om sijn vrede doot Ende
na Herman van Cuijk mit rechte en mit oerdel sijn prince die vrede
die sijn name die te overe te landgraaf zochte was Graue D
derich van Hollant om vrede sijn vrede was by mit aacht in
lant van Cuijk en vrede die castelen neder en overbrande die
dorp en omilde alle die herlichheit oft vrede vrede vrede
Herman vrede by vrede sijn lande en ten leste na des keijser Jozef
die doot vrede Herman des grame diderich man en sijn vrede
en qua vrede en sijn god en die bispo Andries vrede vrede
sijn vrede gheset In de selfde ier te ridder die suldt hier en
als om sijn die mede suldt was an Florens doot outquam
vrede te laghe die grame diderich om te gelut was en vrede
over die sijn der mase mit sijn overde die te sijn vrede
om dat hij der doot outquam was en macten daer na van sijn
castel dat vrede sijn te closter herche daer hij mede vrede
mede te loue gods om dat hij der doot also outquam was en
daer in ghebrocht heylighe manne monike der overde van sijn
mosterijt die genome vrede vrede vrede closter van sijn Marien
vrede In de selfde ier sette bispo Andries op priester vrede
herche tot stueren om haer onverschem te en brocht daer
vrede van outbroest beide monike en nonne te vrede
deringhe Deso bispo vrede vrede dat bispo en ier en sijn
mit ier ons heere M. r. en vrede vrede laghe in Julio en
vrede vrede mit de andere bispo vrede vrede

Van Herzbergh de Epi Bisop tubrecht

De dese bispo andries ghebleue was vrede gheore te
Herzbergh gheuenot de Epi te bispo tubrecht te gheschiede
ma en sonderling vrede die pape sijn in goede regimete te
Gande en hij was geboore van Beijere dese bispo vrede te sijn
me om sache die wootzich was en als hij vrede qua vrede
hij grote disorde en vrede in Drente laet vrede die
lager van goeninghe onderlinghe vrede en sorden en vrede
sijn vrede herche mit groter vrede vrede vrede of te
Castel

castel gheveest hadde en stormde daer of en daer an mit sint mit
 steen en mit sijnge En om dese onruste so boer dese bissop son
 der tot Groninghe en Wan die misdadighe lude vander Rurke
 die by daer toe brochte dat hem worde gheswore van de godtshu
 se niet meer te make ee Ocht huse ofte ee overlachs huse noch
 dat sy die stadt n^o omme miere sonde over dese bissop die sy
 twee broedere vheffen woude te grote stude en laste des bistes
 gaf de een te leen van hem te Gande die vortgraefscap tot
 Goeringhe en de andere dat castelensine van Coeuerde vwant
 daer te voer slage die bissop seluer of hoer maerstralhe die
 suerlicheide te berechte dat hem niemant sijnder noch nwe
 gemise der in dede In desen tijde otto die salsgrane van ley
 sijn castel tot Benthe grane diderich van Hollandt sijnre
 suster ma meende die twee te overwoeste en hen en mochte
 niemant weder saey van des bissops wege Die bissop verga
 derde daer tegens ee deel wapenbarette te yode Die hincge bot
 ke die alresterkste dijnste hem overmat te bekide en quam
 keg desen salsgrane by hemshen mit grote gelude en streef
 oo di velde tegens desen salsgrane daer veel lude doot
 blene en vraghet worde die in die bosche ontfote Daer
 bleef doot otto van Viole grane en daer wert gebange otto
 die salsgraf en wert tot vrecht gesint Daer by in
 hiescher gebange nise gehande wert Ende grane diish
 verhoerde dat sijn lieue wazer gebange laet en sijn looth
 van de bissop verslage en verwoonne was doe versarmde by
 alle sijn machte en voersont tridder scap en besat die stadt
 van vrecht mit heerracht al omme mit kete en mit pebloune
 en rechte sijn magnek En alst al sijn in stemmen by ghe
 recht stonde die harde verbeerlich en anghelich stonde daer
 by die stadt mede besormen en die miere mede breche
 woude en die voeringhe mede vmiel en mit allen
 oberne Dese bissop die niet en hadde al so veel lude
 daer by dat grote hier mede vdring mochte ma daer
 by ker noot sijn stadt hiene mede hande mochte bedacht
 hem

Hem als en goet herte dat hij woude sijn lijf en sijn sieck stoutheit
sette voer sijn sijn en sijn stad overloep wa die hante storme waer
om hij te sijn dede roomen sijn Eerlesie en sijn volke. En daer dede
des heylighe bispoep en sermoey en daer teinde gheboot hij de liden
liden hij de vamme en bij hore liden dat sij go dien daer wter stall
en en ginge mer dat sij oter minere sene en hore stad besaende
des bispoep mit alle sijn eerlesie dede alle hant sijn geestelike vage
en en ginch te vete vte mit rine en mit vame en gaf hem
selve en die mit he vame willighe teker instander marktije
en aldg ginch die gemene eerlesie voer in vte onatortie dier
sijne stact en die bispoep ginch die achterste gherleet mit sijn
ornamete en droech in sijn hant die blise des vneer dat vte
dat vach daer hij de grame va hollant en sijn hulper mede
vmedelijde woude. En sijn viken mit heer des ghevoer
vorte daer vort ee goet rumoer in de lende vort die holl
ders als sij sijn die vame en die vte liden vante sij
dat die bispoep mit sijn vngheer ghevoer quam om mit
hem te sijn doe gheboot die grame dierich sonder mer
die vamine te vafen en die metale hoerne te snerste en die
vamine te vame en tegun des bispoeps heer te sijn en als
die hollanders vande te sijn en die bispoep vafte bij roomen
sijn die eerlesie vte hofs en mer de vrede vjunde da
sijn des sij hem al te zeer vvervonderde doe sij sijn des
bispoeps vvolstadinghe hant helde sij al stille en en maestige
vvoetstoringhe. En als dat die grame dierich sijn docht hij
in hem selve en vramde hem en vort vberiet mit goede
vulle en vfrichte hem en dede of sijn vbein mit de vjunde
sijne sijn mit de vore sijn gulde vromel vte en onghes
vrieldte hij vore de bispoep en vat hem genade en vat hem dat hij
die blisen sijn maledicie niet go hem voude lute roomen
en die bispoep na op de vore grame dierich om dat hij
in viken vore sijn misdact en gaf hem ee vuse des vte
en vregaf hem sijn misdact daer na vte des vore vore
en al voer hem goet ingaf vhande vruende en al hore te
nen daghe sene sij te sijn ghebonde mit de vande der
vmine. Want om die liden va grame vire gaf desen bispoep
de vore grame otto quij en otto gaf sijn vte vte sijn vte

beuthe en ontfruidet weder van de bispop te leene En ontlanghe
 tijt hier na dese selfde otk die wonderlike schoen man was
 wort iamerlike doot geslage van yzame Herma van Jralite En
 otk van Holland sijne suster Bey als syn eygenem wort me
 de Capelen ghemacht In de ier ons heere M. r. en gexbij
 yzame diderich van Hollandt voer seelgumalge tot Jherijate
 en des andere iers qua hij weder door ytatien en vishike
 te Pand daer hij gaf sinte Peter onder ce ierliche hinf
 beide voer dat closter te Eymonde en voer dat closter tot
 Krijnsborch in 3 engelghe voelche closters syn voerbaders
 hadde ghesicht van de fundament goltwert en ierliche ghe
 rentet mit hoere goede Die Pand Innocentij die ander al
 so ghemacht seft desl Ave ierfma closter ontfay tot der
 heylig her kerke van Roome mit hoere besittinghe die sij
 in hebbe of namaels hebbe moghe in eygendom en heeft
 dit gheschiet mit sonderlinghe vryhe en pruuilegij dat sij
 onder sants sonder middel syn Herdberg die bispop die deser
 granij ce kerkher was qua tot Eymonde en het daer
 pesen inder selfder kerke die pruuilegij die de Pand
 de closter geyen hadde En al so vele dft in hem was se
 sterhende sijt mit syne eigene vrye In de ier ons hee
 ce M. r. gexbij wort die stad van Vrecht ontfay mit
 grote brande diene in gesehe en ronde Wel na altemache
 en daer verbrande in de selfde ongeualle sinte Martijns
 kerke mit sinte Pichs kerke sinte Panwels kerke en
 sint ians kerke mer sinte Saluators kerke bleef onuer
 brant dat groot wonder was en sinte Shuins antner blif
 mede ongequert die verste capelle die wast bij sinte Salua
 tors staet en bij Clemens tijde die Willebroordg hiet ghe
 siet wort in die ere des heylige ruics die verbrande
 mede en al dat daer in was sonder sinte saluators beel
 de dat bleef onuerbrant nochtants dat ruic daert an ghe
 nagelt was altemael verbrande en die naghale mede dat
 beelde wort brijn in de brande van om datment noch
 blet

Giet dat Prins ruis Doe quam die ecclesie mit de gemeene lu
de en name dat heylighe beelt mit groter deuotelikeit werd en
doegent waerdelelike al singende hymne en Psalme in sinte
Iulianus kerke daer noch staet Ende iaer ons heere M. r. en
l. in daghe in Nouebri Voer bissop Hardberch te gode na dat
hij dat bisdo van Vrecht berecht had en iaer en Maer de
graue in die domkerke tot Vrecht die daer te voer die graue
sijp van Ostryche en Westryche van des roming Conrads
hande weder ouffing

Van Herma die eby Bisop tūrecht

Na dat Hardberch die bisop ghestoruen was wert grote tbedrueft
in de capittel want die hochste manen der kerke van Vrecht als
Diderich van Holland Henrich graue van Gelre Diderich graue van
Clene bade datme hiesly woude Harmannus de prouf van Geroent
tot Cuete bisop te Westy tot Vrecht die borghers van Vrecht en
die van Denter mit de landvolck baden dat Frederich van Hoer
bisop nabede mar die morende partie van heere verdinck daer
die cranche partie der borghers En graue diderich van Holland was
desen Hermaand int besit van de bisdom en machte hem onder
danich al dat hem heere waere. Daer na twee iaer sende die
Paus en Cardinal die daer de beide dese ghevoore tot luidich
en daer overaech desen selfde Herma bydden vorst Cardinal
en coninc Conraet dat hij dat bisdo behielt en is die ghe
bisop tot Vrecht dese herma was safte van sinne en goederlic
re so dat in sijn tegenwoerdichheit doot slage gheschiede wat
hij en mochte de borghers hoer oechte niet benemen noch en
honde sijn ouderste binghe in bedwinghe dat sij hem onderda
nich Westy woude. Onder desen bisop Herma begonste die
uerste partie binne Vrecht als ickeer naest gheinde van Jude
iaer ons heere M. r. liij en daghe in Nouelle doe was die
manne al vout ontent her midder nacht goenbaerde en groot rind
en ghinck Dene vander manne al omme en blinckede of te reg en
boech had gheueft en vander selfder manne schene vier raijen
ringwys en snerckede van der manne al tot de ringe en die snerck
die nider raije sponde unlichte te min niet geok cartwinghe
ghesiede doe en duerde wel eby iaer lang waer of dese vier
Jude ghespueert worden Als Tropolus Damask Anthioch en
cathama daer alle die mensche in doot blinck van manen van
Vijne

1 sinte

No

71

Vrijne en van hinderde Wel te dusent In dese selste iaer Overstem
destrueerde heijser Frederich die stadt van Mylaen Over die mieren
neder en verbarnde die stadt En doe na daer Rodolphus die
versche bissop van ciele der heijger die rominge lichaeme
en Overste tot roel Inde iaer ons heere M. r. bleef doe toye
die Westbrije diene druchters hiet en verbarnde die naeste
dorpe van Hollant en mede dat heijpel van zaende en verbarde
grote roof van dan Die ridders van Auert die stante
verlofs inde Over mit die dorpe hude van ondoore quamen
manlich toye en sloege in vriesen doot en sijn mit cere
veder vime haerte gherome In de iaer ons heere M. r.
en vbi ruse die bissop Herman in zale na dat hij vi iaer
bissop had gheueest tot vrecht en stref vi dage in April
en vbert begrave in die domkerke tot vrecht

Van Godeszidy den opbij^{te} bissop tutecht

Na des bissops Hermans doot qua heijser vredenich tot
vrecht en vatte vylsich de vberdracht des capittels als van
de bissop te hiesen also dat godeszidy van Reene die dom
pouet vbas vbert gherore die opbij^{te} bissop te heerliche
man van grote moude In desen iaer als in de iaer ons heere
M. r. en vijn op die nonas van auguste bleef grave viderich
in vrede doot die die graeffsio van Hollant vylsich vrecht
opbi iaer en vbert begrave tot Egnode in de cloester
dien hij onlanghe daer te vore ande vants vvernehe had
vriulepen en vryheit dat sij vempt sijn dat is pond mid
del onder de vants Sophia die versame godinne bleef na
haers mans doot in bedinghe in vassen in aelmisse te geue
sonder aflack en vbas sonder vrisel heijhet vwant godt
doer hoer mirabel dede bij hoere leue vwant dese heijliche
vran te vberf vberuact an na sint Jacobs in galisen en
qua op wege bij ongeual onder moerdenares diese pijnde doot
te slane en hoer vtenodien te neme Mer dese moerdenares
oncrmits sint Jacobs & diene deesse godt al sille staey dat
sij be

sy hem niet verzoere en mocht en in gheene wys mocht sy
hoer arch doey en sage dat sy besaemt was mit godliker nat
en en dorste hoer niet zwaer mer dese woefz woude als sy
dit mirabel saghe besuchte sy he en bade hoer genode Daer
hadt die selighe vrouwe de almachtighe ontferminghe godt
voer die moerdenaers dat sijt hem begien Dese vrouwe die
godt lief had is darde woefz genaen tot Jherusale al daer sy
selichlike ruste in halende op die vi halende van october
en begraven wert tot Jherusale in der derde Hospitaal

Van Florens die graue van Holland

Ende na graue diderix doot wert Florens sijn soen die
graue van Holland dese na is woef die Ada ghewent waer
des mogende coning dochter van Scotland daer sij bij van di
drecht die na he graue wert van Holland en wille van
in van oestbristant en florens de domproest inrecht ende
Robbert die rechter in heumerant was en ionckfrau bechap
Elisabeth Adelz en margarete die grauwe van Cleve wert
In desen tyde als in de ier oer hure M. i en te begonde
die drent hem hem te besette hure de bispo om die borchgraue
srao van Groeninge en rugen der in hoer borchers van Vrecht
en sommige manne die ken hielden van der borch van Vrecht
Want die bispo vermat he dat die borchgraue he vry ange
rome was want in sids die borchgraue doot waer ende
graue soen gelack en hadde Mer dese in sids neue die van sijn
dochter hebre waer onder wond hem dese borchgraue
en sijn manny gheworde des graue henniche van Galre so
dat sy mit sinder hulpe te bet wederstaey mocht des bispos
raicht van Vrecht vermids wies hulpe en der borchers ende
des bispos kennene dese woefz iongelinghe de bispo bere den
op een woerne mit sijn ridders daer sy he sonder twijfel
gevangē hadde mer bij wijfen rade graue diderix van Cleve
so ontquaet sy van Danc mer die graue van Galre mit de
borchers en mit de dienstmanne dede de castelleijne veel
moeyensse mit menighe storme mit armborste mit sijn hure
daer sijse dagelike made anbochte so lange dat sy hem of had
beide wijner hris en zomertins en wchde a maguel lezz
sij de

sij de torenw ende weder Overo Vvonde Die bispop die hier o
 fter bedruict was en wel na wa alle sijn hulpers begerie was
 bat de grane va Holland Florens outmoediche en vruendeliche
 sonder aflack en overmaende dat hij hi te hulpe quame in deser
 noot En sonder merre vskemdt dese grane florens vde ghe
 vgoender lude meer dan hij te doen hadde en was de bis
 pop ee groot hulper en quame voer die stadt in beide die
 bispop en die grane stormde die stadt sonder aflack daer bin
 ne Ware die grane va Galie en diest va batenborch mit
 vtopkore ridders die de storme en dat andichte manliche vver
 de dit oorloghe stont al vver ee iaer doe sende die keijser vve
 derich de reynolde de eerste bispop va coche die dat de
 dingde so dat die bispop va vrecht na iij maethe lijfedy na
 ne sijne dochter sijnder die burchgraffsij va groeninghe
 mit meulle privilegij Inde iaer ons heere m. c. lxxv. ee
 groot keijf off geschap lische godefridus de bispop va vrecht
 en de grane florens va hollandt vwant somighe keijser en
 hominghe als haert en lotharig gaine oost vruistant tot der
 lan vver toe de prinse va hollandt En somighe ander keijser
 en hominghe als heymich en Coeraert gaine de selfde lande
 de bispop va vrecht waer om grane florens dat voersant
 al geveul besitte vvonde en de bispop godeneert daer vvt alle
 vverdringhe die hij in so vorte tijde so vrechtelich van sijne vvande
 vvt hadde Die bispop die nu va alle sijn hulpers begerie
 is bidt mi de keijser vverdruct dat hij hem te hulpe so
 me en overlose va de vverende grane florens va hollandt
 die keijser sach aen des bispops godeneerts noot en angst en
 gien schier te sant weder en vvsoude desen t vvedraecht van
 desen prinse mit vruendelicheit zoeme en makende die ande
 vruenshoop vverder leuende Inde iaer ons heere m. c. en lxxvi
 quame die vvestvriusen mit vveele strijdes oter ee vwater en
 vriet ock enorde en vvert tot Almede daer doot vvene en
 trent hooe manne die vricht leue hebben vverraft om vvegh
 lest leuen vwant ist diechdelich te vrecht voer des vaders lat
 so ist ock salich te sijn vver des vaders lant Die vruisen
 als sij desen vvegh vvegh hadde vverdannde sij dat vvedructe
 sonder die vrecht die lieve sij stacy en lieke se overbarant
 mit

mitgemeent consente also dat die ier Vriesen die de ridders Ware van
Haclem doot soege mi ghenoch gheloviche sijn In de iare 1284
ze M. r. 1000 in die Winter also als alle Vriessant mit ijs bevro
ore Was en me over al mochte reijst die grane florens byader
de te groot machtich heer en qua in te doop dat soert hiet ende
beriet hem daar hoe hij die ongehoersame Vriesen bestrijde woude
Inde merre van desen berade sijn op te doel ridders die machtich
en stont Ware nochtans dat het grane wederiet en rede in
Vriessant en onstake mit brande te doop dat schage hiet en nam
daer veels woofs mit hem die Vriesen die heijmeliche scholen in haer
laghen acht des cleen datme hem hoer hijn brande en haer
goet souede op dat sij hoer viande neder hietre mocht en hoer
Vredere hem mochte behjndere En als dese ridders zeer
berouert Ware mit hoer roue en hoer viande die hem ont
liepe hiet en daer te verbolghe en hem aldy sijde doe qua
me die Vriesen Mit hoer laghe daer sij in ghesote Ware en
rietoschen en in andere heijmeliche stede en onderliepe de Vriess
riders hoer Vredere en bochte mit he te grok swarey
sijnt en ten kst so merderde der Vriesen partije also seer dat
sonnighe ridders doe die viande ontbrake en quam tot de gne
mit grok angst die ander ridders sijn overende hant doot he
slagen Als sijnmon van Antwerpe te alle stoute jong behin te
Wille van noortholt van de Vrij van haer geent doo sijn
Florens mist Alard van Egmonde binne van Capriche geent
van Munshe en inert van noitlich en hoer lichame goede
geboert tot Egmonde en mit grote vrom daer begraven des
daer daer na volgende op sijn te ijoolig dach daer sij gooch
lijt of hande vergaderde die Vriesen te groote heersbaert op
dat sij alkmael verha destrueren sijn de daer tege quam sijn
klien die ridders mit der gemeente van hermetant beide te
Water en te lande die in die eerste vergadering te die alre
sinnighe Vriesen doot soege en alse die doot Ware onttrijp
al dat ander gecheit vrech te Vriessant West sonder mer
sade Want die Hollanders so luttel vaerde hadde dat sij
he mit volghe mochte en die sijnke van Vlaendre die
die grane diende in sandijen quam om laet ghenoch te
sijde In vorte iare daer na qua grane florens mit crach
hich

tich Gedraet in Orieſtant en Overbande Winkel en Wederze en Voer
 voert in Teoete en in Overinghe die hem beide onderdanich wor
 de daer hij of na vier hondert march ſilvers dat hijse mit
 brede liet En daer na voer hij tot Jeruſale en overſocht ſin
 te Sophien ſijnder moeder graft In de iaer ons Heere m. c. en
 leg was deluining dat is groet Water in de herfft qua alle
 grote storm van vijnde so dat het zee Water qua Vlaeyde
 en mit grote haeste an die stadt miere van vrecht en men
 omij zee visch mit zoghene die me volke hiet in der stat graft
 bijder miere In de iaer daer na volgende so des heylighs
 herft nachs worde gesien veel vlyem dat alle lude overwon
 derde en donre gehoert die harde leijne lude Des naeste iaers
 daer na volgende vlijede die boome en vries dat gras inder
 lante tijt veel eer dant slach te waße en die vogele leyde
 eijer en kroeyde omkent vran licht misse en kroeyde ionghen
 in desen lande In de iaer ons Heere m. c. legij vortz heste
 te dat kuende lichaem ons Heere Jhesu Christi tot tWe kerste
 tot vrecht als vke bruckere en wat sint Jacobs kerke
 en me roset niet gebijnde vriet ghedaen had Daer na op
 die vte ijdg van miere qua een waer slaghe van vout
 al so groet dat die vout al hlant bedekte en mit sijne har
 de strom toech die boome ter neder al so dat veel vieder
 lude waende dattet een men deluinium waer en die vverelt
 anderweef verdremte sinde En haddet al so dmerich ghe
 vreyt als swaer van storme was sonder tWinkel die stadt
 van vrecht en sandet niet langhe ontsaen hebbe mer die
 ontfem hartichh3 gods minrede dat waer daer na drie dage
 so dattet al marckert en verlaute kuerde vider in die zee
 en al die dorpe die omkent die zee sonde worde verhoft
 van grote noode Hildebrandg die erfame ab van sinte Pan
 vels hichecht dede een sinwoen op des heylige afransjoms dat
 die daer naest qua en vmaende dat gemeren volke dat sij alle
 bidde sonde vasten en hoer aelmissen zene dat godt sijne
 boem sinde lachte sinche om die versummissen die daer ge
 siet was an de lichaem ons Heere Jhesu xpi noch of
 die stadt sinde in vete tijde noch mer vlyghen tijde en die
 vrogene was n3 sonder waerh3 vwant des selfdes dachs
 om het

omkent de perijff Over a groot brant so dat die vierhertiche brande
en daer toe dat meeste deel vander stadt Over om gods sijd die
bysop die hem ontfang gods loen en ondrucht mit sijn ewe
sie en gebout alle goede geloviche mensche in alle sijn gheest
te te byten des woensdachs na onstere en ginch selfs mit die
ecclesie barmert en voersochte die heylighe stede mit devocion
en bat gode dat hy sijn loen woude lach valle in ijo de
samte an dat sy Over ons vrede woude Dese heylighe bysop
tot anre ghedintemisse sijns elijghe loens so himmede hy
vier castelen de goede sijnke martijn als die horst legens die
graefstede van volte hoo legens de heersstede van dreef
dant Montfourde legens de graefstede van hallant en woerde
legens die ongherz jaemhz van sijn selfs stadt op dat hy
mit desen castelen sijns sichts so den onre besarme mochte en
de roude hore inganch int sichte. Obiede mochte En als
desen bysop dat sichte van vrecht vij ier wardenelike had
brecht wiste hy in vrede en gaf hy sijn sijn sijn sijn
In de ier ons heere m. r. en leg vij op die vi haterde van
juno en is begrave by sijn overvaders hande betaumliche
in die doornkerke tot vrecht want hy altes te loue end te
lanche is om sijn duchtelike overten

Vā Balde wijng de vijg^{te} Bysop tūrecht

Ende als gods sijd die bysop begrave was Over gheroo
ze die ander bysop Balde wijng als genaemt en is de vijg^{te}
bysop tot vrecht ee goederhede man en al so sijnier van leuig
datme meende dat hy mager stief en sijn broeder woude sijn
Florens van hollant die die dompouf was tot vrecht ende
otto gram of castelen van Benthe en by hulpe van desen
so veruachde hy alle die roude wt de hne en bruchte
dat lant somighe iere hande vredehede. Alle die borchers
ontfanghe hoer stadt rechte van hem en des ghelijch ontfang
alle sijn manne hoer leen sonder alken die hartoghe van brabant
versumedet dat hy die behuue n3 te sijde wochte die die gae
van geue Over te leue hiekt. Van desen hartoghe Over
Over om dese bysop in die behuue toech mit heer nacht en sijn
dreef daer wt de gram geraerde die waerliche n3 dat sijn
dat so groote Barchh3 versammende ee groot heer vblie
van

Va Wapenniers en kelck deüenter mij doghe lauch mer die heij
 ser frederich qua al daer en vna de stijt en stant in ord
 de lange tijt en geboot dien vrede te hande an beide zijde
 en binne dier tijt dat die vrede duerde stuf geract die orone
 va gelre en en liet geey hijnder after En die bisop Quad
 andelverf in die behulle mit ghegoeder volck en ver
 brande veel dorpe in die graefscap va zuyphoy en vove
 de veel roefs va daer grane diderich va cleue die des
 bisops suster te wijne had versamde te groet heerbaert
 va voverhoere ridderscap en verwoest te groot deel va
 der graefscap va gelre want alle die besten die in die be
 hulle vore die dreef hij tot Deüenter in die stadt Otto
 die na sijne broeder grane va gelre vrest versach dat dat
 oorloghe jimmer va sijne viande verwaerde en meerder
 wort en dat hij mit sijne macht allene so veel groet
 omme mit weder staey en mocht veruach tot de bisdom
 va Colen va Münghe vve lande va brabant en vover
 graefscap vander beyhe ombrent mij sondenaers daer hij
 mede selc vvijs ridders die de bisop toebehoerde binne
 Deüente drie vveken lauch Balde vviing die bisop als
 hij verhoerde dat sijne stadt in angst en in node was
 versamde hij te rauchich heer vermits grane florens
 sijns broeders va holland en grane diderich va cleue
 sijns swagers daer hij grane otto va gelre mede vvetri
 uen vvoride va de beside va Deüente mer die heijser
 vvederich die de stijde node vvehenget had die qua neder
 en ondekench tot en machte daer vvijsche te vvederliche
 forake en sette grane otto in die heerliche van die behulle
 ruchtich te beside so al sulch recht als sijn overvader dat
 in gesch hadde ter tijt toe dat die heijser by rade sijnder
 omme daer of te oerdel gane na recht ofte mit geuoege
 In de iare ons heer M. c. lxxvij by gvetdinhie des pons
 Alexander en hij ghebode des glouose heijseris se hebbe
 die heijse te ontallich volck dat nure goghenomde te mese
 va den cardinael heymrich dien die sand daer ghesent
 hadde als om dat heijliche ^{lant} vverrijge en die stat va Ibe
 in Iak

zinsale die de Sundaen van Babilonien ghevoorn hadde en dat
hy verrade des grane huyge van Trooch en mede om dat heylige
reyns te versamelen dat die Agaren hadde ghevoert in de romde
zich van barbarijey van Melchior ongetallicher hevoert die hofst
prince Wane Frederich die Roomsche heijer. Phylippog die
Comint van Frankrijck heijer die Comint van Engeland Van
denck die hantoghe van Wane Conraet hantoghe van oestrijck
Florens grane van Hollandt Phylippog grane van Vlaenderen
en anders veel groet heere en prince Die heijer sochte rat
om am heijerken heemijke hoe hy dat heylige heere best
berichten en besiere mochte Die chisenar antwoerde hem
propheteerde dat die selfde heijer int water verdrinke soude
et hy van oermer weder in syn lande quam en hierom
so en oer die heijer 13 oer die middel zee mer hy
soech om den Hongarien en oer oer sinte Joris arme en al
so voert maken de hy sijn. Wach mit dese voers prince tot de
heylige stad van Hierusalem en wan mit cracht sijn verheijer
en castelle vesten en voerde al tot sijn toe en vocht vrede sijn
tegen de ongetalliche heijdene daer hy zege had mit groet
eer. In de iaer ons heere M. c. en 10, dese selfde heijer
in die somer tijt alst hat was en hy vermoent was in
de rivier scoem ghinck hy sijn swat of dowaey om hem
en luttel te verachten en wiet hem daer go dat hy swem
me soude en qua in de storm so groot dat hy de heijer
voers tegen en oer dat onder water lach daer hy over
druwte, al so die heremite voersproke had en wiet bigra
ne tot Antiochien in sinte petrus kerke mit groet vromd en
droeffheijde. In de selfde Jaer daer na stouf grane florens van
Hollandt tot Antiochien go die helende in Augusto en wiet
begraue in der selfder kerke bij des heijers kintbe Wille die
des voers grane florens Jonghe soey was die beselude he
mit hantoghe federich van Swane en was bij hem na sijn
vaders doot vijftiaer in de heylige lande die in veel sijn
de die hy tegen de heijdene vacht zege hadde En oer
mits sijn behendichheij so sijnma dat die heijer Womme die sat
van Damiaton in Egijpt die so stark was dat haen of men die

die met Winne en mochte Daer sijn in sloege doot alle die
 Creete alle die ongelonijke Agarene die daer binne Maere
 Ada die grauwe van Hollandt die edel vran die gheboere
 van conliche gheslachte van boer van desey kund go die derde
 ydg van Jomario en Maet begraue in des toefter tot Micher
 delborch

Van Diderich den 1^{en} graue van Hollandt

Die graue florens tot Antiochien zheblicke was Wert Di
 derich sijn soey die 1^{en} graue van Hollandt in na te wijf
 die Adelheijdis hiet des edele graue diderich dafke van
 Cleue daer hij sonderlinghe twee schone dochter by vran
 die eene hiet Adelheidis en die ander hiet Ada Adel
 heijdes Maet gegend Jonker heijrich van Gelre en Ada
 na die graue Jodewijch van boey te wijne tegen alder hude
 Wille van Hollandt In desen tijde als in de iuer ons hez
 20 m. r. en reb. is Wille van Hollandt ridder Weder so
 me vander heerbaert van Jherusale dien graue diderich
 sijn broeder eerst onfinch vriendelike mit behoerlike ween
 lichz mer ontange dan na vesters miners en liegenars mabe
 de en saijde grote mist en toen tijche desen broeders so dat Wille
 van Hollandt zijmede en boer in vrieslant onder de dreechke en mit
 die vriesen vacht hij dazehre an die vterste dorpe van Hollandt die
 vrieslant naest gelege vore en in die selfder tijt qua die graue Bal
 dewijn van Vlaender mit ghesagender hant in zeelant en vande
 Walhere Winne dat sijn lande naest gelege was waer om
 graue dierch van beide sijde in sorghe was en versamde een
 groot heer van volke so lege die vriesen en lege die vlammer
 zhe en deijde dat heer in twee partijen bij rade der vorste van
 de lande En hij na mit hem dat ee deel en boer lege de vla
 minge en dat ander deel liet hij bij Adelheijde der grauwe
 sijn wijne tot Eymonde die vriesen me te bemerke En als dit
 gedaen was ghinch dese graue dierch mist sijn sagoe roege te
 zeelant waert en vacht daer lege den graue Baldewijn eene
 groote strijt en vreesde hem mit racht vter pale van zeelant
 Adelheijdis die grauwe als ee onverbaert wijf qua mit hoer
 vinnere en vromoe mit hoer volke van Eymonde tot Almar
 go dat sij nae hoer heere gheboere die onghesagene vriesen
 voder

Weder stonde mit Overley Mar Wille die stant ridder bracht daer
tegen te stant heer en te groot heer van bruse die hem nu en ont
sach te stonde tegens dat hollantse volck. En als men versamde te
stonde so vloeg die bruse van wijndict en van nijtozo om te sone
van gelde die sij daer afgenome hadde van de grane en licha her
Wille mit de andere bruse in groter angst van hoer doot die daer
ghedreue worde van de hammers in te zodde of in te wedde en
hadde se wel na al omme en omme besat daer sij stonde en Overley
mit heer Wille so stontelich dat sij ontquamme weder hant en hand
nauwe des doot ontquamme mer dat ongelucke tegen die bruse en heer
Wille niet mer hoers zelfs te sumerise en daer na so bleue sij altoe
traubelich bij heer Wille en sij behaevde heer Wille wel En
de grane dijk die blanninge tot zelant verdreue hadde quaef
Weder in hollant Baldewijng die bispo van Vrecht dijk die
toproef en otto die castelen van benthen die stant grane dijk
van hollant en heer Wilkens sijns broeders omme dese grane in
hannemlant overmits of sij enighe manier van vrede mochte bynde
daer sij die vrechthige broeders vrende mede make mochte Daer
aldis overdrage wert by zoudinche deser vrechtheere dat dijk
sande vlijue grane van hollant en vrechthich besitte want hij die
antste was En heer Wille sande van grane dijk hande te leey
die grasstij van oystvjestant En daer toe sande hebbe die selfe
heer Willey vrechtheere van geerbheit in te vrechtheere en sande wort
aan sijn broeder ongemeyt laey En als dese oeyd ghemaect is
hissen dese broeders over heer Wille in oestvjestant daer hij
vriendeliche grane is ontfanghen en himmerde daer te vrechtheere bij
die oesterzee en hadde dijk wil oorloge tegen die vrechtheere daer hij
eene tijt doot sloech mer daer v. man en dwang alle dat lant in
sijn heerlichhe Inde ier end heer M. r. en vrechtheere als die bispo
van Vrecht die vrechtheere mit die olente vrechtheere en hem nie
omant onderwant enighe moeynisse daer inne te doey so had dese
bispo en castelen tot Coeurde die florens hiet en slach onree
delich te vrechtheere die vrechtheere en die heere die daer dier lede
en die de grane otte van benthe toebehoerde dat hij de bispo
sijn broeder die wil clachde al so dat die bispo ten leste dese
castelen te hant dede mer dese florens verbaede in den day
als die daer nu of en hielt toe qua die bispo mit heer racht
en belach die vrechtheere van Coeurde daer hij sonder aflak so seer
an stonde dat dese florens mit volkere sijne stiefsoy begaerde
he go te geue en dat castel mit sijn toebehoere de bispo vrechtheere
te leue

te leuere Die bissop na dat castel en bevallet te beuare te ridder
 wt hollant die hiet gysbert Posselijn die alle die heerlicheit vander
 dreute Wijselike dreute Mer die bissop te quader acontierey
 settede desen Wijsen ridder of en marde de graue otto van
 hem sijn broeder castelen van coerde dat hij lange begeert
 hadde en voer daer op Marone mit al sijn inghesinne hier en
 binnne tuch volhere van coerde noch gauangs go die hoest en
 na te wijue te hoochgeboore maget en bij hoer vriende hulpe
 wt gedeclingt mit de bissop dat die selfde iongelinck eens die
 van sijn vaders besitting he soude weder ontfang en hij en sande
 he nimmermeer tege de bissop versette mer die ydels worde ginge
 en wuch mit de ydels wijnde want so voringhe als dese volher
 wt de stote was versamde hij al heymelick maget en vriende
 en brochte alle die dreute dat sijn graue otto van benthe ongher
 hoer sijnich worde en tege hem ware en die van Groninghe
 Noege eerst hoere rechter doot en muerde hoer stad al omma
 te tegen de eet die sijn overijde de bissop gedaey hadde En
 die dreute name alle des bissops renten die hij had in die tventen
 en bernde dat doep tot coerde mit de overborcht altemael Die
 bissop die dit harde onbredeheit nad dat die dreute hem aldus
 versette versamde te nachter heer en qua bij coerde in
 die dreute en verreech rechte vrake van den ongherhoersamen
 lude en die graue van Benthe qua vander ander syde bij
 srenwijck inder dreute en vracht he daer ouer sijn vran
 de Mer graue otto van gelre die me mernde dat hij die dreute
 al heymelick sarchede mit sijn rade qua in les bissops hulpe
 en dedingde hier hische dat me vrede maekte en vruendelike
 spracche hielt so dat die van Groninghe sijnde geue vier
 ghysele en die van dreute sij die sande in room tot Deuen
 te en van daen mit rade van de bissop gedeclert waer al sulck
 misdact als hem misdaen waer en alle quade sache die in
 dit verloghe ghesiet ware volcomelick gesont waere En als dit
 gedaen was qua die graue van gelre mit desen ghyseken bin
 ne Deuenter en began te dedinghe tegen de bissop waer om
 die bissop dese ghysele rechteuoert in vangenisse dede sette te
 boene de graue En hier om was dese voerseide graue wornt
 nich en reet van daen mit groter onuerde En hier binnne
 verna

Van folker van Coeuerde dat graue otto van Benthem in des bisshops sake
deel onkede hadde veel onkede hadde en hij dat castel te Coeuerde niet
alre wel vser hadde versamende te deel vngouwboerders en reech dat castel
te coeuerde mit haeste en veng die graume mit al hoer ghesume Die
bisshop die hier om seer bedroefde verlossede dese graume en gaf vloed
dese voerside ghesete en vsmende te mien heer daer hij dat meeste deel
vander drente verbrande en stonde dagelike van dat castel tot Coeuerde
En als dit ghesiede qua phillip die eerdche bisshop tot Coelen en
Coenraet die eerdche bisshop tot Mense en dachten dat die graue van
Gelre mit folker van Coeuerde an ponne jante en quame tot Detcher
en ordinerde d' d' an beyde syden te vrientschope die onlange dierde
Als dat Coeuerde Roelof die te Waer castelijn was van Coeuerde
ontfaen soude van de bisshop coeuerde mit den Drente in dre maniere
also als die onde privilegien daer of begrepe hadde En voer te
stade die daer ghedaen was soude hij gant te bisshop an ziden
gelde in march Mer die graue van Benthem als dese voer bisshop
den van daer voerside vware en vronde des sezzens met houte
samende te machlich heer van sijn vrouder vwege daer hij des an
drea dages tegen die van Coeuerde mede striede vronde en als hij sijn
tenten gheslegen hadde te velle en het tegen de aumont ghinch be
gonde die ionghe vrase te stermyffen en te siene tegen die drent
den dat sij mit cleinder eere vnder striede vant sij al so seer gha
stok en ghelwort vronde van die drente en liep so seer dat al
des bisshops heer verbaert was en hie haer vablene daer faey
en vtope svelliche van daer Mer die bisshop als te onberbaert man
vies vnder dat vlijende heer mit malcher stemme en versamende
vnder te kleine hoop en bestont daer mede tegen die drente te
myteliche stiet Mer die drente die hoer bisshop immer an meerde
so dat die bisshop mit eynde moeste vlijte bij noode en ontqua nau
vbelich mit de andere In desen striede bleue licht een vma ghe
slaghen en v ridders mit veel wapenboerders en stiet gebanghe
Daer na qua die bisshop te die vjsele en vsmende te mien heer van
viddershop en de stede die hij gelude hadde mende hij te vrede
op de graue van Gelre als op hoer mede vnder en verbrande
die vbelche en die vasse dorpe die daer bij gelige vware en bedroef
de alle dat hij daer vant Daer tegen die graue van Gelre mit de
drente destruerde homerium en sonighe toerne van des bisshops ror
mer en bestonde die stadt van Denter en dage lauch mit
magnete en ander instumeten Mer die hartoghe van brabant die
die alre eerste sake was van desen oorloghe vant hij versijnt
hadde sijn ken te vrsueken als vander vbelche behande hij te
selud

selue inder souer en qua in des Bispos hulpe mit ee deel ridders
 en arbeide daer tijt so dat hij een vrede makende anbeijde sij
 de ee vrede tijt totter tijt dat die keijser Henrich quame mit neder
 lant die de tijt swide tijtche do bispo en die graue onder hoo
 sagoie vader veltwee mit sijne gulde seghele En als die keij
 ser va daer gheswide was so braken die dwike die vrede die daer
 ghemacht was want alle die rente die de bispo in Drente had
 gane sij de hantoghe van gelre waer om die bispo bij zude
 sijne plake voor gheuert tot mensche en claechde daer de keijser
 dat niette ghewelt En als dese keijser overhoede dese misdact want
 hij haede seer beroert en gaf de bispo Baldeuynne als sijne neue
 grote hulpe van gheswepende lude dit onrecht me te voreche En
 des vijftes dages daer na dat vord op die pi^{te} hakende van Meij
 voor dese bispo te wijge leue Als hij oij ier dat sijnicht
 van vrecht mit sware onloghe had berecht die van daer tot v
 hecht want gheuert en begrane in der domkerche mit betame
 hieer vthant als hem toebehoerde

Van Diderich en Arnoit die Beijde ghecoze
 worde tot Biscoppe turecht

Als bispo Baldeuyn begrane was qua graue dink van Hol
 lant en graue otto van gelre mit vreden nacht in die stadt van
 vrecht en seijde grote tijt en disorde onder de geene die de
 bispo hiesen soude En maechde die Canonike en die manne van
 der kerche wedrachich sijne van de coitel hoere diderich van
 Hollant de domproest die des bispos baldeuyns broeder was
 die daer ghesorue was en vreef gehauwelich bij graue diderich
 van Hollant en dat gemen lant van vrecht Mer andere Ca
 nonike hoere arnoit van ijsenberch de proest van Deuete en
 daer bij vlenens graue otto van gelre en al lant van ouerijfel
 En als keijser Henrich dese wedracht oerna sende hij diderich
 sijne neue vingerhijn en staf en sette hem int bisdom mer dat
 waerhike recht vreef hij graue diderich van Hollant te overvare
 kerijt toe dattet in de soue gheindt waer vreef heer dat bispo
 behoude sante En als graue diderich is gemaekt ee besaume
 en monder des bisdoms van vrecht so voer hij woone go dat
 castel ter horst mit alle sijn ghesinde en versaemde des bispos
 rente mit alle wijseliche als hem die keijser ghebodid hadde
 Mer vrenids des graue van gelre die hem tegen was so en

so en ontfinck hij niet van de lande van overijfel Waer om grane diderich
Droefz versamde het hollant en het zee land die vrouwe die hij al
daer vant en wech mit ontvonde banneren in die behutte en ver
bende al dat hij daer vant en wordte over hem groote roof van nu
miger hande goede En sonder merre vergaderde grane otto van gelre
en groot deel waerenboerders mit banneren en bastune en volghde
ne diderich van hollandt so hij dra snellichste mochte al tot heij
me berch toe en meende hem de roof te neme mit cracht en mit
hem te strijden om die smaethz die hem gedaen was En als sij legde
daer grane begonst daer een bloedige strijt want daer groot ghe
lijt was van amdorste van soerde van soere van stane van
peurde vresen dat amtelich was te hoore En ten leste als sij an
beijde sijde grote schade gelede hadde en grane ofte f volghde
alleen ontrop doe sloech hij sijn speet mit soere en rime de
achtervert ouer die node en die grane van hollandt verbolghde sijn
hiet dat volghde volghde en vrent fonderling veel ridderschap en ghe
meente volck En als dit ghesiet is en grane wille van oestrie
lant dit verna verblide hij hem dat die grane diderich sijn
broeder de zegen had ghevoorne en qua te hoort om sijne broe
der te siene En als hij hem sach ghedoot herich de raene dat
hij hem venge en setten in des hartens pousen en sette daer
ontlanghe daer na brach grane ^{die} volghde sloek en qua al heijme
hiet vrent volghde en go die hope der varmenise
qua hij tot grane oten van gelre dien hij hem hielt en roete
lijt in geselschap van groter blifchap dese grane otto hande desen
grane willem mit heijlige lant dat hij daer was en vrent
man en vrom waer om dat hij hem gaf sijne dochter hem
wijne die adelheit hiet daer hij hij vrom een florens die na
maets grane van hollandt was en oten die bispop wert en
willem die en rechter was en ada die abdisse van Reijns
borch was en richande die en heijlige name was En als
dese bruchst hogeliche tot stane gedaen was f wert dese
grane willem arhiken ontfaen in oest vrent lant In desen selfe
daer wordte verfont van alle wisten die sij onderlinghe hadde
die grane diderich van hollandt en die grane otto van gelre in dese
maniere als dat heijrich grane oten soey van gelre sijnde heb
bey ten wijne Adelheide grane diere dochter van hollandt mer
sij stane sijde in korter tijt daer na en wordte sijde begrat
ne mit groter zandwe tot Reijnsborch in de vloegre Inde raer
ons heren m. c. en xlvij diderich en Arnout die gehoore
Bispop

Bispoppe van Utrecht vernids de lye oerdel des paus Innocentij hadde sij teijnde van hoere pleijde en Arudldy behielt dat bisdo en is gheschiet de ege bispo van Utrecht die onlange daer na op die vijⁿe ijdy van April sterf in der stat van Roome end leijt daer begraven Daer na dese selfde Paus Innocentij ojsentur de de selfde didenit van Hollandt de egeⁿe bispo tot Utrecht en hiet hem van van daer tot de volke dat he bevo ley was En als desen dierk op de wech is tot Utrecht waert sterf hij te Parijen in der stad en is daer begraven mit sijnen volbaerde als hem betemde

Van diderich vander Aze de egeⁿe
bispo tot Utrecht

Na desen was bispoppe doot over herore didenit van Aze proest tot maestricht ee hooch gheboen man Wijs en gheradich Dese doot ontbode tot Cijneij daer hij was in des keijseris boot sijnge en na qua tot Utrecht als hij eerst mochte en want dat bsdem swaerlich belade mit groke sicut waar om dat hij sij zede sijnre slate eerst over in oestbuestant go dat hij daer mit bede of mit rechte van de briesen vastmene mochte ee deel zels Mer wille van Hollandt die daer op die tijt grane was en wou des n3 lijde dat sijn volke enighe stattinge sijn vrank de bispo mit ghevoender hant in de closter te Stane ee als die misse gedaen ware en woude hem voere rechte tot oesterzee op sijn casteel sonighe monike en bries die godts ontsagen dichte dat sij vernits des grane on volenbz mochten valle in oerdel der wijger maledicijen en name de bispo mit ghevelte tot des grane vagemisse En als dit ghesnet is grane dierk van Hollandt en grane otto van gelre verbonde hem te sijnre tegen de bispo om dat die selfde bispo tegen de grane Willem die grane dierk broe der was en grane otten Wayer was eene vianthike keijf beroet hadde Otto grane van gelre die nach onder hem al hant van ouerijfel en vdruef daer vtdes bspops ambachs lide en vspite darenter mit sijnre lide en grane dierk der voojste al dat lant an dese sijde der ijfel en stoch sijn pabho ne voor vrecht en biserre die stad al omme en omme mer byt verhegenisse godts Wert grane otto ter selfder tijt loeshiken gheba

ghenangen van den hertoghe gevinghen van brabant onder gheleijde hertog
jos otten en Adolph den Tempelst van Coche Waer ont graue dierck
van holland die verlopen woude de graue otten van Gelre. Tot des hertoghe
Wagense van brabant brach go van de besitte van Vrecht en
qua mit groter macht en besat des hertoghe bische daer hij in qua
des vij dages in september mit wagen racht en overte daer bin
ne Wille des hertoghe broeder en heynrich van de bische mit veel
ridderfchap en met grote roef mende hij weder te vare in hollandt
en hier en binne versamde die hertoghe van brabant. Tot grove
prince in sijn huise als de eersche biscope van Cuele de biscope van
hidich en hertoghe van Limborch en de graue van Vlaenderen end
mit dese huise onderhep hij graue dierck van hollandt sijn wederhe
re. En als graue dierck dat sach dede hij van grote moedichheit
sijne banieren ontwijnde sijn besciere blasen en in de doore tot
hoefde sette hij hem te vare tegen dese voers prince mer mit
eijnde worde die hollanders verworme en graue dierck wort al
daer ghangen. En als die biscope dit sach dat beide hollandt en gel
re vare sonder beserme en sonder hoest versamde mit bede en
mit gijfte te Rotterdam ridderfchap daer hij baeselich mede in
hollandt toech en haelde een groote roef die hij in de aenestot
binne der stad muere brocht die hollandische ridders mit der
gemeente die hem handvichte na volghde om de roef weder
te rijge venge soninghen ridders van de afsterke en in hoer
weder heere bende sij sonighe doore in de ghestiche. Des
andere dages als die sonne doghijuck en al dat gras bedant
was sat desen biscope go bij rade sijnne edele lude en niet mit
proeuende ridderfchap in die behuue en verbarnde se altemael en
besat Zutsehe al omme en want mede en toech van daer tot de
nenter daer hij veel strats reech van de graue die van des grauen
partie vare van Gelre. In de selfde iaer is graue dierck van hollandt
vij en los gesoude van des hertoghe gevingenisse van brabant
Want dese selfde graef gaf de selfde hertoghe voor die stede die
hij hem gedaen had in march. In de selfde tijt sijn orde bish
biscope dierck van Vrecht en graue dierck van hollandt en sijn
delich ouer te ghebrocht die daer nae alle hon daghe ghe
hanne vriende sijn gheue. In de iaer ons heere M. cc ende
drie was graue dierck tot Dordrecht en was daer sieck te
doot toe en begonde hem se te beclage dat graue Wille van
oustrue

oestruesslant sijn broeder so verre van hem was en dat hij voer
sijn doot mit hem niet ghesproken hadde van de graeffsray te beware
en mede dat zij hem sijn enighe dochter die Ada hiet en sijn ma
get en te hant titelich was te hylische in sijnne besermensse niet
beuole hadde Adelheids die gramine peynste in hoere sin dat
sij dese dochter woude geuen tot en wijne de grame lodewijch
van Loon en also mit een vreemde prins die graeffsray van
Hollant also naer haer goetdunche berechte grame lidenich
wiste hier en binne in vrede en gaf de sopper sijn siele
so die ander nonas in Noeber na dat hij Hollant had
berecht en jaer lang mit veel oerlog

Van Ada des grame lidenich dochter die te man
had den grame van Loon: ~

Ende als grame lodewijch van dat grame lidenich doot
was voer hij van Hollena haestelich en qua tot Dordrecht
En also als die gramine te over geordineert hadde gaf
sij grame lodewijch van Loon Ada haer dochter die van
Coonhike gheslachte geboore was mit grooter blyscap tot
en wijne En dat was al te iamerlich te siene dat die van
we en dat outsen des magende grame also haestelich ver
geete was dat Adelheids die gramine after sette des doo
de wuert en dorste kinde faestelich bintoft en blyscap
Mer wat mer des doode grame hiebae wert gebout tot
Eymonde en bij de grame die over hem ghemest hadde
in sijnne styghaus rapelle des eerste markelaers verlicken
be grame In desen vna grame wille van oestruesslant dat
sijn broeder doot was en qua in e hant dat die zij e
hiet harde raunich en en mochte geen geleide rijge dat
sij sonder ampt tot sijn broeders grame come mochte en
als die wuert gheदान was kinde hij weder sonder be
raet en voer in Oestruesslant des veel goede kinde mit hem
doochde en sijn mit he sterdelich vbonde als florens
sijn broeder die doer oest en Otto van Benthe sijn oem
Jacob die castekim van kinde Phillipog van Wasbenar
Sijmon van Haerle Wille van kijnige Johan van Rijff
Wijne

Wijch Vanter van Egmont en aelbert berard ridders dese ontbode qua
ne Wille van Egmont dat hij sonder angst quam tot hem hiden dat
die vorse van Hollandt waren des overdrage sijn en vonden van des edele
wijne niet berecht wesen en sijn en vonden ook niet van de overdrage van
re de heer wesen grane wille die al heimelich ontbode was quam
dumids geleide philips van Wassenar al verholte in die hant van
Zierzee daer hij verhoort ontfaen wert vande zynsche volke en
15 grane verhen vanter van Egmont en aelbert berard mit de
kenemers quam vintte baete en machte al sulke storm tege
ne lodewijch van loon en Adelheide die overdrage van Hollandt so
dat sijn mit zynstert van Amstel in der donker nacht tot baete
vloge en synde hem te come ter spadt wert van vrecht om daer
te ontbode Ada die ionge niet die haer moeders hoest ontbode
re wijk mit zorgher van meer hem en otten van buere ridders
en alle die sachte en silt kincken die graef lodewijch te behoer
de vloer mit groter angst tot der vorse van leide en meende te
daer te verweere tegen haer viande mer dat onghede volke van
kenemer lant mit vanter van Egmontt hoer lijfman volghden
hem sueltiche na en dat volke van rijnlant quam mit philips
van Wassenar hoer lijfman daer hij en stormde dat caesteel mit
slingere mit sichte en mit andere instrumente ande tijne en an
die overdrage so dat dese vorse ridders muste van noede op geind
want sijn en hadde te ecke en geene dat caesteel in die hant
gant grane wille die wel haetelich van na hoe die dinghe
gheschiede waren qua in Hollandt en na Ada sijne nichte mit
haer cameriere te behoede in Teffel en deraer al Hollandt tot
hem En die geene goet die tege hem geweest hadde daer de
de hij mede wat hij vonden grane lodewijch van loon die sijn
mer meende hem hier van te wreke versamende in sijn hulpe
de bispo van lincoln de hertoghe van humbergh de grane van Vlae
dere om sondige hem te helpe en hier en boude had hij son
derling bekant op des bispo diderich hulpe van vrecht die
hij tot sinder hulpe had vernege om ijms en beloofde hem
mede dat hij Hollandt van sinder hant ontfaen soude te ken en
so dese overdrage te voldoen sette hij de bispo sijne broeder te
ghysse En als grane wille dit overdrage makende hij vanter van
Egmont en aelbert berard hofmans van de kenemers philips
van Wassenar en Wille van krijnghe makende hij hooftmans
van de rijnlanders en hij over selfs in zelant daer hij al dat
inghede

70

in gheboore volck in syn busse ontboot Philips en Wille dese twee
voersz ridders makende sonder merre twee vyck mit starcke vrychhuse
des spont een in de vyck dat beual hij florens de domproest tran
welcke te beware en dat inder spont in Zwademberta dat beual hij
grane otten van benthe te beware winter en aelbert dese voersz
ridders quame mit de kenneers mit veel sreye en groene de vyck
al door in dede al amstrelant bebloeye mit water en vbrade
made al dat sij daer vonden en woonne daer groete roof die sij
mit se voerde in hennelandt Die bispo diderich die in vrede
vroude looch schuer in Dordrecht op de vijck darh in Junio
en vort in Hollandt daer hij de grane van benthe vryghede
van de strijde en vbrade veel doze En als dit al veel
gegauen is doe set desen bispo go ee suel vort en gheboot
dat heer hem te volge te boot en na ghijfde van elcke doze
bij sonder tot dat sij quame totter vyck die de domproest florens
bewarede die sij soume vonden mit syn vrome vaxer vorders
Daer nach die bispo dese vesse liet welcke sonder verlies want die
ridders die daer op laghe en vor de sreyk vaxer beganen de
proet en ruinde die vesse en sij seide sij vonden tegen de bispo
niet doey En aldus so en had die bispo florens geen hulpe dan
hij die vesse mede hande mochte tegen de bispo en vort daer
gevangen en go die vort vort en daer gheset in seker boede
Des andere dages als die soume vaxer op gegauen looch desen self
de bispo mit syne ridders so te leyde daer qua tot hem gne
lodelvich en hadde zyn Hollandt an hem bedwonghe Daer veel
der meester en der onmaster van hollandt te grane lodelvich blijde
lich te gemet quame en maekte mit se vort vaxer en en
ghe syn vrende alvos te bliue Als Johan versijn Johan en
vbrant van haerle Anonid en Henrich van Rysvich en vort
van Rinnen ridders En bij deser heere srey ghelide so qua
me grane lodelvich en bispo dirich binne haerle sonder ijz
mants weder segge en maekte he onder daer alle die doze
en vort vaxer hem van deser voerspode alst veel mogelike vaxer
mer hier legen quame die kenneers die van alle dinghe veel
versien vaxer die tot de oerloghe behoeflik vaxer om te strijde
legens die voerside prince op eenen sreyk vaxer Mer dese vort
ridders sagen die vort vaxer des onghelende vort en onderbenge
de sreyt haerde vryschick en sijde dese vort vaxer an beide sijde
als

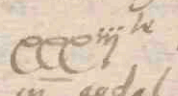
Also dat die Kemmerd voer die misdact die sij in voortijde in Amsterdam
dwaeltich gedaen hadde sijnde belate beide de bissop en grame lode
wijch v. 16 en soude mit hoere sijn credeliche weder huzen
Ende als dit ghedaen was die bissop en grame lode wijch die
mit voer geen ongeluck verbaert en ware verbande sijn acht dozo
en albert Berards vooringhe in alle sijn besittinghe en verforhen
in selgrimausen sijn alberts huzen tot Edmonde des heylighen
confessours en hebbe belvonge al Holland dat in twee partijen ghe
deilt was dat hem niemant van hoer weder saken weer en vermat
En als grame lode wijch sach dat hij geen weder stout en hadde
dat hij de bissop dat hij weder in sijn sijnke weer. En als dit
ghesiet was qua die grame van name van des grame vigebe
Maendere en begonste wachere te beueche en huzen van voerne
verghijfelde alle die ander eijlande in zelant en deedze grame lo
de wijch onderdaen wese en veriauche grame wille met zeeant
grame wille die mit nuzent geen sijn stede en heeft is gheso
me in ee vishers sijn en daer mit nette bedekt en al so met sijn
viande hante mit wonderlicher aumontiere al sijn lende ontgacy Ende
als huzen van voerne van grame lode wijch vigebe drofsake is van zee
landt so ghijnde hij mit gouerde ouer die maet van sijnre macht
waer om die zee landers maechen eedrachtichs en sijn huzen of
srandeliche En dede grame wille socht ouer al en maechte hie
weder grame en als grame wille dit dora so dede hij alle deson
ghesiedensse mit heijmeliche mit vueren wech waer van Edmont
albert berard wille van huzinghe en philod van wassenar en
dat hem oet moedeliche al so veel als hij mochte dat sij op eene vande
de daer te leijde romen vande mit al so veel ghevepender lide als
sij mochte en dat sij in geend sijn begonste huzen grame lode wijch
hij en waer daer hij grame lode wijch die verna dat die zee
ders hem verfette tegen hem en dat die kemmerd in die voge
huzen qua mit heerbaert binne tijde so dat hij die kemmerd eest
ghemoeijk mit voge nacht en daer na tegen die zee landers stede
Die kemmerd die hem zeer haest hier tegen hepe onzedeliche
tegen de ander sonder ordinare te strijden waer om sijn haest ghestart
wane van de geene die hem outochs verponde en veel doot ghe
sijn vande en die ander die te sijn met romen en ronde die hier
se op die brugge en vande hem daer van niet was der vueren en
vafmede daer ee vogh sijn mer als die brugge so sijn stede
was mit al so veel voge boerders brack sijn en veel neder en
daer

41

daer verdrencken en grote menichte van de hennuers in den zyn Philos
van Wassenatz Waunre van Egmonde en Adelbert bevaerd sijn sueltiche
gehoe omz dat lege lant en so ontgaen Mer Wille van krijlinghe
die die vriande wederfont so hij langhe mochte wert daer ghebrange
grane lodewijck al hij dese sege gheuonne heeft voer hij weder tot
voezstok in groeter ere en stouck sijn kente daer opt groene velt In
desen qua grane velle mit starker heersacht tot zelant en tete
sijn sabboune in tot go dat hij des andere tages sonder vertrich
stijde mochte kege grane lodewijck en overduyne tot sijn vader
hick erf grane lodewijck die dese mare dena sende om di harto
de velle van Limborch om te proeue of hij enighe saem of
oude daer tische dadinghe mochte Mer dese selfde harto die
hem voel oertrich vspont qua weder sonder soene En sijde dat
hij gesien hadde en dat hem geantwoet was en gheboot sijne
kente op te rieke en en voutde des heus niet vberide mer sonder
merre rijnde hij hollandt En grane lodewijck liet daer staen
kente en sabboune en sijnde hem hithocht te rooma so hij alre
baestelike mochte en gaf de bisco die gebange ridders voer
sijn sandije en sulche van graef lodewijck ridders die van grot
baesh van woer vrick in die zyl brijte lude en verdrencken daer
en som verdwaelde in ontvuge en sijn vermoijt en van groter
moethz doot ghebrue en sulche van desen vliende stou tot
baer olak baer sponse en woer van hem behn sijde en
sijn al vliende doot gestage of gebange grane velle die den
vliende merstich gebolcht is heeft voel ridderschap gebange en geuonne
baer sabboune voer prouande en meniger hant en knoot en aldus
is grane lodewijck van vout tot hollandt verdreue minnermer
weder te haer En als dit ghebaen was doe voer Wille vber
ghet mit groter ere in sijns vaders ere en is ghemaket de
zijte grane van hollandt ontange tijt daer na versanne de grane
vulle ridderschap en besat floers en florens van asperu hoer
kastel en voer vste die sijn vader vartije ware en rechte daer
stijde vore en destrueerde beide kastel en veste en daer om qua
grane gerit vander are des bixons diderich broeder van vrecht
mit die van vrecht en verbonde dordrecht te vubier en te lesen
die bixos diderich van vrecht en grane velle van hollandt sijn
versant vermits vriandelike bode die daer onder tische dadinghe
in deser

in deser maniere dat graue Wille sander quie voer die sate die hij hem
verdan had m tē en sūde beruich die naen vol en al weder quie En
mede alle die dienst manne die de bissop hadde woonde in Hollandt sūde
des graue dienst manne vben en des gheschike alle die dienst manne die
die graue hadde woonde in de gheschike sūde des graue bissop
dienst manne vben En daer na qua graue Wille mit vif herdt
zidders Wille en beruichs voer de domberche kintucht en wat den
bissop dat hijt hem vurgane om dat hij de bissop in voertijde te sta
nere in de closter vouch en mit ghevelt onghest hadde graue Willem
na Ada h sijne nichte doot ontferke hij die graefscap van Holland van
die keijser Frederich te leene Die hij daer na lange tijt in goede vonden
vbel berechte In desen tijde sars molgheling die coninc van Sottelant
die graue Willems oem was van Hollandt En dat rijch ontferke te lere
vot Sottelant van de coninc Gant van Engelandt Waer om graue Wille die
te recht vfgaen was van de rijche van Sottelant manne te vberbant
Mit lodowijch de outste son des coninc van Vlaenderen en vspanck
voul saere en voer in Sottelant daer hij sate en lant vout en zere
vacht En als graue lodowijch van loon dit verna versamde hij die
menwes vriente en magē en meende al heijne hie in Hollandt te vome
te vryle dat graue Wille daer bue was En hier om ghinc graue
ne Wille weder te saere en is mit grote loue weder en mit zere
vome in sijns vaders lant op dat hij die graefscap die sijns vaders
vne was die hij seker en vry ghevonne had om te onker en
van sijne moeder mit en vber en dat hij sijn vriente mit nacht v
de pale van Hollandt vrede In de Jaer ons heere m. 11 op die vone
van dierber vne bissop dier in gode vime vrenter na dat hij dat
vrdom vry saer hadde berecht die van vuerijfel is vtoet tot vrecht
en in die domberche bij de vberbissope vliche vgrane

Van otto die bissop kintucht

Ende als die vrsame bissop dier ghesonne is qua tot vrecht Adol
vud van Coelen otto van Minsche geraet van vberrijge ghebroeder
en vberijge Wille van Hollandt otto van gelre graue en vade den
vikel om vne menve vade en om hoer vde Wille vber ghesone
otto die vrost van Sauten die bissop te ionck man en claer
van vberlant vhoen van vrsiene en vadel broeder des seldē graue van
gelre dē otto en was mer vry saer aut en vant hij te ionck vber
p

so Woude by te Roome Ware om overlof van de Paus te rijge Jaden
raer ons Geze m. n. die onlange daer na te Voerthijfen stref an
de sage op die Oijle halende van gowille na dat hij dat vifdo had
Berecht in goede Orde in ier en Wert begreue in die domkerste
mit belameliker eere Dese iongelinck Woud in groter onderfride in
rechtelike sake en Overfchulich in alle sake des gemene overbeers

Van otto vaders lippe den eegij^{te} Bisop kutrecht

Na dat Bisop otto die van ionge Jan Woud begreue is daer tege
Woudich Wone in sijne Woudicht dese Overgenoemde grun van Hollandt
en van Gelze en Brenege an de roitel mit hoerder bede dat otto
en ionger broeder vande lippe die domeroest Wert geore die
eegij^{te} Bisop die mit rofente sijns carsthe Bisops outfent die
Bisopsche benedijcie tot vromheerde en daer outfent hij mede
dat Woudiche recht van de heijfer vredeucht Dese otto besten
in sijn Bisdo Wijselike en verbaerlike en nu dat nice mit de
heijfer en voer ouer meer en dat sicut van vrecht beual hij
Berma sijne broeder traubelike te berechte

Van twee Omaerde zidders

In desen tijde Ware twee Omaerde zidders die ee heet Wank
en die ander Waelwijn Wankter Was geboore tot brabant en
Waelwijn tot Hollandt Het ghesiede dat dese twee lieue geselle
sande tijde tot ee tornoy en des margund broech ginge hij
in die berche daer sij mit iunichhe misse hoere Woude en sij
in de tornoy rede daer ghesiede datme daer hoerghelike misse
sante van de heylige geest En als die tot Woud begreue
daer sude more ee misse van onser vromheerde En Wont
Wankter onser vromheerde sonderling minde so hoerde hij hoer misse
at tot de eynde Mer Waelwijn die der Waueliker eerd giewich
Was Jode tornoy als die eerste misse gedaen Was daer hij
yzoote arbut in dede om de ridderslike lof te vringe en als
Wankter die benedijcie gesien hadde vander ander misse dede hij
Bijtelike sijn Wogen an en ziet mit sijn ghesiede sedelike tot
de tornoy En al so vroe als Wankter her hame qua en daer in
ziet Was icht ridders moede en Woude her herberghe Waelwijn
qua

qua hem tegey en na Waiker sijne gheselle vriendelick in sijne rouwe
en sprack hem aldus toe Alre edelste ridder godt moec di benedijey die
hede an desen daghe dat gheuecht wa di Rome hese gheuome en
Dule aldus hebbe af ghevoore en stede Waiker mijnde sijn
hoofden lachende wert Want hij wel wisse dat hij in den trouw
mit gheuecht en had Mer doe dese Waiker de lof sijns name
de Berant hoerde roge sonder aflack veruonde dey hij ha
des zeer en sprack tot Waullwijn hene gheselle Wert dat ich tot
desen daghe in de trouw niet en qua Want doe du mach ginge
hoerde ich daer na misse wa onse vrouwe ten eynde toe en
dit heeft mijn desen lof gehande als die mijne name verhoze
Niel Waer om mij alre heffte gheselle aflack wille om die mit
mer haer alle weerliche en enneme en gheselle lide des
nimmereer gheschick is en sonder merre ginge deedt en rid
ders in en clooster en hier heijmezode en name an die orde
en dat habijt en leefde daer zachtlyck onder lue der heijlyker
lude en Waiker lude daer sijne sluer wa beginne lueijnde
en fust die oflme bet dan ymant anders van de broeckes
En als hij deuolick so deu dach toe misse was en
beijde sijn hande mit innichede gheuecht steruende so viel
en giel de ruijs van de hemel neder in sijn hande tot en lue
he dat sijn ghebet ontfantelick was En des selfe ruijs
bracht Adelheides die gramine wa Hollandt wa daer tot sters
borch mit clooster en gaf de clooster iaerling Quel botke in
aetmisse Des cesams gramine sters mit iaer ons heren 14
11 en chij so die ander ydus in februario en mit groe
vere Wert sijn begrane tot Reijnsborch mit clooster gane
Wille na hier na en ander wijf die Maria gheuome was
Mer hij en lude niet lange daer na dat hij die graef
szo wa Hollandt en castreilant in veel cortoges pie iaer
had berecht Dese Wille Wert geboort tot Reijnsborch in
dat vrouf clooster en daer begrane mit behoelick waerant

Van florens de cony grame wa Hollandt
En als Wille die edel prince is doot ghesche so wert in
des gaeffszo van Hollandt d'hem florens sijn soen de cony
grame

grane van Hollandt en na te Wijn des heiliche Henric dochter van
 Beubant die eerste al so ghehuysot in haer naem was mechtelt daer
 hij bij Wan Wille de Roomsche Co: en florens de droscate
 en Adelheit van Henegon en mechtelt van Hamelberch gramine In
 desen tijde qua bissop otto van Iherusalem weder en vant al sijn
 lant weder te vrede die hem selve in grote onbrede hier na
 kwant Want grane otto van gelre in diez tijt veel namme in zee
 lant had die zee en seuarthete bestat worde van des bissops
 ambocche lide so dat sijn arm worde van aatsche goede en tijt
 hite hane waer die grane des bissops lide besethen dele byden
 tolle tot lode en maerke en ewinghe mit die lide die in zee lant
 woonda tegen de bissop Die bissop otto van Iherusalem vermits
 hulpe lidenz bissop van Mustre en hermannig sijn broeders
 spanede en groot heer en maende hij woonda hene in die
 graeffsio van gelre die doze die hem naest ghelege wan
 en die lide die in zee lant hem ongehoersaem vna die wt
 mit macht te vdrine En daer legen vradende dat volke wt
 zee lant mit hulpe der grane van gelre hij vordere en sijn meen
 de sijn woonda alle sijn de bissop weder sijn Mer die bissop
 mit ghehude van besime en mit gheclanch van hoorn qua
 matirke lige sijn vrinde dat diez hij te doot sloech en
 vensch der veel meer en vradende alle die ander en sent
 meene Wan dese selfde bissop ij castele die voest ghehuysot
 vna die hij altemael desruerde en dat darde castel dat
 volke hiet Overbrande hij altemael sonder de meeste toem
 Want die vordische van dien castel die voest desse t mist eerst
 gemaecht hadde en hadde dat gemeene volke van zee lant
 eerst ghehoest tot deser ongehoersaemhe Die grane van gelre
 die hem seer ve wonderde om des bissops zee vdracht in
 sijn hulpe de hartoghe vdrane van Limborch grane hen
 rich van zaine mit ij^m vidders En dat mede de ionghe g
 ne florens sijnre sijnre soey dat hij hem mede selve woonda
 en dese florens qua die leske op mit al te veel sijn ende
 verbande des bissops huis en dat dorp te gheijne hardelien
 kliche en daer tegen bissop otto vrees mit hulpe gvaerts eer
 schijp

eerste bispo van Breme sijns broeders en diens des bispo van
Münster sijn neud en hermans vaders lipoe sijns broeders versamende
m. ridders en woude sijde tegens dese woerz prima al overbaert
quaer die bispo conaert van Pictmone die des Paeris legat was qua
aldaer onderhoets tot diez sude daer die sijn voesen sude en verhielt
dese begonne sijn en seide daer tusche te ghesijt en te sone by boer
beijder wille In deser maniere als die graue van Gelre sijn quijt sulde
alle sijn toeseggen dat hij in zeelant hadde en geen de goede sijn
Martijn En die bispo sude dat Hof te clostere en tot sijnke alete be
ghe Notgenome die oerziche en dienstmanne de graue van Gelre med
geue te leen van hem te hande En die graue van Hollandt sude hebbe
voes sijn dienstmanne die hij daer wonede had v. l. b. en souden bij en
quijt sulde der herche van Vrecht Indo iaer ons heren M. cc. c. lxx. doe ghe
siede binne der stadt van Goeringhe te groot sijn tuschen Egbert
de borchgraef van Goeringhe en Roelof de castelijn van Coerden
vaer om die bispo van Vrecht mit machte teich te Goeringhe en maechte
daer vrede en gheboot dien te hande bij die partijen op haer tijt Mer
als die bispo van daer was van Roelof van hoernde Egberts castel dat
bij hemme stont en destrueerde dat en qua mit macht binne Goering
ghen en brach desen vrede en veriaechde Egbert dat hij inijnde in
vriessant En hier tegen vsmude Egbert te groot heer van Orisgen
en besat daer mede die stadt van Goeringhe al omme daer hij menige
storm dede so dat hij te deel vander stadt verbrande en veriaechde
Roelof daer wt dat hij nau vander doot ontqua en volocof tot hoernde
de Roelof die vimmer meende in alle maniere des smachz te vrecht de
samende vrome vvoenboerders al haestelich en stormde die stadt van Go
ringhe sonder afluete Mer die bispo die de wt sijnze stat haeste
liche vna versamde wtverhoore vechtes daer hij Roelof mede van de
besitte van Goeringhe verduue woude of dat castel van hoernde
mit nacht neder velle En die graue gerut van Gelre qua in des
bispos huse mit veel lude ghevoent En graue florens van Hollandt
sude hem grote nacht van riddersz Graue diderich van Cleue en zine
balduwijn van benthem gaue hem oth huloe Die bispope lieten en
van minstre sude hem al so veel ghevoende als hij beuede en van
desen is vergadert te Schoen heer bij anen Daer die bispo Otto van
Vrecht sijnre vnte sette en was daer dien dach mit de woerz prima
in groter vlijss En daer bij oerdele in vromise sijnre prima desen
Roelof

Roelof Verwijste met alle sijne goede dat hijt mit alle recht verbrunt
 hadde En alle die gene die in Roelof Hulpe Ware die vergaen hiet
 volhomelicheit zo Roelof bedochte die grote mogentheit des bissops dat
 go sijn besit van Grominghe en sette sijne kente bij de dorpe tot
 boererde en bedochte te daere dat daer ee brude onland zude
 hysche lach daer me niet licht ouer en mochte hoorn Des andere
 dages als die dageraet goghinck en die sonne begonst te schijne die
 heer van goer die sinte Martijns banner droech dede die basine bla-
 sen en die bonge blasen stey en toech voer mit Wtgheroore Wogoe
 boerders en dat heer volchde hem na dat menich sijns ghewapent
 Was en die bekides die voer Ware van des bissops heer waende
 te herke ouer die zude en al so sij belast Ware mit Wogoe ver-
 sonke sij in die modderighe stede des onlands en versonke daer
 die daer niet alleen vander dreute name mer oke mede van de Wbiue
 iamerlicheit besmoert en ghedoot worde En sichte ander sijn versmacht
 mit groter dorst en al so doot ghebte en sonnighe die zeer ge-
 noot Ware sijn heer viande mit snelre vlucht na ontloope Roel-
 of mit sijns zidder verbolchde dat viande volch alle de nacht
 en behielt al heer viande heer kente en heer cleynoot En is
 mit groter loue en mit veel gebranghen weder gherome tot
 boererde Daer die ouerhe Ware grame gerust van gelre gysbert
 van Amstel diere de bissops broeder ouest tot Deuente Mer die
 bissop otto wert gebrange in ee zude dien sij martelij dede Ja-
 merlicheit mit meniger hande sijne vian dat senijne selte volch
 villeden hem sijn ruyne al bloedich of mit hoere swerde ende
 te lyke na vele besmadenisse die sij hem an dede so Wogoe sij
 hem in die alre onreijne stede die sij wijst en overbede daer
 in Die ghesnede op die halende van Augustus maent in de stijde
 bloue doot meer dan 100 zidders mit de bissop en daer toe menich
 goet cedet man ghevoent En daer me Was heer beert van
 Götmar ee cedet man en die alre vermaerste zidder van duijst
 laut die onthiet hem ee wijle staende op sijn stilt en ten jstende
 sancti hij neder mer hij had te voere te grote stede ghedaen
 in de viande Die bissop otto wert daer na al heijmelike met
 die modder ghetoghen en mit grote vromen en sreye bij de
 van lichte en van clesien begrane hierecht in die domkerke
 na dat hij dat bisdo van Utrecht Cij iaer in grote eere
 had

Had berecht En dat srecht legens zoudes en vande ker doot toe had be
srent In desen selfde iaer hebbe die noue van sinte seruaes hoer
swarte konel verwardelt en hebbe angenome nye wille en behagen
hoer priorinne die hultend ghenoeut was

Van Wilbrandy die goet^{er} bisrop tutecht

Als otto voorgaen was als voerscreuen is qua graue florens van Hol
lant mit anders de ouerste der heere dienstmanne tot vrecht en bat
voer sijne meene heer wilbrande die bisrop tot Paternorne en was des
ne soen van oldenborch datme hem bisrop tot vrecht hiesen woude Ende
als dat gemeene goittel vergaderet was en hem hier op beriede om of
sij woude des graue vrentelike bede late ghesien En als recht
die graue van Gelre en die heer van Amsterland die ker doot ghewont
woude hadde eenen corte tijt daer wt hoer vagenisse woude ghescre
gen go hoer bedde leggende mit goittel die al wouende beide der clerie
datme hem hooe dat sij van hoer vagenisse ghequijt woude En als
me dese sacht so inmerliche ghewont so woude alle die goede liden van
der clerie bitterlike saeyende en alle der liden zanne van des bisrops
doot wert daer verment waer om dese heer wilbrand die bisrop
van Paternorne was als ee wys man dit te vrecht wert gheroore
die goet^{er} bisrop tutecht te stacht man stant en wys en hoer
gheboore Mer want dese wilbrand in dien tijde was in jakey end
althes onkede hadde in des heijers sake daer om sende me besnyden
wysen manne ouer berch mit groter haeste go dat sij de bisrop brocht
te men maere van de menne wilsom En sij die begeerte der clerie
van vrecht in de zomsthe hof presentere en dat wert al so ghescre
Want die paus Gregoug die 10de also gheraemt bij rade sijn cardina
le so versette bij sijne meene en behande wilbrand die van Paternor
ne tot vrecht en gaf hem sijne benedixie en sende hem verliche in
vaderlant Dese menne bisrop ghinc sette te rechte binne vrecht dat
sijn hoghe maney mit recht en mit oerdel wijste dat die graue
van Gelre mit de andere vrange vry en losselwesen sante vander
vrange des castelens van hoernde want die selfde castelen
als ee verdane onerdadich man en onwittachtich tyran sijne rechte
heer onwittachtiger doot en onwerdiger doot hadde doen sijn Doe
versamete die bisrop beide van sijn selfs macht en mede vortwinstat
ouermits paus aflact en groot machlich heer dat sij legte
die

45

die hij tegen die van hoererde en tegen die drunten deijdele in se ho
helgen mede te strijden En daer tegen sette die voersz dreute oth
se partijen ontrent daer sij mede vovnde de bispoos wederstaen daer
sij hoer oate so vast mede besette dat men in hoer lant nuz romen mocht
sonder grote schade Mer dese bispoos als ee onderbart man qua te gaus
sijn vriande an alle sijde en sloech daer veel doot daer te geen die
de weder sonde verbrante veel dorpe en verbolghde dat vliende
volck totter drenter nacht toe Des smorgens daer na als die vogelkint
mit hoere sange de dach handich makende doe quam die van hie
werde mit de dreute die zeer ontfaghe des bispoos moegenths en
gaue hem selfs in des bispoos grade en sette daer ghijfde voer
die de bispoos goetdierlich ontfurh en ontvange van der male
dorie op dese voerbaerde die hier na oemt als dat Roelof den
bispoos vrij overleene sände dat castel te hoererde en te laere en
al recht en iusticie van dreute sände hij sinte Marten vrij eijz
ge^{re} zene ende in march betale voer alrehande schade die sij ghe
daen hadde en r man ghevoapent sende in hoeflant en ee nome
doeser sichte van sinte benedich derde en dat goede tot ge
provie En als dat ghedaen was so dede die bispoos dat castel te
laere breke ten gronde toe en dat castel te hoererde besette
hij en dedet verbaere mit zehouwer goede en sijn hulpe vaf
hij verlof en dankte hem vriedelike en beualse gode En reet
van daer tot nacht tot sinte martijns feste mit groter eere Mer
Roelof die bitterlik bedroefde dat hij de bispoos dat castel had over
geve^{ne} en hij dus was afzetsen van de ambacht vander dreute
verrijede mit gelde eenen daen dien opt voersz castel vone dat hij
hem dat castel grade sände tot eenre bequamer tijt en ontage
daer na zinge die meeste hoop der lide mit de verrader van
de castel int dorpe En roelof die daer lath en soel sijde castel
overrech die brugge en ginch binne der vorderste oerth en wa
dat castel mit wesshede en sloech doot die geen die hij daer op
oemt en besette al vast mit sijne lide Die bispoos was goede
gram en sonder vovnder als hij dat castel vloore hadde en
gheboot dat castel te herde vort daer tegen te besette en dede ge
meene heerbaert ghebede tegen hoererde en tegen dreute Ende
hier om in de iare ons heere m. cc. c. vij. als alle vrochtlij
beliore

bevoorwaerd was en me omer reysen mochte toech die bispop mit eene
machlige heer in die drenten en meijnde dat hij des andere daghes
toerne en kinne va de castel va hoerude mit alre hande in traimete
breke sande en alle sijn viande daer op te same vange mer desen
hoop ginch al te niet want in die selfde nacht qua groot wynt en veel
regens waer hij dat ijs en sine te niet ginch en al dat heer moft
va noode achterwert herke tot der ysel en liek heer in stromen te daer
blyue En die bispop oedithe va mens des Paus aflact en sonde in vry
lant om huloe En als die somer qua so vernech desen roelof pb.
daghe bestant En belouede dat hij diez alde segge va oeffenstant va
alre mydaet die hij tot dien dage toe hysche de bispop en hem was ghe
siet te hande en te vaddoen en binne desen bestande ginch dese proe
lof tot de castel va herdeberch en begonde mit de bispop te spreke
va de oeffe en van deser zoene Die bispop die seer veruonderde va
roelof roomt vracchte hem aldy waer om hij al so ware waer dat
hij mit eene knecht allen dorste roomt onder al sijn meeste viande
Daer name die va herdeberch tegens des bispods wille desen voerz roelof
als ee onbittastighe man en leyde mit nacht vake sloth die sijn mit
henrich va hant sloze rade en go stabe sette Daer na begonde dat
wohke in de lande va vrecht te veruoude die en tegen de andere al
so dat schein va dieghe te daghe te vught of te verna Waer om dese
voerz bispop tot vrecht qua en dede sijn ontfolt va roelofs doot go
baerliche voer alle ludey en vermits huloe graue florens va hollat
so makede hij eene vrede en vrietste hyschen sijn vledrachzige manne
Inde iaer ons here m. cc. ccc. dat veruoude vohke va drante der
samede veel vvoetvoudes en bestu die stat va groeninghe En Ey best
die borch graue vander stad dese die poorte go en sloech doot sijnre vi
ande te groot deel en hielt sijnre voder partijen vage prouande
en viel vi vrede en des andere dachs toech hij vdt en verbrande
veel dorpe in der drenten Die bispop die hem hier in wat vblijde die
toech in vrylant en omermits des Paus aflact vernech hij va dier
dardelvree te groot heer daer hij rachtelike mede in drenten ginch en
verbrande dat dorpe tot hoerude en dat voerborch va de castel alle
maal en sijn vvoenierres roofde daer veel vrede vvoetvoudes en prou
ande en grote wijne en sijndere die sijn vredelike doode En als
dien dach ten auont qua toech die bispop omer dat broenlant om dat
hij daer vet besaemt was en is weder gheue tot men daer hij
in grote eere mit behande roue hem seer vblijde Des andere daghes
als

Was als die somme op ghinck loech des bisops heer mit ontwoonde
 bariere en mit bazinne ouer dat broecklant en haeste hem dat castel
 te hoerude te besitte mer der dreute ee ongetallich volck Ware des
 nachts te voere al heymeliche bime dor veste des castels gherome
 en an die ander zijde stonde die vrieft vort de gheschichte van Min
 ste in groter hoerde in der dreute hulpe Die vrieft vort de sacht
 vrecht Ware in des bisops busse en hadde des daechs te voere
 groter stade genome en Ware zeer b'wonne en daer om Ware
 die dreute veel stanker en sijn mit hant nacht gehonne tot hoer-
 de en vonden sonder merre strijde tegens des bisops heer Die
 bisop sach sijne orouande geminderst en loech weder achter vort
 in Bendeberch en gaf sijne soudenars oerlof en danste sijn hulps
 en beset sijn slot mit al des hem behuysich Was inde behoeflich
 In desen tyde Was ee Jode in Hispanien en om sijn wijngacete berei-
 de so minde hij eenen cleijne berch daer hij mit hol wa ee Aem-
 vant ee boech dat had haute blade daer in ghesneue Was mit
 driederhande sprake als hebreue quere en latijn van elker toge
 hij sonder in sijn maniere ops die gods sone sel gheboere worde
 van der maget Maria en die sel gheopsijt worde om des mensche s-
 lichs En als die Jode dat ghesien heeft is hij ghebeert ten berse
 getone en dede hem dooge mit al sijn familie In de i'uer ons heer
 M. cc en oeghij op die zeste haleden van Augusto inde bisop Wilbrandt
 sijn kerke en streef tot st'ool na dat hij v'ij i'uer dat bisdom van Vrecht-
 Garde matiche had berecht en v'ert van daer g'voert tot Vrecht en
 eerlike begrane in de clooske tot sinte Seruaes want hij vander sin-
 damente van dier berche de eerste steen leyde Dese Wilbrandt doe hij
 noch tot Paterborne bisop Was doe Was hij t'werf gebore mit heij
 h'ge lant in des heijfers booske daer hij v'na ee selsim wonder-
 dat vander stat van tharsen t'wedachnant al v'aste bij thila loch ee
 groot berch die me g' daer hiet in de lande de berch van aientiere
 want so v'orie dat v'aste bi v'che en da sijn bieche claxhite dede
 en ons heere lichaem ontferge en al so michte e'orne go de v'ast
 berch die sinde sonder w'isfel goede g'richtighe aientiere hadde Dese
 v'ast bisop v'ildrant seyde in v'are v'erde dat hij ee ridder g'ber-
 sien hadde tot Antiochien die go desen v'ast berch g'v'ueft hadde
 om g'richtighe grane te dijnde en d'g' ridder v'ant got alre hoehste van
 de berge ee tafellake vort van menigerhande s'ijse dat he en sijn g'hesinde
 dagelike s'ijse genoch leuerde bij te leue

Van otto

Van otto van Hollandt de eebij^{er} bisscop tūtrecht

Na des bissops Wilbrandt doot was die kerke van Utrecht sonder heere
vuer om is dat capitel gemenlich te samen gheroepe om te kiezen eene
nienwe bissop otto van Hollandt die darde al so gheuaemot bij anroep
de heylige geeste wort betrachtelich ghehoort die eebij^{er} bissop tot Utrecht
Een edel man geboore van romme gheslachte dese otto na sijns vaders
doot was ^{gehoort} ridderschap en ontfent van sijns broeders hant
die heerstaple en die gressing van oestvrijslant dese otto begaf dat
ridderschap en na an dat bisdom dat hij alle arm want en in alle ges
keerde belade overmits de oologhe de ongehoersaemige dreente dat
altes aenstont en mede dat die kerke richheit brabe en dat laut be
vloeyde Mer byder gods genade so verofte dese bissop die goede die he
sijn vader gheerft hadde in hollandt en betelde des stichts jout ende
lofede sijn jaelt castel en verucht alle dat bisdo als ee waerliche
hartoghe lage tijt En om sijne bede wille so maecte die graue florens
van hollandt sijn broeder ee stathe dijk van amersonge mede tot schoen
houe die veel goets oste En te loue sinder elvyger ghedenckenis so de
de hij de bisdom veel oerbaers dese graue florens in de iaer ons heere
m. cc. cccij mit de hartoghe henrich van brabant en mit de graue der
derich van cleve bij des gheueks der paus Gregorig de iij^{de} al so ghe
naemt voere in stadige lant in de gheslachte van Breme en so dree
wt dien lande voers mane wijue en kinderen dat sy daer niemant
in en hie bleue daer om dat voers volke die pape en clerke had
de overdrue en ware weder gheueit wt der oefening der afgode
In desen selfde iaer die graue van hollandt ee onberbeert prince die
veel tomoijen in menige lande slach te hantiere daer hij groter
hof in veruech Die grauime van cleve herte die maere ontter
groter vromichhe des voersides prince en van sijne doget begot
te dencke en te vriere hoe si de graue mochte come te sey daer
sij so menige ridderslike doget af ghehoort had en want te tepe dese
ghemelike raet dat sy hoere man vrientelike dat tot veere tijt
dat hij ee hof dede heroepe in admaenge dats in dijnslant daer
hij schier niet en reet want hij arm was en sij wisse sonder wijfel
dat die graue van hollandt daer come sude mit heere te dijnslant
om de ridderslike te veruige En hier om is die graue florens van
hollandt en die graue van cleve daer gherede mit groter costelichhe
om sijns

om sijn name lof te bieden en West in dien soek ghevoore meester zidders
 te Wesen van almange En daer tegen die heer van nigelle West ghemacht
 prince van de Walche ridderschap en sonder meer ordinerde die herande
 die Westghevoore zidders in beide partijen Daer sijn die die baskone en die
 tabieren daer blinckende die banniere en die sweerde die daer besame
 de die heer die daer zeer arbeide om de ijdele lof mer die graue van
 Holland die des soecks ghevoore was arbeide dat daer ijnants anders
 om die zegen der ijdelijce ere te vernijge want hij veel Walche
 zidders vorderde en doeracht sijnne weder partij en waerde die
 dijnliche willede Ware en bywaert daer qua hij hem ontsette Die
 graume van cleermont die op de wouwe lach en van boer weder sijn
 die grote vromichheit des graue florens van Holland en hoerde oer
 al wesen sijn lof van groter begheer en van groter liefste so bad
 hij die wil haere man dat hij haer wijfen vande wech dat die
 graue van Holland waer onder dat ridderschap Dat die graue van
 cleermont te liden in ontwerde na en antwoerde sijnne wijne
 mit beherde wesen aldus Ich weet wel dat van volheit der
 harte dijnne mont sprekt en dat die graue van Holland dijnne wijne
 ne ghebruycht en dijn minne zij desen vorderde prince die de
 gulle banniere draegt mit de rode lenen die du mit borne de
 minne dierwits hebt begheert te zien leuende mer heeft godt dien
 die sulst noch laiont sien al doot - Die minliche graume die van
 de boers mans selte sijnne Pensede hoe sij de graue van Holland
 bij eene heymliche vrede mochte waerne Mer die graue van cleer
 mont hoe mit van more hij was dede sijn wape an en versame
 die die Walche ridders bij he en mit de heere van nigelle bere
 de sij de graue florens om alle zijde en sloeg op he mit grot
 tijde Graue florens die van dese sake niet en wijste overwoerde
 hem tege vordere der wate also langhe als hij mochte en veel
 sijnne vande die hem andochte dreef hij van hem mit matliche
 vromichheit En te liden qua die graue van cleermont mit de
 zijne so swaerlike op de graue florens dat hij he doot sloech
 op die vordere op die een halende van Auguste En als die
 graue van cleer dat sach en mede hij daer toe mit de dijnliche
 en om vrede van sijnne vrede sloech hij rechtvoert doot de gra
 ue van cleermont en vernichde die den heer van nigelle vordere
 tomoij En aldy is dat boertelike tomoij overvandelt in eene
 nijliche

nijdighe sijn Die gramine van cleermont bedochte dat die grane florens
onnosfelike ker doot was gherome en dat sy die eerste sackerdeer
off was van groter bitterlicher rante verlies sy haer sime en
woude van de boome neder gvalle hebbe en viel daer na in een
groete sachte diene niet gemest en mochte die die meelijne noene
amozus en liefde ontage daer na en voer van deser werelt
Dese zidders van almange woerde des eedele grane sij haer tot sijn
borch int cloester dat aldaer int groter rante begrane wert Der
se grane florens was sime sij lief en bequac onder alle de
prince van almange die sij ier in groter ere berechte die graef
sij van Hollandt En na sime doot na bissop otto van Utrecht de
Joutheer Wille van Hollandt in syn beshermind en berechte nu
die graef sra van Hollandt En overmits deser macht so ver van die
bissop die dwente en bedwante die van hoerde en als sij woon
du weet sij in hoer lant die he niemant weder en stont Die heer
van nigelle dmidts vordelike beide versende namaels mit den
bissop mit sulstu voerwaerde dat hij ee cloester kerke sichte op te
selste velt daer sijn broder doot ghesage was In de ier
ons here m. cc en lxx op die xij^{de} calende van Januarij
voer mecht die gramine van Hollandt van deser werelt en wert
begrane in dat cloester te Loesdine daer grane noene in veld
den dat sy in voertijde had ghesicht in aflant hoerder sonde
daer sij groete goede toe gaf en eerlike volijnde

Van Willem den vijf grane van Hollandt

Na grane florens des eedelen prince Mart Willem sijn son die an
derde al so ghehaemt als ee rechte erue al so verhoghet in sijn
vaders dede de vijf grane van Hollandt En na te wijne en sion
ne maget die Elisabeth sijn en was des hantoghe dochter van
brun wijck daer hij bij van florens die na he grane wert Dese
die van begin sijns ierchs meer minde die hartz des ijers do dat
blinke des zants In desen tijde die heijser vredechte die daer
te voere van de paus Honorij verbanne was en bij Junoren
hiem de vierde van sime heijserlike weerdichz gheset was
en die hoerborste des rijck hebbe de lant grane van Doringe
gehoere tot eene Roemse comint Mer dese lant grane leijde
intul iere daer na so dat dat roemse rijck ecker was so
der comint. Waer om dese paus bij gemene rade sijnre
broder

Broeder Petrus coninc van de gulde zeyle tot sinte Gegerig
 Dijkhe Cardinael sende in Germanien en vermaende die hoer
 borste dat sij van niemant hoore en coninc die hoerboste besme
 de in die stad van Worms en hoore en drachtelike Jonker Wille
 in ee Roemse coninc en tegede dat hij die machthijste prin
 ce waer int rijcke van Germanien en hoe dese hoer meer goen
 Euer Wert hoe daer meer bij sijn was onder de ridderschap
 want dese Wille was in sijn twintichste iaer sijnre onder doe
 hij ghehoore Wert en was sonder haer schoen van verwe
 Wit van hinde Wert van haer schoen van hinde en van alle sijn le
 de seer te rijsey Mer want dese jonckhinc wapentuer was
 en geen ridder daer om so bereideme haestelike alle dinghe
 die daer behoerlike waer die daer behoerlike waer op dat
 na der herte manier die heijser ridder waer een hij tot
 Athien die rone des rijcke ontfenge En want veel ridders in
 in der tijt hem des rosts ontfien so laete sij of die feeste en
 ontfuen die Weerdichhe des ridderschap mit een halsslaghe
 en daer om sijn veel die de regel der ridderschap oerde niet
 en weete waer om sij die rechte ridderschap niet en konne ha
 tiere en daer om Wille wij onse maniere Wert oelaghen
 en in desen tegenwoordichhe der romme Wert besrijue hoe
 dese Wille van Hollant vander herte manier is ridder ghe
 maect en die regel der ridderschap oerde mit hogher feeste hest
 angenome en beloofte te hande op dat daer of hure moeghe
 die ridders in inder tijt Wert last sij en nemt inder oerde
 en hoe danighe belofte sij hebbe in hoer regel En als
 alle dinc bereijt was na dat die vrangethe vander ruyse was
 ghesonge is dese voerz wapen dragher ghebrocht waer
 de Cardinael overmits de coninc van beem die sprack eldy
 heijlighe vader inder Weerdichhe bringe wij desen Wille
 hoore wapentuerre en bidde wt inment herte dat so va
 derlichhe ontfuen Wille sijnre begeerliche belijinge en zo
 fessie op dat hij onse ridderschap gheselsoo Weerdelike man
 an ghescreue worde Die cardinael die hystont in sijn or
 nament gheleet was als ee rijso sprack eldy desen jonck
 vrouweniere toe vader beduidenisse des name Miles dat
 beduit

bedijnt in onse duijtsche ridder so behoert elcke man toe die ridder
Worde Wil dat hij sij hochgehoere va mage milde va gaine wt
gesuide in zedichhcz grootmoedich heze dat hem wederstaet ende
wijs in maticher vromichhcz Mer eer dij du belofte va dynze
professie doctse so solstu hoere mit wijen berade dijn last en dijn
en die regeln^{ba} ridderlicher oerde Dits die regel der ridderlicher oerde In de eerste
mit inlicher gebede en ghedencke ons here passie dagelike misse
te hoere en dat hij stantelick in aentien te sette voer dat heylighe
geloue die heylighe kerke te besazme mit hoere dieners voer alle
quade waden en wesen in hoere noot te helpe en te besazme
onrecht strijde te snijde quade gifte te versnide en om die onno-
selt te slope een rampde te wechte geen tornoy te hantere da-
alleen om die ridderliche oefening Den Roemsche Coninc of sijne
maestralche in voerliche sake onderdanich te wesen en dat gemeen
goet onbesmet in sijne macht te laete en des keijserrijche beynge
va de rijche mit te vromde En voer goede en voerde misse
onberijst te leue in deser werelt En ist dat du des staten des
ridderlicher regule wijselich en wel behuuet na dynze macht
en na dijne wech narschlich volbrangest so solstu verdrum hiler
lich eer in dese werelt en na dese leue wijghe rust in den
hemel en als dit geden was na die Cardinal des iogeting
hande die hij te same leide en sloetse in de misael op die
evangelie die daer gelesen was en sprack aldy Wiltu die rid-
derliche oerde mit zorder begerete ontfuey in du naem ons here
en die regel die v hier vordghesproke is na dynze macht vol
doey die wapenboerde antwoerde ick wil Die Cardinal gaf
de wapenboerde dese belofte besazme die te selfde wapenboerde
voer hem alle last in handende aldy Ich Wilte va hokar oin
re der ridderrijce en te wij ma des keijser rijche belijc mit myn
mijne eet in tegen voerdichhcz mijns here here petrus te guld
de zeijle Dihan Cardinal en tegact des soets va prome
te hande die ridderliche regule bij dese heylige evangelie dat
ich laste mitter hand Die Cardinal sprack tot hem dese heylige
belofte sij dij tot te gacte dynze sonde en als dit ghesiet
was so gaf die coninc va vrome desen coninc eenen slach in
sijne hals en sprack aldus tot der eere des almachtige godt erdich
neer ick dij ridder en ontfange dij danckelich in onse geselschap
en dencket dat die overloper aller werelt voer Anna de bisjop
voer

Voer die Vroet in de Hals gestage en bespot door Pylatus de rechter
 mit gesete gheslagen en mit doerne gromet en Voer de Coninc
 Herodes gelect mit eenen matel en daer belachet en Voer alle de
 volck naechte gheschont aent rince ghangen is Voer ruijs ich die rade
 in te neme en sijn doot vermanen ich die te vorehe En als der
 se sake segheliche ghedaen wasse dese manne ridder als hij nisse
 gehoort hadde dede hij blasen troppete en slaen tambuere en vette
 clincen en spate mit spore die wenne tegen des conincs soen van
 bumen En daer na stouge sij toruoy mit blanche swerde ende
 hielt ij dage lang omme grote versonne rof en gaf alle den
 prince en de meeste milde gane en deelde he mede sijn versammich
 heit Mer die Cardinael sneef de Paüs in eenen brief alle die
 dinghe soet daer ghesiet Was en soude hem die bij eenen snelle
 bode En die Paüs die hier in vlycht Was sneef sijnne disse
 sater eenen brief Inhande de aldy Innocentius bisop knecht
 der knechte goetis de Rector van sinte Mauren in rosmidix salich
 en der apostole benedixie sone vlycht mit ons die bekenste te
 voete te knede tit des lichaems mit de Hoofde dat vry die
 sijnne vlydeliche dat op de vijfte dach in oktober in de Hof
 die bij Cole hochlich versamet Was onse kneen soen in gode
 grote wille van Hollant mit gemeene begeerte der prince die
 recht hebbe an de keijser te keijser daer hem ander prince om der
 vlyde is ghehoore in een Roensch Coning dat vry openbaer vlyder
 lich weete bij vuerne des selfs coninc en ons liefs sone Peters
 tot sinte Gregorius ten gulde zeijle dijake Cardinael op dat die
 bisop die me billich hebbe sal van desen onuerliche sache dat dijn
 vlycht och te meer sij om desen sone die mens ghehoore is Want
 dese coninc als ons die selfde Cardinael ontbode heeft en mede die
 gemeene man so is hij te gehantte gelouich man vry van sime
 vryem van ridderchap en mogende van sijn selfs rechte ende vry
 prince maech en vryer Hi is mede ionck van Jaere redelich van
 onderwijnde bequa van zeede en van lichaem alle lide behaechliche
 waer om vry hopen in gode en in der macht sijne goedertiere so
 dat dese coning sal onder die voete tede alle de geene die de keijser
 vrydriet an doey en de quade haer Hoofst vrye en dat vrydelich
 dat keijser geloue die vrede der kerke nisse der gemainer werelt
 en die staet der gelouiger mensche sal bij desen ma mit der hulpe
 gods

godts groterheit verhoghet. Verde want alle die meste van de lande hebben
ghehoort desen en hoer heeft onder ghedaen dit soverlet en ondiert de
me die die vreesse die hem in dese mae verblide sullen gese. In desen
als dese vierde coning in bhisago noch siet te vroms en drie dagen
had hof gheinde des vierde dage daer na als de dach op ghinch en
dat gras mit de ripe behore was bhisago de trompe en gheboot
de padhoene op te brake en die stat van ake al omme te besette
Daer tegens die borgens van Ake haeste hem ter vaert hoer poort
te stinje en die diera te grunde en sonder merre heeft die me
vrou ghehoort coning mit onbevromme vaderschap sijn kente al omme die
stadt gheslagen. En sprack in heymelike rade mit sijn prince hoe
me enighe hande werlt mocht vriere daer me die heijerlike stadt
sonder veel schade te doey mede mochte vrinne. Ten leste bij sijn
te vreschide rade overdoech me dat dat gemeine volck sijn de te
sanne daege een hoghe dijch die die stadt al omme bestoet
En want geloge is in ee date tijt die berghe en daer veel stoe
vchier vache sijn en veel clare fonteyne die die stat overvloer
dich water geue. Waer om dat water dat al was merde en mit de
dijche bestoet was dattet niet vuch en mochte vort te hant al so groot
dat die borghers niet val vort haer husen en mochte come sonder
sraue. Die borghers die van desen water zeer belast vorse beho
ude desen coninc die stadt poerte op te doey sonder weder vechten
en desen coninc voer haer recht haer hachliche te outfaey om dat
hij de dijch die daer om die stat ghemacht was dede vane en dat
groot water niet gaey daert ghevoen was. En als dit ghebroke was
qua die coninc in die stadt op de feste dach van oktober daer
hij van alle die borgens vruandelike outfange is. Des ander dachs
vaste drehtige hoochlijt doe versamde alle plate en prince en
wijde dese ghevoore coninc tot onser vruinve herche der vuyge
maget op dat hij door die vruidige hoochlijt outfange nader
maniere vander ouder ghevoente die die bispop van Minster en
die bispop van minne ordinerde in die saristie. Die bispop van
Lidich en die bispop van vrecht edene mit ornamete gheijte
te dijake en leide hem al so vrede coninc stael doe out
furch die vresche bispop van Coete rarelar van ystalien en selt
hem in die stael der vruenths en sprack aldy. Dit vresche op
die stael des rijtse doe recht en verdele in der vruent. Die vresche
bispop van mens Cancellar van Germanie sijn de sijn vresche
furch

Sant mit heylige olije biken en soeken aldy Die almachtige godt
 Overdyge dy te heylige in een roemfche coninc die David
 dede salve by des propheete Sant Samuëls te Wofen coninc onca
 al dat hebraische volck Die eerste bispo van Trier coninc laer
 van Galie lude sijn hande op hem en soeken aldy In dy moet ne
 der roone die geest der wysheit der verstandnisse der wakenheit
 der goedertierenheit der sachtheit des raets en Woerde vol des geests
 dat hi gode ontfaet Die marckgraef van Brandenburg des rominc coninc
 gaf hem een vingerrijn en soeken aldy Meem een keyser dat hi alleens
 die onse heere bise in der werelt en dat hi dat roemfche rijste in dijnre
 macht behouste van voer dat anbrechte der Barbare mit onbetwistelijck
 macht besamste Die hertoghe van zafte die des rominc rechte is
 gaf hem een sweert en seide aldus Meem hier een roemfche keyser
 daer hi die ongehoersame mit swone roepie nachtelijck me rastes
 en de goetwillige in vrede besamste Die hertoghe van beije
 van die Palteijs grane of sijn soep drage gaf hem een gulden cloot
 en soeken aldy Meem dese gulden cloot en bewinghe alle
 die lude in der werelt dat sy onder danich sijn de roemfche
 rijste op dat hi mogeste heet een mogende onne dat rijste
 morede En hier na die rominc van beune des keyseres
 sanher by sente des eerste bispo van roete sette heere gul
 den roone op sijn hooft en seide aldus Ontfangt dese blunke
 de roone en wes in dieuchdelijcke wercke al so blunke in der
 werelt dat hi verdiense die roone der wijze salichheit in den
 hemel En hier na die prince die daer bij waren negen end
 anbede des rominc mogentheit en rijze salichheit en lof en een
 en alle die vorste en rijze elck bij sonder voer de rominc en
 belofde hem rechte hande Dit gheschiede in die jaer ons hee
 re m. cc. lxxij En al dese saken mit groter goetheit
 gedaen were so hielt die rominc hoge Hof een volle Maech
 lang en makede kundich alle sijn prince die rijste van sijn
 heereheit Daer na des achten dages versamde die ambachts
 lude van der rijste en hadde heymelijck raet van des rominc
 verbaer en overdroege dat dese mogende may bispo otto
 van Mecht sijn vader broeder en hertoghe hennich van Bra
 sant sijnre moeder broeder des nieuwen rominc raet en hulpe
 veseij sende en des ionge heere moedige sijnre van sijde veler
 wesen

te soude En heer libbert van Beygel Abt van Ey mont en Stadichma
en broet is geset te Wesen des roming vintcher En als dat
gedaen was gaf hij te romin overhof en betasse gode en wet
mit wike en besochte alle die rusten des nithes van Roomen alle
die castelme Ware hem gehoersaem en onderdane sonder alle
die castelme van heijfers Waerde Waer om dese roming boude
dat castel beset mit ontelbomme wapenboorders en stormde dat
castel mit menigerhande inhuemde want bij Wijk Marcom mit
stene kime en toern te stichte bij Wijk stiet me mit des rands
ijer door hoef hoer mieren en overte ter neder En daer tege
die castelme die wel bewaert was mit pronade en mit wapen
die dat castel mit groter eere bescreemde door dat anstome des
roming en iaer en langer en daer en kende brach te pinate
Waer om die castelme genade begeerde dien dese roming enstome
in sijnder graney doe hij hem dat castel leende op dat hij
hem daer na haime waer en tot gene tijde tege hem en der
te Daer na alst gemerke der hoestijt diem hie mit lant
dantien dach toech dese roming tot Coeld dat hij daer de hoestijt
drie roming en hoestijte offerhands brenge moeste In den
tijde was tot Coeld en meester die Alstij van Keunberge hie
biscop vander oerthe oerde groot inder nigromen meere in
theologien en al te meest in theologien die bat de roming
oetmoedelike dat hij mit he ute woude op de hoge dach
Die roming was in hooge enich wonderlike tijde van hem
te stene en en woude de erfame vader sijne gheslader bick
niet weijere En als die nise op die hoestijt gedaen was
ginch dese biscop tot sijn suidier raner en ontfant desen Co
minch mit alle sijn gesinde harde dankeelike en leide hem
tot de salu in en hof daer boome sonde daer Ware diem
van wonderlike schoenhe die tot dier blijder waer sijn bick
al dat daer behaefelike was In dien tijde wast en sonder
hing hie wijnter en alle die aerde was bedekt mit gro
sine waer om dat gemene volke die mit de roming daer
waer op de biscop sprake dat hij sijne wansines lide in
so grote rinde sonde (vint dede eck) in enen bongant Mer
die biscop die dese toernede dinge wel wiste als hij was
ghesicht mit de roming ter tafels en alle sijn geslapp en na

na sinder Aerde Was gheset en overde die soise te hant gint
Wes dat ys en die grote snee en daer qua a somer hette en
die sonne liet haer raije wt sijne sonderling warm en wt die
erde vries groen gras en bloeme bloeyende in wonderlike soen
best wt elcke boome vriesen tel en en groene blade en ype
drucht diene rechte voert eken machte die wijngaert bloeyede
en gaf soke licht en had ype drine in groote volheit die
voogthand Noege haer bloeyete en sange Phydlich va welke
sange sij alle verblide die daer saken en die vorst des rinde
winters is altemaal wach gegay en die sonne hette wachte
voot dat sulke die daer saken om die onghemorde hette de
te haer dubbelde elder wt en maekte hem half naecht
en sulke ginge onder die sonne der boome hier ende daer
om hem te verpelen Die dieners brochte daer te kufeluy
wt hie va soysen f dat sy volcomelich verpelen die grode
menichte des volcx en die coninc verblide he mit alle
die mit hem saken in de selfde hof die dit grote wonder sage
En ten leste als die Meerstep ghedaen was verlies me die
dieners oft ee droecht ghelueft hadde der voogete saken wt
al stille der boome vrucht wt snellich verloeren die bloe
yende erde wt mager en verdorde die hoop van snee
was daer weder en die vorst was daer mit beuender rinde
de so dat alle die te voere haer elder hadde wt ghedaen
en va groote hette snee in der secken die haesey hem
mi al beuende lotde vieren in die sael en als dit in won
delike blyscap ghedaen was doe hadt de biscope Aelke
hadt de coninc dat hij de predicare sijne broeders ver
rijge vroude mit bede ofte mit rope eenen hofstede binne
vrecht en closter op te timmeren en sijn aelmisse daer te
geuey op dat sijn rijch te langer duerde Die coninc die des
versonne vaders bede goederherlich ontfenckte noch weder tot v
recht die die biscope Otto van Holland sijn oem mit de p
late blydelich ontfenckte en hij zode sijne ghehaumen is
hij ghelovde borges tot vrecht en doe roft hij eenen bre
de rechte ranno binne der stadt dat daer niemant tegens
en seyde die hij de broederen in aelmisse gaf ee closter vake
timmerd

himmere en daer toe en somme gants en op dese selfde tijt gaf dese Coninc
der stat van Utrecht en der herliche Coninc en privilegien bescreven en be-
segelt aldus forkende Willem byder genade gods hoornische Coninc
altus merende alle herpen liden des heiligen rijck die desen teken
Woerdighen privilegien sullen sien ofte hooren lesen schijnt en alle goet
so dicke als die hoochste der Conincliche moentste haer hande wijst
ouder sijne ghekanthe die onder hem sijn en hijst mit ziele loven
maeder Verdient haerder Oversteij also dicke besicht hijst in sijn
dichtheid der ouder kanthe en hij Oversteij te staetliche hoer
en ander liden wille tot sijne dienste hier om ist dat Wy Oversteij
ende ouerliche kanthe en sonderlinghe minne die onse heren
kanthe boijders van Utrecht tegens onse hoochste haer toe ghe-
hadt hebben en noch bekent sijn mit waerhede sijn te hebben
en wille dat sij van sonderlinghe vordel en van Conincliche genade
Oversteij sijn en belone hem altyt en altyt Oversteij mit dese
tege Moerdighen vuer dat hem zene sijnne Marchizane hartoghe of edel mit
gheleken of Oversteij sijn enige van de boijere van Utrecht
of te die in der stat wone biken der boijere stad minne te recht
en forche mogen ofte Oversteij te recht sette van alle die
dat de Marchiche recht te behoert ten waer en hieser ofte Co-
Also Oversteij als hij voor te bisop van Utrecht hoere haer
voor de rechter die van hem inder tijt gheset waer sijnne
recht bereut sijn recht te doen en Oversteij mede staetliche mit
sijn vuer dat niemant tegen dese Oversteij en dore liden
moijen En wie hem des onderwonde te doen die sel Oversteij
hij Oversteij in staetliche belinghe onse hoochste en der oer-
en sal van sinder mit dact hondert mark gants dit sijn ghe-
highe versame liden die bisop van zumband heer Amoult
van Wessmael heren van woerne Claes oversteij durch vander gant
de Philips van Wapenae Wille van viederode en hige van
linghe ridders en durch van leijninghe gegene tot Utrecht op
die onse calende van Julio inder hende in die mit vier onse
heere m. r. l. en als dat ghesaen was wech dese Coninc
in dat graffs van Holland daer hij hende wech en Oversteij
delich ontfang Oversteij en dede in de hage himmere en
Conincliche oalleij daer hij van hage sijn des rijck te recht
slach die stat liden en die boijeste gant goet wille hie
den

den Coninc hijs en brocht in des heyls ranc so dat sijn
 ranc oer vbedich ijthe en onayndelich va state oert Dor over
 sumede raesthede en rechtis wel va lye stede tot manse om te
 soche va gemeene vrede en sonde desen Coninc te bues by
 hoghe voden inhandende aldus Willem de Roemsche Coninc
 heere Jousen heer raesthede en rechtis meer dan va lye
 stede va overduynsche lant onder danich hz en onsen ellyghen
 dienst Over boech hz doe wij te wech in desen tegenwoer di
 gen buene dat wij sijn te meuse op de eeie dach vanda
 maent va Junio tot eenre gemeinder sprack vermits een
 redels mans Albert van Waldecke die te recht is in des heyl
 sers callis vast vrede en schar gheleide is daer ghest va
 alle oerloghe en Medracht waer om wij oetmoedelich bidde
 Over Conincliche mogent hz en rade al so overe alst oerlof is dat y
 de lant vrede die salichlike begonme is wilt so firmere ende
 tefertie mit de buene Over mogent hz want het hertich is
 dat het in kunst vren oerbaer mit sro en slich hz en eere
 en weet dat wij mit groter begeerte over beide te rjer best
 Over aliger becomst tot onsen lande zegen tot Manse op
 de lye dach der maent va Junio Die Coninc die desen
 sijn bues vveerdelich ontfunt gebout desen begonme
 lant vrede elche man vast te hande op sijn lijf in desen
 vweerde hode maechde hy ijthe mit Coninclicher giste
 en sancte eerlike vveder in haer vaders lant In desen tij
 de claechde die bispo en die ecclesie va vrecht de Noie
 te Coninc dat die grane va Goer de selfde bispo ver
 onrecht te beide an sijne hande en an sijne lide waer om
 die Coninc desen selfde grane dede voer hem biede Mer die
 grane die in Rome en vande te antwoerde vermits de smach hz
 des rechtis mit handich hz en maechde sijn reijf ander Over
 die Coninc die dit verna dede sijn vvoeren ont voer sinte Martijns
 antaer des heylige confesboes en wet sonder more en vwe
 desen voerside grane vdiagede sijn volth en qua mit loefelike
 zage vveder tot vrecht en de gebinge grane gaf hy den
 bispo en na die grane die vveerdich hz sijn name mit grok
 recht In die iaer ons heer M. cc. elie die erfame vader
 bispo Otto va vrecht wiste in onsen heer op die anderde
 Nonas

Womus in aprilte en is begraue in die domkerche mit beclanlichheit een
Dese otto berechte dat bisdom van Utrecht In ier in groeter eer liet
hij in groter schout om dat he by daer in qua en liet in gro
ter rijckheit sijne monnenrijckheit

Van Goeswijn de eebij^{te} biscop tutecht

Ma des bisrops otto doot des versame vaders vort ghevoore
Goeswijn die vrost van sint Jan tutecht die eebij^{te} biscop der
se Goeswijn was gheboore van aenstel en berechte dat bisdo
licht en ier of luttel meer en was en simpel man die niet veel
besorghet en was om der heere sake waer om dat heel bisdo
in orde tijde zeer ghebroken vort dat ontlinghe daer te van
bij biscop otto verheue was verheue Die verheuen des bisops
die de verbaer traetvelicheit meende van de gheschiede versame die
en gemein zoittel go dat sij ghemeeen sprake hadde van ghe
meene verbaer des bisdoms Ende tot desen zoittel quam
Willam die eedel Cominc van proome Petrus die Cardinal
van Capuice en Coeraedt die eersche biscop van Cuelen
In deser heere tegenwoordichheit stont Goeswijn die gheboore
en biscop en gaf aldaer ouer eer en last des verheuen
bisdoms in hande des Cominc en des Cardinals Die Car
dinael om vrede wille des eersche bisrops van Cuelen
so gheboort hij dat me heere van Auenne verhoghede
in des bisops stoel En die Cominc gaf hem dat verheuen
recht by de hande stant en des vingerling Dese heere
was des eersche bisops neue en hoer gheboore man ghe
stadiich en groetmoedich en domroest tot Cuelen daer dat
gemeene volck des bisdoms omme vrede en lofde in
dankheit zocht van hemelicheit

Van Henrich de eebij^{te} biscop tutecht

En als dese Henrich gheordinert is die eebij^{te} biscop
was hij altoes sondvondich hoe hij die heere heere
sake vhoere mochte en verheue en och mede dat
verheuen recht sijnde hij hem mit groeter ducht te de
rechten Mer die niet en ontverde der heere van Aenstel
en van Mroude onstast ghemedichheit wende de selfe biscop
daer om

Daer om dat bispop Godefridus hoer name was afgheset van den bisdo
 by Wille des gemins ridders die met de graue in gelyc overdroegen
 en haer verbode en dat heele bysom mit dagelike informen te zef
 te den Welken bispop Henrick matich tegen sille mit ee doel
 synder dienst manen en ten leste na veel anbechters is overtrage
 dat beide partijen sijnde roomen so ee groen slicht wel te sijn
 te en daer go een voernomde dach vechte om die zeyde
 Die here van Amstel en van Noorde versamde ouer d'haer
 sijn mochte veel manschieren en quame mit grote hoerde
 te sijnde tede daer me sijnde sijnde en daer hgen desen voer
 sijnre bispop mit sijn een manen en binghers die hij haer
 lich vromde daer hij deser the here hoer wet raefelich
 miende mede te temme en als de dach qua dat me sijn den
 sijnde en dese bispop mit sijn heerbaert hesthe sijnde ter sijnde
 des sijnre die eerste bispop van Cuete was in dien dage
 by vrecht en gaf de bispop Henrick ee rofelic omring
 ling en sprack desen woerde Over al dat ontallich volke
 die daer omhent sijnde Lief sijn vrost sijn dat hij vromts
 bede des heyligen onfsstours sijn martijns en by der nacht des
 omringhings so sijn hij sijnde bedwingen alle ongher
 saemts sijnre vromsaken en die sijn vrom bingherij lof en
 zeyde sonder twyfel van allen vrom vromde en ich sal die stat
 mit de wijne en mit die canonicke handveliche behoeden
 en ich sal bidde de almachtige golt over dijne arbot die bis
 rop Henrick die dit hoerde was zehoest in onsen heer mit
 zhelden der basine en mit zediche vechters is hij mit die
 stat zehoghen en qua tot de velle daerne sijn den sijnde
 en ordinerde sijn volke hant vromsich te vechten en vrom
 desen alsme dit dede tot vrecht vrom dat vrom die room
 che cominche by een snelle bode liet hem seide dat dese
 bispop en dese vromse here versamde veel heers daer sijn
 che tegen de andere so de groene velle sijnre vromde vromde
 sijnre Maer om die cominche vromde snellike vromdiche
 ridders en vrom vrom vromgers en vrom hoeselike te
 sijnre Maer so dat hij desen sijn vromge mochte en vrom
 de en vromsrap in beide sijnre vromde maken en als des
 omring

Geschiedenis
tot 1500

GLEVECHT,

*J. van der
Noort*

op Maandag,
het Keizerrijk,

cominge heer van Wechelt ter westpoorte van Maas groene so vord
des bisshops heer alke hant ter westpoorte wt ghebooghey Die wettliche
bisshop van Cuxley mit die canonicke en mit de canonicke die die stad
bewaerde ginge om en besoghe alle die hoche vander stad en
siede de poerher dat sy de poerte sloeten en grondelen daer
voer deden en hem die sloete gane sonder merre en en wiste
niet dat die cominche mit sijne volke rechtswert vande der stad
was ghecome en dat hij vande mure al west by sloeten
Die cominche woude haestelich volge de bisshop en sijne heer
vaert en en mocht nergent vter stad En als die cominche
aldus en luttel merre en niemant die poerte sietliche go en
lade van groter ghewondichheit sijns sinnes so begon hij die sta
te van de poerte en die ystere grondete af te braken en die
poerte gote hante go dat hij sonder merre de bisshop na vol
ghen mochte en dat hij de begonne sijn te lichte mochte die
wettliche bisshop van Cuxley als hij dit vernam was hij son
derling zeer verbaert en waende dat die cominche die stad
behande woude en dat die poertwachters mit versameling
hadde den cominche mit sijn volke in zelacke waer om die wett
liche bisshop mit de canonicke en mit de canonicke die die
stad mure bewaerde ginge haestelich tot den cominche en
dode volke stille wesen en sprack de cominche aldus toe
Mijn heer cominche alle mogentheit wille hoere mijne sothe vord
de her behoert alle cominche machts onderdanighelicheit
in vrede te hante recht en oordel in de lande te doen
mijn heer oft oerlofs te seggen behandelich te vrede so ducht
ich hier legen dat ghy in dese stad sijt ghecome mit ghe
wonder volke en hebt gheboode die sloete of te sloey
en die poerte go te hantwe go dat ghy die borghers
bule hoere eygen stad vastijne moest en mit lide die
ghy daer in lachy wilt die selfde stad in alle machts behan
den en ist dat ghy dit doen wilt tegens recht des ich begoo
dat ghy niet en meent so doet ghy mijn grote sranche die
cannilacz bin en ghy comindert die groetheit over uere
waer om ich alle goedertieheit oetmoedelic vermane dat
ghy

mijn dese stadt weder geuet en de burgers geene nacht noch maeye
 onse en doet Als die bispoep dese woerde ghesproken heeft antwoor
 de hem die coninc aldus laet alle liden hende die daer om
 sonde Erfname hende en bispoep al so dijne wijshyz wel bekent
 so behoert die coninc de sijde ouer al te hinderen en te be
 driicken en die onredeliche nachtelike en vordelike te castijen
 daer om bekenne dat het ons waer sonde en laste dat ee
 sijnt On volke siende daer onse mogenthyz al so na by
 waer en hier om so hebbe wij by ons ghenome ridders
 en Marschalcken en sijn mit macht in dese stadt ghesonne
 als om de bispoep te verbene en te volghen mit sijne dienst
 manen en doe wij vernamen dat die bispoep mit sijne burgers
 biken was also oec te volke te sijde doe meende wij te en
 sijn goedbaert snelike na te volghen en als wij te luttel te beur
 den so en qua daer niemant die ons en te onsen die soete gode
 de en dus miucht ghy sien dat onse goede wille en meninghe
 wt mi toe te niet is ghegheuen waer om wij ghebode mit ha
 mere en mit biken grundele en duren op te hande ende
 haestelike des bispoeps heer na te volghen op dat wij den
 voersproke list onderdange mochten mit onser conincliche
 vordelicheit en alre cartije sonder sijde en mit vrede
 wt de sijne wederheere ghy en sult oec niet wane dat
 wij tegen de bispoep hemich in enige maniere felle moet
 drage die wij onlange On goeder gunste en om dijne be
 zake bade wij dat me hem bispoep hoer en wij namen
 dese stadt goederhertiche in onse besarmenise doe wij hier
 te voere hem kanne beloefde en sijn burger gheorde
 en oec dat zij bekenne miucht dat wij te dit niet en
 souen in bedriegemise en wij geene loem en hebbe op
 de bispoep en oec die stadt so gene wij te weder goeder
 here hore dese stadt die wij onderhoets geneghe hebbe
 die wij wel besitte mochte en die burgers daer biken
 sijnke en ghebiedet dat mit hinder sijnke dat alle mijn
 ridders wt hoere herdinghe hiesken en hem outvagen
 ende

en desen doch wort mit blyscap gheleijder En binne desen tijt had
Bischo Henrich van Vrecht een Woerde sijt tegen sine Viande
diez hij veel doot soech en wal vermaechde en vermaechde haer
van Aemstel en de heer van Woerde die hij vermaechte hiet
voen sijnde en deelde loon bij sijns seculs sijde en leyde
also tot Vrecht binne en recht als die vermaechte noch leijde
qua die bischo mit zegen binne sijne stadt en is verde van
de Coninc en van wylche bischo ghelijck ontfange en om
haer vriendelike bede so heeft dese bischo dese Voermenten
gebrange ontfangen in genade en deelde wt de prisen deey
en deed hem daer in grote genade Des anderen dages als die
somme vreesde oozeghen die Co. bruel de bischo gods en om
druhande sake des rijcke die hij te vermaech had reed hij
der in Holland en want die grane van ziele in voerlijde
mit desen voerside heer van Aemstel en van Woerde en
vermaechte en vermaechte hadde ghemaecht tegen de bischo
Henrich en al in ee dat blyscap van Vrecht had aenge
stont so vergaderde dese bischo en groet volck van meent
en van idder sijn en qua mit nacht in die vermaechte vermaechte
de buche dorre en versamde grote roef die ridders en
ingheboore lide van ziele versamde hem in ee daer legde
en meende hem die roef mit nacht te nemen en mit des bischo
lide vermaechte te sijnde mer die bischo als ee onvermaechte
man mit klimme de desijne en mit blinshende banniere
is geroome tegen sine Viande harde sautehich en mit
viele vange en mit rone is hij vermaechte weder geroome
en mit zegen en van desen oorloge van gebrange en van
rone is dese bischo also rijck gheverde dat hij dede hem
mer dat castel tot vredelant mit groter roef tegen de
aenloop der heer van Aemstel en daer hij mede be
druand die lide die daer omkent woende van horden
ghewenlithen onghewenlithen Int jaer ons heren M.
mit ghyen en sijn tybbont van ghyen en wolfant van bromo grane
Johan vande van vlaender versamde ee ontrulich heer wt Vlaender
ghier mer
guel soeney en wt vranckrijck wt parradien en wt pittanicy daer
der gramine sijn walche mede sedwinge woende Die coninc wille
sijnde daer tegen wille sijn broeder mit suster heer van
in zee

A mit ghyen en sijn tybbont van ghyen en wolfant van bromo grane
Johan vande van vlaender versamde ee ontrulich heer wt Vlaender
ghier mer
guel soeney en wt vranckrijck wt parradien en wt pittanicy daer
der gramine sijn walche mede sedwinge woende Die coninc wille
sijnde daer tegen wille sijn broeder mit suster heer van
in zee

in zeelant op dat hy Margriet der gravinne haer smaddich houende
 matige soude Die Hertoghe van brabant die des coninc gem wass
 die hier om arbeide desen onbrede in wisse te brenghen en maechte
 des eenē dach datme sprake mochte van ee draechtichz en dat dat
 heer sonder wechken an bide zijde overder heerde tot te hore
 en die wijle dat me aldy drie dage sprake hielt tot Antwerpen
 sey so ontboet margwete die gravinne al heimelich de hooft
 mans van hoer heertwert en meende spraklich dat sij sonder me
 re name sante in veldhere en sij dede haestelich der gravin
 ne zhebot en boere in veldhere mit een l^m gheboer
 pender lude die hem hande luttel ontfange sege te behanden daer
 kyens fbrend stantelich mit homoen en mit hoerne blasen
 de en oversande te Westroepel kyens sijne viande daer
 hij eenē overmoedighen sege nachtelich tegen van op de iij
 dach in der maent van Julio want in desen strijde was gro
 te ma slachte en so grutweliche misval dat dat hollantische en
 dat zeelantische volck stoye doot al so veel vlamminghen en
 franwoisen dat sij tot de ijndel we soude in der Porder lude
 bloet en vrech dit zhespide op sante martijns dach trans
 latomis in de iaer 1572 En in desen oort te comint dit lae
 ten vrecht mit eenē snellen bode en hij an sach margriete liden
 verradenisse begaf antwerpen en is mit snelle waer te sye ge
 roeyet in veldhere Doe quame over de comint die franwoi
 sey en die vlamminghen die ontloope ware dede hoer ma
 ren of en baden oetmoedelich om ghenade die comint vort
 beroet van ontfun herchichut en nase al in ghenade in desen
 selfde strijde vort doot zheslage van de vlamminghen end
 franwoisen l^m en overdracht l^m en gedunge l^m die comint
 sende de grane van ghysey en de grane van bromo mar
 griete der gravinne tve soem gedunghen in hollant en dat
 gemene volck dede hij naechst ontkeude en sende over in
 Vlaenderen en al vlamming na groene erweke en vrech
 te die te ame en maechte daer broeste om haer lende
 en sijn al naechst in Vlaenderen vorder gherome en die comint
 heeft eenē overmoedighen sege ghenage van sijne viande mit
 grote

grooten loue Marguete der gramma die hit mynal va haere lude bitter-
lich besneide voor tot haerl de grame van Augiers die cominch lode
Wijchs de heilige confessor broeder was en loch hem mit vrou-
derlike bede en mit milde gane dat hij mit groter heer nacht in
henegantwa qua en dat hij de cominch wille ontbode dat hij
sijns overbode tot Assche op de slachte velde also tegen hem te
stijde) En so dat die grame haerl dit dede so gaf hem die gra-
mma alle dat lant van henegantwa en ontferfde heere
Johan van Anemis haerl outste soey daer dese grame recht
voert in qua en ontferfde die stede doore en stede) en so
mar hem doe mocht hij de volder cominch te lande rijghen
hij sende also mit hem stijde en sijne stede also wie hij dat
ma der etliche of sende so wien heer Johan van Anemis
die deser gramma outste soey was hadde in overtijde te
wijne gramma Alende des selfde cominch sijner toe die Co-
bt Ahen ghenoeft wert en hem was gegene dat voer-
seide lant van henegantwa dat hem sijn moeder nu we-
der na van loene op dat die van Hlant niet gecruet en
mochten worde in haere lante waer om heer Johan van
Anemis voerf alende sijn wijf sende an den cominch heer
broeder om hulpe en wies want hij dit onrecht hiden
most om hoere wille en als die cominch hit overna ont-
boot hij de grame haerl dat hij by hem soome sende tot
Assche op de slayne daer desen cominch qua sonder meer
mit overvoere wapentweres en overbode daer de grame
kaerl drie dage langer dan die hemijn versproken was
En daer na dede hij sijne wente gebreke en loch mit
sijnder heerbaert in henegantwa en meende de grame haerl
binne vatenrijn te besitten mer grame haerl ansach des
cominch groote mogenths rime die sat en wech in over-
rijst. Doe dede die vorchies der stede voere op en hite
de cominch daer in die hij doe in genade na Daer na
vriendelike boden heeft Marguete die gramma van
vlanderen des cominch vrienstap overnege en alle sijn
hijf altmael ghestent in deser maniere als dat heer Johan
Duy

Va Anemius margarety outse soen des Conincs suster man sände
 wselich bestit die graeffsrap Va Hungary en dat laut Va Adelst
 en Ghye haer ionger soen sände haer die graeffsrap Va Vlaen
 derre Inde iaer ons here m. cc. en lxxxij die Pans hem sere
 verbyte om des rominc overspoedichs sende een Cardinal
 in Hollant die dese Coninc brochte een brief daar aldus
 in ghescreuen Was Innoentij bisop knecht der knechte
 valls onsen outse soen Wille de Roemse Coninc sere
 Pichs en der apostoly benedixie Ma dat die godlike aech
 sijne kerke woude in vrede sette so heeft hy dijne
 boechheit gheboert goetbaer kint die knecht in die vech
 daar zij mit gheleiche in gaet en regneert Want na dat
 Coninc die Wel er des Keijfers vrede soen Was Va
 desen line ghecome wert in niemant ghebleue en is die
 dijne wort ganc die v godt genadich is mach weder
 saen War om Wij v graeffsrap ende in Bermaen
 mit wuerliche omringhe en raede dat ghy alle andere soere
 onlede after laet en by raede onses liefs soene Peter Va sinte
 Gergonij ten gulde zeijle dijne Cardinael en legat des
 stoets Va Roome v berut maecht te Rome in ytalien in
 rominliche maniere en haest v te verfoche in gods ghe
 leide die kerke der heylighe apostoly op dat ghy allen
 boechgheleiche maecht ontfan die roue des rikes Va myn
 kinde op dien dach dat onsen heer gheboore wert in
 nachrome de z En hier om na die Coninc mit hem
 pij Wagonberus en reet overberch als a selgung en ver
 na hant wylschik tehestant Va ytalien in ten lesse qua
 hij al heijmelike over ytalien de Pans in die stad Va
 Gemney daer die Pans de selde rominc mit boecher
 vuerdichheit ontfenke en hielt hem bij hem a sijn
 kint in freestlicher gheselschap En om des rominc vrede
 gaf dese Pans de Abt Va Eymont alle ornamente te
 draghen die v bisop te behoere en mede veel andere
 granenise oren legien Daer na dese vreeside Coninc
 na oerlof aende Pans en berud hem godt ende reet
 Anrecht

al heimelick wt ytalien dat die Lombarden niet en wisten en qua in
hoech aelmannen daer hy mit groter eere ontfange wort en wat
eere hem daer elck sijn dede dat goetbaerde dese brief elck
Wille byder godes genade Roemse Coninc en altoes merende de
de Abt van Eymond onse vicarier onse zane en alle goet
op dat zy verstaen moecht die name van onser stak daer dy
in sime blyde om so en ontfang te materie mit veel vroech
den so wort doe wy nauker in onser aelmannen Ware so
vande wy alle der linge begerde al so ombewange in onse
heerlichhe dat sy alle al so blyde Ware van onser heerwoer
dichhe als te weder die haer enighe sey ghesinne is en
weder vander doot waer overvestit en sonderling onderda
nich te wesen onser Wille en onsen gheboode en op dat so
blyscap merender sy so wort dat wy hebben in onse macht
dat castel van duestvelt en die heijserliche wtleijhene van Ju
weley als die noone mit veel heijlichdoms en onstrechtelike
he richte en mede sone en noone hebben wy in onser macht
en besitso medelick gezete tot sierre Ende als dese Coninc
in onser aelmannen die sake des ziele wysselich en wel beset
en gedaen hadde en hy weder in ytalien ijde sante om
die heijserliche benedixie al so die Paus an hem begeret hadde
so begonne die vriesen te verwoeden en te verchter na hoer
ande ghevoente en ongehoersamichhe want die Coninc was
was en beghe te groete roof wt hollant Die Coninc die
niet en woude enighe vringhe of sijn sine vande after en ghe
laken en meende dat hy eerst die ongehoersame vriesen woude
bedwingen en daer na cortelich in ytalien te ijde om die
heijserliche benedixie en qua haestelike mit pausche macht tot
vrecht en versamende die slaken vander heijer in sime meijer
hof op dat hy daer sochte ene bequame stede daer hy sichte
mochte een capelle in die eere des heijlighen Martiers sinte
Gregorius en als die Coninc aldus sat mit de slaken in de
de gheselschap en hadde daer begerliche sprake van des heijst
saken daer qua te behoeren des vrede en te meijere sijn
maer en was van verre al heimelick vande sone an des heij
sofft datte wel na ghebroken was dat de vrelate die daer
om die

omme saken te groete Straemte Was en Verwonderde hem hoe ymant so dol
 mochte wesen die dat dorpe bou Die Cominc na die steen in syn hant en
 wichte die swaer des steens en sprack dese woerde voer alle die daer
 by stonde Eersame vaderen nu mercht wat ghehijck ons die va vrecht
 doey die ons bezere loot te veyoe mit alius groeten he sel steen
 sonde quaden Verdienne die wij tot nu toe te hantve borgher hebbe
 gheveest en hebben hem hoer viande va biken op ons selfs rost
 mit an beide hem heloe wederstaen mer leeft godt en syn markez
 smke Gregorius so sel dese misdad niet onghewrote bliuen so die
 wij gesbuis hijs mogen kuen te iuer En sonder merre sardie co
 op te spul seet en gheboot datme die stadt ontfinde en bereide hem d
 dat hij mocht die stadt te betere Die stadt hude die om dit ongeual
 harde zeer bedroeft Ware sende huer burgenmeesters in hollant en
 besochten of sy enighe brieuwsso des vudes mochte vrede maken mit
 desen toernige heer mer waer toe segge ich mer die cominc gaf
 daer ene sentencie dat hij niet en woude wandere die die stadt he
 leuerde den geene die geluen hadde of hij woude die stadt kenne
 tot der erte toe die va vrecht sege vrede ene roth tijt en huer
 de vrede in haer stadt versamde hoer raet en besiede hoe sy
 heimeliche mochte om desen quadoender te vjnde op dat sy
 des romine toem in eniger manere mochte saken en dat die on
 snidighu borgens wa die groter misdad in vrede mochte bliue
 In de iuer ons huer M. r. v. toech die cominc mit haer raet
 in vrestant en vrelba die vriesen die hem altoes ongehuersaem
 ware en timmerde te castel bij dmare dat torenborgh hie
 tot hoer vbygge toerne daer na in die wijnter op die
 vijfte valende in Januario als alle vatre bebrore ware dat
 me oner al reisen mocht toech die cominc mit wa vtruelge
 va wapentruens mit grote heer raet in vrestant en haeste
 hem zeer om die zege te vernijgge also hij te voere ghe
 hadt hadde mer die leste faeste en ghesiede met als die eerste
 want vville va biederode zidder die te hoestma gemaect
 was vander vnder vtruelge vrecht tegen de drecht die hij
 mit zege vrelba Die rominc sat op syn seet en berechte selfs
 die ander vtruelge en socht ene schere vach tot hoer vrede
 om dat dorpe te verberu en als die rominc allene vore
 voer.

H

Doer dat Doetgaende heer genden Was om den Wech te bespelen daer
hy tot sijne vriende mede roomse mochte daer brach dat oort door dat
is en sorte meder mit den comint daer hy Wel na verdrentet Was
die quame die briesen wt hoere lagen en reesen op wt te niet
bosthen en stoege de romine doot en hem sijn volke te hute
roomse mochte en om die soenhy sijne voozere en mede om de anse
van hoere vriende so brochten sy hem mit naeste doze tot hoerh
vroude so sy die haesheitste mochte In dien tyde voozende in
vriessant in veel dozen lide die wt hollant gheruimt voozende ende
verbaume dese bekende des romine voozere die struiken van te gen
de daer ee aem van swarte verbaume an ghemacht Was en seide
al heimeliche tot de briesen dat sy hoere rechten heer den comint
en de zene ontackens hadde ghedoot voozende om sy vier van de
drie ontfen hooftmans van de briesen die heer seer bedroefde om dat
omacht dat sy des romine mogenthy gedaen hadde ende groete
des romine lichaem al heimeliche in eens briesen hinc op dat
hy toemeder tyt verzeke sante voozende beide voozende en ghe
dunternisse dese Willem die edel roemse comint Was ghe
slagen na dat hy hollant op i aer hadde berecht en dat
roemse zyde op i aer nachtelike besmetot en doe voozende
voozende die voozende die sibilla lange te voozende in Marie voozende
de hadde gheseyt dat dese Willem die roemse comint soude
van de briesen doot gheslagen voozende In de selfde i aer ioffra
voozende die des voozende comint suster voozende secht ee no
me choper in aflat haer broeders sieke in hoer voozende voozende
voozende oerde van romonfreijt dat comint velt genoemt is en me
de tot haer selfs slyge ghedunternisse dat sy goedede en verhoer
voozende des i aer alsme sreef M. r. Ebi sreef Elisabe
die erfame voozende die roemse comintinne en is begraven
tot middelborch in dat closter -

Van florens den 26. te graue van hollant

Als die louise comint Willem voozende Was florens sijn
suster dat doe ee half i aer uit voozende die vyfte also ge
menet voozende na hem die 26. te graue van hollant die
florens

florens die droefheit sijn vaders boede na in sijn boede en berechte
 dat graefschap in Brede in ier en gaf die zeelanders sijnre fiore
 daer sijn noch zelant mede berechte daer na Wert sijn ghequett tot
 antwerpen in ce tornay so dat sijn daer seef en Wert va daer ge
 doert in middelborch en daer begane Die Hertoghe va brabant
 na doe dat sijnt in sijn boede en berechte hollant en vylt hys
 die om onerdaet sijnre diense onuerdehik tot hollant verdrone
 Wert Daer na kroete die vryse va hollant de gram va gelre
 tot ce nombae Want sijn des sijnts oem was en daer tegen
 hou de meeste va zelant alijde die gramme va hengouwe
 die des sijnts moeye was en dat sijn des sijnts vryse vryse sijn
 de en van deser vrydracht siende ce groet sijnt in beruete die
 va beide zyde veel lude doot blien mer die hollanders
 vryme de sijnt en die gram va gelre bleef mit nacht ce
 vryder des sijnts In desen selfde tyde is veruolen ce groet
 onbrede lyste de vryse bispo va colen en de gram va
 gultich vry om bispo henrich van vryse te hant vryme
 tot hollant en tot sijnre sijnt ce manlich groet hie daer
 sijn sijnre vryse bispo mitte hant mede te hulo qua En
 als beide partijen te vryde lyste elck tegen de andere so dat
 sijn des andere dages sijnde sande dede bispo henrich sijnre
 lyste so vryse tegen de nacht en ghebeerde of sijn vryse
 vryde en mit sijn heer haestelich hie mitte mer so ghe
 ring als de dach so groet en dat morge sijn die donkerhys
 vryde nacht verduf Was dese bispo houlich gheboye in de
 graefse va gultich en verbrade veel doze en haelde gro
 hy roof in vryse al so veel vryse als sijn vryde die vry
 hys die die nacht vryde hielda va de gultiche hie Mit gro
 te vryse verbrade sijn al hie en vryse al dat hie lant
 verbrade en vryde merre vryse elck stont na sijnre stant
 moet en vryse in ampt om hie hie en hie afte hie Pa
 vryse en hie hie tot hie lant dien dese bispo hen
 rich sijnlich te vryse qua mit vryse en mit vryse
 daer sijn veel vryse en doot vryse en vryse dat gultiche
 hie mit vryse en altes Wert die vryse bispo va vryse
 vryse

loft van dien instraende stijde overmits bisscop Henrich beherlich hede
In de maer ons Heere m. cc. en lxxvij op die anderde nonas van Junio
ruste onse bisscop Henrich in de heer ~~ma~~ dat hy eebiaer dat bylo
mit zegen had berecht Desse cersame vader siken erst te Oversum
ghe. waer ~~te~~ ~~en~~ ~~in~~ ~~stoddyte~~ en hede de eerste siken die de
dominiche teucht doemse van mistes Overhimmerde die tot desse self
der heere ~~g~~ ~~wert~~ ~~Over~~ ~~en~~ ~~daer~~ ~~ersamlich~~ ~~by~~ ~~am~~ ~~mit~~ ~~de~~ ~~and~~
te bisscoppe

Van Johan van Massanboen de ~~eele~~ bisscop tot Vrecht

Ma dat bisscop Henrich ghesone was en begraven wort ~~te~~
ore Johan van Massanboen de ~~eele~~ bisscop tot Vrecht
Wel na te werliche man en simpel dese bisscop want alle de
bisdoms rastele Oed ghesoot van allen ding hey die nu daer
op behoefde die sijn woersaek mit groter Overlichtichheit te
gen sijn bywone de vriende wyselich hadde verweert In de
Ten tijt id ghesen in der lucht te wonderliche tijke daer
openbaerde vouchers die serinde elke tegen de andere als Mo
werboorders in de stijde Ma desen wijken qua te al te gro
te droefheit want die vrede gemint ges over al tegen
de heer want die ionckheer florens ^{in hollant} noch al ionck vrede
bezonde hem dat vrolke In hinnerant al te verheffen
tegen de heer en tegen die Oed gheboore lide en mit d'over
se ionckheer worpe sij veel rastele ter weder al so dat alle
die edelhey van anke quame vande haerlen op dat sij
doe daer seker vider saen mocht te dat Overboende vrolke
die hinnerant vande kerale gheborde dat sij alle die
heere veriage woende hoer rastele weder vorse ende
hoer besieringhe breken en alle dat sichte om vrecht te
meen vrolke te maken en daer sijn te sint mede inghesen
na die West vriesen mit al te sterke vande en die volder
londers mit so enige andere lide sijn daer mede versan
met so dat die hinnerant vefamde te ongetallich vrolke
ghevoert en quame mit ruste in Antwerpen Gysbrecht die de

die te ionck heer Over van de lande oensde dat hy mit syne machty dat
 volck mit en machty weder staen beriet hem salichheit en begeerde te
 vrede en vover hem hemme en versamelde mit hem synen voveren
 en die ongesonten die dien sy uchtelaxet machite hoer haestma En
 als hy haestma is va al so veel volckhy oensde hy dat hy alle
 syn vromde vrede schijde vromde vromde in ten uerh vromde hy
 dat castel te vromdelant mit haeste vromde vromde Mer als dese gys
 bet nach dat hy inder castele te vromde met en vromde inder
 onghende volck de inder in syne vromde mit ghemelt haer so
 namde name vromde hy dese vromde in heimelike vromde dat
 ma in die donder nacht die hute go vromde en vromde toge tot
 die stad van vromde en die alheimelike en fonder hoede vromde
 En vromde merre dide sy gysvromde raet in syn al heimelike tot
 der stad vromde vromde der sonne vromde die sy all om vromde
 mit onghelike vromde Die vromde die go te vromde en go de
 vromde die nacht vromde vromde vromde hem der vromde vromde
 vromde des volckes dat daer so vromde qua in deder haestheit
 die vromde so vromde en vromde dat die vromde vromde
 vromde en hadde die stad al omme vromde mit onghelike vromde
 vromde die vromde gys vromde en haest hem seer
 haer stad te vromde en vromde go vromde en go vromde
 in vromde datnu vromde vromde vromde va de vromde va de vromde
 En ma vromde hem vromde sy vromde en vromde sy vromde daer
 vromde vromde te va de vromde die vromde vromde
 vromde dide vromde vromde vromde en vromde aldus ghy vromde
 onse vromde dat vromde vromde vromde die gromde vromde
 en vromde vromde dat ghy alle die vromde die die vromde
 te te vromde en te vromde vromde vromde vromde vromde
 vromde en vromde en ghy haer goede de vromde vromde
 Ende so vromde als des vromde vromde vromde vromde vromde
 te groot vromde onder de vromde vromde die vromde vromde
 groot vromde vromde vromde vromde gys haer vromde
 en vromde vromde alle die vromde die in de vromde vromde
 te en in de vromde vromde in vromde vromde vromde
 en dier vromde al hy vromde en vromde vromde en vromde
 va de vromde vromde vromde vromde die vromde en vromde dide
 in die

in die stad en der stad recht ordeneerde tot de gemeent ordner Dit ghe
siede in de iare ons heere m. cc. lxxij En als alle die overste en alle
die mogeste tot der stad Overdrone Wone die vader gemente die nu in
men over machten ghevoome Wone Overdrone hem mit de heere
mit ongesidenre Overdrone en die Va. Amersvoerde en Va. Fentant
sijn daer nu an Overdrone Als die bisscop Jan de Coum quid hij mit
de grame Va. gelre tot zeit op dat hij die tot der stad de drey
Wone weder in die stad brochte en dat hij die Overdrone des
onfmenighe volke vordelike ongerede daer tegen so scheerde die
hemmes Gaez volke als tegen die heere te snyder op dat sij mit
groeter macht des bisscops heere mochten betwene en Overdrone
mer die grame Va. gelre die te Wijn overdrone nu was bedochte
dat des onghetende onwilligen volke vele was onfacht hem die
mit luttel vlder saps te bestijde was om hij mit de bisscop sonder
mere toech achtwaert op die behoude op dat hij Wagonbeere
genoch versame mochte die lude me te bestijde gysbert Va. Aemstel
die te Gooft ma was Va. desen onghetende volke soch dat behoude
al wel ginch Wone neder gysberts raschel Va. gorande Willems raschel
Va. isenborch en Giebrichs raschel Va. Nieme die sijne weder overdrone
en Wone En daer tweste hij die heere mit behendich Bede va. de
overdrone en socrate tot hem aldus stont Overdrone en lieve vriende
gij siet wel heere Wijn omme desen iare dat gysdom al gheheel hebben
ons onderdaen en alle die boechgeboore lude daer tot Overdrone
en hore raschel neder ghevoore mit nachte ten naeste iare so Willems
Wijn de grame Va. gelre vordijne en sijne heere Overdrone
Overdrone Wone hij hem tegen ons Overdrone Beufte en Wone nu die
Sanne tijt instat so ist overdrone dat Wijn elke tot de onse heere
en Overdrone mit die Wijn en mit onsen snyder daer sij by
heere moghe En aldus by rade gysberts Va. Aemstel versame
de die heere Gaez heere en heere vader in heere
lant en besate die lude Va. haertem al omme en stormde an die
stad Va. haerte mit menige harte an dichte sonder ruste so
dat si veel lude quetsede en doot Wone mit snyder en mit
smitte en daer tegen die burger en die edelinge Va. Gine
Geframde die besate stad harte Overdrone en heere die
vriende

later mit Sutte en mit Aene van Brier vesten heer Johan Persijn die ee
 broem ridder was qua by nacht heymelike vake stadt en reech ee
 deel Wagens van die heumeners die sy gelade hadde en reet voort in
 heumeners lant en verbrade veel dorpe van hoe meeste vande die
 heumeners die after ingge sage heer huse vanus brade op van
 de besten en haeste tot de haer in hiet hoer lant daer staen mit
 al dat daer in was en sonder meer noechde hem die van Suram
 le mit grote hoope en sage heer volende vande en venge en
 Noome veel roefe en huerde eerliche weds mit Wagens en mit
 zome vande haer Die bispo van Vrecht en die grame van
 ghe die hem verlijde om die heumeners vande versamde ee mach
 hie heer en beset die stat van Vrecht al omme op de vijftich
 der maent van Augusto des vierde dages bodochte dese vande
 vande dat me die stat mit vime en mochte sonder grote roefe en
 mit grote overste en sage dagelike verdriet en haere vande
 noedus die zorghelmont wode brade hoer lant go van
 de besten en sage verhoort mede vore amesvode en be
 stelde dat om dat die van amesvode onlange daer te vore ver
 bonde vande mit de heumeners en sy gome hem go in hant
 des grame van ghe die daer te vore om vechtschiche vande
 dat vande vande altemael de vande En als dat ghedaren was die
 grame na overlaf an de bispo loef in syne vande lant en die bispo
 vore oter ysel en qua tot Denenter Daar na ij ier alme succes
 ons here ier m. r. en logbi qua vrede van vande ee on
 verbaet ridder mit alle dien te vore verdrin vore vore vore
 stadt van Vrecht go de e dach der maent van sponder inder
 dagesaer mit ledere en vore al heymelike in die stadt daer
 vele hede doot vore an beide zijde mer vrede vore vore vore
 sage en verdrin vore hede van de maent vore vore vore vore
 vore vore en vore vore sette hie vore in haer mach en
 als die tijt ee vore vore was vore dese vore vore vore
 al stille vore in die stadt en vore al dat vore vore
 vore mit vore vore vore vore vore en die vore
 dat hie onderling altem vore vore vore vore vore vore
 so qua heer claus laefe ridder doe hie vore vore vore
 en hollant

Van Holland te verhooren hadde mit 1er gheschonden tot Vrecht in hien
die diere vander stadt oock mit bylen op en satte recht midde in die stadt
en verdraef daer. Tot de stadt omij menschen En alle die stadt zacht
sette hij mit machte na sijne wille en goet dinsten In de iaer ons
heere M. 11 loey Jowher florens van Holland gheboort te verhooren
en machlich heer tegens die vriesen op dat hij sijns vaders
ygebeente mit macht hie mochte tot vrieslant en vringet in hiet
Daer tegen quame die vriesen mit heer macht en soege der hollander
doet bi vreesen In dien sijde bleue doet dese ridders Wel
bezoekt van groote loue en stoude oerloch lude als vrombont
de hage en aelbert sijn broeder diderich van ragoorst en gear
sijn broeder Jorob van vreesen beuend vreesen gear
Aarlon en vander die vriesen batin van humpertant en als die
hollander so veel vreesen humpertant vloore hadde vreesen sijn
achterwaert en namo de vriesen al tot heijlo op de sticht
daer sijn ander vreesen stude mit de vreesen vreesen die ontbermoey
van daer doet bleue meer daer bij vriesen al so dat op dien
dagh die vreesen ridders geygenouch ghevoort sijn In de iaer
ons heere M. 11 en loey op sijn gregorius dach was tuericht
en groot vreesen diene heet vreesen vreesen Doe verbrande sijn
Deter sint Johan buerliche der humpertant vreesen sint Catharin
ne vreesen en dat meyste deel vander stadt In de iaer ons heere
M. 11 en loey doe timmerde grane florens en casteel tot
vreesen in qua tot houth vreesen tegens die vriesen stoukliche
daer doet vreesen in die sijde bi vreesen daer hij een overmoey
liche zeye van In dien selfde sijde vreesen en ant man te hien
gehande die des roming graft melde en grane florens groef
sijns vaders gebeente en voer daer mede tot vreesen daermede dede
des roming vreesen en als dat gesaen was voer hij van dan in
vreesen en vreesen daer des roming gebeente rit cloester te middel
houth en vreesen daer vreesen begrane In de iaer ons heere M. 11
en loey op de omij dach vreesen vreesen van september van
te forme van vreesen qua en groot vreesen daer in vreesen vreesen
menschen en vreesen en vreesen en al te vreesen misval doe qua
diderich van vreesen bij voortdinsten des grane florens vreesen
de veel vreesen en vreesen in vreesen en vreesen al vreesen
vreesen niemant de andere te hien vreesen en vreesen vreesen
vreesen en vreesen van al so dat vreesen vreesen sonder sijde Ende als
die vreesen vreesen in die zee gebloeyt vreesen dede grane florens
humpertant

timmere in rastele in Brussant als medeblich en geboroch andeboroch
 en nienboroch daer hij des ongekende velen gheboore ongehoer
 saemtz mede hene mochte Int iaer ons heere m. cc. en lxxxvij op
 sinte bonifacius dach was ee strijt tot Voorzingeren tuse de hantoghe
 van brabant en de bisrop van lndiche En als graue florans brueslant
 rachtelich besete heeft graue ghijne over ouer van vlaenderen in Wal
 here om hem te albinghen daer te gund haeste hem graue florans
 mit Notgherore Wapenberres de graue ghijne mit macht te gemeset
 en tegens hem te suse te sijnle) Mer hantoghe Jan van brabant die
 dat Coema qua snalliche in zedant en verhielt de strijt en maekte
 vasse vrienstas an beide zijde mit grote ardeide In deser maniere
 als dat graue florans te Wyne san memo beatus graue ghijne
 dochter en hier mede sijnle elche sachte ten sijne heere Ten van
 dese beatus van graue florans Diderich florans Wille otte Johan
 die na hem graue bert. beatus mechtelt en giete die romingin
 van Engeland Graue florans begonste grotelike te verheffen
 over ouer in engeland tot de Comintse Edeuwaert om te besochte
 oft hij in eniger maniere mochte come besite dat Comintse rijch
 van scotland dat de graue florans te behoerde als ee recht erfge
 naon dat hij niet runde rijge ouermits sommighe scotland die hem
 legens vone en dat voder sonde En bij des romintse rade ver
 rofte hij dat romintse rijch van scotland om ee som van gelde
 dat sij ee hulpe behide maekte als dat Elisabeth des selfs romintse
 Edeuwaerts dochter soude hebbe Johan te graue florans sey
 tot ee manne op dat die Co: en die graue florans te meer ge
 besicht sijnle bliue te ghehandwer vrienstas Graue ghijne van
 vlaenderen benijde die vrienstas die daer was tussche den Comintse
 en de graue versamete vied sreye te Cassant en Woude in
 derlvef vone mit heer racht in Wal here En als graue florans
 dit vone qua hij hachtelike tot Engeland en Jette mit sijn
 suse tot vlysinghe en daer Woude hij sijn volke al in ee ver
 samte En als die graue ghijne van vlaenderen al lange merrede
 dat hij niet ouer en qua over heer Joha van Keneffe ouer en
 verbrande die stadt vander sijnjs en heer diderich van brederode ver
 brande Cassant en daer vore die vlystrijen ouer die graue flo
 rans onlanghe hier te vore vlystrijen hadde vore in vlaende
 re en haelde der grook roof die vlystrijen die dit hantoghe
 vone

toene was haest hem over mit hoer frege mit ij^m ma zhe wapent end
mende die zelander te verstone en haer frege in die zee te verstone
Mer heer Johan van Hensse en onderbaert ridder altoes qua mit ij^m z
lunders stankliche tegen des ij^m vlaminghey en sloeg der vlaminghen
veel doot en is met vecke ghevanghe wihre tot de grane florens ghe
haert dit sriede alsme sreef ons here iuz en ord. In desen
tyden goendende in mirclant en man gheleert inder Markt roushey
en slyde dat hij was die heijste frederich die vecke manen die de
heijsters frederich dienre gheleert halder vecke heijstehere im
gen goendende daer hij vecke prince mede verdoede in bedroech mit
meniger hande littekenne Die vriesen quame voer deser vrisde
heijste en claech de groot gheleert en moeynisse dat hem grane
florens dede En daer ghinch des bedrieger sith recht in heijste
lyche gheleerde en gheboot de bispo van Utrecht dat hij de zee
in van Hollant was hem sude daghey die hij by sijne legat
en dage brief sude aldus inhandende Frederich by die genade gods
gebieder der gemene Romeijne en altoes merede ene versamen
manne de bispo van Utrecht sijn gracie en alle goet vander der
heijstehere moeynisse toe behoert slyde te sate en gheleert te
castien so vermaere wij dijne hande mit desen legatwoerdighen
sryste dat zij de grane van Hollant volstadehite vermaere dat
hij dat vrische volde onghemoeyt lude of wij willen hien he
dane mit oerdel en mit recht En ist dat dese grane van Hollant
hem vermet enich recht te hebben in privilegion der heijste of
der Coninghen an desen vrien vriesen so gebiede wij by dat du
de selfte grane gebiedes te roomen in miren tot onser heijstehere
rechtijse over elij dage en wene daer ons sijne prinkegen
yegene en Die grane van Hollant sreef weder desen vrisen in
der Markter rousse des vrisen En vristen mit dat heijste
frederich in voertijde versmoert bleef by sijne hies ghesmele
du en bise uz die goet mogende heijste vrisenich du en bise
met en enich heer der werelt mer du bise en onerste heer
van miren dese mirennaert vriet int leste yebange van de w
sijde bispo van Colen daer hij openbarliche hie alle die
100503

leeffen en bedriegenisse van sinder swarte ruyten en Moert Overbant en
 te sake als recht was in ee dorps dat Middelsteer hiet daert veel lude
 Ryghen Daer na West deft grane florens ghevoepe ten rapikel Intrecht
 en qua mit andere udelhiden in die stadt van Vrecht overmits dat
 me Johan van Nassantwe die ghevoore bispo in met gheoffenheit
 doe van de bispo sette sude want deser selfde Johan de heer
 van Amstel dat castel te Vredelant en de heer van Woerde dat
 castel te montfoude hadde ten onderpant gheset om ee som van
 gelde des heren dat heel bisdom berlaechde oft rade was En hier
 om in de saer ons heren m. cc. en lxxxvij na dat desen ghevoore
 Johan als ee leet man dat bisdom bevaert hadde ee saer
 en volade in groter sijn tegen veel vrommen waer om die
 gemeen ecclesie saef de Paus deser annis staet des bisdoms van V
 recht en sinder hem vriendelike om ee die Johan hiet gheboore
 van zierich en daer en kende overmits des Paus moegentheit
 is Johan van Nassantwe gheset van de bisdom en Johan van zierich
 is gheordonert die el. bispo tot Vrecht

Van Johan van zierich die el. bispo tot Vrecht

Ende als Johan die ander al so geroent is ghemacht
 bispo tot Vrecht ghyssrecht van Amstel die dat castel te Vre
 delant hadde tot ee onderpant begonde dat volck van Vrecht
 te bestrafe mit eenen meentwe tolwe waer om die bispo by
 rade der stadt en der gemeente ecclesie boot deser ghyssrecht
 van Amstel sijn ght en begeerde welter sijn castel Mer ghyss
 recht die daer tegen seide mit alrehande vrommen die bij
 hem overmat en en vonden des ghts niet waer om die bispo
 versamete gheinghe vrommen en meende dat hij vonden
 Amstelant mit rachte verberne en dat castel mit dreige en
 mit overbeere ghyssrecht of te dinsten En daer tegen versam
 de ghyssrecht van Amstel mit huse Germaens van Woerde
 Not Bollant ee machlich heer en qua go suster Enghe
 om te spijde tegen de bispo En als beide partijen te sijn
 quame mit klingende trompe en met blusseder banniere
 so was

so was des bisops hier nachhicht in de beginne en Overdren Gijf
met sijn doptinde wt sijn heerlichcz athenaert Gode man
en sonder merre qua harnu va woerde die met hem brocht en
ontzmoeyet hier wt hollant en ardeide om des bisops hier te
Overdren) Dese herman wort waerlich gelibont in de eerste
anlogo en sijn nochtans matike staende tot in de lyste van den
snyde so dat hij int ende des bisops hier veriaetde tinnen
der lyste van Amersfoort In dien snyde bleue doot Bromo
verhies als sijn en vorderich van zyn Wyffe verloofde lide
En hier om dat die verlies van vnocht de gramme gramme
Hollant dat hij ontfide de here van Amstel en beset verhoort
mede dat rasnel van vudelaus al omme mit een deel vagoent
wt hollant en recht blide en maguel toerne en miera
mede te brake En vortte hiet daer na woerde die gramme dat
beset vagoent en ontboot mientte vagoent drees wt zelant
en meende dat rasnel noch vast te besitte En als gijf
van Amstel dat verna versamde hij sinderen en vagoent
drees al heymelich en qua tegen die zelander daer sij ge
ne goede voer en droege by vone mit grooker recht ende
daer tegen qua costijn van Rijneste die der zelander goet ma
was hij dede hoerne blake en bannere blake Gode sijn
kristen die de lof van de zeye daer verrey mit vander
hant In dien sijn bleue doot die here van Bromo te vud
ridder veel veel vudore vagoent drees en gijf van Am
stel blef daer ghangen mit veel sijnre ridders Haermond die
gijf vuders voder was ontvricht hem des gramme maguel
en gaf hem go dat rasnel te vudelaus dat die greif doe
besette mit sijn sijn Gode handveliche En want harnu
van woerde in gijf vuders busse was en openbaer lide tegen de
bisops in waertijde gesude hadde go soeter engte daer om
so woerde des gramme dat de bisops des sijn die he daer
van harnu ghedaen was gebekt woerde en vander sijn de van
mientte te machich hier daer hij harnons lant mede de
derne woerde en sijn lide mede verduine harnu die gien
macht van vudere en hadde te vuder saen des gramme grote maguel
Hant

hier besette dat Casteel te Montferde mit wapenberres en loech. Welck
 Not sijne lande en Not des graue insich als te voer. Inlichich man
 met die graue die niet af en het da sijne insette beginne beset
 en besette dat voers castel omtrent te saer lant en somde da
 geling mit dringende instrumente die daer mit te wane daer hij
 menighe somde hem mede dede. En ten leste bleef graue
 florens daer voer al so langhe leggen dat hijt vordende
 hant en mit racht. Van en dede onthoefde alle die go de
 castel wane sonder tve en doe besette die graef dat castel
 voers mit sijne wapenberres die veldraenden racht en dat
 legens hemants ambichte van woerde. En als dit een tijt
 verheide was so met een vriendeliche soene ghemacht
 tussen desen voers prince en gordonneert in deser maniere
 dat gysbrecht van Aemstel en herma van woerde) beloefden
 handvelich te hande daer sij onder setten al hoer goet dat sij
 tegen de bisop van vrecht noch tegen de graue van hollant
 hem nemermeer verfeste en lande) mit raet noch mit laet en
 sij sinde graue voer sijn cost en ander soven huld en tui
 ve en die bisop sin sijn castel weder helbey in sijne macht
 En dit seggen over voer ghemachte mit instrumente ende
 mit oren breue an alle zijde. En aldus is volcint die
 vrentliche tuss tussen desen voers prince die graue florens
 hier vrentliche. Met sijnder hant van ouerer edelhe alle niet
 en toene want hij na dese gysbrecht en herma en macht
 te se sijn ouerste en heijnelike rade. Me herma van woer
 te die sijne niet mit vrecht en rone brocht gysbrecht
 van Aemstel daer te want hij te onfralich man was en
 sijn oel dat hij mit hem overbant tegen de graue en by
 sijne rade voer geret van Velsen tot Camerick en vernech
 daer in hoer huse de bisop van duraend van des roming
 voren van Engeland de heer van huijst van des hantoge
 voren van brabant en hoer tve die raet wane van des
 graue van vlaendre daer sij ouer droege mit gemeine rade
 dat me

dat me de grane florens lieftich vange sude en sende he de
Comint van Engeland die hem in wijger zwaartijde hande
sin en Johan grane florens soey die des Comint dochter te
Wijne hadde sude heer van Hollandt Weyse Dese edel graef
die van deser Oradensse uz en Wisse die ontange daer te vore
heerliche wooninge en saluse manede in Haarlemmer hant dat
der vogele sude hier en in de hage dat hij mit ionstherd
en mit ionstfrant in die Willermise des bofherst stadelich
te iage slach ofte in der zidderliche maniere en oefeninge haterd
En hier om in de ier ons heere m et en xvij doe
zaet grane florens tot vrecht om dat hij oversoene vrede
ene vrecht die was hope de zidder van zide en desey
vragenwende heere van Amstel en van Woerde die des
grane zaet vore en grich in die heere en na mit hem ee
deel zidder En daer qua ee wijf van al soet hoer godt liet
vreden en gaf de grane florens al hemelich ene brief die
hij ene sijne konink dede lesen daer in gescreuen was aldij
Comint sijnt edel omme ghedenkt in sijne dat die pphane
maeste orgohkende en sude aldij Die man mijn vrede lae
ich in vrede die mijn soise at die heeft grote vrecht die
zo mijn ghemaekt Mer die grane florens die zoet mee
dich was wike des wijfheer hande chine en hier hage
feste mit slach en mit vrede ter maeltijt En na der
echte omhent middach ghinch hij lagge slape en na de
slape meende hij de dach in blijde geselschap te eynde En
als hij ene rone wijle geslape hadde qua Gysbert van
Amstel en vreden hem tot sijn slape dat hij sonder meer
oo sonde en mit de vreden vrede tot rede want daer vrede
vreden vogele in de vrede saken Die grane die ghinch
hadde in vrede soet en in vogele te vrede hage hem en
na ee sonderling schoen soet vrede oo sijn hant en ee
mit luttel sijne ghinch vrede vrede en vrede aldus mit sijn
melike vrede ghinch omhent ee half mijl vrede vrede
daer lach hant van vrede mit ontalliche vrede vrede
en

en bracht op dat sijne heymelike lagen en besette de graf al
 omme en gaet van velsy die daer nu haer was taffe den
 graf die eerst en en daer legende de graf als u onberbaert
 man wege de soerker of en boech sijn s'voert en munde
 hem te verbaere en had heuer te s'vinn dan hij hem des
 verraders gebange zame mer dat en hato hem niet veel
 want dese vreesde verraders die hem niet en s'vraunde die des
 voerside zame elker en haddey en des selfdes dages bin
 ne vrecht sijne soijse gezeten hadde vinge hem de hoge
 prince mit aldus groten verraderijde dien sij al heymelike
 voerde in der selfde nacht op de castel te minge En bin
 ne desen qua dat s'vinnor van deser hachthier maere die
 menich mensche harte verbaerde en verhoefde En dat ge
 meere volke van hemmerlant van vrestant en van water
 lant quame mit haren s'vorse haestelike ongeroeyt tot
 minge om de zame florens te vlossen waer om dese
 vlichthige in groter anse vrang En als dat dese moer
 denars vernamen volgen sij haestelike mit de z'ebang hij
 zame oner voet oner velt en oner wege en daer lage qua
 me die van waerde gebope mit groote hope om die gra
 me te verlossen waer om dese vlichthige in groter anse
 vane want hem die heuword volghde mit grote hope
 van volke en die doynide om hant vane te mit die van
 waerde hem sterckelike te vmoet quame dat s'vint daer sij
 de zame op z'vonde hadde was cleine en en mochte
 die s'vite mit oner come te springe en viel mit de z'za
 me mit water dien gerut van velsen met vthustien en
 mochte vermits anse van grote volke dat hem volghde
 waer om dese gerut die u sel hart hadde stark de selfde
 zame mit sijne s'vwaerde op wonde daer hij an sterf
 en vinnede mit u s'vulle saerde achter waert got rasnel te
 roneborch Harma van woerde rat vint sijne lande en s'vicht
 oner hant hier en daer en vint van sijn heerliche v'vinn
 en s'vuf in v'vige elude sonder noest Mer gijf dit van
 Aem

Ampfel die ee ant symoel man Was en Van Herons Van Waerde tot de
sacke verlijt Was die West onthoude Van sijne vriende Van bruyten
tot de eynde sijns leuens die hem gane sijn behoefte also hem de
laende En binne desen quamo die hummers en bonde den gae
moech Galt leuende en sijne Atem hestende en so me seijt dat
Sij ee luttel sprack en sij berge en deel der moerdenae. Smecht
die sij aensien des steruede graue dooday mit menige hande
me mer die graue rechten sijn oogen op in de hemel op die
vijfte halende Van Jhuo riste hij in onsen heer. En Wij
hoope dat hij hij genoemt is in de hemel om die bitter
marckie Dese graue florens beracht Hollant Wel elij iac
honde eerlijck en Was ee glorieus sime scone Van tijt stant
Van nacht bequa Van aensien Wel gespraecht goetmoedich van
Gute edel Van dade milde Van gane en gae singer en ee ghe
lijck recht. Sijn doode lichaem West gdwert tot Pensborch in
de chyeke en aldaer bij beatus sijn Wijf mit wonder volue
honde eerliche begrane en als dit behoerliche gedan Was die g
Van chue die des graue florens naef Was versuende ee mach
heer. Ut Hollandt en bestte dat castel te rone borch mit een
honde. Ware bestte dat hij daghize an stonde mit in stam
ley sonder risteij te tijt toe dat gerit Van Velsen mit sijn
huyers ontermits ghebruch Van soijlen en andere behoe felicheij
sticheij hem gebange gaf en hij sijde doe alle die verrenemij
in de beginne tot den eynde also alst voers is goenbaerlich. Wel
alle die lude en me dede de seffle gerit. Wel Ware sijne aen
en ten lete sime hem go ee zat. Dat gemeen volke Ut Hollandt
berken dat castel neder en boege voert tot Muden go dat castel
te verbane. Mer dat bonde sij sonder. Meer. Vant die Vagrent
kuer al of gheboege Ware en en dorstere n3 hande dat beual mer
didenich Van Baerle dat hij dem volke Van Ware stude. Die graue
Van chue na doe wort Hollant in sijne bescreuense. En daer
teyden ghye Van Benezantre trefvuer Van lichte nam die
Van Ware nisse Ut zint Hollant en sief woude ten berge. En
Van dese we bracht Ware grote onruste die merck Van daghe
te daghe en dit volke Van Hollant West aldus in ween
ghedijlt en hadde zene recht heer.

Van Willem

Van Willem van Mechelen den p[ri]ncipal[en] bischop t[er] t[ri]sch

In de selfde jaar is bischop Jan van zierich overlede van w[el]che over
mits de p[ri]ncipal[en] en is ghemacht bischop tot t[ri]sch en Willem
geboore van Mechelen die die saaken te hoere plach in den
roomschen hof is gheordonent die p[ri]ncipal[en] bischop tot t[ri]sch dese
bischop Willem qua tot t[ri]sch en van alle dat bisdom verlate
en bewonde mit meniger hande overringhe daer hy seer in ande
de in goeder staete weder te maken want dese selfde bischop beset
dat castel te nuyde mit v[er]schoore v[er]genghes dat hy als
seer quetside mit alre hande instrumenten en ingiene dat diderich
van haerlem die daer castel was begerde hem op te geuey
en in v[er]angnisse gaen behuude sijn lyfs dat castel v[er]y om
te keere van desen. gelyche is bischop Willem grootmoedich
geltorden en voer in v[er]iestant en schijde aldau legen dat
hollantsche volck des bischops aflact die v[er]iesten nae hooz
ander ghemente vane haer ghemacht totter wederbechinghe
want het bischop Willem hem niet beset rechtenoert dat castel
tot wijdenesse al omme en bestoudeent v[er]redeliche sonder af
laken al so dat v[er]iedewijn van naeldwijn die gheleem te lisen
van wode op gaf de v[er]iesten dat castel in dese v[er]vanding
dat hy gesonts lyfs mit sijn vrede dat hy daer vo hadde mit
vaste vrede sijnde v[er]ie in hollant en sonder merre desuice
de die v[er]iesten dat castel te wijdenesse en v[er]iede dat castel te
v[er]ingebouy en beset dat castel tot medebhich al omme en
v[er]brande dat seden te v[er]uluer florens van Egmont en die
ander v[er]v[er]den v[er]v[er]den die v[er]v[er]de hande matich tegens de v[er]ieste
en v[er]v[er]de al so swaerlike besete dat sy haer v[er]v[er]de v[er]v[er]de
hadde en alen ten leste v[er]v[er]de v[er]v[er]de van woot hongher gra
na Johan van heuegan v[er]v[er]de als hy dit v[er]hoerde qua hy mit
groter heerbaert v[er]v[er]de in v[er]iestant en outsette medebhich
daer v[er]v[er]de doot omkent v[er]v[er]de v[er]v[er]de en hy schijde dat castel
mit veel v[er]v[er]de Die heer Jan van Arkel en die heer van
p[ri]ncipal[en]

ontte verbrande Eychse en Worme daer groten roof en voere
dier daer mit hoer siep ongesaet in Goere Ham

Jouher Johan die obi grane van Holland

Ende als dit gheschiet was Heer florens die regael Abt van
mont lidenich heer van Broderode Henrich Caselien van wijde ende
Willem van Eymont ridders voere ouer die zee in Englant ende
baden de Coninc dat hij mit sijne gunste Jouher Johan van
Holland moeste mit hem over die Want dat land van Holland sijns
riet ontbreken en mochte die Coninc outsende die boden harde
vriendelike en dede beroude te sijn mit alle groote riech dat hij
Jouher Johan en sijn dochter mede overfende Mer Want hier
die wijnt is wel mede en was so qua hij in zelant antant
daer na heer Wolfaert vander voere desen Jouher Johan van
Holland in sijne hoede en stte alle die Hollanders van hem
In te iaer ons heere M. 11 en rebij doe woerde Jouher Jo
han van Wijngden dese ongehoersaem vriesen en qua mit groot
heeracht binne Almarc daer lege quame die vriesen hende
matliche en hadde te sijn gewoge alle die macht van vrieslant
om eene sone stijt te vriesen en als beide partijen te sijn
quame mit blinshende bannieren en mit klimmede hoep
wert daer alle groote gelas van de wyge en vran die gheniche
van de hede Want die Hollanders en die zelanders drochte
die vriesen en die in tve betadze ghesaet vran en sloeg
des vriesen doot om kent in. en dat ander volste iaer de
so over daer sij hem outstook in die heymelike stede vande
hollantse heer bleue daer doot die heer van Arkel en
vran ridder en Johan vander doortoge en mit hem tve ander
vran vran die om hoer matliche drecht welike te wijst
sijn dese vriedighe stijt gesiede op die vi halende van
horille op de iaer vriesen te vran op die stichte zeepe en
als dit bispo vran dat die vriesen de stijt vran
hadde over hij ouer in oer vrieslant en so die daer des
vran. aflact legen dat hollantse volste die vriesen loofde
den

de bispo te helpen mitder hant en quame haestelich geroeyt
 tot Minsterda die poorters va Haerle en die vanemede in Wa
 kerlanders quame daer legens mit grooker macht mit hoere
 baniere en bestude stankheit dat Driesche volck Mer een
 ijel lang heerde hem die Driescen Da de stijde en ginge te
 swere haestelich en zijnde hem snellicke daer te roe
 ijen die Waterlanders overvolck dese en sloechder veel doot
 en hebbe de sege mit grooker loere en mit macht konige
 En als bispo Wille desen strijt doore hadde liet hij
 sijn groote sijn daer sijn en ginch in eenen kleinen boeke
 en wijde dat mede mit laut va onrijfel so hij haesteliche
 mochte Joncker Johan va Holland bedachte dat bispo Wille
 hore swere stijde tegen hem geroet hadde en mit laut van
 onrijfel was gebaere om men hulpe te versamene gheboot
 rijstent va rijfelsteij dat hij he kende sijn castel en tijt
 en tate daer op Westij Overenberres tot Holland die den
 bispo onrecht mochte Hij siet va rijfelstein die dat in geen
 re wijs doen en moede want hij des bispos maer strafte
 en rechter was gheest in de lande va Utrecht En hier om
 dede Joncker Johan va Holland desen rijstent vangen hij
 va sijn vland en dede sijn castel besietten alomme en
 dagelike onrecht en besorne En daer legens ionckman
 bartraet rijstent wif vrees besornede dat castel is ier
 also lange dat hoer vrouande clem wert en gaf hou op
 in dese maniere dat sij en half die geerdie met hoer
 daer op ware sijn de haer lijf behanide en die ionckman
 va Holland sijnde met de andere daer sijn Wille en als
 dit gedingt was vantage op de castel niet meer dan
 chi vierachlige manne en men onthoofde daer acht daer
 het lot op vel En als Joncker Johan dit castel verroge
 sieff gaf hijt volwert vander veer mit die heersgoor
 va woerde te ken va hem te hande op dat hij de bis
 op te sijn smadenis dat bisdom verderme sijnde Hier
 na

Hier na gheschiede dat Joncker Johan een dach hende sände tegen heer
loghe Jan brabant daer heer Johan van Kempe die woerde en antwoorde
de van overbrocht waer om Joncker Johan oet angebrocht qua hij tot
dien daghe mit sände hem dar vanchey en dat hem heer Johan van
Kempe veruult hadde waer om Joncker Johan by heer Wolfaert
rade besat heer Johans castel te moerhout veyz dat inder ende
verduaf heer Johan van Kempe van de sijn En heer Wolfaert
vander beere aldus althene by ioncker Johan van Hollant die onyffe
Vogende doe beswaerde hij alle klant van Hollant mit eenre nieu
wente en mit nieuwe richte waer om hij verna dult wort
doet gestage en na sijn doot wort groot rinoer onder de volke
in Hollant want die van dordrecht tegen wt en besate Craeyen
stein en dat castel te Nidrecht en woerde alande hoere batin die
sij daer of woone mit de andere die daer op wone tot dordrecht
en soegense doot en sijn tme broedere en haere sicut en doer
toe tme sijnre knechte In de iare ons heere M. cc. en drie
stef Joncker Johan van Hollant tot haerlem en richte in onser
heer go die nij calende van Moische na dat hij Hollant had
brecht in iael en en half dese Joncker Johan van Hollant
althu onder alle ronne van Hollant stief sinder tijnt en ried
dus name en was eerste ronne tot rensborch mit ronne
by sijnre vader Jonckfrun elisabeth nae haers mans doot
sij weder in Engeland die die grane van rensborch na te wyne
na Ma des Joncker Johans doot qua gysbrecht van stempel
en besate die stede van Amsterda al omme mit hant binghe
mit geboerde wyghhysen mer die rontes van hante mit de ge
mane volke van Waterlant veriaochde dese gysbrecht en van
brande die bingge en die ronse te rontre

Van Grane Johan van Henegamben die
by grane van Hollant.

Als ioncker Johan ghe. stou was wort Johan van Henegamben
oet alijde soen die des ronne suster was Willemis die
by grane van Hollant die al hant daer na gien sijn broet
die hiesgagie van stempel en van woerde en hij had te wint
des grane dochter van hantsborch en hiet Philixa daer hij by
van Johan sijn eerste soen Wilhe die na hem grane wort
Johan

Johan van Belmont Henrich canonick tot Camerick Margriet gra-
 minne van Athabak Alrijde die graminne van clermont Marie gra-
 minne van Sacharings en mechtel vrouwe van meke Dese gra-
 minne Johan in de eerste beginne sijne heerlijck door hy mit
 heer raecht in zeelant daer hy tegen die ongehoersamich
 Johans van Kersse sijn verstaan mit grote toene als heer Jo-
 han van Kersse aldus verbonne was in de sijnde toech hy
 tot selbach de roomschen cominck om helpe en sijnde he dat
 die graeff van Holland na Joncker Johans doot den roomsche
 rijcke angherome was en hier on qua dese cominck aelbert al
 sijne rijcke neder en zijde aldus danijke boene die klant
 het sulle vreck alle tijden dat die onverbonne cominck mit
 raechte wil verenige ant roomsche rijcke die graeff van Holland
 want sy sonder recht oer is die cominck haer vrylenar die
 grame dederick in lene gaf In de iaer ons heere M. CCC. quade
 dese cominck haer aelbert neder tot nimbuge toe om die graef
 van Holland te bedwingen en brocht met hem die wils
 bisop van mens van tier van Colen mit veel vorse en prima des
 rijcke van selmagen daer lige qua grame Johan mit heer raecht
 25. wapent tot vordant dan hy sijne kente rijcke op te vordant
 die vordant en dede vorse die dat zinnen tot veel sode waer hy
 mit sijne rijcke best door de sroom come mocht om des
 cominck heerbaer te bestijde mer die cominck die van boula
 de toone van vierfach die vordant der banniere en die raecht
 van de wapentouere der hollandsche volcke waende dat die zee
 landers hem bedroge hadde toech arthelbeit tot zane vordant
 op dat hy des andere dages lige thuis wat in oestrijck Die
 eerste vorse van Colen om des cominck rijcke te behanden
 dedijde daer lijcke te vrede en sijnde dan te vordant
 sijn in deser maniere dat die grame sijnde de cominck te
 man heet hande en hande te vorse en die cominck sijnde
 hem die graeff van En als dat ghedaen was fierde die vorse
 seide vorse weder thuis tot de vorse Die zelandede die die
 laet quam in des cominck huse hie hie sijn sijn by boef
 die en vorse te vordant in Vlaenderen en vorse dages hie
 die naeste dore van zeelant Mer grame Johan volghde dese
 vorse hie so hy sijn hie rof en van die sijn die sy begene
 hadde

hadde en overboot heer Johan van Franse sijn fant en deilde sijn
goet onder de zonen die hem ghehoer hadde Ende selfde iaer
overst West bissop Willem van hem tegen ware wederstand
Montfoerde Hubert van Oviene en Johan van Wasco ridders ge
vage van heer Jacob van Lichtburch boymester van Utrecht
en vrome sijn selfs stat omkent ee iaer in ghevangenis ghehande
En daer na als hij op de vloot gelate was voer dese selfde
bissop tot de zand op dat hijt bissdom van Utrecht de Pand
der zonne en op dat sijn wederseken sijn verigete en hij voert
meer in vrede sijn machte Mer die Pand die dat bissdom
niet ontfange woude geboot de bissop van Münster dat hij te
bissop Willem van Utrecht sijn mede broeder metter fant te hulpe
quame tegen die onredelijche en die ongehoorsame die dat voersede
bissdom aenbochte dese bissop Wille als hij weder tot sijn lande
keerde op de vrede dach van Augusto sach hij ee wonder
lich kyke daer hij was in ee stad die Agina hiet en al
sijn ghesinde sagent mede dat ee voerkyken was sijn doot
torckeliken staende want hij sach die sonne hebbe twee hoornen
inder maniere als ee half maen ghedaen dan of sijnne
ijen ghelych bloedich licht En als hij in sijn bissdom quade
samedi hij tot de lande van overijssel ee groot heer van volke
en zowede of na hem in laete woude en alsme desen bissop
in sijn stad n3 laete en woude) soch hij biken om op die
vrijde daer hij sijn lande dede goerichte en meende daer te wiste
En alsme dat dede waerd ee deel ridders tot Gollant als die
van Wapenaar Henrich Castekin van Leyde Philips van d'vri
de Simon van Bentham en Jacob van de Woude ridders met
veel vogaentberres die de voersede bissop hatete om die an
de vbedracht en sijn minde Jacob van Lichtburch om die na
vrienscap dese vogaende hem en quame op de sachte veldde dat
me hiet roch Boghelwoude met banniere en mit hoopen en me
de de bissop vander stad te vdiyne en heer Jacob van Licht
burch om deser staender noot mit raecht te vlosse En daer
tegen die bissop die wel die helst meer lide in sijnre buche
hadde ordinerde en saerde tot de vryde en quaer sante hote
mit banniere en mit hoopen tegen sijn viande so dat hij in
de vste angange ee deel sijnre vbedachte tot de heer vbraut
en

en Medespont die Hollanders mit grote macht en dinne desen quade
 Medes van menfende mit onbedroevende wapentruwe en bloethe
 de Hollanders grote huse en daer begint van menfdes ee groot
 strijt en vrede vanden die vechters streeke elck andere te meder
 en vrede vanden om die sege nu te veruyge Die bispo sat
 op ee suet oert en niet daer door dat Hollantsche huse ee vrees
 en ander vrees en alle die lude ontfage hem te slane gelijck hoere
 geselechte vader en huse mer dese bispo die noch dande vrees
 sijn viande door zijde vrede vrees van sijn oert meder ghevellet
 en vrees daer door gesloge van sijne ongehoersame kinderen
 Inde iare ons heere m. cc. l. op de vij nonas van Julio dat
 is op sinte Martijns dach constantio daer bleue doot an beyde
 partijen Oul vrome wapentruwe mer dat meere deel van des
 doode bispos vrees en sijn doode lichaem vrees ghebroecht van de
 hofdelahed in sinte hakeune kerke te wy dat me brochte mit
 sijn behoerlicheit vrees in die domkerke en daer begrouef
 dese bispo vrees dat bisdom ontfent vrees die alle sijn
 lude veel pferitie en Maer vrees dogede als vrees is

Van Ghye de plij bispo kercht

Na des bispos Willems doot qua grane Johan smulliche vrees
 zedant en bat dez kerken van kercht om Ghye sijn broe
 der die hofvrees tot lude vrees somige van de canonicke
 hofvrees ghye de selste hofvrees en somige hofvrees vrees van
 vrees de domkerke van vrees en somige als ghye an
 na dat bisdom te vrees se vrees dese kerke mit kercht
 ontfent dese ghye natuerlike broeder vrees boofaert
 bispo van manse Johan bispo van canonicke Johan ghye van
 Hollant vrees prima van morijane en mit deser huse mach
 lige huse huse ghye vrees sijn viande die hem huse vrees
 te onderdanich ghemacht en is vrees die plij bispo
 tot vrees en vrees al dat bisdo in goede vrees en
 mit grote vrees In desen tijde ghesiede in Hollant ee sel
 ven dinc dat ee vrees vrees was der kerke meder vrees
 daer openbaerde ee man go ee vrees die vrees al dat
 gemeen

gemeen volck dat sy hem wapene sände en loepe haestelick op de oever
vander zee en kree die viande en hier om liep al tholck totter zee
om die viande weder te verchten en sagen dat water verbolt mit ontalli
ke sreyen mer die sreyen worde verloor in vortter acht en die boeck
ma mit de seerde ginch haestelick te niet oft ee droch zwaest had
In de iaer ons heere M. cc. ij. op de gite dach vander maent van Julio
vord ee strijt te vortrijck tuschen Phillipo de velle coninc van brabant
rijck en graue Robert van Vlaendren daer die vlaminge de sijn vort
nen daer bleef doot Joncker Johan graue Johans vordtste soen van hem
graue des goede graue Willem's broeder daer na in de iaer ons
heere M. cc. iij. versamde graue Ghise van Vlaendera een vort
gehoore ridderschap op dat hy mit wapen nacht vordt haren mochte vort
ne en daer tegen qua Joncker Willem die graue Johans van Holland
sijn anste soen vord harde vromelick en voer oner in cassant daer
hy veel vlaminge doot sloech en haerde weder mit groter eer en
mit sege En sonder merre vergaderde graue Ghise ander werf vort ghe
sen vordombere op dat hy dat zensche volck daer mede verstaen
mochte daer tegen qua dese Joncker Willem ander werf die hy ver
rademise van sinne van sijn selfs lude op een dach twee sijn de
verloes te ter voren en die ander te anenende Joncker Willem
voer van man sijn de in die seede tot zierichzee om men vort hup En
graue Ghise vord hie hem na sonder merre en beset die seede bi vort
ha lant die hy zeer moeijde mit sinte en mit sijn gen En ten
lesen dede Joncker Wille op een dach der stadt poorte op al hie me
lith en dede grote seede mit heere dat daer voer lath daer bleue doot
vord ee vlaminghen so diez gestoge worde en so diez verdrunde
en doe besette hy die stadt en bevalse in vaster hoede en voer in
Holland En mit hupre bisops Ghise sijn's oens versamde hy een
groot heer op dat hy mit groter nacht sijn besette stadt mochte
verlofen En als die vrome huedbaert des bisops des graue quam
an danielant sommighe dorvase iongelings spronge vort hie sreyen en
begonde te sarnutken en te srieken tegen de graue die vort zuelant
verdreue vort die bisdomers en die hollanders sijn haer anstie
re en comen vort hoere sreyen dat sy hoer vord hie daer sath
sande vort het tegen der nacht vord die vriesen die niet sreyen
en worde verbrande kente en loedsen der hillinge die sy vord hie
hadde en mit veel raofs quam sijn weder tot hie sreyen Die hie
die

die in d'neelant woende dede hem te Wagon en volchle de vreesen in
 behender loewegh haestelich na en quame in dat slopende heer die sy
 onschelich overcken mit gherucht en mit groter stige Die hollanders
 en die bisdomers die d'ns vreslich wt hoere naep ge vresht worde ge
 pe Boer Wagon en haeste hem haer viande vredeer te faen en wa
 Boer tente te iagen mer dat en vorderde niet want die donker sicheem
 der vermalidijder nacht wert so ontfienlich dat die en vrient de an
 dere mit kerne en mocht so dat de ene maech de andere doot sloech
 en waende Boer viande te naey In dien stige streef doot Willem
 van Goorne domproest l'ntrecht daes Persyn diderich van Haerlem
 diderich van zulen z'weder van beuerweert stante ridders mit veel
 borghers en lantl'nde behalve veel ander l'nde die in die zeevloet
 verdroncke Die bispo Ghije wert daer gebange mit veel ridders
 en ghemeente en is in vasser goede van daer in vlaenderen gesonde
 Jonker Wille van Holland qua in te sijn en qua tot zierichze
 en is nauwelich mit de h'ne outgaey dit gesnede omhent midvase
 in de iiser voers Des hynstaerhs na pacijhe die daer naest qua
 vername die van vrecht dat die bispo Ghije in zeelant gebaw was
 Doe ware h'ne gheslachte binne der stad en overdroege in swa
 re dat sy Boer stad hande woude in recht en in ere ker tijt
 toe dat die bispo vredeer quame Welche belofte herde zaen gebro
 he wert vander eender partij die aldus g'heoemt ware
 heer lambert die vriesse heer hanna kentelaez libbert sijn sey gro
 ke hysse mechele sijn broeder Willem amelraet Johan bollaez
 en sijn amelraet gerit van de veen Wille hochaez g'herit
 vader meere heyne loef oppyn melge hanna kentelaez Perstaen
 hoel en heer hanna van de velde dese voers mit hoere h'ns
 Noege heer gerit vrentre doot voer sijn selfs h'ns en doe
 dinge sy heer Jacob van lichtberch en leyde van sijn h'ns in vre
 senberch en doe dinge sy heer Wille van zoldenberch die heer
 Jacobs broeder was en sijn sey en heer Meermaer en brochten
 se by heer Jacob in vresl'ndorck die leyde sy in eenre nacht ach
 te wt op sinte Katherine velt en sloegense doot heer Jacob
 en heer Meermaer en hier of is der stad van vrecht menighe
 slage g'heoome want daer na worde des alle stants v'reney
 of die sulke go zode g'heyt G'arne Ghije van Vlaender die he
 zer

zeer verblijde om der zelander sege voer mit ontallike schepen over die
mase en by rate heer Johans van Rensse wert hem opgegeuen alle
noerhollant stede en dorpen al tot haerlem toe die Hertoghe Josse
van brabant neech in sijne macht sinte geerhijnde berich en alle
zuyt hollant behalue Dordrecht allene En als Graue Ghysen se
ken aldus voerspordich Ware en hy ena dat binne der stad
Vrecht aldus grote Metracht Was qua hy daer binne en sette
daer sijne scout die van sijne wege daer te recht sat en bat der
desse neeghelike datme de bispo ghysen die gelaggen Was dat bispo
name en me Wille van zutich noer in ena bispo dat hy hie
Ouel sante Vernege hebbe en had gelaggen heer Witte van haem
stede die graue florens bestaert soen Was die van zieruzsee ouer
die bestormder zee qua tot zantfaerde Mer na dat dese stank zudder
mit luttel wapenberres binne der stede van haerke gheronne Was
daer quame rechtneert die hennemers mit die doriesen in sijn huse
En mit dese toech heer Witte te sege en te oert en haelde alle
die ghysche weder die graue Ghysen genome hadde van stede en
van dorpen en soege die blaminge doot waer sijst vande Mer
Michas van outte die ee recht in valsehan Was toech wt in
die stad van dordrecht en veruachde de Hertoghe van brabant
wt zuyt hollant en vbrande alle die dorpen tot hantoghe d'ist toe
en quame weder tot sinte geerhijndeberich toe mit groter roue En
als Ghysen van blaendera dit ena seijde hy rofijns van Vrecht
samede hy ee groot heer en belach die stad van zieruzsee noch
darde werf mit de wrae besitte dat hy mit magneek mit
heer mit ratte mit ena hoghe werche en mit andere angienay
dagelike stormde sonder rusten Willem van hollant die ee beproeuet
ionghelich Was toech wt hollant ee soen heer wapenberres op
dat hy daer mede die stad vlosse mochte van de vraselike storme
en van dien harde anbrecht die die w. Phillips van vranckrijck
ouersende van Calijs in sijn huse in en l. groote schepen ende
vijf galijen die des coming ammerael mit vammire van gant
ghelbracht en mit meisters kompenaers te stijde brachte Ende al
tuss in de ier ons heere m. ccc. en inij verlist op te ^{de d'at}
in der maent van Auguste alst sinte lamiarens dach Was vspanne
de dat sijn heer beide des coming van vranckrijck en des graue
van hollant op dat sy die blaminge van de besitte van zieruzsee
verduij

Verdijne Voorde en Hoer Srepen in die digge zee doen verbrantte ofte
 versincken Die Vlaminge bereide daer tegen te sijn dat wonderlijk groot
 Was dat sy ontsake mit stro mit wensch mit waage mit speck mit sal
 pete mit speck mit swavel en mit kerre go dat st dat vermette sijn
 datme niet kste en mochte stuerde mit den wynde dien sij te baten hadde
 go dat Hollandse heer en die naeste sreepe daer mede verberne mochte
 Mer siet dat sijn vol comens alst tot de Hollanders voer so heerde die
 wynt omme en die weder bloet west vallende en dat sijn dreef weder
 tot die Vlamingen en die dat brande sijn stuerde verbrande so zeer
 dat sy leuende in die zee sprong en verdrenten en van kser wo
 derlike montiere vering beide hollanders en fransoyse grote mat
 te bechte en loege toe an die Vlaminge mit blinbende banniere en
 mit klimmede banniere en bezonne te stude daer die Vlamingen hem
 tegen verbeerde hante spantlichte ene dach en ene nacht en heerde
 die brande mit snitte en mit sneue va hem en mit stingeren en
 weder stonde heer weder speke mit groote pryse In desen sijn stude
 dat biche der speere dat geclanch vande stuerde dat gelijkt wa
 de helme dat zherisch vande sneue dat snappe vanden arm
 borsten en dat zhericht vande vechters Was so groot datmen
 dat groote gelijkt wa daer besreidelike hoerde in milen voer
 En ten lesen worde die Vlaminge al so ster vermett dat sy dat
 snijde lieken die die hollanders doot sloege en worpenst in die
 zee En des comings Ammeraal vande de grane ghien van bla
 dere lende de snijde daer die eerste vader besop ghie van
 vrecht Mit die ghelangenisse me gelost west en gaf den eenen
 ghien om de andere in desen snijde bleue doot wa die Vla
 minghen om en zhangen ontalliche veel hunderde en et
 hondert sroe en e' h' roselike sabhoene Mit en willen vry
 vrygende nz verby tijde dat een tijde des heylige ruyds den
 wonderlijk groot Was gebreket als purper root openbaerde
 tot Egmonde daert veel lude sagen in ter licht hier wylen
 dat die snijst Was kische desen prince dat wel ee tijden
 Was van sege en blijse tot den hollanders daer by beleyhet
 Was ee beluust sege en eere wynt sy mit recht stede
 voer

Doer Hoer vader laet Die Hollanders als sij tot de Heere geroome wa-
ren haesten sij Heer Johan van Kersse te Verdringe van Vrecht of
die Stadt mit dagelike ambachte te Overmoeye en verbande biken der
Stadt moey en Votzoue en meende dat Heer Johan van Kersse
Wier Stadt roome stude en Wreche die stude van de brande Mer-
die selfde zidder hadde lichte van verdringe en wach al heijme
licht mit de sijne Vot der Stadt en loan anke van sijne vriende
die hem verbolche woude hij oue die leke boue en ghinck in
te clem boot En die bestche zidders die mit wagen zeer blide
Ware versouche mit de steye in de stroom en verdrunste die daer
na Hoer buende en Hoer magt mit sijne boude in groter zai-
me In de selfde iaer zame Johan van Hollandt verblijde he-
om die zegg die Wille sijn soen legte die Vlanninge gehadt hadde
en wisten in de Heer zo de 14de ydus in decembri en Wert begra-
nen in die Stadt van Valenrijn mit betameliker een Dese Johan was
eerste zame van Genezante en berechte die gaeffsrap van Gollat
omhant te iaer en Philippa sijn wijf storf op die 10de ydus
in april en Wert begrane in Genezante bij hoere man En
als die bissop Ghye weder tot sijne lande geroome was en sijne
stichte mit in se berechte begerde hij te wete of sijnant heech
recht had binne des stichts saken van Vrecht en dede hier of
capittel legge daer die gemen capittelmeers ouerdroege en wijfde
dat niemant heege recht en hadde die binne de sticht voerzet
geseten Ware dat die proest van sinte Johan tot mitrecht Doe
dede die bissop Maelpat legge hier of daer alle die Heere die
binne de stichte geseten Ware gebode Ware en begerde hier
of te oerdel van sijne lude daer ouerdroege sij gemeendicheit
en Heer Gijbert Heer van de zouye wijfde oerdel dat niemant
hege recht en hadde in de stichte voerz dan die proest van sint
Jan hij en mochte bewijfen mit priuilegien of mit breuey
In dien tijde als in de iaer ons Heere M. III. de Wert Heer Ja-
cob van liechtenberch die Heer Jacobs soen was die Stadt woude
Maer om hij in de selfde iaer op sinte Matijns auent in de wijf-
ker mit sijne magt van viane en mit anders sijne vriende die
borger van Vrecht die vander Stadt wagen Vot gesent Ware en
eromande te haley verachde van Amersfoort tot op tuintocht
en be

en bestraet die borger aldre Die stuyt Overboer heer Jacob en die borger
 togen mit sege in hoer stadt daer na in de ier ons heer m. cc en
 vi. Want een groot deel borger gesent tunderwater en ander roman
 sijn te gehide doe qua heer Jacob van huchtenberch Doerff mit sijne
 vriende van viane op sinte Pothaens aiont en bestraet die borger
 tot Jutfas byder brugge en verboes die stuyt en die borger doe
 re mit blyscapen in hoer stadt In de ier ons heer m. cc viij
 worde die tempeliers ouer al doot geslagen

Van Willem den Conij^{te} graue van Holland

Willem Wert na sijns vaders doot die Conij^{te} graue van Holland
 en te Sant Wert hij so groot vermaert onder alle prince der landen
 dat hij ouer al was gheuele meester der ridderstap en een vorste
 der prince en hij na te wijne Johan van baleijse des coning
 suster van brabantijse daer hij by van Johan marquie die
 hoerijche coninginne Johan na die grauine van Gulick Phillipo
 van die coninginne van Engeland Wille die na hem graue Wert
 en lodewijck ce ionck huyt en ionckfrauwe Elisabeth Dese Wil
 lem mit beuine van sijne heerlijckhe dede hij beroepen een hoge
 rielike Hof dien e graue van brabant en m. ridders mit
 ontallike ionck heerfros fustelich hielden een waeste lang Dese
 eedel graue was vermits de hoerijche ghemachte vianij des
 heyseniche en was in sijne tijde hande groot vermaert hij
 van mit raethe van alte vaste castelen in de stichte van Welch
 als wijne en volmensijne Dese eedel prince woude vermaere
 de dienst gods stichte in middelborch ce nieu heriche daer hij ca
 nomie in prouende mit milde gane en rente en maectijse
 rijck tot de loue gods en tot sijne wijge ghedenkenis In den
 ier ons heer m. cc en vi. In de selfde ier woude bispo Ghij
 kimmeren ce rasel in saltingwerf en sochte daer mit wijnen
 verchijden een vaste zont op dat hij daer of die ongherij
 me vriesly mochte bestijden Mer want het selfde bispo overze
 roepen tot een gemeene rade van den Pand op die tijt so toech hij
 te wijnen waer om hij die himmeringe des rasels op die tijt
 van no

waer node moete achter laten Die paus Clemens die vijfte also genaemt
omfinc den bisscop in groter Weerdichh³ en om des conincs Wille
van Vranckrijck Woude hij desen bisscop gegene Hebbey cardinaelschap
mit eenē roede Goet Mer dese bisscop seide den Paus daer of grote
gracie en Hogen danck en en Woude niet Hebbey die eer van so gro
ten Weerdichh³ die hem daer gebode was en hadde heuer
bisscop te bliue tot Wecht tot de einde van sijne leue Die co
minck Philippus sich aen die oetmoedichh³ des erfama vaders en
gaf den bisscop drie igers v^l lb parizzen van den stadt wt sijne ra
mer go dat hij naemaels mit ewiger Vrienstap an hem verbode
Wier En als die zact boeghich gedaen was voer dese bisscop ghijne
mit de coninc te Ponteforche daer de coninc meende te wesen
de grane van Vlaenderen en de grane van Hellant als van de oede
ge dat sy onderling gehacht hadde en die wijle datme hier
oerzdoende was in Vranckrijck qua die maere in Vriestant
dat die bisscop doot waer waer om die vriesen van Trellingwerf
verfanede te machlich heer en besaten dat rasuel te vollen
hoo dat sy bestornde mit meniger hande antoox daer om dat
bisscop ghijne hem in voertijde onderwoude hadde in hoere te
de te rasuel te maken daer hij die vriesen van Boer zwaer
hisher ongehoersaemh³ mochte niet gedwonge hebben Mer
die borchste die wel bewaert wane van alle sache die sy be
hoefte wederstonds der vriesen anstorminghe harde stantelich
Die scoke mit booghen en Wozze mit steene dat sy se harde
matliche wt te voverborchte verduen waer om dese vriesen
kimmerde te alle hoghe werck dat in staedge hoer was
dat sy wel besate met sterke Wozzenberres go dat sy vander o
uerste staedge vechten mochtley mit heeststeene van de middelste
mit stazze stutte en van de nederste mit stazze bijls als dat
groote werck genaemt was doe cledet die kimmerma al om
en boue mit open hude voer des vriers bane an hij kintet
al omme mit harde ligen des raems anstoy Die vriesen die
in harde matliche voort dit vreselich werck an dat rasuel
op lb voete na en arbide mit al hoer racht de boerste loer
neder te velle en die sntre van de miera te vdrigen op dat
sy dan

sij dan sonder stede mochte come in des rasteels Vrijhuse Mer
 Gerut die proest van Deventer vermind Harmans sijn broeders
 groote woot en voer mit groter haest in Oranckrijck En seyde
 die bissop Ghye de vreselike met van sijn vorschtey die op
 vollenhoo van de vriesen svaerliche beslen Ware En die bissop
 sonder merre na oerlof an den con van Oranckrijck qua in
 Hollant geboet heedaert versamede seyde en voer oer te vries
 land West Die vorschtey sege van de hochste van de toerne
 deel seyde van verre come verstande dat die bissop ee groot
 heer tot Hollant brochte dat castel mede te ontfette en hem na
 te sejon Ware om die coene vwoontvernes ee tomehen met
 vesch mit seck mit sloche mit perck mit steele volledig
 dat sij te mael vaste bonde mit ijfere bande en ontfakent
 mit vriere so datment niet leschen en mochte en vwoont
 stankhich go dat vesch dat vaste by hem stont En an
 dat tomche Ware cleijne ijfere haech daert mede cleef
 te an die hindey en an dat haer en die lichte vriet vriet
 de en ver vresche dat vrie en vriedet oer al die onerste
 staedge van Welche vuer verbrande bakke posse slant he
 en horden en Wel l. vriesen datmoest niet zekken ronde
 Die ander vriesen die die heth des brandete vriers niet
 gelijde en ronde Die haestelich van de benode vesch
 mede en brake hoerde en hoer ame en sijn nauwer
 lichte die bitter doot ontoge Harman die castelleine die uz
 haech en vras dede snelliche des rasteels diere open dede sijn
 hoerne blasen en vech tot mit moedige smechten en vervolgde
 die sofferde vriesen sonder merre en vech v. vriesen doot
 en heerde vieder mit groote loue en sege go dat rasteel en
 als dit alchud gesriet vras qua dat hollandsche heer an
 land daer an vstunde des bissops vollen heer florens die
 domroest van vrecht en heer Johan heer van Arhel die
 zede Ware des vorseide bissops lidenich van broderode en
 Nijlaes van pütte die zede Ware des zemie van Hollant
 Als die valhoene zherect Ware hielden sij heymeliche
 zaet en sprake hoe sij ene sekeren stijt mochte beginnen
 tegen

tegen die brieven en ten lesen wort overdragen dat me reijerden et man
hem te wapene en in brieftant te herhe mer die hope da deser rijse
ginch al te niete want in der donker nacht wort ee groot storme
da wijnde en daer veel groot regenwater en dat weder stormde
so grueliche dat die cathouwe spierde en braken nu hier nu daer
so dat die moedighe kempen om dat ongetempede weder seer veronv
werde Des andere dages als die sonne op was gegien te halve mid
daghe versage die vourse zonne diume te wech niet gaen en mach
te om dat het se wijnterliche was waer om sij gebode die kotte
op te brake en te spreke te gaen en weder thuis te vare en aldy
dat sijn heer lichte haer anhere vande sener der zee en voere
da daer want wel na die gemene brieven begerde vrede
en loefde bekring te doey en quame daer mit gysse daer
voer te setten Mer wat meer die gysse lietme quijt die
hem seer vlijde want sij des gelijc niet en vmoeyde die brie
ven sijn tot de hoere gheheert en hieldt dath va vlijder hach
tijt Die bisrop ghya die seer vlade was om grote rost voer
in vranckrijck op dat hij daer ee deel iaere sijn rost soerde te
lijt toe dat hij sijn voerzoge stolt betaelde En van anple des
bisrops al was hij vander hant se en was geen zover soe roe
ne die mit bisdom dorse room of de grene die mit bisdom
Wonn of in de sichte dorse enighe ghevelt doey In de iaer
ons heere M. ccc. en cii qua die comink lode wijste mit
grote heeracht in vlaenderen bij doornich en dede sijne
kente rechte bij de ziner der tijt dien greue Wille in sijn hiel
pe qua met veel wapentberres te spreke en gheboot sijne keten
te sette bij der ziner te salt mer dese werseide comink
moeste zinnie vermits dat ongetempede weder va zee en va
wijnde en lachte die blaminge ongemoeijt Graue Wille va Hol
lant als hij inder waerhe verhoerde die mare dat die comink
va daer getooge was verbrande hij alle die dorre die bij de
ziner gelijc ware hinde vrankelich en is weder gebare met sijn
re hante ongesaecht en gesonts hines in hant In de iaer ons
heere M. ccc. en cii wort heijser henrich vergens va ee ja
roijn die hferijn hem gaf mit ons heere lichaem In de iaer ons
heere M. ccc. en cii openbaerde in der lucht ee sterre die mey
Concl

cometa' Hiet mit lange raeijen die Voerzænde en iamerlikke slage insaede
 Want daer qua de sterfelikke Honger en Wert so swaer dat veel arme
 lude of oerlof is te seggen alen der doozer sijnhender beese vleysche
 al zæwve dese Honger of te slage Was so groot en so bitter dat
 die arme lude broot bidlers stonue sonder getal in de Velde in de
 boschey daer me se vant sonder herstelikke Wedaert ofte begangens
 Want om dese iamerlikke slage va Jeremias des propheete Wraue
 niet en swelde dan dat alleene dat die Wiquen haer selfs hinderen
 niet en hoethen en hoer vleysche niet va Honger en alen niet me
 vant dicht Wil die leuende hinder leggen die suethe haer doozer
 moeder bosshy en hadde hem die soene of gheknage mer
 die meeste slage des Hongers Was in de ier ons heer M. III en
 Ob. en dat ier daer nae ontfermde onsen heer des menscheij
 iamerhede en gaf milde gane va sijnre milde goedetheit en
 gaf so grote vrucht of al dat aertrijck datme en mid roq coste
 om te anke tornoyssche groote datme des iers daer te voereij
 coste om te anke tornoyssche groote In de selfte ier ons heer
 M. III en Obij qua bispo Ghijne weder wt vranckrijck en
 stte dat bisdom al te mael in goede vrede en verzigerde alle die
 quædaerds mit harde wraue In dien tyde Was gysbrecht wote
 geijne en iongelinck en Johan va Culenborch en Michael va Cuse
 vran hem te moeters gheset en va desen twee begerde die
 bispo zehuning va des tijnts goede dat sijn ontfange hadde of dat
 sijn die monberchap op ganeij Johan en Michael die harde luttel
 achte des wessime bispos ghebet en woude geen zehuning doey
 va hant goboere noch sijn en woude in geenre maniere die mon
 berchap va de wessime iongelinck of op geue en hier om wessime
 de die bispo tijde wt Holtum en van sijn selfs macht en her
 te schren heer volcke en besat dat castel ten geijne al omme
 op dat hij mit magnele en mit storme die toerne quetsede en
 die borchsaten bedwonghe dat sijn voldate Die borchsaten sijne
 an des bispos groot moedichheit en overbeerde hem va de besitte
 des groote volke en ganeij op dat castel behande tijf en giet
 en Joudent vryluche quyt en beloefde daer toe te beeteren en te
 voldan de bispo va sijn her smaelt als sijn hem gestaeij haddeij
 Die bispo Ghijne beual dat castel dat hij daer te hant woneij
 hadde Acant va ysselsteyne en wille die grane florent castaert
 soey

saen was van Holland dat sijt besitte sante en hant waken had waer
meer ghinge die edel biscop in der nacht die was die in de haleda van
Junio met cranche van Gauseliker sichte en daer sijn dieners bij stede
gaf hij de heer sijn geest En sonder meer quame die borchsaken
die onlange daer of verdene wane in der donker nacht bij honden
ghe wegen en sette here an die miere en verlosse dat overste
Castel en dreue alle des bisops wapendueres daer of mit droeff
de woerde die sij al slacende vande op haer bedde Des erfame bis
cops lichaem wort ghevoert tot Muncht en in die dom herste mit ste
ne der Melbaert en mit groote ere ter erde ghevoert Desen van
re vader boechte dat bisdom hende waerdehichey ghi iaer lanck en
kimmerde sijn Martijn in castele als dulleboch gone en stanten
borch tot de loue gods en sijnne wijghe ghedenkenise en betadde
in de faemsehe goue ein' lb die bisop wille sijn wer sloot
daer saidlich gebleue was en het dat heel bisdom sijn nasome
hinghen sonder sult dat hij in sijnne leue woen al die bij wone
de prince nachtelich en in vrede regerde Dese bisop was sijn
van aensicht vrome van lichaem ghespraech in woerde wijf in
zade verstandel van sinne en in menige ducht te veel te wijf
grane wille van Holland na dat die bisop sijn oem of sijn
na in sijnne macht die heerlicheit van Amstel en woerde en
bedwaense an hem en sette daer in sijn balinwe en stante en
seide dat die herfaggen voers de vren bisop wane zegen door
sijns vaders erf en om dat die verwillhoorde zonne in voelide ge
brohe was wane die herfaggen voers in die graffschap van
Holland g'herome

Van Vrederich den elijck bisop t'trecht

Als bisop ghinge vromer was wort ghevoert bisop Vrederich die
ander also genaemt geboen van zierde proest van sijnke Peler t'trecht
Dese bisop vrederich wort gheplacet in de Hof tot Rome en was
seer belast van sijns selfs sult en want dat bisdom hende zijt
als voers is en daer om wort hij anme in vorker tijt waer om hij
littel gracht was bij de van sijnne lude en van sijn onme sate was
die borchsake van hende des sichts lude al in ce bestatten en moeyde
en bernde ce groot deel van dullenborch en quame bij woyle
over de sijn ghebare venge wagen en hant die de bisop
proande en sijn behoeft brochley En om dese moeyde so hadt
die bisop vrederich voers de grane beynolt van gelue dat hij
hem

bisscop quam en vermaende hem bij sulche tinnen als hij hem suldich
 was dat hij hem dat onrecht gelyc wiche Mer die edel grane
 Reijndt Wert ontayt daer na d'vang van syn selfs sien waer
 om die bisscop synre hegerlijcher bisscop ontveem moete En hier
 om voer dese selfde bisscop in Hollandt vermaende de grane Wille
 bij tinnen en bij manscagen dat hij hem te bisscop quame als
 hij suldich was te doen en sonder merre dese grane Wille versam-
 mele te snelle heerdert daer hij Johan de Heere van Arhel
 hooftman van maerke en dese voersz Johan wech wt mit de sul-
 lande en verparnde hende castenij bomeken en die dorpe die
 daer bij wone te wulver en te wauke alle die vicante p'brromeliche
 dat sy niet alreue desen voersz bisscop van alre mistaet voldede mer
 dat sy mede dat castel te dullenborch dat sy gebroche hadde we-
 der go timmerde op hoer selfs rest al soet te voere was Indey
 ier ons heer M. m. en 90 der sancten dach Johannis et
 Pauli in die midsummer Wert die wese suen gelyc van sinte Marlijns
 toerne en daer na in de ier ons heer M. m. en 90 in die
 dach Wert dat rimp met de Wederhaen daer go gheset en go de
 toerne Overgout In die ier ons heer M. m. en 90 brake des
 zyns dijchens de te in Julio van g'water en verhoef so groot dat
 in de schike van wucht en in der kalmszoo van zynlant van g'zot
 water al dat g'schijde roem en dat gras in de veyde verderf en de
 quoen waer om die grane Wille van verbaent die cleste cloesteren
 pachtende en udderszoo mit de bisscopne werwaerde dat sy des
 zyns dijche al so vast make sante dat die luden in Hollandt gee-
 ne scade van de vloet meer en ledy In die selfde ier g'ij dach
 in Augusto Wert bisscop vredeuch rans h' vander antijhe en sers
 her hoest na dat hij v. ier bisscop lichteit g'weest hadde ende
 Wert by grane lichteit in die domkerche

Van Jacob van onthoerne de elij^h bisscop lichteit

Na dat bisscop vredeuch g'wonne was qua grane Wille tot
 wucht en bacht voer bisscop Jacob van zuden datme hem bisscop
 h'len woude lichteit waer om dat moitel in twee partijen g'he-
 deijt was dat meeste deel hoer Jacob van onthoerne de domkerche
 lichteit en dat minne deel was bisscop Jacob van zuden en van de
 sers w'chacht Wert te minner b'ume der sacht en ouermits de
 onbeersiene gaderloze des gemeens volke so Wert se Wert grane
 g'ghe

Wille ee luttel bedreest waer om des selfde graue ghemede van groter toerne
en hier om dede hij verue des domroest sione vrominghe te doene end
sijn goet dat hij daer hadde vernielde Die bispop van zuide dat wel na
al die plak hem legen Ware en haek en hij legen Jacob van oudshoorn
die gewone was mit gene rechte vorderen en mocht keufaf sijn bede want sijn
bezerte met gespen en mocht En Jacob van oudshoorn byder rofirmancie
hemer des wylschen bispop van Culey is ghemaeckt de eling bispop tot
recht En als dit gedaen was die bispop van zuide also als sommighe
kunde seide begerde noch sonder aflate te wesen bispop tutecht Ende
sach desen rofirmende bispop nauwe vberde van ierke die men mit sione
sijn orde vernach stalleke en die paus dat hij tuisdom van vrecht
behielde tot synre camer te wesen dat het oge waer En hoopte dat
hij ontrents hooke werkeken hieer noch vermyge soude Jacob van
oudshoorn die gewone was en rofirmant a man van eerliker zely
en die gheselichez minde ruste in onsen heer in de selfde ier
ey dage in october en wert begraven in die domkerke

Van Johan van Diest de elb. bispop tutecht

Als heer Jacob van oudshoorn ofhuich geworden is versamede dat grot
tel van menues en hoorde te drachtelike mit gemeene wille Jan van
brounchorst die proest van andermunster tutecht die althant dat
bisdo van vrecht beponde te berechte Die hoge mannen der kerken
van vrecht Als die hartoghe van brabant gawe wille van hollant
graue heijnolt van galwe sende vrede in de roynsche hof en van
de sonderling voer heer Jan van diest de domroest van Camer
dat me hem wesen woude mit dat bisdom van vrecht Die paus
Johan die ey. genaemt also gaf desen Johan van diest dat grot
bisdom dat nochtans mit onrecht van de selfde paus vhanden
was also me seyt Ende aldus was Johan van diest rofirmant
in de hof haese hem tot sijnre lande versamede alle sione vrede
desse qua zedelike in die stadt en is in de soel gheset Also
me pleget en gheselente is Ende Johan van brounchorst
ee ghemint ma is van de bisdom gheset dat hij ee hof bisdo
hadde Ende ier ons hieer III III gubi was ee Jode in
hine

Henegauwo die bezeerde herten doopsel te ontfaey dien grane Wille
 gelijck een verhoore soen ten heylige wonte na dese bekeerde Jode ve
 rde hem gelonich ginch alleene in ee cloeste dat Cameronich hiet
 in Henegauwo daer hy alleene in der herste was sach hy te veel
 dat sonderling suwerheit was ghemaeft na maria der Maget con
 ringinne des hemels dat dese quade dachige Jode stach in syn wange
 met de sijnre va syn ganelote en ginch heymelich va daer ende
 haest hem tot ander sachte die hy gewoen was te doey En al
 te hant hie wter meentwer woude te stroom va bluede daer veel
 besterke hude hy genesen sijn die va niemmer hande zuechte
 besicht woude En als dit va de val he herte aldus geloeij
 was die salighe maget gebenedijt boue alle wijne openbaerde
 eene spede die mit en namte was sijnchs in ee visioey en te
 maende hem merkelich dat hy desen ongelonige herte an
 sozake tot een rampoe om dese werfs sijnchs En al so ghe
 spede want dese smit na an dese rampoe om onser vrouwen
 wille moeder der ontfomherhich en dede dese onsalighe Jode
 de openbaerhite lyde dese mislaet Doe na hem die kintwille
 en hinch hem an ee guldge Jode naer ons heere M. m. en
 eby hertoch lodowich va beyere bereide hem overbergh te
 hertey om die heylserlike roone te verrijge begerde hertoch
 grane Wille va Holland sijnre sveder en sende hem een
 brief inhandede aldy lodowich hy godis genade kooysch ho
 mmit en altoes merede Eene edele ma grane Wille va
 Holland sijnre heere sveder sijnre grane en alle goet want ouer
 mits grane der mildich godis vele castels en stede verre
 en na ons hulde en hanthe hebbe gheswore die onser
 voersate heylser hertich der godliker gedenkenisse in werthede
 onderdanich wone Also dat in onser heylserlike roone te outfa
 gen ons niemants hinder noch swarems doen en mach Waer
 om wij vermano dijnre swagerfap en hanthe die du ons en
 en te heylserijck sullich biste Waer wij di en ouerste lit
 of heme dat gij sonder merre mit nacht va ridderfap roenst
 in lombardien en mit ons te outfange die de salme der heyl
 serlike

szichte sege die ons moeyelich waer te ontfangen binnen di gezeg
En als grane Wilke desen brief schydehich ontfange heeft want hy
in syn geselschap die grane van Genua van Cleve van Gubio en van
de bebbhe mit vijf ridders en haeste hem daar mede over beris
te ryden en de Co. Lodewijch tegen der gheleuninghe anbrengen mit
voornacht by te staen En alsme dese sachte aldus bereide wert
hem gerade dat hy eerst in de Roomsche Hof toeghe om de Co.
Lodewijch te versoene mit de Paus over hy mit de heerliche ridders
scho in Italien reede Die Paus die by snelle vrede dese maere
verma gheboot rechtmoert die bringge over die Roome te bebo
op dat die selfde grane te qualiter daer over roome mochte
en gheboot hem by de vander eltyger makdijney dat hy Me
der herde in syn eygen land en dat hy in Italien niet en reede
in des Coninghe lodewijche hulpe En hier om is die grane Wilke
te weder gheboort van synne begonne wezhe en bleefte Paris
sommige dage in des Co. rade daer hy mit de Co. hantwichte
verbonde is tegen die vlenninghe die van mees he tegen de Co.
versette In de uer ons heer M. in en geby die Co. Philips
qua mit groter aacht neder in dat graefschap van Vlaenderen
in sij hute qua dese voerside grane van Holland die synen
hute gheboot te sette by rasselberghe en go dat hy van daer
na synder gheboorte tusche die partey an beide zyde vrede
en soene dachinge mochte die vlaminge haeste he seer van
de vrees berige neder te roome en meende de vrees Coning
onnarhoels in synne tenten doot te staen En als grane Wilke
dat vna gheboot hy synne trompe te clingen in die banieren
op te nemen en dat verwoede volke mit strijde te gemoeten
En sonder merre als die twee oerken vergaderde in een elch
grote arbeit dede om de hof van de zee te vryge te leste
werde die vlaminge also seer vermoeit dat sy de strijt vloore
en der vlaminge bleef doot in die strijt meer dan viij duse
bloediche strijt snede vijf dage in Augusto in de selfdey
iaer bereide hem grane Wilke om syn heer sapperien oest
vriestant weder te ryge en daer tege te strijde in verlo
ghan en sette vrede zomers opke zee die dach wil dat day
dort worden beroefde en die vriesse die onwyselich vna seer
diche

dieke in die zee vromhede Ten leste bij eersame abten en bij
 burgers van Stavere daer hysche sprake Wert die strijt opgh
 set En des Wert ee dach geset binne haer te roome en
 aldaer te soeken van de eyse daerme ee vromhede die
 waerde weder maechte an beide zyden in deser maniere
 Dat alle die vriesen die blyscap der lander saken sander bi
 nu tve ier roome ontfaen haer leengoet als dienstmanen
 van des vorst graue hant en syne rechtens en srou ten
 volgaen sonder weder segge en syne beuueses haere recht
 hinc ene En als dese soene aldus gemacht was so wende
 die vriesen daer ee ant register daer sy de graue wille mede
 bewijden mit her danige hochhij die prins van hollant
 in oghwestent sculdich syn te roome en aldaer van hoge
 sachte recht en oerdel te doey In de selfde ier des pri
 nces daechs na sinte Mattheus dach hadde die van ludich ee
 strijt wyl hoer blyscap te Hasselt dien die van ludich
 verloor daer doot bleue veel ier in man In dien tyde als
 in de ier ons heere m. iii en vijftig qua ee ma en
 bier Jan Vos mit her vijfte in heijroppe oner die liche
 en sloege daer eene ma doot en bier gysbert srae van Ouf
 toom en sy worde daer alle vijfgdang En vromdich
 van viane was toe des bischops Janus Mac. scaltich en was
 heer heijneir broeder van viane die haelde de goken
 ee met heijrop en vromdich tot vrecht mit de doode
 daer sy hoer de bischop verlijst worde van hoere linc
 en doe Wert dat geding datme de doode sander en sy behielde
 hoer lijf In de ier ons heere m. iii en ccc die coninc
 lodewijch Wert genoent binne der stadt van Rome mit der heij
 selijche roome In qua mit goet macht binne der stadt sonder
 en weder soet waer om die heijserime sander hoer moeder in
 hollant ee brief in deser maniere Margarete bij godis genade
 heijserime van Roome en altoes mere de eender eedeler vrouwe
 hoer vromdichre moeder gracie en alle goet want godt die ee
 heijser is alre goeder dan de geestelike mensche tot syn lome
 also sy wil woude onse vromdich stact in desen dage vromdich
 heijse totter hochhij vanre sonderlinghe vromdich gracie so

so doen Wy te Weete. Welc moederlike begeerte dat Wy in die Stadt van
Roome by dage in Januarij mit veelc Maer die hede mit soelen
mit portijffe en mit maniger Hande rick die daer toe behoerde en
gelievenlic syn ghenout syn mit die heyselike woone in sinte be
tard herche gegze te Roome Inde iaer ons here M. m. en
ccij by dage in Julio ontrent Vesperlyt verginck die somer
daert menich mensche ansach Inde iaer ons here M. m. en
ccij Was die groock tafelronde op sinte katherine Vels Inde selfde
iaer heruck die castelen tot Hagen stem qua onder tijde over
die kerck en besate des sints liden onredelike Die bispo Johan
die va desen onrecht en moeyemisse seer hestort Was had de
grame Wille om huse dat hij hem by stode also hij sijn liden
Was in desen onrecht te vroeke En dese voer genoemde gram se
do Willem de kaiser sijnne balinck mit eene sijnre liden
heer van volcke wt waterlant en wt aemselant daer hem
dese bispo in d'vmede sijnne ridderschap sijnre heere en borghere
en over over die kerck en verbrande alle sijn viande vromme
en had vromme genoeg en qua weder om in sijn lant ghesont
en behande sijnre liden Inde iaer ons here M. m. en
ccij ee recht van Willem's wege van danerboerde die gijst
hiet wt doet geslage op die midwert daer groet wmoer in de
lyden of ghesen is want dese selfde Wille vromde sijn sijn
by vromme en verbrande dat dorpe te gheyna en daer hege die ge
mete van vromme verbrande die nietwert Daar na verbrande die
dese Willem ee groot heer van liden van Bollant van getelant
en van Uene en qua die kerck op vromme toe tot Breene mit gro
ter macht en kerck vromt op gheyna d'ghe en verbrande ee vrom
de dorpe ter kerck en had geen instrumente by hem dat castel
ter kerck ^{mede} te storme en aldus toech Wille van d'vromme de vrom
der te liden daer hem die zelanters en die vromme verbrande
mit ee groot heer van vromme beres en doe quame die vrom
ge ee die vromme te sijn en daer hege bispo Johan mit
veel ridderschap en borghere hege wt die Stadt mit wapenacht
om desen Wille wt de sijnre te d'vrom of daer mede te sijn de
en als dat also stont qua grame Wille al hest hick wt vrom
om vromme ordonnerde en ghesont here Wille by sijnne hilde te
behande dat hij sonder merre alle dat heer gesont weder vromme
Want dese grame Wille begonde te vromme Rye de herke he van
vromme

Brabant En sonder merre dedeme dat neyere rechtkeuert die kente
 te breche en te sijn te gaey en elck tot hoere lande te keere In
 de ier ons heere M. iii en xxxij in die maent van Maend die
 op sinte Clemens dach verhef dat zee Water so hech dat het
 ouer alle dijche ginch so groote storme waef van Wynde van
 donre en van blizem so datter veel beeste en mensche te dunde
 te en veel dorpe verginge by der zee in Vlaenderen in Hollant
 in zelant en in Brussant mede Inde ier ons heere M. iii ende
 ccc. bi openbaerde in der lucht een sterre die men Cometa hiet die so
 derling daer was En des selfs iers graue Wille van Hollant
 die zeer genant was van der achtste stuf schijliche by dage
 in Junio en berechte die graefstede van Hollant verlicke cccij
 ier Dese prince was zeehich in sijnde georijst in tornoeys
 vrome in tafelronde en zeer gesellich in geselschap die te Vale
 rijn bereide leit Johanna sijn wijf begaf daer na dat zij
 die deser werelt en versnaede alle hiech des leuens en is
 noue geworde mit de deure gods in de cloester tot fou
 ranelis van sinte Bernaerds orde en storf daer na anno M.
 iii elij en wert mit groter eere aldaer begraven

Van Willem de vijfde Graue van Hollant

Na Willems doot des Louisen prince wert na hem sijn soen
 die vijfde graue van Hollant en had te wijf Johanna des
 hertoghe dochter van brabant Dese Wille was altoes te
 wapen bereyt en int begin sijnder heerlichhe so breyde hij
 sijn name Inde ier ons heere M. iii en xxxvij die Co
 van Engeland meende dat hij woude oerlogen op de Coninck
 van brabant en sende de bisop van Tyrols ouer in
 Aelmagne en versonde Lodewijck die me huyser hiet mit veel
 sinnen die hij onder errede in sijn hulpe Dese lodewijck
 vermaende alle stede in sijn hulpe die hij sende al dies dani
 ghe breyde in sijn rijcke Lodewijck by gods genade gebre
 der der Roemine en altoes meerde vrede lude burger
 meijere

meesteren sijn en rade der poertere van Haarlem sijn grane en
alle goet wij hebben versocht en vermaent onse moeyentz in
brave een edele prince grane Wille van Holland begerde in
ons weder te rijgen dat recht des keijserijck tegen Philipp die
hem selue hant voer comint van Vranckrijck dat hij hem eyndelick
berede mit suerlijcker macht van wapende lude waer om wij
in comant en rade mit clare begerde vve hant die zij onse
en de keijserijck suldich sijt dat zij te mit gesworende lude
also beware wilt dat wij te met de voersz grane in sijn
geselschap moge sijn En zij sult weeten dat wij te vorder
voer oogte hadde Willey tot de eynde van onsen leue gegent
te vranckrijck In de selve ier was ee groot sijt in de
win tijcke de comint van vranckrijck en de comint van
Engelant dat die francoise verlore In de ier ons berey
in ee grane Wille van Holland mit andere prince sijn
samt bij de comint van Engelant in dede grote stede in
vranckrijck en bereyde wel ee mils vrees mit te hant van
vranckrijck hij lach ee wijl voer camerick daer dese
selve grane vrede stome an dede en lach oke voer doe
mit die hij seer moeyde verbrande ee groot van Amiens
degrinceerde abatenien en van dat castel In desen tijde
siede in die nacht van Delft ee wonder dat vol regent
waert is want daer was ee verheike vranwe die ons
hefs berey passie mit so grooter begerde slach an te sijn
datme die leghene van de wonde besreidelijck sach in haer
zijde in hoer hande en in hoer boeke getijck als sij
de huelle ware en die gemeene heste lude geloue de en
dankte de genijste heer om dat mirabel als wel rede
In de selve ier sijn bissop Jim van Diest en is begerde
hicheit in die doherke en berechte dat bisdom hende
vranckelijck eldij ier want dat castel te vredelant mit
de dorpe die daer legge gaf hij de grane van Holland te
onderpande En dat castel te vollenhoo mit de lande van
onrijfel versette hij de grane van Galre om ee som van
gelde en hij sette de mombare in de sichte die hant
van me

van Vrecht mit luttel diechde berechtide En luttel dede hy des
Pegens Meert is sonder dat hy die Canonike tot Amersfoort
prouede en dat hy die graeffs van diepenhem wederrecht
oermits hulpe der Eerlijen

^{Archele}
Van Johan van Diest de ^{Archele} 1te bisrop tutecht

En als bisrop Johan van Diest doot was en begraven
sichte van de Canonike beuede Johan van Archele canonike
van de dom tutecht om bede Wille graue Wille van Hollar
Ander capittelars hoere Johan van Bronckhorst vrost tan-
demünster om bede Wille graue Reynouts van Gelre Die
Paus benedictus die oij al so gemaent sette dese beide of
en gaf dat bisdom een eedele Romeine die de sacre mit
hof is hoere slach hiet Nicolans de Capono Mer dese selfe
de Nicolans gaf ouer in de selfde iaez dat bisdom in die ro-
pstone goendurliche want hy vernam by syne officiel
die hy in de sichte van Vrecht gesent hadde dat geen offi-
ciel in de bisdom recht doen en mocht hoghe sieke dan
die bisrop selue En hier om die Paus onse vader Jones
die vi^{te} die daer na te mette Paus gemaent was gaf
doe een wijfen eedele man heer Johan van archele vaders
dat goen bisdo van Vrecht en Meert aldaer in de Hof ge-
taneert by heere genrelyn Cardinale en bisrop van Alba
ne dit gesiede M. m. clij op sinte martijns dage

En als dat gedaen was haeste hem bisrop Johan tot sy-
ne lande en qua betamelike by in Meije A^o m. m. clij
in die stad van Vrecht daer hy na der ander gewoente
heerliche in die stoel gest is Dese Johan was in synre
bloeyender ionger inacht en want dat bisdo seer blade
in meniger hande grote siont en want al verset hant
van ouerijfel gehuet sonder canone alleen Mede Ware al
verset die ston an dese zyde der ysele En in de eerste iaez
losede bisrop Johan dat castel tot stonke borch dat heer Acunt
van yselseine onder hadde en gaf hem laer voer ^m vij
In de selfde iaez losede thins her horst dat heer
Hubert

ffübert fremde onder hadde voer ie^mth.

Van eene Mirakel van de heylige Sacramente dat geviel taemsterdam

In de Jaer ons Heere M. m. en d'ij gesiede eene grote zware in die stede
van Amsterda die ich mit sijnge niet overlijde en mach die aldy gesiede
en madach daer siet so dat die priester hem gaf ons Heere lichaem en
beval de zene die by de sime waer of hij iet over zane dat niet
mit Over grote Jande onlange daer na als die priester zagen was
gaf die sime ma over dat hij ingenome hadde en men goet mit
Over Cortelrich daer na vint des sime munde soey mit hris gins
setten sime Over en siet dat waerde lichaem ons Heere ihu iet ley
gen in de Over al so geheel en al so wit oft melkes van de alder
gerome was en of het me mensche gemittet en hadde en sprak
tot sijne Wyne Jch sie dat heilige lichaem ons Heere ihu iet hier
legge in de Over dat Wyf na hare Hoofdoeken siede och had
ist hier inne die man tast mit Over mitter bloet hant en na
dat heylige lichaem ons Heere mit hve vinger en leijde de
Wyne so de doek et sijn leidet broet mit de doek in Over sijn
Dat sacrament beviel vane smalle daer die ma mit sijne vinger
re an getast had diene noch hude des dages daer anstant
mach doe hient sijn de priester vree die dat sacrament alder
gebrocht hadde die priester qua en brocht al heymelich ont
hem in die prochie in die cyborie Des andere dages ginc dat
Wyf tot Heere kisse en vant dat heilige sacrament legge daer
in dit dede sijn de priester vree die priester die broet was
reinde dat godt dese zane en genade openbaerlich hebbe
vonde hier wonderlich we was besach sijne cyborie daer sijt in ge
daen hadde en en vants daer niet doe ginc hij ander vree en
haudent al heymelich en brocht in die prochie Des derde
dages qua dat Wyf tot Heere kisse en vant dat heilige sa
crament noch aldaer inne en dede die priester vree die
priester die broet was seynde dat godt dese zane en genade
openbaerlich hebbe vonde dede dit te vree alle die priester
re en chroey die inder stede van Amsterda (Ware) die aldy
geleikh sabyt an dede en ginge mit riva en mit vane ter
heylige stede daer dat heilige sacrament gevonde was en
Frocht

brocht mit lange en mit loue mit groter Overdichthz in die
 rooch hij hertha daer ist gebore tot de dage van hude Daer
 na gesiede grote grane aldair van mirakelen als in tot Amster
 da bysne Wel bynde mach In de iaer ons heere M. cc. lxxij
 des andere dages in Januarij gesiede ee veert bevinghe in Holland
 die boertijhende in rote Iuen daer na comedt eene grutte
 like slage als ghy hier na Wel hoere sult In de iaer ons
 heere M. cc. en. lxx. zec bisop Johan van Arkel om soue
 in ee stad daerna hem niet en hende en giet groenauwde
 daer ee ruier doot loegt die yfene hiet en is gelege in
 Delfhinaet en beual syne broeder heer Robrecht het sicht
 van Vrecht te beuare In de selfde iaer qua grane Willem
 van Holland tot prinsen mit inij manen te peerde en onysame
 de ee Croem ridder stax daer hij die oestbuesse mede bestijde
 Noonde en als dese grane alle sachte bereit hadde die dese
 beerbaert behoevelich waer ontfende hij die stad van Vrecht
 om onnutte ydele woerde die sij onderlinge gehadt hadde
 en best die stad al omme en omme mit tenten en vliene
 hij brochte mit hem ee hartoghe in sijn hulpe en gza
 ud hij van wedgen en vij ridders en t. ma gellogen
 also me oversoech Ende mede veel heere die des bisops ma
 ne wane en in de geschichte van Vrecht gesek ontfende die
 stad van Vrecht mede om grane Willem's wil voerf want
 hij seyde dat hij die bisop niet en kech mer die stad van
 Vrecht had gon in daer dat wane dese die heer van Arkel
 des bisops broeder heer Sweder van Aprande en sijn sey
 heer Aert van yfelfrins Johan borghzame van Montfoort
 Henrich van viane heer gysbrecht van sische borgh heer
 Johan van broeckhufen heer ceist van Wiltie heer vrede
 wick vollenham dese voerfide grane Wille qua voer die
 stad van Vrecht mit desen voerf heere en mit deser gro
 te heerzacht op sinte odulohy daer des heylige onsest
 soerd en hij oorechte daer en maguel daer hij dagelijc
 mede in die stad voer en daer toe ybende meniger han
 de engiene daer hij die stad mede stormde en moeyde
 sonder mistey die van viane maerthe daer tege menig ghyt
 vreselich instrument daer sij die vande van vils mede
 heerde

heerde) va hoer woerde en miere sij stek met pyle veel was ent
verus die onbesoet der stadt te na quame En als heer Robb
va Arbal lina lat die graue Wille van Holland die stadt wa ve
recht ontseit hadde qua hij binne der stadt en ontboot bispo
Johan sijne broeder En binne dese qua dese graue Willem
in ee doncker nacht wel na an dese stadt om heymelich te be
sreken die diech vander grafte eer hij hem onderwonde
die stadt te bechinnen en op der stadt miere stonde veel sinte
die lat versage stonde haer boghen en sote alle gader tesse
en zelyt so dat die graue Wille gesoote wort mit eenen
doer syn woerde die graue als hij ghelooont was is hij haer
hich va daer geleit in syn tente en binne desen tijt bispo
Johan te groenau was Ena dat syn hooft stat bestu en in
node was haer hem en qua binne sijne stat in vuer
en socht mit heer Johan van beumont die des woefz graue
Willms om was en maechte hoer spene in dese maniere Als
dat v. burger quame oetmoedelich over stadt en voer des
graue hant hielde over hem neder op suer linnen en ba
de hem v. fumpen en wort tot hoer luer sege ende
maechte een vrede trede tot sinte Marthins dage daer naef
rome de in die mynt en binne dese vrede so soude sij
hoer sege veruere va dese soene dat niet en gesiede
ouermits dat die graue Willem op die dest vriesst voer en
aldaer doot bleef binne desen tijt als hij hier na
wel hoer sult Des graue Wille in mede vander stadt op
sinte marien Magdalenen aumont waer om me noch hude
des dages alle iac des dages na sinte marien Magdalenen
dach dat heyligh dom baten om die stadt draget met so
rebe met schimmelt en mit lange gode te loue dat hij
die stadt behoede en wisse in dier slage en wort be
hoede moet waer alle slage

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

In de jaer ons heren m cc en lxxi op sint Jacobs daech Wert Jacob
van Arkenelt doot geslagen binne ghent na dat hy vlienderse mogentlike
berecht hadde en de graue lodewick van Vlaenderse daer buse hant
heest dat hy in de lande geen macht en hadde En als die graue van
Hollant vander stadt van Vrecht gherumer was en het hy met of van syne
beyonna inselke besmede van nielles en versche heer van riddersgoe daer
hy recht enoert die oystvrieten mede bestijde mochte Mer leyder dat glo
rose heer des vreesz greues voer onsechliche en onbeziet ouer die
zee an dit onbekende land Naer om dat gemene volck ontvriende qua
am goete ongelukke heer Johan van Henegouille qua mit veel sner
ant laet an die zuyt syde van sinte Oulofius cloester op een velt
heer zunder vrome en sette daer syne kente by de duer vander zee
En een deel der Hollander heere opt laet sonder morre en en vrede
des heeres met dat daer na qua en quize tegen die vromde se stam
teliche dat syse achtwert dreue en die sulche van de Hollands
heere tot slauerie in die stadt en sulche andere heere in sinte O
ulofius cloester en si heere binne des cloesters muere mit vrom
oen vechters En hier machme merche dat die Hollander geen
weder stoot en hadde en sy des heylige rofsoers cloester in vrede
En het is mer te vromde dat mer by godlike nachst daer mit
mensche like dat sy vrede van de kerst boue verdreue sijn die de
vrieten vrede like verholde en hebben se te was doot geslagen Die
orene die van desen ongeluk met en vromt voer met syne vrom an die
noert zijde des vreeszde cloesters en quize daer opt laet als en
onbekent vrom en mit hem onkent vrom vromde en vromde
daer dat naeste huis en ghinc stantelike tegen sijn vromde en vrom
vromde hem totter doot vrom en daer tegen quame die vriesen mit
ontvriende vromde vromde behoeve de chine vrom Hollandie al om
en sloey de graue toot en veel der andere dat sy met en heerde
en veel mer blisse verdreue den vreeszde om dat sy so onse
delike te sijn heere dese bloedige stijt geslagen vi dage in orlo
bu en opter selfder stede daer die graue van Hollant in vreeszde he
recht

recht dach te sette die de graffras van de puerlant moentliche berechte
 En siet hoe die godlike macht soelt in des menschelelike dinghey vant
 grane heynote van vche voersude dat dese Willem van de Duesen sin
 doot gestore worden) die hy hem hief op de doore des heysdoms
 En in desen heerdeert steue doot mit die grane dyaf hondert wa
 ventures ste meer daer dese die voersu en vermaersti (Ware) Die
 heer van Hoorn die heer van hyn die heer van Maeraet die heer
 van Manij die heer van Antoune die heer van Haemstede en die he
 vander merwede bantzzen/gerut mit de baze de Willem van naelt
 Wyck Symon en dierck van heynghen Ghye van Affore Johan zeyner
 en Willem van montfoude dierck van zwinhorst dierck en Harma van
 Swete florens vander marwede dyer vander paenge gheit en
 Alfacet vander goest Claes van Wilhe van Donge dierck van Mael
 hoet dierck van Flore Wiel baring hemmer ridders en daer toe veel
 Jonkers borges en wtscheoore wapenberes des ¹⁵ dages daer
 na voer ouer in Orustant martyn die conialdier van Haerle en
 vant onder de doode lude des eedle grane Willem's lichaem by
 heuliche kyhene en daer toe vy van desen voersu heere en dese
 is worde geboert in Orustant in de clooper dat floeramp
 Sint van sinte barnabes orde

Daer na in de selfde ier als sinte Martijns dach qua als tot
 besant en die vrede tische de gesichte van Vrecht en Hollant eyn
 de na verkennde bispo Johan van Arhel wt syne bisdom alle
 de zene die in de ghesichte gesels Ware en des grane hul
 des ge wuest heddag in de besite vander stad van Vrecht
 doe quame sy alle en elck by sonder de bispo te genade en
 behede hem sy ^{soer} mi daet sonder heer Acunt van yffelwoyn en
 heer Feest van Wiltney daer na in de selfde ier van alle op sin
 te Centien dach loch bispo Johan van Arhel wt mit der stat van
 Vrecht (voor volue) dat casteel en vrent mit storme en vrent die
 daer op Ware en vrent neder Inde ier van Elbi omhent onse
 vrent we dach ouerfiration loch bispo Johan wt mitter stad
 van Vrecht en verbrande al Emmeneffe in de groot vrent sy
 des bispos lude Ware en sy hem outginge en vrende hilla
 ders wey helle hoere naem van Emmeneffe en noemde hem
 mit ene men we naem en hest oest Hollant en vrent nochtas
 Hollanders terlyt toe datse die bispo mit stijde ver van In
 de selfde ier ons heer M wt en Elbi gij in februario ouer
 dreech bispo Johan mit syne stede en lande van ouer yffel dat
 sy be

dat sy hem hijsse dede om geldt dus hy thant die overijfel mede losbede
Dat bissop Johan van diep in overijde de hertoghe van gelre te pante
had gheset en gaf daer voer le^m gulde reade en lostant die bruce Dit
gilt ontfanghe sijn twee soene Reynout en Edinwaert tot Gorstoo
En want die stede en thant die overijfel niet al en gane die voers
somme gelts so wsette die bissop voer dat ander datter en gher
brach sijn soote als spankeberch en der hoort en alle sijn anders
in dese syde der ysele ten borche tot der tyt toe dat sy hoer gelt
bedde In de selfde iare van te elvi voers inder vaste rofte
bissop Johan die borch en heerlichbede te laghe en dat daer toe
behoert om d^m te seggen Hanna Heere Albrecht en Jutte sijn
ne wijue die me dat gelt d'borch de mer dat gelt en veert niet
te tijde betaelt so dat daer groete schade so gmit als ghy hier
na wel hoere sijn

Van Marqaziete heijserinne en gravinne. Van Hollant

Ende hier en binne verna die heijser Jode wijst dat grane
Wille van Hollant die edel prince op die brusen doot gebleue
was en geen huyt after en het Doe gmit hy te recht sitken in
heijserlike stude daer veel prince Ware des roomschen rijche
die hij recht en oerdel vragede van deser voers graef van
Hollant die daer van hoer sentene en oerdel wijsten dat die
graef van Hollant de roomsche rijch mit recht angherome
waer want grane Wille sonder huyt doot gebleue waer En
als dit gedaen was doe gaf die selfde heijser marguete sijn wij
ne die graef van Hollant want sy des selud geue suster
was doe bereide hoer dese selfde heijserinne et qua mit groter
nerhz neder in Hollant daer sy hoerliche ontfangt waer En
swoer recht en oerdel te doey alle hoere onder saele ontfanghult
en eede van hoere manen En alle hoere tijde dede sy grane
en gaf hem milde gane meere vryhz en beter priuilegien die
sy te voere hadde en maerlike vrede met de ghesteerde erde mit
de bissop van Vrecht van sinte Marquete daghe mit iare van
elvi durende twee iare lang tot sinte Marquete dage toe mit
iare van elvi en daer buual sijn hertoghe Wille hoer soer
die

In graeffchap van Holland te berouwen en toeg Meder in beyen In desen
 tyde als in de maer ons Heere M. CCC. en elv op sinte Petrus mot
 begonste bispo Johan van Arhel die stadt van Breene te muneere met sy
 ne goede en volbrochse alsme noch stantwe mach Daer nam den
 selfde iaer Thimothie en Simochoniam Was te stuyt te huffij huffe
 de Coninc Philips van Brantwyck en de Coninc Edulvaert van
 Englant die daer de stuyt Wan daer bleef doot die Coninc van
 Behem en mit he Ebi. Ho ridders also me seyt In de selfde
 iaer Wan Coninc Edulvaert die stadt van Calis daer hij
 elvi Weke voer lach In de selfde iaer op sinte Ceciliaen dach
 Wan bispo Johan van Arhel mit Heer Hubert van Culenborch
 Heer Robbert van Arhel en Heer Jacob van Mynele te huff
 hufficht op die plaetse tegen de zinkerlinghe die sy verdronen
 en verwormo Weer stadt en hier was omhent ^{ij} In den
 iaer ons Heere M. CCC. en elv op sinte Crispidis dach siede
 die van ludeche tegen Heer bispo tot Hasbult dat die ludehers
 verlore Daer bleue doot Heer Hubrecht van Culenborch
 en Heer Robrecht van Arhel des bispos Johans broeder van
 Mecht en van de gemeente van ludeche also me seyde Wel
 Eij^m man En als Heer Robrecht van Arhel in de stuyt
 doot ^zubken Was bleef bispo Johan noch in groeter stuyt
 die hij geem belade siede en sette in sijn broeders siede he
 zese die huyt best belouede dat sy sijn sult vervalle siede
 en sette hem siede in hoere hande sijn borste sijn lant
 te regere dat Wan dese Heer Meder Weer too Heer Jan van
 Culenborch Heer Henrich van Nime Heer Johan van Wan
 denborch Heer Gysbert van Susterborch en Heer Jacob van
 hestkenborch En die bispo voer buren lants om sijn rost
 te stano in ee stat het Verdun En van daer reet hij tot
 toers en bleef aldaer tot sinte Johans daghe toe te midsoner
 alsme sreef M. CCC. en elvij Die pensede bispo Johan dat
 hij mitte te sijn lant Wan Want die vrede huffen hol
 lant en de gheschichte Wlquiche te naeste sinte Margareley
 daghe En als hij Meder tot sijn lant Was gherome
 Want hij dat dese duss sijn sult gemeeret hadde en me
 gemindert En linc desen dat bispo Johan buren lants
 Was Wan Heer Meder Weer too de buere vander een hoer
 herst

kerck of op des heylige sacraments dach en timmerde daar of
en borsh In de ier ons heere M. m. elvijn vij daghen na
na sinte Margriete dach als die Brede ende genome hadde
trische Gollant en de gheschiede troch bissop Jan Vot mit
der stadt van Vrecht op de Velt bij Emmenese dat laeers hiel
daer hem die Hollanders stantehit te quame mer sij slo
re de sijt daer slof gedange Melis van myne en veel goe
der lude mit hem daer de bissop groote sat of had En veel
blene daer doot en gelange van Emmenese so dat sij bij w
de haere mienwe namn mo se oflaek dat sij oesthalkant hie
ke) en namn hoere van de namn Moeder en en blyue bisto
mer als sij te were were In de selfde ier daer na hystre
onser vrouwe dach Assumptioms en nativitatis qua hantoch
Wille van bijere mit groeter heer racht op de mienwe dan
bij iselsteine en lach daer vij dage en verbrande sint faes
En die bissop versamede mij ^m ghevoent en wach Vot de brade
hant van woerde en aemstelant En binne desen tyt dat hant
loch Wille op de mienwe dan was onseide heer Gysbert
van brouthorst de bissop Jan en brude hem of die borsh
te goer Doe dedingde die hantoch van limborch die graue van
Clene en heer Jan van Henegantwe een Brede trische de
hantoch Wille en bissop Jan durde tot sinte Martens dat
ge toe in die vrynter daer naest roomede En als die Bre
de ghemacht was toech die bissop onerisel en wraak he
op heer Gysbert van brouthorst en verbrande syna dor
pe tot borhele In de selfde ier tot onser vrouwe dage
nativitatis onseide hantoch Reynolt van gelre en Edm
waert syn broeder bissop Johan en verbonde hem mit
hantoch Wille van Gollant en woerde syn hulper Doe be
nal bissop Jan heer vnderich vader ezen Zallant wrent
en diepenhem dat hij dat oerlog were sante en dat lant
verwere tegen de hantoch van gelre en tegen de heer van
brouthorst en des bissops hulper wone die heer van
voerst en die heer van Cuyne In de ier ons heere M.
m. en elv. wrent dat oerlog gebuet en opgeft Doe
qua die heer van voerst en rebende dat hij te rost had
gedaen in des bissops oerlog van de huse te heppel.

Om ander sille En heer vnderich vnder ezen rebende dat hy
 de bisop hadde vlijt en te stade gelede in die oorloge
 tegen die Geldersche elij m inde sille en in die bisop die
 dat gelt niet overballe en onde en die onredelike recheninge
 liet heer vnderich vnder ezen in syne ambocht en die
 stede va onerijfel blijue op die tijt In de iaer ons hee
 re m. cc en elij voers ontfende die bisop die heer va
 Stevenboert heer Jan va de alijns heer Engebert zatte ende
 heer Johan va Gemen en daer toe menich quaet framme en
 overlofde tegen de bisop dat me sijn m. cc en li tot orta
 nas sacramenti doe wert dat oorloghe gesoent en va desen
 oorloge rebende heer vnderich va ezen de bisop tot rof
 elij m inde sille en hy seide hy hielt thant va ouer
 ijfel te vande voer die eerste somme en die leste Daer
 na in de selfde iaer va elij des andere dages na on
 se vranthe dach annuniationis toech bisop Jan mit die
 stadt va vrecht tot ondelwater en vrome die stadt ber
 de te en venge veel luyde en name veel woefs laer ble
 uen doot borgers en hoefsmans va vrecht Johan van ry
 senborch tme broedere va lichteboech Jacob Johan en t
 iert va duel en anders veel goede lude Daer na in
 de selfde iaer omhert Anthonis dach toech die bisop
 mit die stadt va vrecht voer schoenhois daer die Hol
 landers stankelich tege hem stede mer sij vboore den
 strijt Daer vworde zebunge heer gysbert va langeraech
 heer herbert va hesuelt en heer loen va veyndwylde
 mit veel goede lude daer die bisop veel goets of statte
 En daer wan die bisop op syne viande elij van mee
 Daer na als sinte barthelmeus dach qua wert een vbre
 de gemaecht tische bollant en de ghesichte duren tot
 sinte markus dage in die vjynke tot in de iaer ons hee
 re m. cc en l In dien tijde als in de iaer ons hee
 re m. cc en elij gesriede ee sonderling vworde v want
 daer qua ee volke dat niemant ter waerhij vname
 konde wie sij waere of in wat land sijn eerst bejosten
 en sonder oerlof des prins en der heijlige kerke dese
 ludey

lude naeyde reynre go hoer hoede en go haer deelen en name lude
naert aen en derde eppij dage dye ginge mit om a en mit Na
ne doer de lande en songe de lof godts en onser vrouwe en alre
dach ontdele sy hem 11mael sonder hoer hoet raporen en troost
hielden sy aen en benede sorte sy hem mit eene lijne cleet om
hem dat was lante dan de nauel ter eerde toe en daer bouen
klein sy al macht en sloege hem selue mit sarge geselen so
dat sy seer bloede en songe staet so seer doer chustly kee
doer godt so laet die sonden meer En als sy hem gezeselt
hadden so ginge sy boert in ee ander kerke hem geselen en
mergent en sneren sy dan eene nacht daer sy de andere geselen
hadde en veel lude die dat sagen worden bezoert mit groot
zauwe va hoere sonde en name die bedenaert mede en le
hen clerke pape Monken en ock sonige bissoppe mer die
pueser Ware en geselde hem mit openbaerliche hier of
gesiede veel dinge de want dese gesel broeders maesthen
monige soene va oerloghe van doot slagen en va menighe
straze vrede die te voere niemant versone rone Dese ge
sel broeders sloeg de iode doot. Waar sijst vrede die mit
kersten wesen wonde en waende godt ee heus dienst
daer an te doey dat nochtans in onser voer overhoda is En
want daer veel errens in gesiede so verboot die Pans by
sijne konne datment n3 meer en dede Men sijde dat een
prophete va desen gesel broeders gesproke had lange iare
te voere aldy veniet gods sine roote et flagellabit se pro
perialis Jns In de selfde iare qua ee sijst va volke
so groot datme meinde werwaer dat in alle Europe
name die helft va de mensche te lijf en bleef en sonigen
suede storm mit alle Met Mer of dese slage ock was
in azije en Aohijte en vret ist niet En als die
vrede tijche hollant en de ghesichte gemaect was
die in ginte tot snite birtolmeus dage In de iare va ghie
als vout is doe quame dese gesel heer broeder vater too
heer Johan va Catta borch heer henrich va Vyane heer
Jan va Meinde borch heer gysbert va srothe borch en
heer Jacob va lichte borch diet al hadde in hant die
Ambocht wote en lande dat de sichte toe beherde m.
def

dese syde der yselen en seide sy en mochte des bisshops scilt n^z
 langer arbeiden en nu en had die bispo in syn bevoent niet
 meer van alle de geschichte da volle hoo alleen en dat daer toe
 behoert want hier vredenise vander eye had al klant van
 onrijfel te sante voor syn zehewing die doog is Dese sels
 seide sy woude hebben het sicut an dese sy der yselen en
 volle hoo daer toe een ier lant en daer toe syn segel
 en daer of der dese segel en so woude sy hem vacat^{re}
 zene tot sijne rost in mth Dit had die bispo al wel
 ydaey op dat hy had behande volle hoo mit syne toebehou
 re en syn segel mede so en woude die meere deel van
 die dese n^z doen noch zehenge Doe dese zesse dat vⁿ name
 dat haer oost n^z en mocht gesney doe hie sy die borge
 leyse op dat gett dat hy snidlich was vander heerfragoie
 te lage daer sy oo verlijse in mth en dat woude sy te stude
 so dat het qua oo elmth In desen groote scilt an geene
 syde der yselen verdracde bispo Jan saorde dat hy geen
 vrede en wiste hoe hy daer vtroome mocht en verarm
 de. Te seer dat sy keene noch borge en mocht En sich
 dat dese zesse daer hy in vⁿ tijde syn geloof oo had geset
 hem immer vderme vanden en sy heere des sichts blij
 ue woude ontwaerde hy dat zesse hoer macht En be
 ual hier gerat vander vey syn segel maerte hem syn vira
 and en reet van grooker saemte mit sels vrede Met syn lat
 te grook Rome in die stadt en hiet al daere alst vⁿ
 mocht En in desen tijde als bispo Johan te scoone
 vⁿ was gmet viken vrede lische de geschichte van vrecht en
 heer Acunt van ysel swine Doe onrdroech des bisops
 Marschalck mit der stadt van vrecht dat sy loige voer
 ysel swine des Mame daerhs na belooke vⁿ en lage
 daer over v. vⁿ lant en vrede hem so vⁿ mit
 vⁿ dat hy dedingde en hem vⁿ vⁿ hoerde en vⁿ
 en al die van ysel hem mit hem altoes voert een goede
 en gehante sichts lide te blije en immermeer te
 ge de geschichte noch tezen der stadt van vrecht te vⁿ
 ge dat sy onlange hielden Van dat

Van Dat eerst zees In Holland die Partije

In den iaer ons Heere M. cc. en l. zeesen twee partijen in Holland
daer de lande groot ongenal of qua die ene partije noemde hem
Cabbelijan daer he sieste of Ware die heer van Arkel die heer
van Egmont hier gerut van heemstede en anders veel ridders en
knechten die ander partije noemde hem restie daer die overste
of Ware die heer van Brederoode die heer Alexander lesse die van
Bruchhorst en anders veel ridders en knechten Dese twee partijen
stichten in Holland roof en brand vengen en sloepen elken ande-
ren dat daer te voere niet en gescheet Die Cabbelijan partije
ontdoode al heymelike hartoghe Willem die qua in Holland
en West ontfrey en gehuldt van de stede en lande van Holland
van hennemerlant en van Driestant en als die Goethe partije dat
sagen besetten sy hoer Gheley en voere tot Marynolda hier heij
sinnne clagende hoer woot Die cabbelijan partije overtooye
mit de stede van Holland en besack der Goethe partije coffer-
ken en woone hier binne te iaer. Bij en Noorse al niet
Dese heijstrinne die hoer deser seer loande outboot hartoghe
Willem hoer sey gramen niet om dat hy hem outboot
haer heuchheid Die seer outboot haer weder dat he heuchheid
Ware syn en zij bidse hem in doertijde zeyne Daer quam
al so verda dat die moeder en hoer hyns beide elken andere
dagh en stonde te stijde te sege op der maese te fayne hystien
de buel en graensende om he heuchheid van Holland Die
heijstrinne brocht in hoer hufor veel goeder hude Met en dat
Met Henegantel en dat meeste deel van zelant Die hartoghe
Willem brocht in syn hufor die Hollanders hennemers en
vrijsen en Met zelant die vranthe van Voerne mit hoer huf-
pous en ock vreemde ridders en knechten die stijt West
groot en Meer om de zeye te vreyzen doch int leste vrey
Die heijstrinne de stijt mit hoer partijen logen op hoer
zeijten en voere ouer in Englant daer stene veel goeder
huden doot en meest van den Engelsche Die heer van
Brederoode West gelaenge en veel goeder hude mit he Dese
iamerliche stijde hystien die moeder en hoer hyns gesche-
de op sinte allen hyns dach translationis in de iaer ons Heere
M. cc.

m. ccc en li Daer na Wert dat oorloghe gesont so dat die heij
 srimme behielt Henyadto tot hoer tme en Guntach Willem
 Euf Huer va Holland va zeelandt en van vrie stant Daer na
 na hij te Wijne des Guntoge dochter va landstapen en zime
 va ordij die Johanna hiet daer hij geen hijnuder bij Way
 In de selfde iaer van li voersz was ee stift in die de coninc
 va brabantijche en de pinc va Walis wt Engelant te poiers
 daer Coninc Jan de stift Overbos en Wert Ganger en in Enge
 landt gevoert Nu Wilken wij voert sijnne hoe bisop Johan
 van Roome quam Doe dese sesse voersz Romme dat die bis
 op in lange niet weder romme en woude overdroege sy mitte
 ecclesie datme bisop Jan onboot dat hij sime sijnne stadt van
 Vrecht romme sijnne Daer hij qua op sinte Ezidius dach
 in de iaer van li voersz en en vant hoest noch huij an
 de heer van Arhel sijnne broeder noch an niemant sime
 sijnne lande noch biken die hem sijnne saecke onderwijjn
 de woonden al so wist haddent dese sesse besse Alu most
 hij raet an hem selue nemme en neech dat hms te weer
 de stem om hem mede te behelpe tegen dese sesse Daer na
 in die wase alsme sreef hij leenden hem heer otto van
 ijselstem thms te binc waerde daer zint hij op bezeg
 en lasse sijnne heerlich hede een houth en leech ende
 artoechde tegen dese sesse en als hij eniger hande
 saecke doen sijnne so most hij ha laede mit inde van
 biken want hij van sijnne ontfack geen huij en had
 Daer na in de herft omhent Lambertij mit iaer voersz
 dadingde die ecclesie mitte stadt voersz van Vrecht
 want sy dus in grooker ontbrede stont ee zoene en ee
 genoeg als dat die sesse sijnne hebbe hoer geh dat
 sy boer de bisop gelost hadde en daer en sijnne n3
 meer sade gogaen en sy sijnne hem zime sijnne stote
 en sijnne amborchte en dit gesiede sonder heer sijnne
 Overbo die in woende die vembrijge niet losen In den
 selfde

Selfde jaar van lij voers oft heer gysbrecht van Aprande dat
hins te Wandeberch tegens heer Jhan van Wandeberch die
heer Hubert senhe broeder vrees die te van Culeborch die
he hoerel bleef Pest heer Jan van Wandeberch had een soen
die by rade en hulpe sijns neue heer Jhans heer van Culeborch
qua so een nacht, en verlam dat hins te Wandeberch dat sijn
vader verroft hadde en woude behande) Dit gellucht clach
de die heer van Aprande en heer Johan van Wandeberch
de bisrop en heer loch die bisrop dur voor so sinte linc
aiont en lach daer over by Wehe dat hij stormde mit bee
en mit thijde so dat hijt van so die erste saterdach
in die vassen en wente alle die daer so wane en woude
meder In der selfder tijt doe bisrop Johan lach van wou
deberch loch sijn maerscalck mit een deel waentberres
voor en veel om dat daer ontseut of gedaen was int sijn
en want mit stormde hant - en die bisrop behielt ij ier
en daer roftet heer wouter van mynde weder In dien
tijde als bisrop Johan van Wandeberch lach quam in
de sichte heer Johan van Culeborch en heer gysbrecht
van wane en roefde en brande in das bisrops lande
en oer loch de so de bisrop tot Culeborch en tot wane
no en van de goeye en van Marthe borch In de ier
ons heere M m en lij op sinte seruas aiont loch
bisrop Johan over montferde mit veel waentberres
en brocht mit hem een groot overch dat hij daer mee
de so te luy om dat die borchzane mit heer Jo
han van Culeborch en heer gysbrecht van wane tegens
hem gellucht hadde En als heer wouter die borch
zane dit sach dading de hij mit de bisrop om een so
van gelde en die bisrop zynde van daer In den self
de ier van lij daer na op des heilige sacraments dach
wast een sonderling hiet wouter doe met bisrop Johan mit
der sacht van vrecht en van Amersforde en mit veel wa
entberres over miche borch dat hij stormde mit thijde
en mit een goech overch ie wehe lang eer hijt van
hij

Hij wint al die daer op Wan en dedet neder velley hier na in
 de herft sende bispo Johan syn maerschalck mit der stadt Va
 Vrecht mit veel wapentverres voer hokim sein en die daer
 op lagen gaent op behouden hoers hof en goet en hij der
 der neder Overse Daer na losbede bispo Johan Va Arkel
 dat Casnel te Oredelant Va Marguete der huysserme die
 greue Wilhoms dochter Was Va Holland dat bispo Joz
 van derst
 han verset had in vrouly de de voerseide greue Wilh
 voer by mth en dat gelt ontjente heer florens Va loch
 forst Va hoerent wege In do iaer ons heere M. m en
 lij in do herft zuden bispo Johan Va Arkel mit der
 stadt Va Vrecht mit veel wapentverres voer dat casnel
 te goeye dat hij Wan en Overse neder dat namaels
 in die bene voer Vrecht geset Was dat hier gysbet
 Va Viano dat selfde hius weder op kimmere Jan deop
 die selfde stede nur die Va Vrecht dede daer hulpe
 too In do selfde iaer Va lij ontfende bispo Johan
 heer weder verloo om die ambingge Doe Wert
 dat dededingt byder stadt Va Vrecht en Va amers
 forde dat hier weder de bispo ontfaf mit sulke
 voerwaerde dat daer altoes a burger Va Vrecht ras
 kkeine go vbesy funde go datter niemant geen hunde
 of en gesiede noch in de selfde iaer overwech bispo
 Johan mit heere Oredenick Vander egey en mit de
 heer Va Voerst Va der onmedelike zehening daer
 hier te voere of gesneid is daer plant Va overijfel voer
 te vande stont en had daer of eene redelike defenize
 lossende syn lande en sijn stote die hij nochtans in voer
 tijde gesbet had tegen de hantoghe Va Gelre voer
 mth sulke reacht In do iaer ons heere M. m and
 Ab. omkent dathien dath reat bispo Johan mit groet
 heer nacht over go die Va yselham op dat sij de
 bispo onghoersaem Ware en Va hem niet en hielde
 en vounde mit de voerse vbesy die dede hij zehere
 en

en Weere dat sij de bispo va Mrecht altoes sijn de Weese
gehoersaem en onderdaen In de selfde iare va 16 heer
herman va merckel die gesete Weere in de ghesichte va
Münster qua mit lant va ouerijfel en sichte daer roof
en vrant Die bispo Joha die dat gellutt node ongh
vrohe sijnde late Desamende ij^m manne gheschouent se
ceerde en rest in de ghesichte va Münster omkent
sijne galle darh voer dat hinc se merckelde en ver
brande heer Harmans Nijse en sijne watermoete en al
dat sij daer vilen vrant en daer na wert dat ouer
gha soest. Daer na in de selfde iare va 16 op sijn te Mar
tyns darh in die wijnter ontfende hertoch Wille va beyera
greue va Hollant de bispo va Mrecht en sijn lant en mit
hem ontfende de bispo voorsz het meeste deel va des bispos
manne die in de gesichte gesete Weere en sichte mit
de voorsz greue wjen haere rechte heer Dat Weere dese
heer aert va ijfel sijn heer Johan heer va Culenborch
heer gijstert va viane heer Johan va Culenborch die
vande borch sijn vaders was heer Johan va Huzlaer
heer Johan va langeraeste heer gijstert va enen Weere
de heer Johan va blomesteine zonde vande rijn hinc
brecht va soenauwe sweder vander nisse heerge
ut vander Ghiet zande va de rijn hem aichse En bin
nu desen tijt als die bispo ontfent Was quamme vrende
heere binno sijn lant in des hertoge Willem's hinc
die ock des bispos vande Weere als die heer vander
Meide en die heer vander dichte en mit hem onkent le
ge Wasende dese vrende rijn de tot aindwater en dwaal
de an montforde die doe noch des bispos gehant Weere
hulwers vane en als die va Montforde dat saghen
wjen sij wt en beschedese vange de heer vander stei
de en de heer vander dichte mit alle hoere geselle
Doe dit gesiede Was die vorgegane binne vrecht
en haerde wort hier na brocht dese voorsz sichts manne
de hertoghe Wille mit heer nacht in de gesichte va
vrecht tot rok daer hij lach vij dagen en vrende en
groot deel va de ouersicht Die bispo Joha die dat
hord

Harde zeer moeyde hadde zom geschiede tegen Hertoghe Willem
 en sijn sulvers overz Mer die heer van ysselstein en die heer
 van Culeborch die heer van Viane hadden al so best mit
 Goere Quende dat sy die bissop nergent gebrange en onde om
 sijdens Wille hadde die bissop sijne Wille moege hebben
 het oorlogge waer bet of over gegae des herde die
 van Emmenese noch weder omme en worden hollanders
 Bimo die selfde daj dat hartogh Willem so rote lach
 mit sijne sulvers qua de sinte katherine dach die heer van
 Eymonde mit de hollanders te bimsote die vromelike te
 gen he siede mer die van bimsote vloore de sijn en
 daer sijn lach manne doot van de beste van bimsote
 Hier na in rote tijde als hartogh Wille weder tot spua
 lande was a seloge quam al heimelike in come nacht
 Met die stad van Vnecht omhent een man en wonen
 dat overburch tot ysselsteine mer sy verloerent weder
 overmits dat sy slouder en raoue wonder en vrant
 anstake waer by die van binne behande hoe veel daer
 der viande ware In de ier ons here m m en bi na sinte
 Pauls dach oversonis tech bissop Johan mit heer nacht tot
 Weste en Mijde beide en lach daer by dage en we nach
 te er sijse overwan doe verbrande by Weste en mijde
 beide die hollanders womme over die grafte en lrepe he
 re daerde In desen selfde tijt qua heer gysbert van ysselstei
 ne diene och vander borche hiet mit die van ysselsteine
 voer snoeye toene ten geijne he al so drost was dat me font
 grook nacht hem niet of storme en mochte daer sy licht en
 zalf we voer lagen doe vrachte snoeye heer gysbert
 of hy de loene so lange gehande had dat hy se mit een
 so geue mochte heer gysbert seide ia doe gaf hy den
 loene op en sy mozoer hem weder Mer men meende dat
 het te vorgevaecht dinte was In de selfde ier daer
 na in die vaste dedingde heer acut van ysselsteine en
 Quasix tijde de hartogh Wille van hollant en de borch
 grane van Montfoerde sijn neine die doe noch des bissops
 maer siche was biken bissop Johans onsent en oerloue
 en

en gaf over die zwaarte van de seyde en vander dichte mit hem al
dat hy daer niecht of en mocht Dit wende de bissop want he
die zwaarte toebehoerde en die borstgrane syn marshall was en
va zene iere rekening noch belijns gedaen en hadde Daer na
op die eyn te dach in meerte qua Met naerde heer gysbert van
meir we rode mit veel vogaen vanes Met hollant ridders en hucht
te en vtrande zoest daer tege qua ofte va lae die op die
lij des bissop marshall was in eemlade mit de boyers in ames
foerde die stantelike tege hem mede en Moondey heer gysbert
Da vlien vrozij te doet toe dat me hem go stanen en yghen
Wich drage moete mer int leste vloes ofte de puyt en bleef
daer doot met veel boyers va amersfoerde en eer se die
bissop berijde rone vane die hollanders alle Wich doet
veen dat hy hi met gebolge en mocht Hier na in den
selfde ier ons Gera m. m. en vbi go de eyn te dach
va Meije qua hartogh Wille mit grooker heer racht
in de zeshichte va vrecht en loyede op die hoerthwoerd
mit kente en mit valhoens en sette ee deel synde in
de voer niueht heer steneus hinc daer hy de heer van
Eymout boestma smaerke daer sy vj vche voer lagh
en stormant mit vj blyde en mit een zwoke vrische dat
die miere soerde vrische en vj groote spiche neder velle
heer stene en die met hem daer go vane zane hem ge
vange hartogh Wille die hollanders nochtens bende
dat hinc vike des hartoghe orlof En als dat gedacy
was vort dat oorloge gesoent vjche hollant en den
gheshichte elche ma weder op syn goet heer gysbert van
viane van de vuder himmeze dat hinc te goeije en die va
Emanesse van de blyue goede sicks in day En hartogh
Wille van sante he met meer onder vjnde en alle zhe
vogen vordt quyt gelaete en vj dar guntelinge vort
de mede in gesoent Als heer henuit van de rijn proyt
va sante Jhans selgrim syn bivader her ma van de rijn
Johann

Johan van Wenenberch Genricht syn broeder Johan van Weerde
 Gijfbert ginter van de Hoge Lande In de selfde iare soen
 de die ander ballinge mede als gerut die boel dirck die boel
 syn broeder Johan de Wit roeloff picher Hamemacher en
 die ander ginterlinge en ganc dat gelyck ick wane in ^{mit}
 daerom mede dat hinc te goeye timmerde daer na bleef
 die bisop Johan in iare (vonds) sonder oorlog In den iare
 ons here M. m. en lviij op sinte dvinrentig dach bez
 gonsse hij dat stedeh van Handberch te vesten mit lan
 the dede hij de berch sacht en bezien en me seit
 dat daer in voerhyde ene borch te saen slach die al
 in de grouw over valle) Was

Van Hartoghe Aelbert van Beijere die Eij^{ke} Graue van Holland

In de iare ons here M. m. en lviij georgij Wert
 Hartoghe Wille graue van Holland synre sinne onmach
 lich so dat mo^{er} hem sette in schiere goede daer hij in
 bleef tot synre doot toe dat was omhert ~~xxx~~ iare Die
 Cabbelliane partije woude die vranwe hadde Hartoghe
 Willem's Wif tot vran Ruwaert des landis die boerhy
 ontye en woude die vranwe n^z want sy geen hynst
 en hadde by de Hartoghe voerff daer die heerlichheit
 van Holland op room mocht Mer sy ontbode Hartoghe
 Aelbrecht van Beijere des voerfide Hartoghe Willem's
 broeder dat hij quame in Holland en berechte syns bro
 ders heerlichhede En als Hartoghe aelbert qua Wert
 overdrage dat hij sende Wessu Ruwaert van hener
 gantwe van Holland van zeeland en van vrieslant en
 by sinde der vranwe syns broders Wif alle iare
 vtrayhe en betale en^m onde silde tot hoore lijflicht
 Ende

Ende die partijen hoerke en cabbellianse worde besont dat sy om
lange hielden want hertogh aelbrecht sijn heer Jan de blommestein
van dat balmschap van hennemelant en beualte Reynout des heer
van broeder van broderode die cabbellianse want hoerke partije wel
of geset en hoer weder partije daer om leide sy lage te castre
chem in de duijn om de heer van broderode en sijn soen brothe
staen die heer van broderode die hier of nu en wiste senden
Reynout sijn soen mit ee deel lude dese boerz balmschap
te omfaen en als sy quame te castrechem got zant brake
die cabbellianse op wt hoer lagen en rümede tot Reynout
die hier of geen goede en droech. En als hy sijn dat
sy hem meende rümede hy te castreche in die kerke Mer
de cabbellianse herede die van de achterste die sy doot
boeze die lude van de dorpe quame te ontfangen Reynout
en die met hem in die kerke want so dat daer nu meer of
en qua op die tijt Doe dat gesiet was togen ee deel
cabbellianse die dit gedaen hadde rede op heer Wouter
van heemsterke hinc en ee deel rede binnē delft Daer
na omkent sinte Markens dage in die winter bereet die
hertoghe aelbrecht heer Wouter hinc van heemsterke
om dat hy dese overdadighe lude op sijn hinc ontfan
de hadde daer maechte hy haestmans van sijn luden
die daer bleue leggen heer dirc van pelanc die na heer
van Appere Mart die daer boer lach en wouke lant
heer Wouter die nu tot en mochte delingde mit de her
toch gaf sijn hinc op in des hertoghe hande ende
wer in zeelandt te gijsele des hertoghe segge daer ofte
hande binnē desen tijt alsme boer eensterke lach qua
me binnē delft heer gijbert van Mienwerode heer Jo
han van hennemelant heren vander Noord gerut wisse soey
en ander deel gijten desen togen wt delft mit ee deel
poorters in des graue haghe en brake op des hertoghe
vangerisse en portien en name die gebange daer wt
en togen weder binnē delft En als hertoghe aelbrecht
die op

die op die tijt in zelant Was veina datme aldusdarmghe se
 hardije in sijne Houe bedreef en wa hem se kleine hult
 en sijne stede wa delft toens hem sette en dese ondadige
 liden onthielden binne hoer beste qua hij in de hage
 en ontboot alle reddere en knapen die onder hem Ware
 wa bejds oetijen sijne manne stede en lande dat sij
 bij ho quame gheschapent en toech daer mede boer
 delft des manne dachste ind vaste alsme sreef M. in end
 lip en tach daer boer mit heer racht veeke end
 ij dage heruich vander boerd en gert vissen mit hoer
 w geselle lude moinge auentuerliche srumme sange mit
 heer binne deser tijt Die hartoghe dede daer op staen
 in groote veeke daer hij die staet mede somme won
 de binne desen qua heer vdrave wa Noerne ende
 maeste en oerdracht misse de hartoghe en die stede
 wa delft dat sij de hartoghe hoer stat op gany
 behande hoers leuens en goedes mer sij saide dey
 hartoghe gano boer hoer misdaet lo m oude silden
 Dies qua die hartoghe binne delft des dinstdachs na vijftien
 daghe in de ier boer mer heer gysbert wa vrentvrentede
 heer Johan wa herenna en alle die gaste stene binne die
 boer waerd en quame Mer stadt se heymeliche sij best moch
 ky en behelde al hoer hys sonder heruich vander woert
 die woert behope op den herich boerne daer hij mit storme
 of ghesonne woert en onthoost heer gysbert wa vrent
 rode en heer Johan wa herenna mit hoer geselschap toege
 op huns te hoerden daer sij op belage Abare te ier lang
 Dese hartoghe albrecht had te wijf en heet margariete
 en was des hartoghe dochter wa srijdenise getoghe
 bij de oolmelind daer hij bij van hetherijne die har
 toghinne wa Gulio Willem die zame wa oestel ant Johan
 na die ominginne wa hem albrecht hartoghe in beyde
 Johan bissop tot Liden margariete hartoginne wa boer
 jongue en Johanna hartoginne wa oestrijche In den
 M ier

iaer ons heere M. m en lvi hech bispo Johan mit heer nacht
in zelandt tusschen Westropel en barmaet daer dede hij opstaen
te borch va hante die hij namaets va steen make dede en hiet
archelrijne die staet in te Wildermise om te verhoede ouerdaet
In de selfde iaer voersz onseide ionckheer gijstert va neketborf
de bispo Johan en qua voer de borch tot Archelrijne en bent
daer va des bispos lide eenij man mer niemant en bleef daer
doot en daer na vrende hij mit de bispo In de selfde iaer
voersz om hant onse vrouwe dach asumptonis dede bispo
Johan timmere te Blochuis voer dat castel te Saterstoe
om die va Saterstoe te dwinge op dat sy niemant geen ouer
last doen en sante Daer na wert gededint dat me bijde
dat castel en dat Blochuis neder brack In de selfde iaer ons
heere M m en lvi des andere dachs na dorthen dach aet
bispo Johan mit heer nacht in eene worst in selling vrees
in sterckwijcher want en in ommeland vrom sij sijne lide want
en en wortde hem in veel iaer niet onderdanich wesen daer hij op
die tijt eene tijt tege nacht die hij wan en dorthen sterckwij
cher want en ommeland dat sij hem onderdanich worde en qua
voer hoer ongeheersamichz de bispo en dinst inde selfde
daer in dat selfde iaer tot onse vrouwe dage jonificationis
versamde bispo Johan te groot heer en niet weder in selling
vrees en verstande bleijwijst en al dat omme land dat hem
niet onderdanich en was en niet weder ombesede va daer

Van dat die partije zees in Gelreland

In de iaer ons heere M. m en lvi voersz Ware twee
partijen in gelreland die eene hiet heerz en stonde mit
de hartoghe Reijnoit die ander hiet bronthorst die stonde
mit ionckheer Edumwart des hartoge broeder Dese twee
en begoupe va desen twee broeder In de iaer ons heere M. m
en lvi dat gelre land in 9 iaere in groter ontrede stant
Dese hartoghe Reijnoit toech mit sijne vriende voer Tiel
en sette daer sijn hute vrom sij mit ionckheer Edumwart ter
gen hem plechte en als ionckheer Edumwart dat verand
qua hij mit sijne vriende hume Tiel en toech tot hem wt
en staet

en Aert legde de hantoghe sijne broeder en Wan de sticht Daer
 bleue doot heer viederich van Vlt heer Alef van Zutphen heer
 borre van hemme en anders veel goede lude Daer worde ge
 vagen hantoghe Reijwout van Gelre die heer van hinde heer aert
 van Aertel heer zunt van Rijn heer viederich van de eye en
 anders veel goede lude Dese sticht gheschiede op sinte Verbang dach
 in die meij int iaer ons heere M. CCC. en LXXI. Joncker Edin
 waert ete sijne broeder in gevangenisse daer hy in sat eiaer
 en edinwaert berichte dat lant van gelre pjaer lang en ster
 kste die quaeten so handelich dat het lant van gelre nie so
 veulich was door te rijden alst was bij ioncker heer Edinwaerts tijde
 Inde selfde iaer ons heere M. CCC. en LXXI. tot onsz vranche
 dage nahmitahs ontfende bissop Johan de heer van Voerst
 door ontfenicht dat me van de huse te hooel dede in die
 sticht van Vrecht Want sij veel Willes bedruue in die ghe
 stichte van dierijset daer die van Mool vullich waren te hys
 op te helpe mer die van Dierijset en die van Campo die
 te daer al haech inne Mer bissop Johan moest hant hant
 veste en puniteligen geue waar bij zij sijn hulpeis worde
 Daar na op sinte Catharins dach quame van de castel te hooch
 here heere Johans vrende van Voerst door die stad van Sted
 en brande die huse die daer bide stonde die borghers to
 ge tegen hem tot en behoore de sticht daer bleue van
 smool gevangen veel lude van de selfde bestende iaer
 ons heere M. CCC. en LXXI. in die maent van Januarij op
 sinte Marcellij nacht was a sonderling groote wijnt
 die alke groote stede deer want hy dede veel huse nede
 valle hente en oke hente toerne en veel lude verdren
 te die byder zee gesche waren van de drinckwater en
 veel sype toerne mede so latme niemant daer te boore
 had hoore segge van een storm al so groot Daar na in
 die selfde iaer van LXXI. vrees des donderdachs na sint
 Jacobs dach qua bissop Johan mit grooter heer racht
 van ridders knapen en borgers en belach dat huse te
 Voerst en steech daer op drie groote drinckwateren
 die hy

die hij dede dijnen an die miere Voerst Was die alre rijckste sterckste
borch die alle dese lande stont Want hij had dubbelde grof-
te en diep an beide zijde opgemindert die rijn miere bandt
binch vane loep vocke hoech en oij vocke diche en hael
daer toe te werborch dat vizeant was en alle sterck dat vane
son of stormder kant Doe dede bisop Johan sijne vlijde werpe
opt hinc en sijne overste an dijne en stiet daer mede de meeste
toerne dat hij anstichte vel en die zake en die miere Alch
tand vande die va bume merder list en merder roust dan
ije op huse gebonde vbert want sij maechte nime va hant
die ten eynde yser vane daer sij des bisop sijnne mede op
haelde en dede die sterckste vber en meeste behendichheit met
maniger hande en ijne die sij bespiede daerme ije of hoer
de spreke doch int eynde dede me hem also groote peise
mit storme dat sijt op gane behande hoer hijs op de
pi^{te} dach in Novemb^{er} so datter die bisop over lach so
vrecht en dedet neder werpe ter eerde toe In de iær
ons heere M. m en lviij op die dardo halende in fe-
bruario vort aler va hinc vberst doot geslagen en dat de
de heynke die mekenaez hennich gijnter prouys harde
bol piker handebol en Jacob haes daer die stad va vrecht
veel onrust en vdrouts om qua Daer na in de iær ons
heere M. m en lviij des dijnsdachs na sinte Agnechts
stet heer Zvorder heer va Voerst en eerste dat overloghe
Roderike sijne soey daer na des sonndachs na sinte dalt
phus dach quame bume keene des heere anste hinc
va Voerst en vrende met de bisop In de iær ons he-
ere M. m en lviij op de hende dach in februario dede
bisop Johan te velt op laxy hiet mast broech daer hij was
een horene lants die hij de stichte va vrecht hiet en half
de hende die ander helft hoert dat eyttel va Deuter
Doe me sreef ons heere iær M. m en lviij ontfenst Jo-
han va Arhel dat biskom va vrecht va de Paus cler-
mens dat hij berechte mit groter eer in sware vdricht
mit grote overloghe tot dat me sreef ons heere iær M.
m en lviij; eer hij biskom stote land en vberste vber-
uede van der groter sticht die voerz is daer bisop Johan va
Diest al over verset hadde In de iær ons heere M. m en
lviij

In den jaer ons heere M. CCC. en vijftig den vijftien dach in Aprile die Paus Nicolaus die vijfte al
 so genient versette de bischop Egbrecht van der merck geboren
 van Luedich tot Luedich en bischop Johan van Verzeborch geboren
 van Munster tot Vrecht en alsoe Johan van Arhel tot Luedich
 was beset hij dat Caspel te Arhel en daer na die heijz.
 schilte borch the rümme Wanze en Verzepe beide niet
 Daer na nam hij die borch tot sothhem mer die liet hij
 staen en besette se met sijne lude

Van Bischop Johan van Verzeborch

In de jaer ons heere M. CCC. en vijftig den vijftien dach van sode ber
 qua bischop Johan van Verzeborch geboren te edel man tot Vrecht
 daer hij wlich ontfange wort en na der ander maniere betamelich
 in sijne soel gheset en want alle sijn socke ambachte goen oij
 en romerkes dese bischop Jan was ee vreesaem man en en maecte
 geen oorloghe daer hij dat sijn iet mede belaste Daer nam
 de jaer ons heere M. CCC. en lxx. lude die gesete wone in de
 ghesichte van Munster die desen bischop ontfet hadde als die
 van Veul en die van Broekhusen en dede sode in de lande van
 Amersfoort waer om die bischop versamde veel vry ridders en
 knapen en ziet in die vly maent in de sichte van Munster
 nach daer twee dage en een nacht en verbrande veel sijne
 vrinde husen en suerde hoere boeme alsoe dat hij met die
 wijse ten goede vrede qua Die van Amersfoort en woonden
 hem sijne tolle n. g. noch sijne grunte en dier ontfet
 dat sij mer in de sichte dade so vradende bischop Johan vrees
 een machich heer van ridders en vrecht en borgues en
 noch voer Amersfoort sijne wnt In de jaer ons heere
 M. CCC. en lxxij den sinte margariete dach en lach daer vij
 dage doe wort daer gedadmit dat die van Amersfoort son
 de gene de bischop tolle en grunte zelt alsoe als sij an
 dere bischoppe in voertijde geguen hadde en te gene plagen
 daer mede noch hij en daer In de selfde jaer ons heere
 M. CCC. en lxxij wort ghesicht die canonie tot leijde daer
 ni gepronent sijn eenij canonie dat meest bearbeyde ee
 groot geveert man en siet meester P. Hillipog van leijde In den

In de selfde ier dede hertogh albrecht de heer va Adighem ont hoofft
en seyde hem an dat hy instrumente go syn huise had daer hy de
hertoghe mede synne stote of Minne en bechimme Jande daer veel
ouwenste in huregan we of qua want die heer va Adighem liet
na hem by broedere liet de hertoghe also na brochte dat hy
daer ziene voer dede Daer na in de ier ons heere M. m
ledij stichte hertoghe albrecht tot synne wijger memorie een
Canonstie in de kaghe daer sij canonike in gerovent syn
Ende mede om des heere doot va Adighem want in der zoen
gesit was Daer na in de ier ons heere M. m en ledij op
sint Simon en Judas acont goostole was bissop Johan woess
mit synne gesime te goer in te stede dat sy niet wijsticht
en hoede noch en bewaerde want daer quame inder nacht
des bissops ontfende viande Als Johan va Molms Enghe
va zal ofte vander hemnade henrich sunne hondenberch
sijmon va Molms harma wittel en beclome dat onbe
hoede deden en venge de bissop mit hem en ende
noege doot henrich va Euthemicht mit hem en Daer
na wert de bissop geroft wt die gebantheise voer ply
oude silde daer voer worde borghen gysbet heer va viant
heer Jacob soudebalk abt va oestbrouch heer zwoeder va vi
no heer seim va Minelt en heer grut Drenthe En voer
dese voerside sime va gelts verset de die bissop desen dinc
voers alle syn stote en ambachte in dese zijde der isel
en volle hoo mit synne we behoere daer we hrijt we dat de
se voerside sime va gelts betaelt waer En mit desen ongh
vat qua dat bisdo in groter stuit en in grook romer
In de selfde ier ons heere M. m ledij sime binn
der stadt va Vrecht en mensche Daer na in de ier
ons heere M. m en ledij wert eene ma die stadt
va Vrecht vboode die hiet gysbet ginter. Eeb ier binn
te mijl na niet te roome dat hy vdracht waer om ma he
die stadt vboot hondert ier lang Dese gysbet verzeuch
grane by de hertoghe albrecht va hollant also dat hy
gehengede dese gysbet voers dat hy na der borghen
goet va Vrecht in hollant en in zeelant waer hiet
genijze rone daer namaels die stadt va Vrecht veel or
en sey of qua Daer na in de ier ons heere M. m
en ledij

en toe qua dese gijstert ginter en had in sijn hulpe burgzame
 ledelijn mit meer ander zeselle en name de burgers van Vlucht
 Boer goet te wijlofen bij dorrecht en overdent in heer rechte
 macht van Dussen en dat goet wert overgheghe Hartoghe Ael
 bert die doe Nutwaert van Holland was want brieue spre
 kende op thuis te Oredelant en op die gerechte die daer
 te behoere in handede ~~en~~ ine ander grooten
 gherecht Boer ob. penninghe die de goede graue Wilz
 Tem Hartoghe aelberts ander vader de bispoep Johan van
 Diest daer op geleent hadde daer des bispoeps raet van
 Vlucht op antwoorde dat bispoep Johan van Arkel dat
 thuis te Oredelant in werthede geset hadde kege der
 huyserinne des voersets Hartoghe aelberts moeder en
 hadde daer voer betuelt ~~en~~ En want Hartoghe
 aelbert die princiaal brief noch hadde so woude hy
 hebbe dat thuis te Oredelant of die somme gelts voers
 en van desen sake voers viel grote twist tusschen
 Holland ende de ghesicht En als Hartoghe Edu
 waert dit woude hadde hy node gesien enich oerloghe
 tussen de Hartoghe aelbert sine moeder en de bis
 poep van Vlucht sijnre name qua hy hier tisse en freide
 dese sake op sinte Vitus dach In de iaer ons heere M.
 cc en lxxi also dat die bispoep sijnre gunde de Hartog
 he voers die voers somme gelts die sijn brief hielt
 tot een benoemder tijt en lostent sijnre brieue En want
 dat de Hartoghe dese somme gelts n3 betuelt en worde
 tot sulcke daghe als die Hartoghe van gelre gesijt had
 so mocht het Hartoghe aelbert pande Met de ghesicht
 te van Vlucht dat goest gelt mit der veene en hy en
 sijnre gijstert ginter n3 want worde want hy sijnre
 mar was en hy edreue wert Daer na qua gijstert
 ginter om dit segge en na der borghers goet van
 Vlucht in zelant en wordet hi gande daer die borghers
 weder af rote vader somme voers die Hartoghe aelbert
 hebbe sijnre van Oredelant En als die raet van Vlucht
 dat gelt betale sijnre in de hayhe so worde sijnre
 om payment daer groot oerloghe of qua als hy
 hier

Hier na Wel Hore sal. Inde iær ons Heere M. m. en Lxxij op
sinte Johans afont bapliste ruste bisrop J. Hem van Verne borch
geboore in onse Heere vinnē Vrecht en stuf haestelich so
datme van sijne sichte niet veel en wijk en veel lide mee
de dat hij vogens West en West Alendelich begrane in
die domkerche sonder betameliker Vtraect In desen tijde
als in de iær ons Heere m. lxxij voorsz op sinte timo
theus en symcharian dach was te stijt te blosw. lre
tische de hartoghe van brabant en de hartoghe van
Gulich daer bleef doot hartoghe Eduwaert van gelze
en veel goeder lide daer bleef g. vange de hartoghe
van brabant die de stijt sloes die grane van sin pol en
veel goeder lide) En als hartoghe Eduwaert doot
was onerdwege die Partijen Met gelze lant heere
en bronckhorst en name hartoghe reynout van ge
re Met die g. vanzeweise daer hij 2 iær in had geset
en maecte v. d. Heer van gelze lant

Van Biscope Aert van Hoerne

En als bisrop Johan van Verne borch begrane was
een deel der capittelars hoore tot eenē bisrop Heere
v. d. Metz loo de domproest van Vrecht Welna te
veerlich ma want hij en ruste noch sin ge noch lide
mer dat meeste deel van die capittelars en woude ge
niet hiesy doch dat capittel van Deuster hoore ge
alle En als die Pand vrbang die v. also g. h. v. m. p.
v. ma dat dat bisdo van Vrecht sonder hande was
gaf hij dat bisdo eenē redete goochgeboore man
Aert van Hoerne die op dier tijt nit hof van Roomen
en als hij desien was met desen bisdom haeste hij ge
tot sijne lande en qua inrecht hande haestelich en
West daer in sijne soel g. f. r. nader onder ghelwoont
op sinte Michiels dach in de iær ons Heere M. m.
en Lxxij Dese bisrop aert was te ionck ma te goe
clerck hij wasoete hem geame en was goet ge. s. l. e.
mer sijne lide dese bisrop want dat bisdom in g. o. h. s. p.
en al d. s. t. sijne Noote en ambachte in deser zij de d. d.
ij. s. l. e.

isfen en vollesoo daer toe voer die voers glij m'oude salde va hie
 ops Johans vagemise Doe Wert gededingt lat bisop acunt dese
 voers sone zelis vboroh de losse sijne vloot en ambichte En
 by goet dinsthe der chise maerke sij heer sander sijne meue
 heer va Gaebeest amborhs ma va vredelant in dier ma-
 niere dat hij vredelant n3 vbreemde en sante va de sichte
 noch de gesichte daer of ock geen srede lute gesney daer hij
 de bisop sijne brief of gaf dis hij namachs veel vergat
 In de selfde iaer va hie voers op de vierde dach va der
 vber sraf hertoghe Reijnolt va gelze en en liet geen kint
 na hem en doe viel gelze lant echter in Hbe partijey want
 die hebers ontfenge die graime va Cleue des hertoghe
 outste suster Die vromthorst en vronde geen vryf tot een
 heer hebbe maer sij ontfenge der hertoginne outste soen va
 gnhich die Willem hiet en sijn moeder vade ee rougher
 suster des hertoghe Reijnolts voers hier of qua groot
 vortoghe en ongeual in gelze lant dat dier de vij iaer
 Bisop Acunt die graime vronde die gerachtlichste srahe
 mende dat die outste suster met recht vranthe va gelze
 lant vbesen sante want om hij hoer hulper wert End
 mgerchte me de heer va Gemex ee hylche als dat die
 graime Johan va bloijs na te wijne dese voers vranthe
 va gelze lant Doe vromde graime Jan en bisop Acunt
 ee machich heer va volthe en in huer hulpe quame
 die hertoghe va te bergh die graime vander marthe die
 graime va Cleue Jonthear dorch vader marth en and-
 ders veel ridders en smax daer sij mede quame voer
 vronsvorde dat me hem op gaf en quame voort voer
 Acunhem die ontfenge die vranthe en de graime va bloijs
 en Moore hem hulde va daer loege sij voer gelze daer
 sij ee groot vrecht voer op loege en lage daer voer die
 veeche lant nochans hie sij ongeMooney va daer toe
 Is sij voer vragening darma hem op gaf en toghe voort
 en Mooney die helle aller hane bergh va daer togte sij
 voort

Doert voer nieu boeck dat sy n3 en wonen wa daer toge sy soer
lobede daer sy ee tijt voer laghen en wonen en binne dier tijt
dat sy daer voer lage quame die bronshorst en dictome
aerube bij nacht Die grane Johan oeynde dat dit oerloghe n3
lichte ten eynde come en hende beual dit oerlogh der vran
De bisop Aert en de heer va ghennep en toech tot s'houy
houe in syn ruste Daer na in de selfde iaer Dna bisop
Aert dat die hertoghe va gulich binne aerube was ghe
come waer hy soemde de ridders en knape en ee groot
deel borghers va vrecht toech daer mede voer aerube en
eynde de hertoghe wot te stijde en toech daer voer een nacht
en een dach en beide strijts en als he memet en ghe
verbrade by die huse die daer buke stode en toech weder
va daer Jude iaer ons heere M. m. en lxxxij op s'ike o
dich h'nd nacht was ee groot brant k'recht by de Jure
sijne daer verbrade omhent iij huse also me sijde
Daer na in de selfde iaer ons heere M. m. en lxxxij op on
ser vranwe toech Mahintahis was die hertoghe va Gulich
tot Mimwege daer hem was doen vstaen dat sy quame
tot tijel sy s'inde die stat wot verrijge en als he die bron
horst berijde so wot de bisop aert dat verboot die op
die tijt tot keene was en een deel borghers va vrecht daer
by he hadde En om dit te vhoede so zee die bisop tot hiel en
na mit hem ee deel ridders en knape en borghers en ee deel liet
hy bliue tot keene om die stat te hoede En als hy tot tiel
qua want hy daer die vranwe va gehe sy h'neerde en danste
en wane goede gestelle mer sy en vhoede die stat n3 so vry selike
die bronshorst quame bij nacht daer in en wonne die stat
daer bleue gedange heer loef va h'ne des bisops broeder
heer zysrecht van h'nde bronsh. viederich va ziele ridders
Jans va l'chhorst Daer va l'chhorst wille ouer die vrecht
fernst va groenwoude en anders veale goede lude Die bisop
die he lange vryt matich verbrade soch dat hijt vhoese wot
mit best ontbrach hy sijne viande en qua opt l'chhorst daer
die vranwe va gehe was en als die bronshorst die stat
ghe wonne hadde ontbode sy de hertoghe va Gulich die
des ande

des andere dages daer binne quād mit 15 gelbapender mans.
 Die borgers van Vrecht die tot reene gelycke Ware konar
 mo dat die bispo in alzuliker noot was sende toe hoere bor
 gere als Johan Bombout en braem van de velde an die vuer
 ste van die stad van Vrecht mit deser booffrap en als die ouer
 ste dat vname meende sy hoere heer te ontfette of byf end
 goet daer om te amentiere stogge hoer clostey wogende hem
 en toge hieschike wt tot vlyt en frepte daer ouer die
 lecke en vname aldax mit der somme onderganke tog he
 voert overbaude ee mole) en dat doze te rane waede en
 toge so al binne de voert tot der linge by daer sy ouer woede
 en quame voer hiel omhent ij bre voer dat die son op ghinck
 en als die son ee vlyt was op gegaen ontboot die hartog
 zhe van Gultich dat hy wt woende roome stijde tegens die
 van Vrecht die bispo die hande hief was dat hy sijne linc
 do daer sach qua hy vande volhuyse en hoeste sijn volker
 en suerde te stijde Die hartoghe die van binne der stad
 dat volke dat daer buke lach al ouer sach sprack tot sijne
 linc) gij segt mijn dat het al vellers en soenmakers sijn
 mer het dinkt mijn alle goede veldere en huiche vese
 en bleef daer binne en qua n3 te stijde dus lage
 die van Vrecht te anont toe En als die hartoghe sach
 dat sy n3 rijnne en woende sy en hadde die stad end
 binne der stad geen prouade en was en hy so belege
 was dat hy n3 wt en mochte sonder stijt versierde hy een
 stijt raet en ontboot dat hy wt roome woende en stijde toge he
 op ee benoemt velt dit was nader somme onderganke Die vray
 vrecht versamde he op die benoemde stede op die ee zijde vint
 stad en waende dat die hartoghe roome sende en als die hart
 toghe vint dat hy ee poerte rijnne had daer niemant voer
 en was reedt hy daer wt en rijnnde die stad en als die
 hartoghe geredde was doe dede die van binne hoer poertey
 op en hien die van Vrecht en de bispo in die stad daer
 sy die nacht bleue Des andere dages toge die van Vrecht
 voer der binne hoer stad sonder vhes en mit groote eere) Dax
 na van die bispo mit de heersche volke vint en harden vlyt
 hier

Hier na in de Jelfde ier qua die hartoghe van Guliche en die heer
van Viane met hem en die bronckhorst partije in de strijke van Vrecht
met heer nacht en bernde amezogen doorn en zeijst tot die lict toe
en rede weder in gelulant ongefruyt en onbesede In de ier
ons heer m. m. en legij groef die sacht van Vrecht en diep de
der menbaert tot der grooker waerde toe ende leyde daer ij stuijse
van hant go die menbaert en timmerde eenen toorne op de lict
dijck daer sij die stuijse mede beserne wounde door heer van
de datme se n. z. en omelde en noemde yilde borck want die
gilde van Vrecht dedant timmeren heer gysbert heer van Vla
me die hier leet toe was en oijnsde worde die van Vrecht sij
viande sij mochte come toer die stuijse en omelde sijn heer
lichheit En brochte hartoghe aelbrecht van Hollandt een
dat het gerecht van Onstwyck sijn waer daer die van Vrecht
hoer stuijse en hoer toorne geset hadde en die hysse van
Vrecht daer geen recht toe en hadde Die van dordrecht
meende ock het ginch hem seer tege en noemde die
van Viane helre waer Daer na in de ier ons heer m.
m. m. en legij omkent darthien dach ginch die lichte vloet so groot dat
me met sijn bare mocht over het veer en daer over die raet van
Vrecht over die vloet in de haghe en behelde die voers som van
gels van vredelant doe worde sij wijkende om toeyement en
voere harde euelmoedich weder tot vrecht en brochte hoere raet
in wat hoer wederwaer was waer om sij overdwige gemeen
lich dat sij bare wounde in hollandt en pande al so veer weder
als hem dochte dat hie te veel afgenomen was Daer na die vesten
voere sij te worde en meende die te wijkende en sij en wounde
niet wijkende voere doe die van Vrecht dat soze verbande sij
woerde en woere dat poort huijs neder en venge die sij van
mocht en woerde tot vrecht en wijkende daer na woerne
sij nonborough en woere neder in die gruff daer woere sij en
verwijfde minde vesten vromer loestrecht die Ameyde he
mont Jacobsen bodegrane woerde en anders veel dorpe daer
sij groot zyn of scattende En doe die van Vrecht voere tot v
sye en tot minde om die te wijkende hadde die heer van
gaelbrecht hollandes go vredelant gelaete en soote met
domelode go die van Vrecht en hielt vredelant voort tot
hartoghe aelbrechts behoeft en bleef des strijks vianant al dat
oerloghe

oorlogge en vergat sijn brief en segel en overwaerde die bij
 in voertijde daer of gegene hadde als voer is Daer na in de
 selfde iare van Leppin Twee daghen in May qua Hartoghe Ael
 brucht met groter macht van heer met srope die lech op en had
 met hem die grane van Chien die grane van bloys mit veel ad
 dere Met hene gantwe Met hollant Met zeelant en daer toe de
 le zidde en Finckhe Met schelant Met chulant die om soude die
 ne Maonde en die sy geringe tende en stoch sijne tinte end
 sabhoene over gildeborch en dede daer over go sluen ee sonr
 derling groot werck datme vander oestzijde nederwert dreef
 te gildeborch Wert en ee ander werck dat al so groot met
 en was an die Westzijde En als dat minste werck gildeborch
 begonst te groete srook die van de huse mit ee donder busse
 daer op daert so seer of quetsede dat sijt n3 naerder de huse
 gebrenge en ronde En als Hartoghe aelbrucht vint daer over
 selegen hadde ghint heer gysbert die heer van Viane heer
 heynrich heer vander ameyde en ander heere en srope sarr
 miffen en brochte mit hem veel kleine donderbusse daer
 sij lode mede srook ten huse Wert Die Hartoghe dede daer
 over ij blyde go rechte die een srook tot Viane oot sint en die
 ander srook binne de dijke daer sij bonde vreschick mede was
 ee mer onlanghe hadde sij ghewone die meeste blyde en
 brack Doe ginte me haest met de groote werck an te brange
 en brochten an dat voerwerck dat was gemaect van stalle
 en van weilge slantke en die sijt n3 langer hande mochte
 doerbrende sijt selfs en als dit groote werck int voerborchge
 roome was doe duren die hollanders dat groote werck an tot
 die grafte toe so datme onderdedinghe heer gysbert van Mie
 voerode die die van de srook go gildeborch in de sretmutsinge
 mit andere selbange lach datme den Hartoghe dat hris opgaf
 behande hie ee ijgelich sijt hys en goet en sande in die
 stadt vane Daer gine sij hins go ij dage in Junio en sij
 hadde op de huse ee doode Des andere dages daer na quam
 die heer van Viane en heer henrich van Hoemoet mit veel
 vagoentdoerders Met de heer van gildeborch mit veel overtreij
 van Jiffaes en vbrande Jiffaes En als die van Vrecht dat
 vname toge sij Met hoer stadt mit ongewonde bannere op de
 ijndijck bij Jiffaes daert die overloppers vware vwant sij al
 andere niet en vbeide en hoer hie niet te same en hadde
 des

Des andere dages daer na vinal die Hertoghe voers de heer van Viane
Gildeborch te bevoeren en hij toech voer in hollant In de selfe ier
ons heer m. m. en loeyen op sinte thimothieus en symphorianus dag
des nachts qua die stadt van Vrecht al stillekens ghevoere tot gildenborch
mit snitte en stormde dat dien nacht en de andere nacht tot middag he
te en brochten dat vuer daer in dat verheuet ontfaen so dat die op de
huse vane geen vuer en doen mochte van de rook die van dat vuer quam
en gae hem op in des bisshops en in der stadt vande en daer vane men
of een leude man en twee doote die in de storm doot. bleue dit ge
siede op sinte bartolomeus anont in de ier voers Des een dages
daer na dat die stadt gildenborch ghevoerne had vande te dat ghe
maect tot Montfort van zoene daer die raet van hollant en van
Vrecht qua en daer vinnu dien daghen bereide hem die hertoghe
en qua die lute op vane so heymelike mit groter hez vort en
quame tot viane en siet mit hoere saepe En alsme tot vrecht
die mare vna steehne die cloke en ma toech sonder merre tot
gildenborch Daer die stadt van Vrecht lach an die een zijde der
kerke in daghen laute vorse en spijde en besette hoer vings
mit in ridders als heer otto van soenanne heer willem van
raes en heer goefen van vanderste en met andere wapent
wraes en alst voel bevoert was loye sij voer in hez stat
Die hertoghe sach dat hij an gildenborch in viane en mocht
toech hij van daer tot her vings van Montfort en voer
huel sijn en die vordie hem beide opgegeve inder maniere
dat me geen frade in de sticht daer of doen sante In de ier
ons heer m. m. loey. op sinte bartolomeus dag inder vaste voer
dat oerloghe gesoent En die van Vrecht gae hertoghe aelbrich
te ziene voer dat sij vordie vordie hadde en voneborch med
ghevoeren in oude silde Jte in de selfe ier op sinte bartolomeus
nacht was te groot storm van vordie die die dijste brack en
die sante vort vort ging en dede noch merder frade dan te
vone In de ier ons heer m. m. en loeyen sief die paus
gregorius die oik also genaxent en doe vort bartolomeus
die aertliche bisshop van beiere die doe des vane dierome lach
was paus bevoere en vrbannis ghevoert die vike en ghe
voert op den Paesdach en want hij te Cardinale vort vort
en hoers vorte niet al volge vordie so tooghen sij tot Rome
al sonder vone of luttel meer en seide hij vort geen recht
paus want sij daer te ghevoerne vane en vone paus Car
dinal die roberty vort en vordie hem Clemens die siede en
vort

Voert genout tot Anenien op sinte Mathens dach in de selfde iær
 Eode anno accidit quoddam monstrum in ciuitate Traiectensi viz quod
 ariter festum sancti Mathini natus est puer masculus in ciuitate predicta
 qui pfecte loquebatur nondum etatis quadraginta dierum Dicens bona
 vice operate Janna pater meus adest et alia diuina. nihil tamen
 dixit relatione dignum et viciis notum forte quia parentes eius
 nolabant verba pueri publicare Et hijs serues mirabantur et
 gaucunt quædam sacerdotum deuotus et sancte veniet et puerum
 conuincet qui missa celebravit qua finita in sacris ornamentis puer
 sit desuper toga cooperit me sacra videtur vestimenta ad puerum
 ingressus iohannem multis conuincationibus et orationibus admiravit qui ni-
 hil ei respondit Tandem proprio motu puer stabat rapuit sicut in
 foecit sacerdotem visum horribili quo iohannem valde teruit sacerdos aut
 videns se nihil proficere conuincationibus nec orationibus recessit ad
 propria hoc relinquit michi idem scribitur. Visit autem puer ille
 ab hoc anno usque ad annum dni M. CCC. et c. et sic
 visis pluribus annis visio istud monstrum fuit forte signum aliquid
 quod sequitur quod ego ignoro. Inde selfde iær ons beer lee
 bij ij dage in schouten wets bisop Arent en met he die beer
 va gausbeek en va Aprande en die beer va Viane end
 anders veel ridders en knape Over beer schmiters hijs va
 Loerre sloot door onbesuit dat beer schmiter dede in de geschichte
 va Vrecht want des bisops hude zeer va hem geuist
 want dat hij stuzde mit speenbuisse en mit snitte so datme het
 dedingde dat beer schmiter sijn hino op gaf den bisop op sinte
 Mathens ament En belofte sijn misdact te bekere tot seggen
 der clere ridders en knape In de iær ons beer M.
 CCC. en lxxvij voers op de eerste dach va Julio riste bis
 op Johan van Arhel die bisop tot Luchich Was in onsey
 heer en voert va Luchich geboert tot Vrecht daer hij in
 voertijde bisop hadde zheveest en daer begrane in die dom
 kerke mit beaemichter Notbaert Als bisop Johan van Ar-
 hel begrane Was begerde die goetlichs va Vrecht Luchich
 Arent van Hoerne die bisop va Vrecht tot eene bisop Die
 Paris verbanis die also genaemt Was dede hoer begerde versette
 die bisop Arent va Vrecht tot Luchich En sette bisop flor-
 rends geboore tot Weblighoue va Munster tot Vrecht Mer
 die bisop ament die buide die bisdomme geerne behande hadde
 En noode Not de bisop va Vrecht sude hij en hadde te min-
 ste die rente gehadt van de snichte voers heerde den bisop
 florens die dat bisdom va Munster goederherlich sijn nare
 melinge

melinghen gherijnt hadde wort den bisdom van Vrecht met de heer van
Aprande met de heer van Niamen en met andere ridders en knapen die
van die Partije Ware dat hij int bisdom van Vrecht nu roomen en mocht
Die heer van Arhel en die heer van yselsteine sterfte de bispop florens
so dat hij int besit qua in de bisdo van Vrecht

Van florens die 1. bispop tot Vrecht

Ende want de bispop florens aldus gheuert wort wort sijne bisdo
omkent en iacelant so qua dat hij doer te leste binne Vrecht mit
groote soekenit van vandoerde ridders en knapen die met hem qua
me daer hij harde cerkliche en betameliche ontfange wort en in sijn
soel gest nader ouder maniere In de iacel ons heere M. m. en lxxx.
is so sijn Willebrordus daer die eerste bispop kintrecht was Ende
dese florens voersz wort die 1. bispop tot Vrecht na sijn Wille
bert voersz Dese florens was en doer ouder maniere doe hij tot Vrecht
qua en was beide goet clerck en wijs van zake dat hij met sijn
verste belijde hij was die broers van die eer te Franck en van
der veem bank die doe indijstant was hij want dat bisdo van
Vrecht in groote soek soer belast ouermits dat bispop Arndt
groot overloch ghaect had in gelicelant en die renten van de sichte
Dinger gebuert had dan sijn hant was als voersz is en hij proe
keloes van Vrecht soede dat bispop florens namaels betaelde end
losten sijn soek en andochte die daer voer te xande sonde want
hij betaelde daer volkenboe voer soer en vijf oude silde voer soer
te boerh en oude silde en vudelant dat soer voer en oude
silde betaelde hij en oude silde die oenhem en 1. oude silde
van de huse te een vijf oude silde Daer na in de iacel ons
heere M. m. en lxxx. Eiert van izeen had en rasael ghemacht
in de lande van ouerijst van soer en van hant dat eerder
hij so sterck dat hij daer so vande vande alle die soer
roomen mochte en werch an hem veel beste vande lande
en lide in sallant die de bispop van Vrecht toe behoerde En
dede so veel onbesuits in sallant beide siede end lant lide dat
daer groote clacht voer de bispop qua Waer om bispop florens
ouerdroech met sijn siede en lande ouerijst en bestelde Eiert
cassel voersz dat eerde hiet daer hij voer qua so des hijlich
rijns dartz inuonnis En had in sijn hulpe de heer van Ey
mont en yselsteine en de Jonstheer van Arhel mit mit alle
dat sy brengen ronden en daer toe veel ridders en knapen Ende
dede daer voer so zichten en groote blijde die wel enij pont
Vogens

Wegens Weze en groote streybijsse daer nu dagelike mede soot en stormden
 mer al dat nu Inche ofte Weze mocht en stede die hant hijsse niet
 want die streybijsse daer weder of oft balle ghestreft hadde want die
 stijle en balthe Ware so dicht als molstandes en sonde by dijsse die
 ee bij de andere mer dat streybijsse Weze sij al onstichtig En als die
 bispo Vol na h. Weke daer voer gelegen hadde en die van de hijsse
 saken dat hem geen ontfet en qua als hem Ewert van Epen gelouft
 hadde bedacht hem dat zijt mit einde vliessen moesten en deding der
 mit de bispo gane hem dat castel sijn Vol mede te doen behande
 Beers hijsse dat ghesnede op den dande dach na sinte tom facs dach in
 de iare voers En die bispo dede dat castel weder Weze Mer dat
 hantwerk was so sprak dat met met geen ioste onstoyse ionde end
 doe stachme de want daer in en bet benda cene gause maent lant
 Ewert van Epen qua namals te genade en verzoende mit de bispo
 In de selfde somer wech bispo florens voer ee castel dat Molen
 hiet dat me hem op gaf sonder storme en ee ander castel dat hiet
 Lage dat wert hem ook op gegene sonder storme en Ware bijde qua
 de zoofhuysen en daer om dusse die bispo bijde weder Wezen end
 behey In de selfde iare ons heere M. m. en leeg op suite be
 nedich dach translationis werde die ghueteringhe vanden wt die
 nacht van Vrecht en die was omhant en manen behande wijf
 en kindere In de selfde iare ionthuer heynout die des heere ionth
 se broeder was van Viane veruech an Clemens sijne paus van
 Anenion dat hij hem gaf dat bisdom van Vrecht En reynout mit
 de hij sint mit sijne vriende en more die hij had in de gesuchte
 van Vrecht woch rijge en de bispo florens daer wt verdijue
 Ware om die heer van Viane de bispo florens sijne henden nam
 en dresse wore mit goij en anders daert hem gewoefde en woude
 sijne broeder mit recht mit besit bringe van de bisdom En hiet
 hem an de paus Clemens dat niemant van sijne onnesse dede
 naerre da die co van Vranckrijck Daer na als die bispo florens
 van ouerijfel qua wort ee dach ghemaect tot Jutsacs inder herbe
 daer verlijste die raet van Vrecht de bispo florens en de heer
 van Viane van desen sake daer die heer van Viane en sijne bra
 ders woude mit meer tegens de paus Urbany noch tegens bis
 po florens te doen en alles goede handte hijsse mans te stijne
 In de iare ons heere M. m. en leeg op suite ^{des} bulich rijns
 dach inuentionis suede die van gheut tegen gane Ache wijck van
 Vlaenderen heere heer en Noorne de stijt volghde dat vliende
 volck en Noorne die stacht van brug verhoort mit mede gane los
 de wijck ontzet nauwelich dat hij qua tot rijfel binne Daerna
 (Noorne)

Wonne die van Ghent die Stadt van yperre en al Vlaent en stede van Vlaenderen
vergeset dermonde bierbheit en greuliche Jude selfde ier en in die selfde
maet van Meij op de goet dach was te certbouinghe in alle lande al so
veere als Wij conene ronden die al te wonderlich was want in veel steden
en dorpe beude die hinnen sonderling zeer en ander hinnen en ander huse
die te naer was stonde beude n. Daar na in die selfde ier voers
op sinte hinnen dach hadde die van Ghent te seint tegen de Co: van
Vranckrijck tot Boesbeke dien sij slooze Daar bleef doot Philips van Har
telvelt hoer hooftma en van de Vlaminghen en van de fleminghen te
sime omhent om ma also me naest ronden gheveke In die ier ons heere
M. m en lxxxvi wort de bispop florens angebrocht dat heer Willem
heer van Aprande hoghe gherechte woude hebbe in sijn gherechten
die binne de ghesichte van Vrecht gelege sijn waer om hij hem over
hem ontboot te come binne Vrecht daer hij overdroech met den
bispop florens so dat die heer van Aprande voers behende den bispop
alle hoghe rechte in sijn gherechte so waer dat hijse heeft binne
de ghesichts ote en de cloche geslachte sine anders daer te ijde sijn
dage binne daer te gaen en anders veel punten hier over woney
veel goeder liden vaders hooft desie en boerers dit ghesiede in
die oet maent binne Vrecht op des bispops winter huijs In dat self
de ier daer na op de goet dach van sctember dedingden heer John
te van horensstoot mit de bispop florens van sijnre misdaet die hij in
de sichte gedaen hadde daer hij de bispop over gaf vijz gulden
En daer te dat hij des bispops liden of gedruicht hadde most hij al
de liden weder geue daer te tegen het sichte n. te doen sijn huijs mit
sroter maken dan het doe was en veel ander punten die de brief
inhant die hij selfs daer of bezegelt heeft Daar na in die ier ons
heere M. m en lxxxvi des andere dachs na sinte Georgius dach
toech bispop florens voer montfoort want die boerz gane Henrich
de bispop sijn hoghe gherechte na der desie hoer hende en hoer ghoet
de boerz van Vrecht hoer ene en anders veel onredeliche sake die
hij in de sichte dede en oth sijnre ondersaek daer die bispop voer stelden
te groote blide die wel oijz cont Maers wero en bi. grote seer
bussen die minste soet wel 15 cont wogens daer me daghij mer
de wero en soet behatue alle die kleine stembuse daer me hem oth
veel vduits mede dede En hadde oth gemaecht van teene en telge dat
me hinnelaers hier daer sij mede gingen op die graft dat hem geen
sint van stembuse stede en mocht en mede had hij t. v. w. v. v.
doen gesaey daer me n. veel mede vorderde Die boerz gane mede
sijn soet vreselich weder tot mit seer busse en mit kleine sinte dach
veel

veel lide mede gequest worden Mer die borch wort seer gebruche mit blij
 de weene en mit huse weene so dat die bissop daer voer lach omhent
 bi Mache En binne deser tijt qua bissop Arnd van Luidich die ee
 oem was van des borchgrame Wyne en dedingde ee zoene en ee voer
 waerde huse bissop florens en de borchgrame heij wist en leyde aldy
 want die borchgrame noch sijn voerbaders nye geen hoghe rechte en hadde noch
 voert an hebben sille mer die bissop van vrecht die nu is of namaels wese
 sal die sal ghebruyke alle hoghe rechte die hij heeft binne de gheschike
 van vrecht sijn elck geslach sijn anders te zijde van maechelt te rechte
 sijn doch vrieue te sende en alle sache te bechte die der hoghe heerlike
 sijt toe behoere En die borchgrame sijn naromlinghe sille altoes goede
 ghesichts lide bliue ten vijge daghen toe En die borch en stede van
 montfoerde selattoes de bissop open wesen hem mede te helpe als hij
 te doen heeft en veel ander sijnke so die brief inhant die borchgra
 me henrich voersz veraght heeft bissop Arnd van Luidich die abt van
 sint tunde en daer toe sijnre magt en sageren mit hem Daer
 na in de selfde iaer ee man hiet Johan van bonel Johansz swech
 een man doot omme montfoerde hiet arnd die sinner Des bissops
 marschalck haelde den handdadinge wt montfoerde en brocht hem
 tot vrecht daer hij verlijst wort met der mannen oerdel en sijn hooft
 afgeslage In de iaer ons heere m. m. en lxxxvij overrees een
 oorloghe tusse de heer van vienne en vander Ameyde an die ee zijde
 en den ionckheer van Arkel an die ander zijde die elck andere veel
 lide af sloegen en vengte en bernde ork beide in de sichte van v
 trecht an deser zijde der kiste dat oorloghe duerde Wel twe iaer
 Daer na in de iaer ons heere m. m. en lxxxij leijde so sijnke Petronelle
 dach leijde die eerste sijn van der sakhousen orde closter benede
 der stadt van vrecht bij der vrecht dat heer vider heer van Gaysbech
 sijn lide en rentide bij heer hema grauwert de prior in der selfder
 orde Daer na in de selfde iaer voersz quame twe knechte al vast
 bij heere en Monge een burger van heere hiet borre van pol
 dere ee schuch an en dat waer openbaer binne heere waer om
 datnu die knechte linge woende en sijn Mache op de huse te hoest
 dat die heer van vienne doe onder had voer ee sone van gelt En
 maes minlaert was daer ee castellen waer om bissop florens
 daer voer qua so sijnke Odilohus anont en eijste die ondadinghe
 lide die maes hem niet gunde en woende Die bissop die bleef daer
 voer legge en woende den kerne storm en die lide met racht
 daer of vrome want daer ware nu meer lide op da mij manne
 en vter vranthe name waer om sijn dedingde met te bissop so dat
 maes wilaert sijnde hebbe sijn gelt dat hij daer op staende had
 en die

En die We knechte gingen in des bisshops gebangenisse ten landrecht die nae
maels ontkege. Tot der vangenisse. Althit qua die bisshop op sijn ten hooft op
sinte Johans dach bapst te midsummer. Daer na in de selfde iaer op sinte
Marizieg dach in der nacht wert iofrawe alit waer volgest gesleghe die
hertoghe adbruchs unije was en Wille die künste die sijn hooftmeister
was doot geslagen in de baghe binne des hertoge adbruchs houe daer
namaels veel onruste of qua. In hollandt in dat selfde iaer rechtwaert
op sinte Hieronim dach wert tot Vrecht een priester gedyntert die
was vader minre broeder orde en hiet Jacob geboore tot die stad van
Guliche die seide dat hij bisshop was en die bisshop florens had hem
venome tot een suffragan so dat hij wijede in de voerseide stichte der
he. Arolijke subdiacon Dyake sage altare en namaels worde sijn
bulle valsche georde waer om somighe clerike en priesters die hij
golvijet hadde daer sijn onname dat hij geen recht bisshop en was
daer sijn huer orde of ontfaen hadde stonde des of en bleue hehe
lude en name wijde en somighe dede hem ander werf wijen van
andere bisshopen hier om Giametu bisshop florens bij zede en
goetdunche des Pairs van Roome bij bisshopen tot Vrecht en dede
desen valsche bisshop alle priester liste gheweete om daer me misse me
doot en dede hem daer waer tot eerst die casule na die stoel na
die handvone na die gordel na die alre na die amich en doe swer
de me hem of sijn haer van sijn hooft en sprac hem sijn bel
met een glaze daer sacrament in doertijde an ghesche was doe
dede me hem sijnse clere an en gaf hem over de voerliche recht
de front en die spreke vander stad die hem verwijsde tot de heil
daer me hem in selte in heet water mer van grane name sijn hem
daer tot want hijs badt en dede hem sijn hooft of slaey en bisshop
florens gaf oerlof dat me hem gweef oet kantshof. In de iaer ons
heere M. CC. en vij. op sinte Ambrosius dach als op die ander
monas in Aprille dat was doe goede vrijdag ten wijle dat men
dat goede ^{schijne} ambocht in der herde dede wisse bisshop florens in onsen
heere in een stede overijfel en hiet handberch na dat hij dat bisshop
van Vrecht gij en v. maende wijshich en rechtich berecht had
nochtans dat hem alle die meeste van de stichte lige ware als
woerf is en hij wort van daen gvoert tot Vrecht en daer begraven
in die domkerke int choer door dat hoge intare hande en Jamen
thick met groter weene van sijnne vriende. Doe dese bisshop in sijn
sieth bed lach begerde hij sijn mage die bij hem ware en sijn
dienders geloude de wijen die hij antwoerde dat hij hem goet had
hij he. zegerie en dat hij schuldich was belwees bij waerment
mede betacle sande en dat daer over bleef was van de goede Marlijke
gebo.

geroome en die Woende hij dat laet en de bissop die na hem quame En
 Jozeph hier na ho icht mijn hoest neder Maer Doe sende hij sijn ma-
 gen en chenders van de huse en beial de castellein dat hij se niet
 weder go en hier om dat hij n3 en woende dat sijn magt dat sichte
 in eenige last ofte onrust brochte Hij sende horrich de suere tot volle
 hoo dat te bevaere en outboot fuert vander Eesey dat hij die hoest
 niet bevaerde tot des kerome de bissops behoef Dese bissop slozend de
 de veel dincde in de sichte want hij timmerde te harde berch
 te rasnel van sene een roeme te Maerame en te grove stakard
 en va ij seerde hij dede harde berch en omme beyde al om miner
 te met sene hij bekerde al omme des sichts sloete overijfel end
 onderling vollenhoo daer hij veel goets an stimmerde en mede al
 die stoch an dese zijde der ijse als viedelant dat huijs te eenbring
 wijk berch en die hoest die hij al verberde en wibebricht dies
 Sende wel te doey was want hem in menige iaere nie doerh ge
 den vrees Dese bissop het alle sijn sloete des sichts van vrecht
 sijn naromelrijzen vij en romerloos wel bevaert met vroude
 de en met alle sichte die daer op behoefelike vore en dat ghe
 meen sicht in goede vrede.

Van federick van Blanche hem den 11 ten
 bissop tot vrecht

Ende als bissop slozend begrane was des vij de dages daer na qua
 binne vrecht hartoghe adrecht van hollandt en hartoghe wille van
 gelre en baden de capittel van vrecht dat sij een bissop trusen woende
 mer die tve hartoghe hadde elsh ee sonderling wille dat niet val woerde
 want hartoghe wille van gelre had te vinn hartoghe selbrechts dochter
 van hollandt hartoghe adrecht begeerde dat sij trusen woende hier
 vrede van blanchen hem Rogier van bronshorst de huppelair van
 colen hartoghe wille van gelre begeerde dat sij trusen woende hier
 vrede van blanchen hem de bissop van staetsberch dat capittel van
 vrecht die hier ser in begaey vore bade desen prinn dat sij eedrach
 te hich bidde woende voer een ma so woende sij gem hoerder bij
 de wille doen En doe dese hartoghe vrees des niet overdrage en hode
 viel ee vredeacht in de capittel so dat die merde deel des capittels
 dieze was omhent M. hoore de bissop vrede van staetsberch
 en dat minre deel des capittels dieze vore omhent opbij hoore hier
 Radgier van bronshorst de huppelair van colen En elsh van dese
 gheore bissoppe sende hoer boode tot Rome an den paus bonifang
 In dese

In desen tijden als in de iaz ons Heeren M CCC en xxiij Overden begonne te kin-
meren en sctrijfen closter en een nome closter by Amstelra en een reguher
closter in Westvriestant by Hoerne Binne dier tijt dat dese electie van desen Ca-
pittel den Paus Bonifacio gesent wort viel groot onrust in Holland Want
hoen huijser claudie hertoghe aelbrecht hoe dat Willem sijn soen Remoert
waer binne sijnne houe en in sijnne dienst by nachte daer by in beclacht
de als raet geners Phillipos de borch gram van heide Diderich heer van
Aperre en sijnne soen die lve ionger broeders vander kste Heimrich de
borch gram van Montferde heer Johan van Heemstede en anders veel oem-
der boethe partije in Holland en in zelant omkent lij by ghetate die
hertoghe Aelbrecht al oer van Willich van hie en van goede vrom sijn ke-
antwoert niet roome en mochtij noch en dorst sonder ghelijde grane wite-
ken van Oustlant hertoghe Alberts soen had dese partije hie en nam he-
des an en want by hem nz beloven en mocht so raet by van de vade-
re in kerne moede en die by de hertoghe bleue slijde hietul die h d'oy
hijfen de vader en die soen waer om die hertoghe vier boude heerbaest
boot in Holland in zelant en in Vriestant en voer die Mezuille op
tot Gorrichem daer by qua des andere dages na sinte Peter en Pan velt
dach In de iaz voersz wech ouer tot Woudrichem en voert voer hie
te Alena dat die selfe hertoghe in voertijde de heer van hoorn
mit recht genome hadde als by slijde En grane Willem sijn soen
voersz gegeney en want me hem dat hie niet op gem en voulden se sloech
by daer voer sijnne kintij en sroot daer an met sreen byssu daer hie
ziet mede quetsij en hier om qua die bispo Johan van Luidich des
voersz hertoghen soen met sijnne raede daer qua den raet van heugan
vrey en die raet van de snede van Holland die tot desen onruste harte
bede was en dedingde datme de hertoghe dat hie op gaf end
die daer op ware gring daer of behande hoers tijts en me kijden
se tot hertoghenboische daer grane Willem van Oustlant op was Dit
gesiede op sinte margariete dach in de iaz voersz En als bonifacio
die paus die is al so genaempt verna dat die bispo vnderich vmet
recluse al so ghehoore was als voer gheset is en hij der herthe en
ouderstant en een goet vfarmer vofen soude wordu hem die herthe
benoken af hem die is firmarie en beual hem die herthe tuit behich te
beuare als een goet herde en doe hem die is firmarie gheroomen vrees
besakde by hem om in sijnne geshichte te roome daer by me hie toe
ghehoore was En daer na op sinte Martijns dach in die vuynter
des heyligen bispos qua bispo vnderich voersz eerst binne vrecht
En hertoghe Willem van gehe en van gulich qua mit hem met beel
ziddere en huerthe En aldaer wort bispo vnderich voersz eerhich
ontfange vander cluse en vander stadt van vrecht mit grooter vrees
dich by als dat behoerde En van dien tijt voert veynsde hij altes hoe
hij dat bispo besmidde en in brede beuare mocht En die goede die
van

1393

hinc
de anst

Da de geschicht overbreemt Wan weder in Wimme mocht tot des sichts behoefte
 en des sichts viande krechte en weder staen na syn Amoghey En daer
 na doe bissop vredeuich ena en hem bij gebracht wort de groot schade
 die Johan van Kassel met de sijn in dat sicht dede en ock voer die bis
 rop florens tijden sijn voorvaders gedaen hadde dat hem al te goede ver
 gaan was sonder hem weder te krechte of te radige en Jan ock mit of
 en het hij en die sijn radichde in de geschichte sonder oflante dat bissop
 vredeuich seer vrees hier om wanne de die mogende heer in de raer ons
 heer m. m. en omij te groot roof heer met een deel vake te voer om
 hent sinte Bartolomeus dat he en roech in de geschicht van Munster daer
 Jan van Kassel geset was en bernde hem af al dat hij biter sloes
 had soude moesteneinde al dat me daer vderme mocht dat Jan en
 den zijne te behoerde En want heer bitter van Kassel leyt door die
 dingers sacht als sijn soen radichde in de geschichte en daer geen voer toe
 en dede om dat te beuene alst voel gebuert had waer hem het
 ghebeest of dat hij hem mit of en na als daer toe behoert had hier
 om wort bissop vredeuich vrees biant heer bitters vrees en sichte te
 vrees van sijn vriende vrees vrees daer heer bitter geset was en bleef
 mit de andere tegege bij Kassel en bernde heer bitter of te doze
 en siet oestendorp dat daer gekke was en verdufde mede al dat bli
 ke stouk was dat me vbarne mocht en heer bitter te behoerde
 En ouerrijge heer bitter en Jan sijn soen op die reijse dat he lang
 gedachten mach en als die reijse also gedaen was en die vrome bissop
 sijn vriende weder bij te had woch hij van daer tot sijn stouke on
 vbesant van sijn viande en begaefde de geene die hem not andere
 vrees lande te bane vherooms vbane dat zijt mit goede name En want
 die vrees vrees heer voel vroms had dat het al in ge lant van Drent
 mit die stede van Coernde en mit der borst sijn geschicht lange iaren
 had te behoert en daer sijn voorvaders me nich vrees om ge berijst hadde
 dat weder om de geschicht te brenge en daer bissop om doot gebliue
 vbane hier om sacht dese vrees vrees heer ditte en voel hoe hij dat
 bij brenge mochte dat lant en die heerlichheit weder om dat ge
 sicht te brenge En alst die mogende heer voel vrees had dat die
 van Coernden voer te sijn van gelde die hoer voer vaders in voerrijz
 de de geschicht geuent hadde en daer voer in die heerlichheit en met
 anders geen vrees hier om dede die vrees heer vrees tot alle stede
 in de geschicht daer hij meende dat des geschichts vrees mochten vrees
 mit want besant dat die van Coernde in der heerlichheit saken Also dat
 me te lant lant de vrees vrees brief dat die stede van Coernde mit der
 borst voer een sijn van gelde vrees was En die geen die dat ghe
 geuent had had mit te deel van sijn maghey de brief besant dat
 vrees vrees hem al so veel ghe van de geschicht weder ge vrees vrees
 als die brief besant dat hij dan dat vrees mette stede de geschicht
 vrees

Wij daer op leere Jande en dat gelt mocht die bisscop belade wanneer sij Noor-
de en lot maat tijde sij des kercke worde En als die Boorhebbore heer die bu-
ne daer of gesien had also in handende was by daer me Jere vol te vrede
en soochde wa die tijt coert om also veel gelt te rijge als daer voer
was En doe die edel heer also veel gelt samen hadde dede hij ver-
andie wa coerde mit de buene en met de gelde hem te biede en te belade
daer die stede wa coerde metter borch an hoer han an hofte was en was
overbodich met de gelde zuchtent te gane in dien kercke hem hings ende
stede ter stont over leere woide En als die wijse heer dit mit gonne
had doen soochte en dat niet balt en mocht doe doch hij dat daer
meer merste moest toe gedaen wesen of dat lant met der heerlichijde
de ghestrichte waze wijse alst lange gedaen had Daer om dede die ont-
siende heer op stuy mit iare wa ghe. wassen tegen die wa coerde en
lot Emmiche dat die wa coerde Jere ton wit en ondanstichik was en
mende se daer mede ghedruicht te hebben En daer na in de selfde iare
als bisscop vnderich sach dat het is en behende hoe hijt began so
docht hem best te wesen sude hij ten goede eynde rone dat hij hou-
erde besitte woide en brocht met sijne stede als Dementie capen
zoot en Amersfoerde daer die stede willich en bereet toe waere hee
heer daer in te houe en daer na omkent sint Jans misse in die somer
in dat selfde iare versamde die onsiende heer te groot heer wa dey
zucht en huchtet tot der stadt wa vrecht en tot de andere stede
des ghechts en woch daer mede voer hoerde en best dat borch en
stede en bleef daer voer legge met outwoide bannere als ce onuer
sacht heer om sijn kercke goede vider in te wimme en an de ghe-
licht te brenge die hem en sijn overbore lange ontvande waze Ende
als des ionthere magt wa hoerde sagen dat het de edele heer ter har-
ten ginch en hem oit docht datme dat hings metter stede hem niet ont-
bende en mocht sonder behulpe en onset wa vorse en wa mogende heer
so worde vande des mogende bisscop gysbert wa bronshorst heer wa
berhel gysbert wa bronshorst mitte soen wa batenborch mit anders een
deel wa boere magt en vrende En als de onsiende heer dat by ghe-
sach wort dat die sijn vande gheworde waze dede hij sijn Amstude
dat te vrecht an beide zijde vander isel toe te sien helt sijn best en her-
waerde sijn legger te bet En als die wa bronshorst sage dat daer ghe-
dinghen om ghelate worde die onsiende heer en wa vort met sijn
besten En herwaerde die stede en die borch wa daghe ten daghe en hoe
langer hoe meer doe soochte sij de boorhebbore coort hantoghe
Witte wa gelre en wa gulich en gane hem te herme hoe die biss-
cop wa vrecht voer coerde sach om boere mine wa coerde te
soderme die sijn man was en wa hem bekend en bade de selfde her-
koghe om hulpe daer toe en sijn man te besidde die zeer belade was
en vrende de hantoghe wille overz mede te ghedenke dat sij hem
mit

mit hoere vriende int land ghebrocht hadde en doe die voerside heer konat dat hiet
al so geloge was dat konende en die daer binne waren in node stonde en qua
me hem geen hulpe dat die stede en die daer in waren overderfelike soude. Dae
om sende die dierlichste hartoghe sijn vriende an de edele bispop over Coer
uerde om te dedinge hysse hem en die van Coerde en hadden seer geen
doen buchey en zware dat niet toe rouwe en rone oermits dat die edel bispop
aen geen dedinge en woende. Hij en seide dat huns met die stede vry oner hebbe
tot des gelyckes behouf. Ende so woende die bispop dan die van Coerde weder
geue al sulck gelt daer was voert. Oet was. En doe die zaden van gelre
dat hoerde dat daer anders geen dadinghe in en sake dat en moest wesen
togen sijn weder by hartoghe wille hoere heer en gann hem dat te hemmij
En doe die voorgenomde heer dat hoerde dat daer geen dedinge in vorderde
die bispop en woende hoerzede hebbe om der neschichheit wille die hij daer toe
dede. Doe wart die voerside hartoghe meer overzet dan hij te voren was
en sende brieue an de ontfende bispop daer hij hem in go droech en quijt
sont alsulck heye als hij van hem hielt en seide hem mede go mit de
brieue mansio en Coerisio die die hartoghe met hem ghesacht had. En
die hartoghe dede oer more mit andere brieue die geen die daer mit de
bispop in de velds laghen en sijn more voren wesen. Met de velds te herhe
en by hem te rouwe op alsulck heye als sijn van hem hielt. En als die
voerside heer die onberbeerde bispop die brieue overstae had dede
die vryse heer tot hem rouwe die heere die by hem laghen. Als de heer
van Aprande die heer van Niam de heer van bruderode heer Johan
van Kense van Reijnouwe en meer van de ridders en knechte. Ende
daer toe die geen die vander stadt vryse van vrecht daer lagen en van de ander
ze stede des gelycke en brieue hem daer mede wat best ghescheden. Meer
nader gelyenthy en quame des oer met gemeene zaden dat sijn daer sijn
woende en velds die stede en wachte der grense die hem rouwe woende en
voren des genot hener met hoere heer daer te sijn dan mit onere. Met
de velds te herhey of dat best te buche. En doe me dit voren in die
stadt van vrecht dat die hartoghe van gelre alsulche brieue van gheschrijue
hoere heer over Coerde geseue had. Dou saken hem die van vrecht daer
toe alse wanneer sijn vrom hadde dat die hartoghe te Coerde gelyoge
om hoere heer en de sijn daer te misdouy so woende sijn daer recht voren
met der stadt van Amersfoerde weder in der velds gelyoge hebbe
en woende die daer gheswift ghebrant en Metz gheslage hebbe. En die
ontfende bispop die niet of en hiet. Hij en dede dat huns en stede nacht
en dach sijnhe mit de sijnste en bantshe dat hij rone en dede de
geene manich vore die op de huse en in der stadt lagen. Al so dat te lese
het meest swaerste moeste vryse dat ten best gelyenthy voren doe die van
de huse en velds geen ontfet en vrom dat die van Coerde sijn
de op geue de edele bispop dat huns mit der stede behande hem hoere
hys en hoere goets in des male dat die bispop sijn de sijnhe legge noch
dacht

ach dage voer Coenrde) en Woerde daer en binne onser so vane sijt gijnt en Woerden
kan niet onser so soude sy de edele bispo borch en stede oogen in der maniere
voers En die mogende heer bief daer legge die acht dage en waerken alder
geene die hem romme Woerde En doe die acht dagen om gheronne vane gancy
sy go de vromme bispo dat huijs met der stede go al sulke ledig als voer
zaunt Was. Doe dede die edel bispo dat huijs mit der stede beset met der
geene die hys geloofde en dede die stede beset met menliche borch vrede mee
dan daer voer gheschiet hadde en dede die mede besette om of ijmaun vane
stede of anders die va biken in gheronne had die tegen hem had wille
sette dat hij en die sijn altoes ten goeder tijt daer by romme mochte om
dat te vore En aldy heeft die hoochgebore bispo al ist hem zuerge
Woerde die heerlicheit va Coenrde met de lande va Drent vander
de sijn ghebrocht dat menich iazr va de ghehich te verbreen heeft
gheweest daer bispo ofte vander hope en menich goet ma niet hem
om doot gheue sijn die Coenrde nochlands onghewonne hite En om
dat des mensche leue sijn roet is en die memorie va de mensche ontage
dient daer om ist noot dat nu aldy groote saken in sijn tinge die ghe
siet sijn om dat het ontage sijn want die heere die beziet heeft
en hoer tijt daer om gheuentiert hebben sijn des vorderich ende hebben
vdiem dat ment niet sijn sette om datet daer mede in memorie sijn
och ist goet voer die na romme sijn dat zijt niet sijn vdiem om te vore
te dat het de heer die zuer geboerde is vuer te behande

In desen tijt als in de iazr ons heere M. CCC. XLV. Was die Co. va Hungarien
seer vade mit groote vane verloghe va een heydene Co. en hij bet
Ammorath Bastijn en Was te Co. va Turquijen en te vorse va
Eij Cominrijke dese had de Co. va Hungarien voers te groot deel of
gegaer va sijn lande en ghesmeert Waer om dres edel Co. va Hunga
rien dede sijn om hie hoer en bistant an sijn hogen magen
en vrien de in hie geboerde als an de alder doerlichste vorse
de Roemse Co. aen de Cominghe va vranrijke en va Engeland
aen de iijfste heere en an andere vorse en heere in Almagen en
in andere lande des heylige kerste gheboef van vorse vorse
heere hem doe hie gesant vort sonderling vort die rom va vran
rijke daer te hooft heere of Was die edel grane Johan va Arnibers
vorse sijn des hoochgeboere dierlichste vorse Phillipus die Was goet
broeder en in hier tijt oem des Cominghe va vranrijke hantoghe va
borgondien en grane va Vlaenderen vorse en go die tijt Was die edel
grane Willem van ghestant onste sijn des hoochgeboere dierlichste vorse
te hantoghe Albrechts va Beijere grane va hengant vorse va Holland
va zelent te tot Parijs en had in die sijn mede te rijde in des rom
hantoghe va Hungarien voers en hem te besette met de edele grane va
Arnibers voers want sijn alst de andere vorse plage te hie sijn so sijn

de andere zuster te Wijnre had Mer dit weder was sijn z weder die hoochge.
 boore doerlichthige Vorst Hartoghe Philips van Burgondien Voersz en
 liet hem eerst herte hals sijn sweert ten oestbriese want sy dit oem die
 edel grane Wille van Henegauwe van Holland van zelant aldaer in
 doertijde vstige in gubney was en tot hier tijt toe noch aldaer on
 veltrohe lant was om dese edel grane Wille van vstebant wech bij
 sijn heer vader de hoochgeboore doerlichthige Vorst Hartoghe Ael
 brecht Voersz in Holland en gaf hem dese sake te hennu en die selfde
 hoochgeboore doerlichthige Vorst Hartoghe Aelbrecht ontboot doe
 bij hem sijn banwoedzen daer toe sijn burgermeesters sijn en rade
 van sijn goede rade daer hij mede overhoech met gemeene rade
 te groote reijse te make ten oestbriese om onsen doode oem graef Wil
 le Voersz te vbreke en die lande van vvestlant weder te vberblijge
 an die graefthijde van Holland al so dat behoerde En des iars daer nae
 doe me sijn M. r. en vrbij vergaderde dese hoochgeboore doerlichthige
 Vorst Hartoghe Aelbrecht een ontalliche groot heer van Banwoedzen ridde
 re knaxen en gemeene lide) Met sijn selfs lande met sijn oudste soen
 grane Wille van vstebant en sijn iong soen Aelbrecht van beyer
 de en had in sijn hulpe Met dinstlant die grane van zalme die grane
 van zeine die heer van Beijnsberch die heer van Perlbijns mit veel ridz
 dere en knechten en goeder manen Item Met vbrantrijch die grane van
 sijnoot de grane van Mame de vbrantgrane van mijens in vrie oer
 Monz harte de labruch des romine oem soen van vbrantrijch van sijn
 moeder vbrage en was des selfs Comite Admiral op die zee mit veel
 Banwoedzen ridde knechten en ander goeder manen) En Met Engeland
 die grane van sraeljis en Monz vrbetbaelle Monz rolle vrie Monz
 bitterkije en Monz moerkije ridders mit veel veel goeder manen en
 omkent bi' onstiers En als dese mixende boere Hartoghe Aelbrecht Voersz
 dit vromthijde heer Voersz vberfament hadde tot Enchusen op onser
 vromtwee dach des Sondaechs daer an voer hij ouer mit sijn zeyle
 in die huijme En op sinte Johans dach de vcollationis quamen die vrollier
 vriesen van vrollier vrollier mit de andere vriesen stontwich de Hartoghe
 Aelbrecht Voersz te sijn de mer die vriesen vloore de sijn En
 daer vrie alsme sijn de onkent sijn vriesen so vberfugen en vberdeunt in
 vrollier en in grane die vrollier onthoope als sijn vloore sijn In dien
 tijde voer sijn vrollier soen van der beetze met die van Amstredam met
 die vrollier soen van Henemerland van Westvrollierlant en van Amstredam
 in die vrollier daer die vriesen op de ouer des vrollier stontliche te
 lantwee quame so dat sijn voer lant vrie legge en vrollier voer
 sijn En na desen sege voer Hartoghe Aelbrecht met sijn vrollier
 herte heer Voersz weder in Holland mit groter loue en mit sijn soen

een dantende en lovende de eedele prince en binnende ridders knecht en
goede manne die in desen reyse met hem in sijn hutes ghebeest hadden
beganedse en hem oer lof gaf weder te hieze. Als tot sijne lande Jnde
selfde jaar daer omhant sinte Jacobs dach in de zomme vergaderde heer
Johan van Rijnensheim te deel goeder lude. Verbrabant. Verdu Lande van
gelre en Verdu schichte van lichte en brasse go sijne huse te Rijnensheim
dat doe lude ande lande van Viane. Heijmeliken onderboot dat heer Johan
voers daer min had doen maken. En heer Jan en die goede lude die by
hem waren woerde recht boert. Viande des heer van Viane en menden
de heer van Viane recht boert te oer valle als zij dede. En al so dray als
hem die ontfeg. Brienne quame so het sijt die stad van Vrecht te Vrecht
die hem recht boert sonder langer bezat te deel van hoere vriende te bake
sende die met de heer van Viane toghen te Viane. Ver en quame daer by
ver die viande te stoke sone sone en sone an die viande. Hoe moede
sij waren als die geen diest. Overe woerde en aldaer vart sere geboete
an beide zijde. En te lsten most heer Jan en die sijne wijche en toge
al verbrante tot heer Johans huse voert daer heer Jan en die sijne op
gechonge woerde en in de verbrant sone doode an beide sijde. En
al so dray als ma lichte sone dat daer gesched was en dat heer
Johan met de sijne op huse gechonghen was voert die sone lode
recht boert aldaer geslage en sende sone hoop van hoere vriende
tot de andere voer Rijnensheim die van de selfde anont voer Rijnensheim
quame en dede doe het huse al om verbrant oermits of die viande
van de huse by nacht hadde. Wilke sone dat ma dan by hem ghe
beest hadde om dat te verbrant. En des andere dages beraden hem
die heer van Viane en die stad van Vrecht en woerden te rade
dat sij daer sijne woerde en liete hem bringe. Ver stad van Vrecht
byse rijt sone en anders alre hande recht boert als ma daer besij by
sende. En als die hoere geboere heer bissop vrede wist dat sone nam
dat die stad van Vrecht te groot deel sijne viande bekogen hadde
die doe oerrijfel was daer. Deventer sone wach by haer lode van
daer en qua sonder moere mit de geene die by huse huse rijgen sone
in de velde by sijne vriende en sloech hem daer by neder. En dede sij
binnere recht boert ontfijnde om daer te blije en Wilke van de huse
se en van de lude te hebbe of daer voer te lije. En dede bidde de
heer van Aprande de borghzame van Montfoerde heer Johan van
Rensse en van Rijnensheim heer Morder van Viane heer Skene van
zuley van Nievelt en meer van sijne vriende ridders en knecht
by hem te come voer Rijnensheim ghebeest als sij gadelike
onochte. En doet die heer sone dat die eedle heer in de velde
lach dede na sijne begerke en quame by hem sonder wein. En als
die van de huse sone dat het den bissop te hant ghebrant en veel
goeder lude by hem recht en ma se dagelike duse besijcht om by
hem te besij en hem oer docht dat zijt na langer ontfijnde sone
en geen ontfeg an sijne. Hier om begerde die van de huse dat ma
forable

sprake met hem goede woode En doe den ontfiende heer dat bij bracht wort
 na hij raet va de ridderszoo en vander stad va Utrecht die hem riedt datmen
 boer woerde goede en dat gheschiede daer doe niet of en qua en rot daer nae
 wort noch een sprake ghemacht daer ock niet of en quid En doe die va den
 huse saghen dat sij niet droken nz wimme en rinde en die ordiande bestontte
 manthe begerde sij dat me vader sprake met hem goede woode dat die
 edel bisop hier ghesney En doe wort gedadingt aldus dat die geen die op
 de huse lare soude gaen in des bisops genade behande hem hoer lijfs
 en soude sijn gebange sijn en niet den huse en niette hame die op de huse
 was mocht die mogende sijn sijn wille doey en op dese dading wort hem
 dat sijn op geguen en die gebange woerde hiucht geboert en der ghe
 range was tot dan in en daer was mede ghybert van bronckhoyst
 soen te batemborch yndert va Eldere heer Jan va Rijnstein en vrel
 goeder hiude daer toe en dat sijn wort mede ghetwoore en gheschey
 en die gebange woerde ghesat daer groot of quam en dede oerbrede va
 dier tijt wort al so lang als sij leuende nimmermeer met rade noch met dade
 te doen tegen de mogende bisop tegen der stad va Utrecht noch tegen den
 gemeene stichte en gaen daer of besegelde brieue mit hoere segele bez
 segelt en die geen segele en hadde daer goede hiude dat ouer hem
 te besegelt te muerder ouerde En doe die ionstheer va Coeuerde spr
 na dat Rijnstein ghemorne was sijn neue va batemborch ghebanghen
 en vrel sijn der vrende daer mede te neder saghen doe docht hem
 dat het daer hem ging dat hij met de bisop vertijkt woerde Als
 dat die geen die voer daer mische gesproke hadde doe beke ghehoert va
 hem neger dan sij voer va hem geringe bonde en die woorden weder
 sprekende en sprake also met beide ontien dat sij eens dedinge ouer
 quam dat die va Coeuerde soude ouergaen de welen bisop al sulke
 brieue als hij had va Coeuerde als vander sone gels daer voer
 ofet was en soude behande als sulke een en goede als hij nider dreut
 had en die edel bisop soude hem weder geue onde silda en daer
 mede soude de bisop en den ionstheer va Coeuerde te vrede wesen
 en hier op gaf die va Coeuerde ouer al sulke brieue als hij daer
 of had en die ontfiende heer gheschende weder die va Coeuerde dat get
 tot sulke daghe als daer toe ghemacht was en dat get wort hem veel
 betacht de huse gemint met den eerste In die selfde iaer voerz noch die
 Co: va Hungarien mit sijnre macht en met sijnre hulpe die hem ghe
 sent was tot vranckrijck en tot Engeland en tot Aelmagne als va
 B is tegen sijn vrende en ongelouighe huijden in Turken en bez
 rachtende sijn land weder dat hem afghemorne en verdestruert was
 als hier voer bescreuen staet en waan ock stede en stote in der vran
 de land overseit Doe woode die grane va Amboers mit de françoise
 Engelse

Engelschen en die duijtschen Voerz Woorden in der Oriante Lande om noch meer
te Verrijge dat die Co: Voerz doe wederziet en sij te waert sacht dat sij op die
tijt doe Woorden reijste sij sijnde zeer Vermoeyt Woorden en sij sijnde come in te
lanstrop van al te overmaghende Woorden volke en sijn die daer Vol gheest sijn
de Mesen En dat om waert beter dat sij aldaer bliue logere om hem
te beruften en die Oriante al daer te verrijge go dat die Vermoeyt Woorden so waert
metter hulpe godts sonder angst te sijn te Verrijge Mer lijdert die hoemat
des graue in der francoijssen Voerz Was so groot dat die edel Vrijse Co:
hem niet en mocht beruften Hoe besnydelich sij hem onder Vrijste Want
die graue van Amibers Voerz sijnde Ten Boerde der reame van Vranckrijck
niet toe dat sij die Oriante verrijste soude mer sij sijnde die Oriante verrijste
En als dese Co: sacht dat sij hem niet gherade en rone Was hem teide
en sijnde na dien dat ghy Commer Voert Woilt so sijn Vrijt Woort Ende
waert dat wij mit al onser machts daer toege so sijnde wij daer alle
nien all ware wij noch al so sacht en hier sij alst ons swaer en
sacht dat wij te die al begone en verrijste mocht want wij Commer
niet gheberre en kunne en wij ons sijn met te mit sijnen Vrijte
so Vrijte wij sijn sijn en lachy te hestey in godts ghebrant Mer
wij sijnde hestey dat ghy mede hier bleef mocht her Mesen Doe
toech die graue van Amibers met de francoijssy en met de ander heer
Voerz voert mer die Co: met de sijnne sijn daer hege en het sijn
als die Co: voerz sijn had al soot de reame sijn te doen die hem niet
Vrijte lachy sijn mer naer hoer sijn sijn sijn sijn sijn sijn sijn sijn
Want sij woerde alle gebange en sijn sijn in die gebange woerde alle sijn
merlich gemarkeert en gheboort Vrijte sijn de graue van Amibers en
daer toe sijn sijn 1 en 2 sijn die met hem ware woerde her
sijn sijn en nae die tijt gheboort Met der gebange sijn Voerz Daer sijn
die graue van Amibers Voerz sijn de herijde Co: Voerz tot
over sijn andanwe in der herijde woerde die voer sijn ooghen ghe
markeert en ontlijet woerde Na desen tijde Was hantoghe Albrecht
sijn sijn rekening van her sijn sijn van her sijn so sij sijn te so
sijn te hollandt gheboort hadde daer her sijn sijn sijn sijn sijn in
overt en sijn her vast sijn sijn daer sij de hantoghe Voerz ghe
rekening en dede En daer om gheboort die hantoghe Voerz de sijn her
sijn sijn te gheboort sijn de sijn van Amsterda te tijt toe
dat sij hem rekening gheboort hadde van sijn sijn als Voerz is
En her sijn sijn Voerz toech tot Amsterda te gheboort daer sij ontlang
dierde mer her sonder enighe rekening te doen den hantoghe Voerz
al herijde Met sijn gheboort op de huse tot Lanstein dat sij op
die tijt onder hadde van den hantoghe Voerz en sijn de dat Voerz sijn
te sijn te her sijn sijn hantoghe herijde daer op her en or man
daer sij mij hantoghe en Casleine makende voerz van Cule sijn
Wemmer

Wanneer va buere een overlander hiet waf ezel En als heer Brinshen :
 Voerz dat Huijs Abel hiet hadde loech hij in de lande va Gelsen En als
 die Hartoghe Albrecht dit vernad gheboot hij heel baert en sende de gra
 in va Oesterbant sijne soen met heer racht Over dat Huijs die daer over
 neder swerch des donderdaechs na mitbaste en dede dat Huijs daghlijc gusfor
 me mit grote donder huse en quiesede een toem die antwoerbouch stont
 so dat hij stonde en daer viel ee snitke va die rymmer mede neder dat
 ma besaidelich doer dat gat va biken mocht sley in dat Overborch En
 ten hsey wort die stede blyse va Dordrecht ghesat die stent viel mit Over
 borch daer vuer in lach en by de Coninc sactey ofte volge sven va driel
 en in manen mit hem die ghemont waren die barch swet neder end
 ontfark in brande die lide brande daer in en mit dien quome die Holla
 ders toe en hgoe hem het Overborch of en hieldent tegen Hoghe
 Huijs Die ander vechen op de hoghen huse en hieldent een dach end
 een nacht mer die Hollanders brochtent hem so na mit snitke dat
 sy nergent ee veynster ee hande mochte en anders al so dat sij Huijs
 ock n langer houde en mochtley waer by dat sijt ee gawe ee dey
 goede vrydach mit iaer ons heren M. m. en ock by en gawe hem die
 gawe va Oesterbant ghang tot behoefs sijns heer vaders Hartoghe
 albert voerz in sijne genade Doe loech die eedel gawe va Oesterbant
 met gege en met tone by sijne heer vader in de Haghe die hem
 Overdelich ontfent op de heilige saesent En daer presentende die
 gawe va Oesterbant sijne heer vader die ghevang voerz die daer
 waeromhent loce en daer waer mede heer Brinshens voerz in
 sene als heer Wille va heer Vinde heer Johan va heer Vinde en

In de iaer voerz was na onser vrouwe dach
 purificationis mahe die heer Johan va ~~de~~ heerabhet va Cattendijch
 Baelin va Amsterdam van Waterlant en van de zeevang en heer
 gerit va heerstreck een reyse tot Syndelox met die Baelin sroy
 voerz en met de kinemars en Westburch daer heer gerit vdey en
 tijman die soen va ~~Wij~~ minjde verlichte quijede en ma hie herdey
 mer heer Jan voerz begijn daer lital ere waer by dat sij daer
 Weijnich vorderde en ock ee deel lide achterhete In de iaer van
 obi voerz omhent snitke Jacobs daghe in de zomer belach die
 Boerch gheboore dierlichghe vorse Hartoghe Wille van Gelsen
 heer Reijnouts Huijs te Soenborst en waent die geene die op de
 huse lage geene hoest van onfette en Coname va heer Reijnout
 heer va Soenborst en ock sagen dat sijt langer n Vol hande mochte
 beserde sij praech te hande met de Hartoghe voerz dat hem gesnede
 En doe wort gededing dat sij de Hartoghe voregheuont dat voerz
 Huijs

Hijs hem opzinnen behaude hem hoer lijfs en boer goet In de ier ons he
zen M men orbij domeduechs Over sijstere dat doe was de bij dach in
Junio Van die grane va Cleue een stijt mit grane dorch vander marck sijn
ne ionge broeder met de grane va zalvoerde die sijn suster te Wijne haer
en is nu grane va Mierse mit de heer va boerse met heere otte vader liden
vander lippe gheboore heere ten berghen mit heere gumpert va Apoen boer
va Coeken en sijn vwan broeders en anders veel ridders en knechten die
hij in sijnre hulpe had tegen de hartoghe va berghen sijn oem die daer
gelange wort met de ionge heer va Guliche heer heynout die na har
vofte va gelre wort met de grane va zeine en de grane va zalme
de heer van hinstberch de boecht va Waldoro en de heer va zpper
srijt mit v. glainen goede ridders en knechten die alle in des vrees
hartoghe hulpe waren daer die grane va Cleue vrees veel goets of
sattede en dese stijt gfriede al vast bij cleue geheken in die camer va
cleue In de ier ons heere M. men orbij gheboot hartoghe
Albert heerbaert noch om vrake sijn doodens oens grane Willem
va heezgulle boers om vristant te beaachtige versamde sijn
heer tot Eufhusey en tot hoerne daer hij mit sijn selfs lijf bleef
leggen sende sijn outste soen grane Wilh va Desperbant mit
de heer ouer in lemmers en daer mede de heer va Arhel de heer
va Eymonde als hooftheere en leijdsmanne van de heer daer toe
heer Jan heer va Bederode en anders veel baroedzen ridders kne
pe en goede liden met sijnre lande en ork Not ander lande Not En
gelant Messier de orgewalle met ridders knechten en officers veel
sijn sijn. Dese edel grane Wilh va Desperbant mit sijnre heer
vaders heer vrees sloech sijnre kule en sabliouen op die rode gess
en als hij daer ee rote lijf zelege hadde wort daer ee Engelsche
man sakhude tegen ee Arhelsche man ouer ee quaerboort dat die
Arhelsche man daer ee heer daer groot inwoer of qua in de heer
so dat daer veel liden an beide zijde toe lixe en daer bleue an beide
zijde doot en veel zeer gheuoont vover bij dat het lange wijl
te maal sorchghelich stont mit heer dat sijn ork de andere sijn die op
gestogt hebben dorch wort het te lesse vrballe met der hulpe gods
op ee ander tijt daer na quame die vriesen Not stamere om heer
te vissloche mer sijn lagens neder daer bleue doot als sijn sijn de
omment my in vriesen so vsteg en verdreucht in de strijse daer
daer so sijn vlichlich vborde en vmaende te outloope Ontlanghe
heer na quame die va stamere de grane va Desperbant te genode
quige hem in hant hulde hem tot sijnre heer anders hartoghe
vrbrechs behoef vrees als hore zechen heer ghelijch dat bij
hoerde

Hoerde En daer na dede also attentelich alle die Lande van Oesterhoo
 en Westhoo Obrenome die Vijf heffel En grane Wille van Oester
 vant sethende van Jans Heer Vaders Voersf Wegen sijn amptthiden
 diamers en rechtens ouer al daer hij gehult was als voersf is
 besetide sijne stook en stede als stamere daer hij Caspukin in ma
 hede Heer Jan Heer van Bruderode en Dochem daer hij Caspukin
 marchen Heer gerit van Heersterck en Heer florens van Altmann
 En op dese reyse haelde grane Wille van Oesteruans sijn stocert als
 sijne doode oem graef Wille van Burganille en van hollant dien
 godt genadich zij die in voertijde ten Driessen vstige bleef en ghe
 balcut lach in ee closter van sinte benedictij orde dat flouramp
 liet als hier voer in dese romike gesneide staer doe voer hij mit
 ouer en mit sijn bij sijne Heer vader hartoghe Aelbrecht die
 hij tot hore in Westbriestant vant en brichte sijne vader daer
 sijne doode oem die hij mit hem voerde te Amsterdam in on
 selbran vte rapello daer hij laeste misse had ghehoert voer dat
 hij daer te sijn ghemint en te vrie bleef van daer voerde hij
 hem in de hagh en voert tot Valenijn in Burganille daer
 hij hem eerliche dede begrane bij de goede grane Wille sijne
 vader met beamelicheere

Inlanghe na desen begouste die Driessen voder te ontwijnde met
 geduerende noch handede hoer eest en huldninghe die sij gra
 ne Wille vorkerke gedaen hadde makende vast en besetide motliche
 huse tege die van stamere belage docting en meende dat te
 winne waer om die hoochgeboore duerlichthij voersf hartoghe
 Aelbrecht doe voder van Amiens herduert gheboort versmide ee
 groot heer met sijn lande tot Englant daer hij mede sachte te
 vore sijn oudsten soen grane Wille van Oesteruans sijn ionckste
 soen grane Jan van bijere vkerit van lichte die heer van Arkel
 en die heer van Edmonde mit andere sijn baroedzen ridders huch
 by dese prince voere mit de heer voersf omhent mij dach in
 die ier ons heere M. m. en erie van Amsterdam tot stamere
 daer sij duerde omhent bi vche lant daer quame vchel vrie
 voder te genade en hulde de grane van Oesterbant ee men tot sijn
 heer vaders behoef als tot heere recht heer so dat mit recht
 hoerde Daer na voere sij van stamere ouer was tot sepbiering
 ant lant ginge des Janoms tot Barverde daer sij doe des nachts
 loerde In dier nacht had heer gerit van Heersterck en heer
 florens van Altmade al daer onderlinghe vlist so dat heer florens
 voersf de voernomde heer gerit staer mit ee misse in sijn vachreff
 in der voersf prince tegen vouchthij die dat waer name dat doch
 om tekes

om bevel verbatte en in Orde gheset worde als om meerder last te houde
Want hier gerut caminsh. de selfde prima Maxing he geduy hadde dat die
vriessen in gheset hadde hem aldaer te besochte in der selfder macht als sij
dede en hier gerut caminsh voersz dede de heer in der selfder macht
vorder te waken met overtijke hoe dat die vriessen hem navoder end
navoder quame En An Moyses en Veinich voer daghe quame he
die vriessen al vast bij doe wort dat heer daer tegen gheschiedte te over
Mer eer die somme go ghijnsch worde die vriessen weder vliende End
go de selfde dach stie he die heer met hoere heer voersz tot Postum
en ontfick die stede inder daer binne ij daghen daer en kind stie he
sij te lijne daer sij dierde ontrent de vriessen lang binne desen dat
het heer aldus hehende was en logierde quame noch veel vriessen te
genade die de grane van vesterbant weder van vriessen hilde tot
sijns heer vaders behoef als hoer rechte heer ghelijck dat met recht
behoerde Och worde daer sommige dorre gebrant die nze te genade
rome en boude en die van genemingen quame daer och en hilde
de grane van vesterbant tot sijns heer vaders behoef voersz als hoer
rechten heer dat sij onlanghe hilde Want eer die selfde grane al
daer van de lande sijde omwonde sij weder en die van Postum
en anders veel vriessen met hem daer sij en vgerding en goet me
matiede om dese grane met de hoere voersz te Postum En gof die
Jhans dach decollationis quame die vriessen mit grocker nacht tot daer
sij een dag stoege oer en vgering om also voert tot de heer te
rome op vrieke dan en Engels may hier Panther Jnterst al
so grocke matieke Meer dade tegen den vriessen die te Sant hilde en
bij stant al daer reech so dat die vriessen nze over en ronden rome en
ten lesten worde sij te mael vriessende vterst ie of en die daer doot
bleue En hier na voere dese prima met de heer voersz mit zey
en mit loue in Holland Mer die heer van Buchelom hief daer en
sax after mit ontrent go mane en alst hier van daer was omwond
de die vriessen weder altemak vtergenome die stede van Stamer so die
vriessen beset was

In de ier ons heer doe me sneef m. om in die vriessen matieke die vriessen en vger
gadering en belaghe Stamer daer doe in lage heer florins wal altemate als en
cappelen vander stede heer gerut van Fiond als en castel van de huse waer
om hartoghe aelbrecht voersz doe rous na vriessche stede de heer van Eymol
met sijns stede van Holland te Stamer om die stede en dat huijs te outfey
als sij dede en quame weder met gege en mit loue in Holland Daer na
in de selfde sommer matiede die grane die van mijns heer vree tot St
uere laghen en opset om molshijse te stome of te bechime go een
margen stoude vree voer de daghe mer dat outfey hem wat die vri
sij daer voer hoede en waerde hilde huijs molshijse en daer vree
Watans van vriedode zeer ghewont en gebrang huijs die go en ander
lijt

lijt lange daer na en Wyl dach Verzoef en borgher setude diens belouede op
 ene benoemde tijt te keere buken niet voer wa molhe husey en als sijn
 kermijn Was dat sij hem gelooff hadde te keere quame sijn borgh met
 hem te stede daer sij hem keere soude En keerde daer de geene die
 sij hem gelooff hadde en hiet hem wa die lide quijt soude en als sij quijt
 gesoude Ware so athiep Wahaia de vromde en quad weder binne
 Stamme en daer quade priester Met Vrieslans mede in Stature diehen
 dat aldy had gherade

Wen mach ick voert sijnna wa bisscop Dredaith de edel heer die he
 alle boughe ontledich makende en bekomerde met sijne fierste saken
 en met de heerlicheide die sijne gheschichte met recht toe quame end
 die hem en sijne voorbadere ontledicht Ware om die weder an die
 sijnst te brengen die al so stonde dat me met Wijsheide en amentiere daer
 bij roomde mochte En want die edel heer grook anbeijt geduey had
 hysen goet in amentiere gest en hij die heerlicheit wa Coenarde Met
 an die gheschichte bracht En om dat die eerbaer bisscop verstaen had die boofft
 dat die stad wa groeninghey hem in boere open brief bekent had ^{dat die stad wa groening}
 dat bezeugelt bekent hadde te staen in hande der herde wa Macht was en oth
 daer die edel bisscop te balmaerde of was wa wa wege des goede vol ghaen
 van sinte Martijns en des swels wa roomde hier om dede dese wyse had dat die
 heer te wech die wa groeninghey dat sij bij hem quame en dedey
 de goede sinte Martijn en hem dat sij smiltich vrede te doen Bij
 woonde hem te goet heer Masen daer dage of ghemaecht worde end
 die ghavide daer niet of en quad En doe die voersinnighe heer ver
 stont dat sij daer na en woonde mer bleue op hem sijn als sij
 voer gedaen hadden doe dochte hij daer moft meer toe gheken ver
 sey en dede berijpoe op ene mijl bij na groeninghey te stede
 die hem ongeluy Was en dede die berijpoe mit groeter gzaeney
 en bereyden met wane bolwercken en daer borch husey in maken
 en hiede daer veel liden in om hem daer mede te beneme dat sij
 deser lande als hollant en getelant te lande niet ghebruyke mochte
 of aen te roomde en doe dit te tijt al so ghesaey had en bisscop wa
 deristh sach dat hij die wa groeninghey al so niet bedwinghey en
 mocht na hij raet en huybe an sijne stede en bereyde hem
 daer toe om die stede te besith als hij dede En doemynneef M
 ritt en een onkent sinte Jacobs dach en die edel heer sijn ridders
 en knecht te deel en wa sijne stede en Met sijne lande besmet
 had wech hij daer mede voer groeninghey en belach die sijde want
 stede te Drent wert en sloech daer neder dede bolwercke make
 en balmaerde hem daer mede en die geene die mit hem aldaer gher
 roomde Ware dede sijn bisscop bereyde sroot in der sacht en die stad
 stad

stadt weder om Not En doe die vryseyn vname dat die ontfende heer voer ges
ming he lach quame in Grominghe mit groter hoop die daer ontrent ge
schen vname om die sude hem te helpen hande Ja sy vname tich in die
stadt al so swick als die vryse daer quame als die edel bryse was die
daer voer lach En waerke menich vryse daer op doch en nacht ende
waende met hem ghespide te hebbe en also ten eynde come Mer hou st
schone en hoe tich sy die poerke open dede al so vouch al sy vname
dat me hoer waerke en met hem sijde vrende tegen da weder in end
dit dierde ontrent in vche En als die ontfende heer sach dat sy der su
de niet doer en honde want sy daghe gesterde vrende van vrende
de en van lide) dat sy n3 beneme en rone brach op met sijn goede
liday en wach weder te sichte waert en dede gesete dat bloschijns
dat hij daer had doer mahy dat me die blanche voer bier och dele die
vryse heer die vryse vname daer me in der dreut mocht come En
dide die met lide belogge voer in rijde en na vrent het zedding

In de selde ier van M. CCC. en een ontfende die heer van Arhel die doe
Jan bier de hoer gheboore en dier lichte vrent hantoghe Albert
van bieren grane van benegant van vrent En maekte een
reijse op ontfende en waende dat ghespide hebbe mit vrende die
hij daer vrent had dat hem ontfont ontfende dat de grane doer
die hem daer te ghespide sante hebbe dat sij de niet doer en mochte
vrent was ghespide vrent dat die dier die me in die dode gaet
des nachts open vrent die me alle nacht te sichte slach en die dier
stont in die stadt mien daer lide om rijnde doe mien ghespide vrent
en na gesterde vrende dier lide) dat het gespide sante hebbe daer
lichte ontfende vrent En doe die heer van Arhel vrent dat
vander reijse n3 come en mocht wach hij mit de hoop in Albus
sa vrent en vrende daer vrent en sloech daer arme lide en wach
weder in sijn sloech Ten dier selde tijde ontfende hij och de hoer
gheboore heer Wille van bieren grane van vrent die hij sijn
vryse brief mit sijn messagier sende in sijn tegenmoerde bier
die doe was hij sijn weder de hoer gheboore doer lichte vrent
hantoghe Philips van Burgondien grane van vrent en opt bar
logt vrent vrent vrent dat hier En als des
edel grane Wille van vrent die ontfende brief ontfende had dede
hij de messagier te ghespide doer en ghespide doe lide met sijn
vrent de hantoghe vrent en als hij daer mede vrent vrent had
en die messagier van Arhel weder voer hem quade om overlof van te
te name vrent die hij hem lode hebbe vrent te ghespide ghespide
die lode ontfende ia ich heer doe lide) hij de lode rijnde
en sijn lode vrent vrent die hebbe ons lide vrent ghespide
heer is in onse vrent ghespide en nu stact het an ons vrent
vrij

Wij sijne Orisant-woorde Willem Welcke Goemoe en Orisant van de heer
 van Arkel namacks wt groote drage quaet alsme na Welck name sat
 Hier na hage hem Graue Willem van Oesterbant te wonen bij sijner
 heer en vader hantoghe Albrecht in Holland Doe gheboot die hantoghe
 voorsz heerbaert Desamede te groot heer van sijne danroedren ziele
 te en knechte en goede liden wt sijne sude en lande die hij met
 sijne soey de graue van Oesterbant sende in de lande van Arkel end
 om deser sake Wille Wert die hooch gheboore Voort graef a les van
 Cleve Orisant des heer van Arkel en quaet mit eenen Juerliche hooch
 van ridders knechte en goede liden bij de graue van Oesterbant in de
 lande van Arkel In tijde alst hoern op sijn sroense stont en besoch
 te aldare die heer van Arkel mit roene en mit brande verderfde en be
 melde het sroense roern dat ma dencke mocht En als die heer dit
 ghedaey hadde welsij vader wt hoere stote Wert Ende als die
 heer van Arkel sach dat alle sijn laus biken stote verbrant ende
 verderfuer Wert volghden hij den hollandsche heer na buken an Viane
 toe mit sijnne oortwonde bannier ontboot de hollanders die doe die after
 Soede hielden als die van Baerle en van Amsterdam die onder Vianen
 opt sants stonde om te sroere te gaey dat hij op dien dach met hem
 sijn de woerde doe quame die van keijde en van de heer Wijnth Werdz
 aent laus mit hoere banniere bij die van Baerle en van Amsterdam
 en meende met de heer van Arkel ghespede te hebbe dat niet en
 ghespede mer die Arkelche sroete met domubuse die doch geene
 soede en dede mit heer en Bielde van vast tohende om t heer alleynbe
 weder te kerken Ten kstij Wert duer ee Arhels man doot gheslaghe
 en die hollanders tegen sroetwilt te gey die heer van Arkel ay om mit
 hem te srijde Doe Wert die heer van Arkel volckelich en sijn bannier
 Wert na hem wt die velden ghesloopt Graue Wille van Oesterbant
 dach altoes om de groote Goemoe die de heer van Arkel sijn heer
 sijn vader en hem gedaey had om hem dat al so thins te be
 gey dat de heer van Arkel en de sijnne lange ghedencke mocht
 Hier om besochte hantoghe Albrecht en Graue Wille sijn soey
 aen der stadt van Vrecht dat die heer hulper woerde werden op
 de heer van Arkel En hantoghe Albrecht en Graue Wille voorsz
 woerde der stadt al so te waken wonen in ghebreke en in arden
 besey dars sij hadde dat die stadt mogelich te brede soude besey
 Hier om sichte die stadt van Vrecht heer Orisant bider heerbaert
 de om te wecke of het gesney soude mit wat maniere en verbaer
 de dat het besey soude en daer Wert aldy versproke waer dat sa
 ne dat die stadt Orisant-woorde des heere van Arkel en het namacks
 gesent woerde dat die heere voorsz dan niet sienne soude ten waer
 bij Wille en ro sent der stadt van Vrecht En want me die heerlicheit
 van hagen sijn en van Baerrecht van oude tijde en tage iare en
 van der

Van der geschichte en vander herche Van Vrecht gehande had die den heer
Van Arkel met die kintroon van hem ghebracht had daer om bededingen
die Van Vrecht dat mede met der heere rade so wanner en tot wat tijden
die bisscop dat selt met sijn houte dat die heerlicheit voers met die
kintroon vander herche hem en sijn ghesicht be behoerde so yande die bisscop
Van dier tijt voort die heerlicheit daer of dan vrijlich voort ghebringe
Och bededinge die stad Van Vrecht waer sach dat die Van Tuzdrade
mit de huse de heer Van Arkel of ghemonne worde dat nu dan dat lat
Van der lee de bisscop Van Vrecht en sijn naromlinge vrijlich sijn
sach ghebringe want die heer Van Arkel die heerlicheit daer of
Van de geschichte te key selt En hier op name der heere en der
stad vrende hoer kerst selt bij sijn houte dat te bringe en nade
berade weder bij een te rouwe Also dat die rade hem elck met hoere
heere en vrende bespake En die Van Vrecht doe sijn hoerde en wou
de hem allen in berade mit hoere rade want die sake lustich was
en tot groote drage nae mocht room en machten ee gemeen byade
zing in alle ghilden en gane hem de sake te herme en dat ongelijch
dat de heer Van Arkel tot veel tijde der stad en der burger gedacy
had en noch dagelike de lude dede die byder herche voere en die
stad vonden sothen mit onrechte tolle die hij die lu die of nae daer
sijn anders nye tolle en hadde dat de gemeen welte seer droot
en vrende de rade ont en nieu dat best daer in te doey en die
rade van beide zijde quame weder bij een elck ghemachtich
alst voersproke was ondrage en swel te sams dat die stad Van
Vrecht in der vrede room sijn en vrent worde des heer Van Arkel
op alsulke dading als voer gheraemt was en daer worde brief
of ghemachtich En doe die ontsijnde vorst ondrage ware mit der
stad Van Vrecht en die vrent Van beide zijde besegelt ware en
onverheert worde Cort daer na onheit sint Jansdage te midde
somer in de jaer Van Mey vsmade die mogende vorst ee groot
heer Van ridders en knechte en veel lude tot der stede Van Hilt
en Van Zelandt en togen daer nae voer Gorinche en belaghen
dat huijs mit ter stede daer die heer Van Arkel selve vrent was
En doe die stad Van Vrecht vna dat die ontsijnde vorst in de
valde laghen en Gorinchem besalt hadde worde vrende des heer
Van Arkel en besalte hem daer toe mit te meester haese bij den
dierlicheit vorst in de valde te vrent En ontange daer nae die
sij bereijt vna togen daltmet en quame bij de vorst als sijn ghe
seijt hadde en soye daer bij neder En grame Alst Van Cleve
en vrenter maron doe sijn vna dat die heere in de valde vrent
te qua mit veel ridders en knechte de vorst te drey ende
stort daer bij neder Ende ort daer nae quame die Zelandt ay
alst dat Gorinchem doe belaghe wert om die zijde daer het huijs
stact

staet Daer wast eerst sochtelich te verrijen oermits dat die van de huse
 en vander stede seer veel vrien wate mit veel sren huse groot en
 klein en mit veel reesagen die daer toe behoerde mit veel goeder
 hiden van ridders en knechten en anders dat me behoene sante al
 sulche borch en stede mede te behouen En doe die mogende huse he
 en hoer vrien die die huse behaert hadde die groot wot
 wate want die vander huse vander groter stede int erste beghin
 al te seer sroete doe deden die vorken hoer huse bereiden en
 sulken op die grock borch die me niet kleine huse niet doen en
 ronden en deden ook huse legge daer me mede in die stede groot
 daer wort seer en veel gheswole van beide zijde En die grote
 huse die gheswolen wate op die borch te sichten daer sroeten
 mede op dat huse al so lange en so veel dat het huse ont vree
 sroeten en verdrift wort doe en die sroete borch hiet die bene
 de Cuete stont en sime der tijt dat me daer over lach plage die
 van Gouinchem bij Wyken wort te ronne en dat huse te ver sichten
 al so dat het gebel tot wien tijde dat sij wort stede en van die
 huse eens daer die van Dordrecht lage en vorken die aen en bege
 alchis wate van biederode die die van Dordrecht te bate qua
 doe sij beladen wate En ter ander reise toge sij daer die zeelam
 der lage en venge daer huse florens van borch en veel goeder
 hiden tot hem En want huse Johan van beyere elchit die sime
 dier doe zoen te hollant hier hede toe wate so plage sijn vrie
 de van sime vree daer zeer om te arbeide om dat oorloffe
 weder te leggen en te vorken dat al so lang en al so veel dat
 sijn sraende brochte en gheswint wort Daer die huse van Arkel
 veel willeke in bededing den want hij in alle sime sroeten en
 seer hich hede okef en sroet al sijn gheswinge daer hij veel
 goets en hane of reech En me sijn doe dat het wille van
 beyere vane van vorken doe oudste soen van hollant daer
 hede toe wate en most het tijde oermits dat hantsche aelberch
 sijn huse en vader an die zime woude die hij in zime maching
 vorken doer noch en woude oer wast der stadt van vrecht
 het dat die zime al so gheswint en de huse van viane des gelise
 En doe het aldy gheswint wate had doe die huse van Arkel te
 behent en godt onser huse gheswint der groter genade daer
 hem godt onser huse daer alle goet of roent toe gehote had en
 had hem gesiet die onsiende vorken daer hem godt of gheswint
 had te dante te wesen en mit sime nabure gheswint had wille
 omme gae so had hij en onsiende huse gheswint dat hij niet doen
 en woude want hem doer dat hij alles vorken oermits wate en
 sroet ontange daer na een brief an der stadt van vrecht en be
 geerde daer mede vander stadt te vorken of die stadt mede in die
 zime wesen woude of niet en dat me hem verhoort en ant
 wort

Noort daer va sreef of hij woüdt voer vrede houde) En mit dien sijne
maercht die heer van Arhel weder gaende en wort weder oerlogende
mit de heer van Viane en mit die stad van Vrecht die daer oerloghe
mit hem woerde twe jaar lang of langer of hou selfs hant en over
socht de heer van Arhel binne die tijt in de lande van Arhel end
woer voer gezinthe daer hij sinne binne was en vande dat
hoern dat buken go de grane pont dat die vrouwe in gezinthe
vloghen en dede hem toe en tot meer tijde al te groote schade ende
hilde dat land van Arhel de tijt voer datter hem geen mit srae
van roomen en rone van dat buken srae was En die heer van Arhel
dede weder schade in de sichte bij die kerkproem daert hem biere mocht
en bernde die melbaert daer bissop vrede van blanke hem doe hij
vna srae qua hie van te vrede was dat die heer van Arhel
hem die hoemoet dede want hij sijn vint n3 en was en binne
deser vrede als in de jaer ons here m. rrr en iij om het iuria
srae hartoghe aelbrecht van beyere schijer ghedachty die die
graefse van hollant s in waert en so recht heer omhant e bi
Daer een hie gheregier had

Van Hartoghe Willem oudste soen des
Hartoghen aelbrechts voers den conij^{te}
Graue van Holland

Als hartoghe aelbrecht voers was of hinc gheworde) wort Willem sijn
soen die voer was graue van Oost brabant en na Palsgraue op de rijn ende
hartoghe in beyere die conij^{te} graue van hollant een vroom heer die man
hich en srae wys was als na wel kinne sal hem in de jaer ons here
m. rrr en lvi en bet noch in der vrede pont hysen de heer van Arhel
de heer van Viane en die stad van Vrecht qua heer Willem van ysendoem
mit ee deel hiden vter stad gezinthe en vran vriden hem dat doe
pont in hartoghe willem's hande van beyere en socht dat wt en vrede
dat goet binne gezinthe boue der zuene die de bissop van Luidich hysse
de hartoghe voers en de heer van Arhel gedadingt had En doe hartoghe
Willem verna dat vriden hem ghewonne was verdocht hem en wort
wennich dat hem dat ghespede bouen der zuene die sijn broeder van lichte
gedadingt had En dorcht hys soudt de heer van Arhel sijn's brange of
hij vna daer voer tijde en maekte weder vriden srae mit stad van Vrecht
in dre male als die stad eerst mit hem en mit sijne heer en vader oer
drage vna doe die stad in der vrede qua En in dat selfde jaer ontlang
na paushey vergaderde hartoghe Willem ee deel goeder hiden van sijnen
vriden en maekte en wt da stad van Vrecht en toech daer mede voer
hoge srae en vriden en behimmerde beyde die stote met drie vriden
srae en tot ee vriden's vriden srae vriden op der kerk end
daer wort die kerk oer goecht om te vriden dat hem geen vriden
bijde

bij de scoem ghebracht en sūde Worde en op die sate Worde nannaels
 Gorde gheleijt daer me ouerginck en die ander tWe Blockhijsey Worde
 om te Lande Voert gheft en daer Worde graue gegrave en daer day
 eene Blockhijse tot de andere om dat me niet hichheit va beyde die
 Noote op en of sūde roomen En dat hijs te Euerstein lach van den hi
 se en sūde va Hagenstein licht ee vore dūel wa ee mijs En op den
 lach scoem en mit der borch va Euerstein dāvanth hij den rooxman
 en alle die bijder scoem boere en daer moeste die kessche vertolken
 En doe die Blockhijsen ghemacht en ghebest vome Worde beset met
 goede gherade liden van hartoghe Willemis Moegen en vander stadt vō
 gen en hēen doe daer mede staen en looghen so wt de valde Ende
 vāant die heer va Arhel inder vrede hiffchen hem en die stadt groote sūz
 de tot veel tijde in dat sūcht dede en ghedaen had en dat hij noch dās
 des bisrops vint nū en was noch die bisrop die zijne en oth niet
 of en hēt in de sūchte te stadighen dat die vedel heer al te seer lachot
 hier mede vtoernde hij de ontfiende bisrop En doe die va vrecht v
 name dat die heer va Arhel hem niet en ontfack hoere heer te
 stadighen en va daghe ten daghe dat meer dede so vberbolshde sij
 de vrome bisrop hoere heer also vber dat si vvel vberfonde dat he
 dat het was dat die heer va Arhel hem dat gedaen had en vberbol
 hde dat vber an hoere heer en van hartoghe Willem va bejere
 also lange dat si die vorsten hij ee te vianey brochte en ouerdroege
 aldaer Janienthich dat sij beide Hagenstein en Euerstein besitney
 vōnde en name eene sechere tijt hem elck te besaten en dan in de
 velte te roomen En bisrop vrede vber vōant des heer va Arhel
 Doe dede die heer va Arhel sijn sloke vōvācten ds hij eerst moeste
 en sūchte goede liden in die stadt om die te vberve die hijs geloofde
 En ende seffde iaer des dages vber sūte lānvorens vōant en die
 heere hoer vriende hij ee hadde looghen die in de valde elck met
 de sijne en hartoghe vllā vbervalde Hagenstein beide die borch en
 die sūde en bisrop vrede vber Euerstein en vber vricht vōant
 dat me daer begrēp so worde die vbervalde ghemacht om die liden
 te vberve En die hartoghe vber slach ee fra sūte te drage om de
 vals mit sijne ridde en hēchte en was na eene hijs ghemacht
 en vber met eene hēst vber dāvanth de hijs of en en dede En
 dat sūch had die hartoghe ghedraghe ee mijs eer hij vber Hagenstein
 quā en mit gemā en vōant nū vāt die hijs vberijde moeste En
 doe die ontfiende heer ee vōte tijt vber Hagenstein vberge had doe
 moeste mit vōant vāt die hijs vberijde moeste had vāt die moeste
 de vōst dede hēte alle langhe vōlge diene rīngt vōde en dede die
 sūde en dat hijs al om te grāue en lange vōlge al om t vōrast op de
 grāue sūte en daer vinn mit vōde en mit vōst hōch ee vōlde En
 vber vōt

besoot binne de tyn die borst die stede die lide en al dat daer binne was
al so die sy met noch in en nochky en die tyn sonder niet over wat der stede
noch van de huse En die tyn moet mit groter goede nacht en dat over
waert om dat die geen die daer binne was daer slyne moeste En dede
op dat tyn en inder stede mit srenbisse zeer schiek voer en na Ende
die van de huse en wke stede srook sonderling zeer vader wt en dede
groote stede in dat heer en meest doome hem de tyn begonst te make
vri wil ick srijne van bispo vredechte en van de sijn die voer Emerfing
lage en niet en vorderd mer arbeide altoes om de viande het te doen
en om by de huse te roome en want an die eene zijde vander tynse
en boech lant lach so moet bispo vredechte te rade mit der stadt vrede
vrecht en by goetdunche van goede vredechte dat me aen die zijde daer
het hooche lant lach sijnde make srijsey en die eerde daer wt
over wken srijsey over te vrede ten huse moet aen En want
me also ij of ij moet ghebronne had mit der eerde over te vrede
so slach me hant gebinde daer daer te sette en als der ghebinde
also ij of ij gheset vrede so slach me bezijde mit rijen en mit
eerde te leeden voer dat vrede van beside des wot was want sij
groote srenbisse op hadde en boue dattet me die ghebinde mit
gorde voer dat spreng mit de boze En in deser maniere vrede
die srijse ghemacht die graners en die lide mede te besterne
en om vrede te vrede mede bij de huse te roome En men mach
wt kunstig dat dat vrede nacht en dat gemaet moet vrede vrede
dat vrede is over van de huse was en alle dat hem naeder ghe
bracht worden daer die stadt van vrecht die roft of dede van der
srijsen te make en voer te brenge en oik mede de last hadde van
de srijsen en graners nacht en dat te vrede En die van vrecht
en rijen is mer arbeide altoes om by de huse te roome en bracht
te srij mit groote roft en arbeide die te srijse op hoere vrede
graners en vrede hem die of en onder dat vrede van de
vrede graner dat der viande ghebrast had dede die stadt van vrecht
mit huse en mit loetge behimmere en daer vrede te deel vrede
manen in ghekipt die op die viande vrede en dat was vrede
al so na de huse als me mit eene chine sren over vrede mocht
en dat doordie die van de huse al te woode mer sij en vrede
hem is vrede En doe die van de huse srij die neerslichly die
die van der stadt van vrecht daer in beside en geen ontfet en vrede
En sij de heer van Arhel hore ghesalt hadde lant vrede so begonst
de sij an de ontfende bispo en ander stadt dat me srij mit
hem vrede vrede dat gheside vrede of vrede daer mit
of en quade en daer na begonst sij vrede srij vrede vrede hem
ghesijt ghy moet mijns here meninghe en der stadt vrede en en
vrede is dat is doen so en van daer sren dading in baten doe
vrede

Baden sij dat me me hem soche Moede alst ghesiede Douwert daer
 gededingt dat sij de edele bispo suide op zene dat hijs tot Euz
 stem mit alsukter hane als die heer van Arkel daer op had Ende
 sij suide ggaen mit alsukter hane als die heer van hem daer op had
 en soude hant mit hare eede dat die hane hoor waer En die
 heer van Arkel voer nu aen en had sonder angelist En sij soiden
 overbeede doen en daer briede of zene nimmermeer lige hartoghe
 Willem sijn lande sijn lide te doen in zene wojs noch tegeen
 bispo vredenich noch tegeen die stad van Vrecht noch tegeen
 van Vrecht en bij rade te van de doerlichghe hartoghe Willem
 wort die dading al so ghesworen En ij dage voer sijn liden
 hartoghe wort den ontfende bispo dat hijs op zene in der manie
 re voers En also rot als die hane van den huse was wort
 dat hijs an geseke mit een brude en daer na verheuoent ghebro
 ke en in der heworse Van waert omacht dat ick Mage van
 hartoghe Willem te Rome wort ick en suide voer sijnne van
 de groch dinghen die hij voer sage stem begonne had ende
 van de roote onbeide die hij en de sijnne daer om dede om wit
 van de vloot en van de huse te hebbe want me darh noch nach in liden
 en vierde die van binne te hewore mit al dat me mocht En doe
 die wort stede en van de huse Rome dat Euzstem op zene was
 en sij des bispos en der stad Camier op de huse sijnne suke
 en onlange daer na dat hijs van Euzstem sage beruy die wort
 goet raet met hem dier want sij sage wel dat daer geen kraet
 en was om hem te ontfek en sij en mochte den ontfende wort
 hijs noch stede mit lange ontfende Hier om begerde die
 van de huse en wort stede dat me soech met hem hant Moede
 de dat ghesiede en bode de doerlichghe wort hijs en stede
 op te zene behant de hem hoer hijs en goets en alsukter
 hane als sij daer hadde dat hem met ghesien en mocht Ende
 onlange daer na als sij sage dat sij nu te en mochte doe gainy
 sij op die dach mitter stede behant de hem hoer hijs en anders
 in des hartoghe genade En dit ghesiede des dages voer sijn
 Thomas aont in de selde ier en also tray als hijs mit
 der stede gherijnt wone van der ghangen en van der hane die
 daer binne was word hijs en stede an geseke mit een bra
 de en onlange daer na in der heworse en te gronde wort gher
 broke En aldus heeft hijs te Willem de heer van Arkel voe
 der hijs ghebrocht de groch hoemout die hij hem en sijnne
 vader gedaen hant En bispo vredenich en die stad van Vrecht
 hebben de heer van Arkel ghe oth ongonde die smacth die hij hem
 gedaen

gedaen had En als was Euerstein voer gegene Bispo vredenich bleef nochtand
in de Velde legge mit de sijne en mit der Stadt van Vrecht ker tijt toe dat Har
gunstein gheboorne vort en mit sal vrecht dat Euerstein in lange gheboorne
en was die leste vort groot van de volker dat die saken daer die leste
mede oier goeelt was mit de last van de Water vrecht drue en had
dat sijn laghen eer ghesiet die stook hadde dijle onser v hellewert
En na dat Euerstein gheboorne en gegene was ontboot de hooch
gheboore Bispo by hem te come en dat van sijne slake en canonijke
Da die vijf goeffijnen en vual hem mede te bringe al salde behoe
alst gheschiede had van de beschikkinge van Hagenstein en van haestrecht
alst gheschiede En doe die voersinnighe heer sijn prelak en canonijken
by hem had en dat voren daer mede en dat met sijne vriende ber
sen had ontboot die verbaer Bispo de doerlichijge vort hantoghe vort
hem voer Hagenstein dat hij sijn vriende by hem en by sijne sla
ken sachte vrende voer Euerstein go vone sekeren tijt hem benoemt
Bispo vredenich vrende sij ghehoert dan doen mit sijne prelak van
de lande van Hagenstein en van haestrecht als die Stadt van Vrecht dat
bedeking had En doe die tijt qua datme het gehandt doen sijnde
was Bispo vredenich bereyt mit sijne slake en canonijke end
vultet met vij stook dat die beschikkinge vande lande voer hem
en sijne heerke met volke recht toebehoerde en van oute toe ber
hoert hadde En doe die onsiende vortse hoer reijse aldus gedaen
hadde en die stook gheboorne en vordert vore voren tot de
Velde tot sijne stoken vort tamkende en en loerde gods daer
alle goet of vrent der genade en der eer die hem godt gedaen
had en dat oerloghe bleef staende en elck sachijde de de andere
daer hij mocht

Wen mach ich voert sijne van de heer van Arhel en hoer met he
griech doe hij sijn stook aldy vore had Men sal vrecht dat die heer
van Arhel had vone soey die viltte heet by des hantoghe dochter van Gyn
like die ionck gheboort had en en man begonst te worden dese viltten
behaerhdent seer qualich dat sijn vader hem tot dien last ghest had
en sijn stook al so vore had en noch in oerloghe bleef en was daer
voer beding dat het sijn vader en hem tot merder last en tot vore
zo vore come mocht en begerde van de vader tot veel tijde dat hij
zinnende vone mit de heer en sonderling mit hantoghe vort vone
hoerder sijde vordersijde an laghe bleef hij oerlogende dat die heer
van Arhel ten saken qualich na van de soen en doe die soey sach
dat het niet en vrede wat hij sijn vader vort en sijn vader na geen
zinnende en stont doe vort die soey vortich en hier mede vordere sij ten
vordere onder een dat hem sijde naer die tijt tot groch vore qua
almo na vore sal vone die soen socht en vore sichte vortich
an die

beke van Gorinchem diert ock seer mishaechde dat het die heer van Arkel
 al so veltich aencomende woge die geene die hem veel te zijde en te
 machich wone en dat hij verhoede om sijn en sijn hinder elvige
 overduysse die ock dat de heer van Arkel ghebede hadde dat hij hem
 van de oerthre had wille' lante' helve En doe die van Gorinche
 overname dat hoer heer nz te verchte en was hij en bleef in die
 barchichz hoe qualich het hem d'inghe doe docht hem dat hij
 te vloore ding in hande had en meende woude die soen te sin valle
 hij waer ionch en weromde seer machich va magt hem bijgeste
 want hartighe krijnont van getre sijn rechte oem was vander
 moeder wogey dit aengesey hier om overhoeghe die best van Gor
 zinchem met de soen hoer ionchheer En die wone derstede end
 der stou machich machte lobant en vrientsoep te samu daer brue
 na van ghemacht worde d'sme' doe sijde en ds die heer van
 Arkel verma dat sijn soen in dading was met die van Gorinchem
 sat hij op sijn seerde en wet te goinche werts en meende dat te
 wone te hebben En doe hij aldaer qua en meende ghe waer wat
 worde die soete te ghesloek en hij daer bijnke Sen om vije
 dat hij draechde hij wicht niemant soe te noch me woude hem nz
 en lachy Dit mishaechde hem seer alst mogelich was en het is wou
 te somoed dat hij seer koornich most wesen op de geene die hem aldo
 vort de sijne strooy en doe hijt al so gheschlyfich heerde hem om
 en wet ten bosche wout Nu mach me denckey hoe die heer van Arkel
 doe te woude was en dat hij ditte most dencke hoe dat hij weder
 bij de sijne wone mocht en meniger hande wogen most over die
 hey om de sijne vader te ghenake al so dat hem docht het gesienke
 te wesen met sijne soen te overdragen of hij rone en machte hij
 machte vriende te die bij de soen wogey en daer mede spraken
 En die versprakent al so met beide dat sij schijst en vrenticht worde
 En doe die van Gorinchem dat vname die met den ionchheer over
 draghen wone dat hij met sijne vader overdragen woude bouey
 dat hem die ionchheer beloofft had niet met sijne vader te deding bey
 ten waer bij hem want sij de last daer op met hem angenome hadde
 Doe wone sij seer te onbrede dat hem hoer ionchheer dat gelan had
 en soechde voor het quaerke En doe die heer van Arkel met sijne soen
 schijst was machten hij en hij machte oplet mit de soen in sijnre wone
 in Gorinche te wone en de geene thijns te brenge die hem wozhe stou
 ten hadde En doe die ionchheer met sijne vriende daer bij quade en
 meende die stede ghemome te hebbe doe woude die van Gorinche
 waer al so dat sij doe nz vorder en rone en most doen overstaen
 En die geene die met de soene overdrage hadde woge die vader woude
 zeer bedocht en sage se welich te om die stede en hem te beware
 want

Want sij Wijsen Voel quame sij in Heere Hande van Arhel sij Wone Arhel
in van sijne en van goet En om dat die der deding Voel ofgheveest had
dey doe die heer en die ionstheer verlichte Wone doe drey die van Gor
nichem desne an Hartoghe Reynout van gubith en van gelze die ce
oem van de ionstheer van Arhel was dat sij zeem bij sijnder genaden
van de heer van Arhel en van de ionstheer ghesrijde hadde dies he
riet de Wijsen en Wonde Doe Wone die van Gorinche seer heghay
en en Wijsen wat beginne Want sij hadde de Hartoghe van Pollant
mit all sijne lande te vrant de Hoop van Vrecht met de ganse sijn
an de sijde der ijel de heer van Viane der sacht van Vrecht Ende
en mochten nergent dat hoest Abel Metseke en Wone begange hude
Want sij zeem hoest an niemant en Wijsen en Moorders trada dat
sij Hartoghe Wille van bijen Wonde doey desne om te konnen
of sij te genade met hem mochte roomen Maer met doding of met
zeem en dedent heymelike verstaen dat het ghesrijde En doe die
doerlichghe vorst dat Wone was sij Voel te vrede en doest moest
sij met hem overdrage en also an de stook roomen dat sij de heer
van Arhel dan de Hoemoet die sij hem voergetay had Abel Mo
der Wogide had en beual heymelike met hem te spreken Also
dat des Hartoghe vriende en die Gorinchem sij ce quame en desne
hey van Alrehande sachte die hem daer toe diende also langhe dat
zys mit goede berode ten lesen eens Moorde sij goet kinste van
Hartoghe Wille In deser maniere dat die van Gorinchem soude over
kieren de Hartoghe Wille dat sijn te gorinchem en die sude dat
sijn met die sude van kerkerda En Hartoghe Wille soude hem
wone in bieren te ontfeyen van de heer van Arhel van sijne soey
en van alle last die hem ofte hoere vriende in enig her Wijs daer
of roomen mocht of van enige heere die hem des bedwijnde mocht
en was last dat hem daer van quame daer soude die Hartoghe
hoest heer van Meesen en dat ten eynde toe met hem verdrage
voert Want die heer van Arhel son van desey geboest hadde doe sij eerst met
hem in der vrede quame was sude hem gedaen worde om die vrede voers
dat die heer van Arhel hem dien sude desne sude en voer de sude die
sij daer om gheke soude hem Hartoghe Wille doey zeem hondert dier
sent brandrijse noone en hier op worde Hartoghe die stook en sude
de overgeleert Ende doe sij die stook en sude in had en die sude
de hem gehult en voer een heer ontfang hadde versach die voers
Hartoghe die sude met nieuwe privilegien en handveste der sude
recht voert an made te haide en dede die stook en sude besetten
met de zeem die sijt geboeste En doe die heer van Arhel ende
die ionstheer sijn sey Wone dat die mogende vorst aldy an sijne
sude en stook geroome was en die mit sijne vriende had
doey

doen besetken ick laet mijn dincke dat het doe beange Heere Maere
 alst Wel Enroede Was Want sy mochten Wel dencken baten der hulpe
 godt nidermeer weder an de stocke te come weder vrienfchap die
 die heer van Arkel hartoghe Willem bewijst had bij sijns Heere tijde
 hartoghe Aelbrecht sijns vaders nochlands arbeide sy altoes hoe onge
 sien het hem was om weder bij de hoer te come en meende mocht
 te sy mit geijche hude in die stede come sy hoort daer vrienden te
 hebben die hem behoe soude En op alsulche troost en op dat hem
 hoer vriende tot goinchem dede te vrecht hier op versamde die heer
 van Arkel en die iourtheer sijn sey te deel van hoer vriende ende
 oth tot de lande van gelre in sibre vrees daer die iourtheer mede
 toech te goinchem vrecht en bij hulpe der vriende van binnē kida
 die iourtheer van Arkel die stede van goinchem op heijlich rijns
 ariant in de herst int jaer ons heere M. CCC. en vij. daer hij
 binne want vortraue van Buderode die des heere gelanghey
 van Arkel sijns vaders ghewest had sint datme voer goinche lach
 En doe hartoghe Willem van bijere vna dat sijn vriende met
 quader vrecht goinchem vboer hadde vrecht hij toornich op de
 geene die hij die stede vrecht hadde alst Wel mogelike was mer hij
 dede als en vris her en docht om te tmeest dat was om vbe
 der bij goinchem te come en om die borch van goinchem te be
 vore die niet vrede van de stede en staet daer geen merre doe
 in hoerde sit op en toech te goinche vrecht nider meester haest
 met de heere die hij haestelike rijge ionde en dede die andere vrid
 ders en tmeest te vrecht en de steden hem voer goinche met
 meester haest te volge en stoch hem neder bij der borch op aet
 stede die de quellinghe hiet En de blufdaer legge en streef an
 de heer van vrome en an die stadt van vrecht en dat dien daer bij
 hem te come alst ghesiede end doe hartoghe Reijnout van Gulich
 en van gelre stont dat sijn vne van Arkel met de sijne goinche
 ghewonne had En hartoghe Willem met cleane vorte voer
 goinchem hem neder gheslage had vradade veel goder hude van
 ridders en van smechen en veel volke tot sijne stede die hij
 nu also vorte hiet sonder verraet qualith vradert mocht hebben
 Want me seide doe dat die van vromende heere hude daer me in die
 reyse hadde en vrecht vrant des hartoghe van hollant daer hij voer
 goinchem lach En hartoghe Reijnout tooch met sijne hoer te
 goinchem vrecht vort na dat hij hartoghe vville onseijt hadde en
 quada de middaghe van vromē of tot sijnche in vogel vrecht n
 voer vander votten in Dalem met veel vromē vrede vromade
 domerijnt en ander gheschap die me in goinchem behoefde om
 die

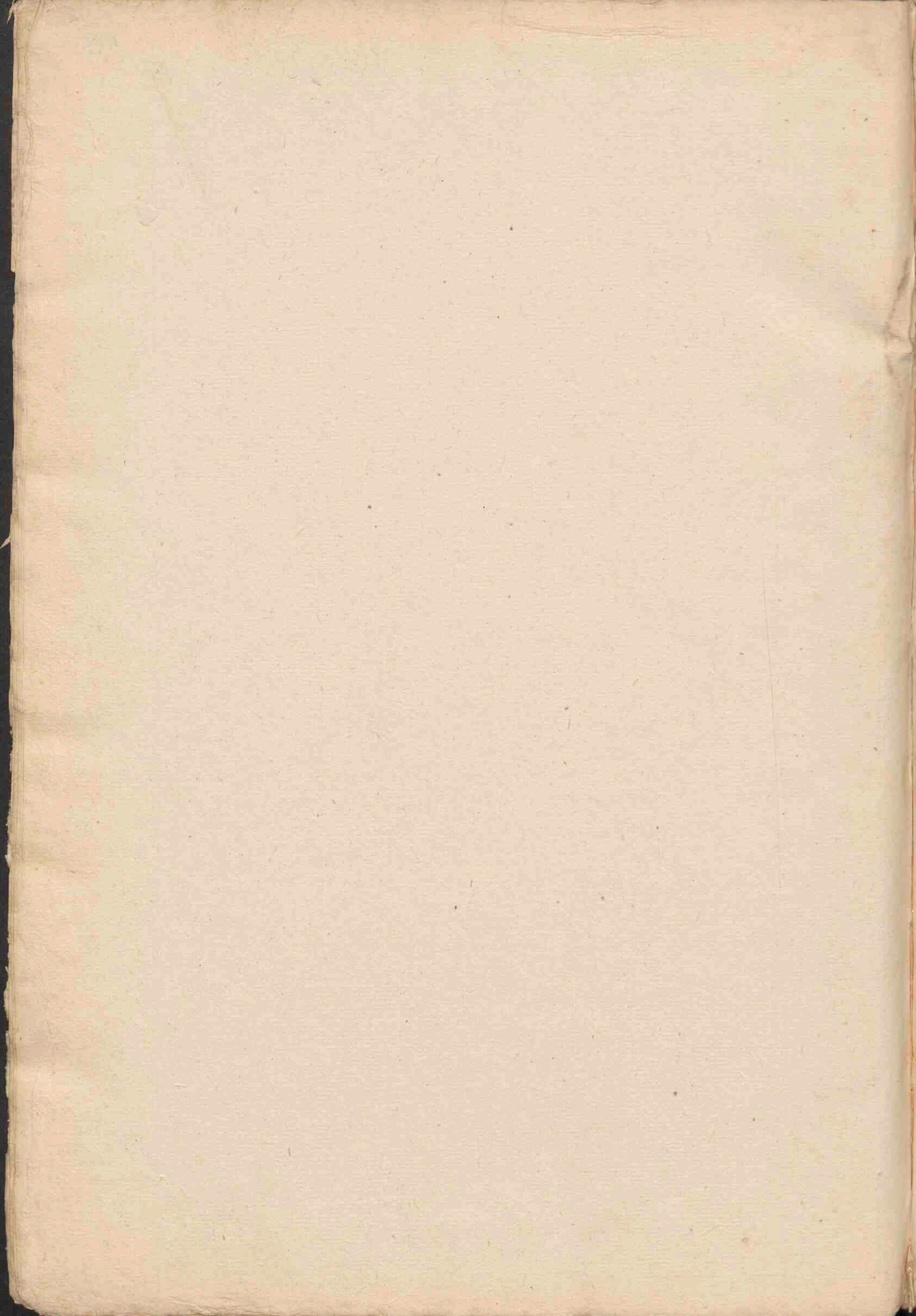
die stede mede te spoysen en te stercken als hij dede Want die van Gorinche qua
me daer tegen met roijsagen die hingen Met roije en haelde die prouate
en reysen in En als hartoghe Willem dat enu brack hij op Met sijne
leger streeck te voert met sijne heer by der rypelle voersz op de dijck
mitte Over van daer hartoghe Reijnout lach en meende mer hem gheshe
den te hebben dat in en gesiede overmits dat het doe nacht Maet dorst
dreef hij dien nacht al daer legge tot des andere dages om da te sijn
de mer eer die ander dorst quid porrede hartoghe Reijnout mit
sijne hoop al eer die sonne zo ghuick en wech doe recht kwout Maet
te lande van getreubest sonder tuieney so Bijt al ghesraft had daer
hij om Met was als voersz is En in der selfder morgestonde voersz quam
die heer van Name en die stadt van Vrecht mit hoere vriende bij Arkelbe
herth en sage nuwe hem over die getreuche in roere so sijn sonde en
bestunde ware En daer lach die hingen hische hem beide dat die een
bij de andere mit come rone en die getreuche Name zo de selfde dorst
in hoere stede En als hartoghe Willem sacht dat hartoghe Reijnout
al so nach wech en mit sijn de en vrende streeck hij weder in
sijn leger bestude dat hings te goerchen en sijn ander stode en
steden daer bij ghelege en wech doe weder te Hollandt waer daer
hij te doey had En die heer van Arkel en die ionckheer sijn soey daer
gen doe op in hartoghe Reijnouts hande die stede van gorinchen
En die hartoghe dede die stede bestu en daer waer doe te geleghey
oerloghe want die van de huse stode met srenbisse in die stede
en die Mote stede stode weder zo de huse en dat slyf te Mijl
staende en elck van de heer stadich de te te de andere daer sijn best
mochten In de selfde ier voersz onlange von hofanout begunst
te huse en waer te over dragde had wort want het dodes
elches nacht te gansh ijs dat me met vrede overmocht Dese wort
diende ontrent of ei weche lanch en eynde ontrent Oostelant
Int ier ons heer M. cccc en vij en doet began te doeye waer
te stou van wijnde en van weder en daer qua te op vorder dat
mit de ijs gang al te groote stede dede binne desen hinde wort
maechte hartoghe Willemz vriende die in sijne stede en stode an die
rank van de lande van getre lag hij menich op set sijn hande te hijn
me hie te sime tegen in de lande van getre vengen en sloege daer
menich weine en haelde zone so te rabel so te best so anders
waer in ketrelwert en bomezelwert en quame te hie onghefarr
dicht weder binne hoere stede Die getre vingen hem voer
maels menichsant te vomek waer sacht dat Hollandt waer te
geel lant en hart dat meent in rijde mocht sijn stede daer waer vorder
ten in sraffen Mij waer hem al voel ghebruggen en hart met de
wort

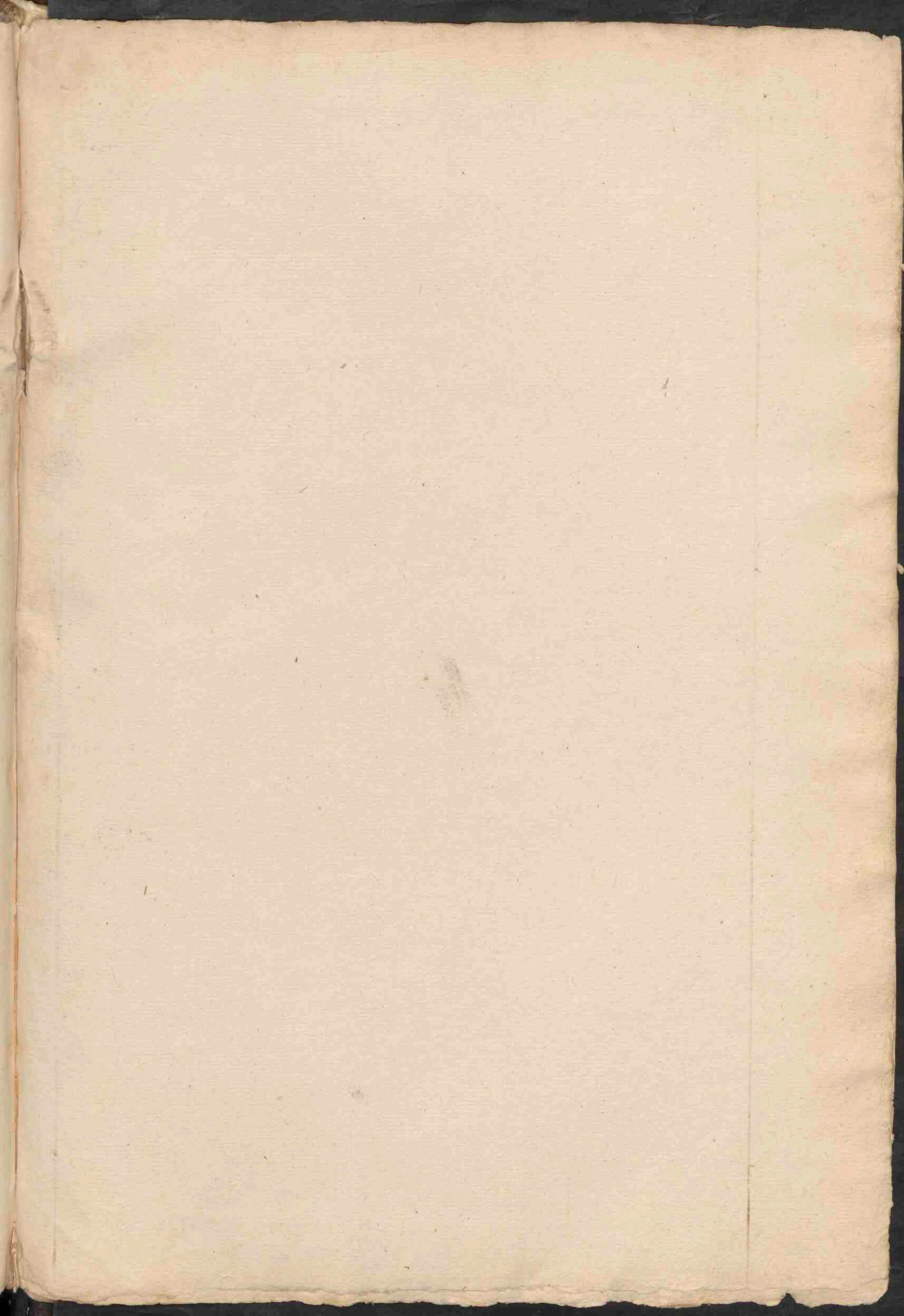
Doest dat me oer al mocht oer Water en te lande te Wage te puerde Hoe
 stant en Wanneer sy (vroude) Mochtans en quame sy doe nie in Holland mer
 da tve reysen in de lande va Biesde als die ene in ee dorpe en hiet
 Houchhisen daer sy brant voerde En als heer Johan va rone borch
 dat de na wesch sy Met mit die va Biesde en van sinte geertijden
 berch tot de viande mit grook gherichte mit hoepelk hoerd en ghe
 rij woende Holland Holland Na al doot Na al doot En die gelres
 hadde daer Abel e manen tegen een als me na Enad mer al sijn die
 hiet ee menich Meer was datme an grender syde behemd en rone Hoe
 stant die ander Man so verhoere daer die geldis deden moet oer
 mits de voers gherichte en so sijn hoerder viande lands ward
 name die blucht sonde hem weder oer die mase te rone daer
 hoerder ee deel vdrant mit hoere puerde in ee zeet va den
 yse daer oermits de scoem gesmilt en van de lande af gheset
 was heer Jan voers met die va Biesde en van sinte geertij
 de berche wesch en berch daer veel gelres en brock mer ghe
 vangen in dan sijn met die va Biesde en van sinte geertijden
 berch stant Metz herome was En op die selfde hiet vordwaelde
 vij guldens in de dorpe voers kepe en roope in ee vorkenpot
 om hem hiede aldaer te berghen uno hiet inder nacht tot dat sijn
 snide meene wesch te rone mer in de auront alst besmette
 was quid een siege daer an stote mits minke sijn waende datte
 hiede ghebrust hadde en wane verbeut en reye vry geuen ons vry
 geuen ons so dass die hiede aldaer ghebaer woerde die daer toe quar
 me en name se al so ghebrange En die ander reyse quame die gelt
 sijn met heer nacht va boue door de lande va brabant weder in
 de lande va Biesde tot blyme en tot nigh woefde en brande daer ee
 deel in elken dorpe veyn tog va daer voert oer die mase in de
 lande va gelre onghesraet ver dass die va Biesde rone ghebaer wor
 de en tot hem vtroome Daer na inder vash dede hartoghe Wilhe
 va beijere grane va holland timmer ee blorhijp en als dat ber
 reijt was sende sijn vriende daer mede in datum neue foue
 sijn oer die vael die dat aldaer opstogge op de witte domedach
 snachs by soytgens veel En als sijn dat vorsch aldaer begrepe
 en opgheslage hadde smorgens uit beust was qua hartoghe sijn
 mont va gelre mit beerracht en mende aldaer op die selfde se
 de ee blorhijp op gheslage te hebbe En als sijn dat voers vorsch
 daer sach schoet sijn vreselitz mit bijnse en mit sijn die Holladers
 vordet

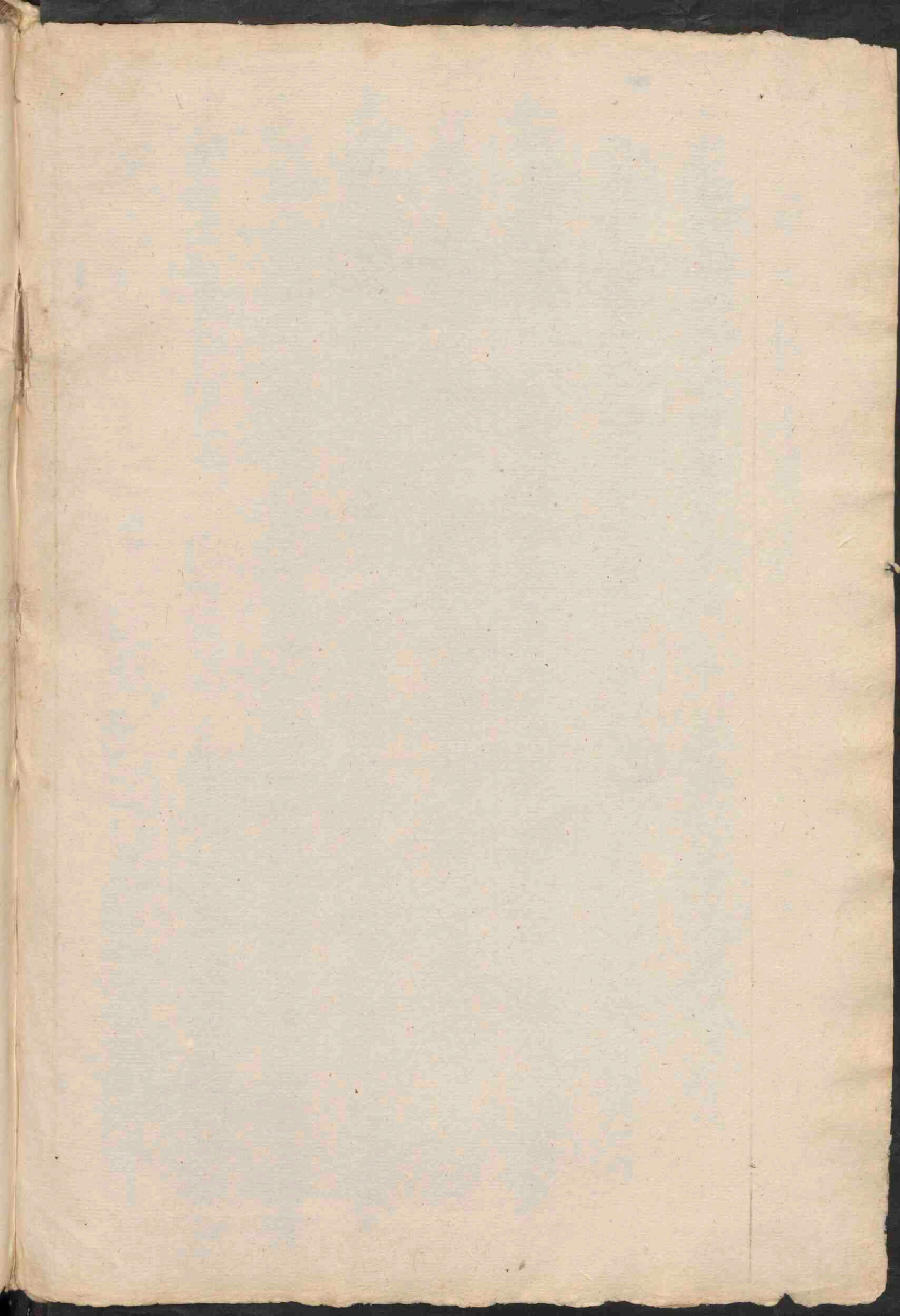
Voordert doerheide an beide zee makende hoer volwerthe lafse en hielden dat
 bloetlijns met hoere volwerthe tegen de hartoghe van Gela En roylwege
 na oegschen an beide deser vorste vriende an beide sijde om eene vrede end
 bestant hifche beide hoere en lande dien sij an de selfde heerde vrede
 na dirwende in lande mit sulche voerwaerde dat die ontfack an beide
 de zijde onderlinghe verlich soude vare en hoere hoer omfroyge han
 hie en hoer goede verlijche of hoere oude tolke en recht diera
 de de tijt des vrede behandeliche dat die eene van Gorinche die om
 hartoghe Willhems Witte Met gorinchem Vone niet in Gorinche come
 en sande binne der tijt des vrede voers des sande he hoer goet volge

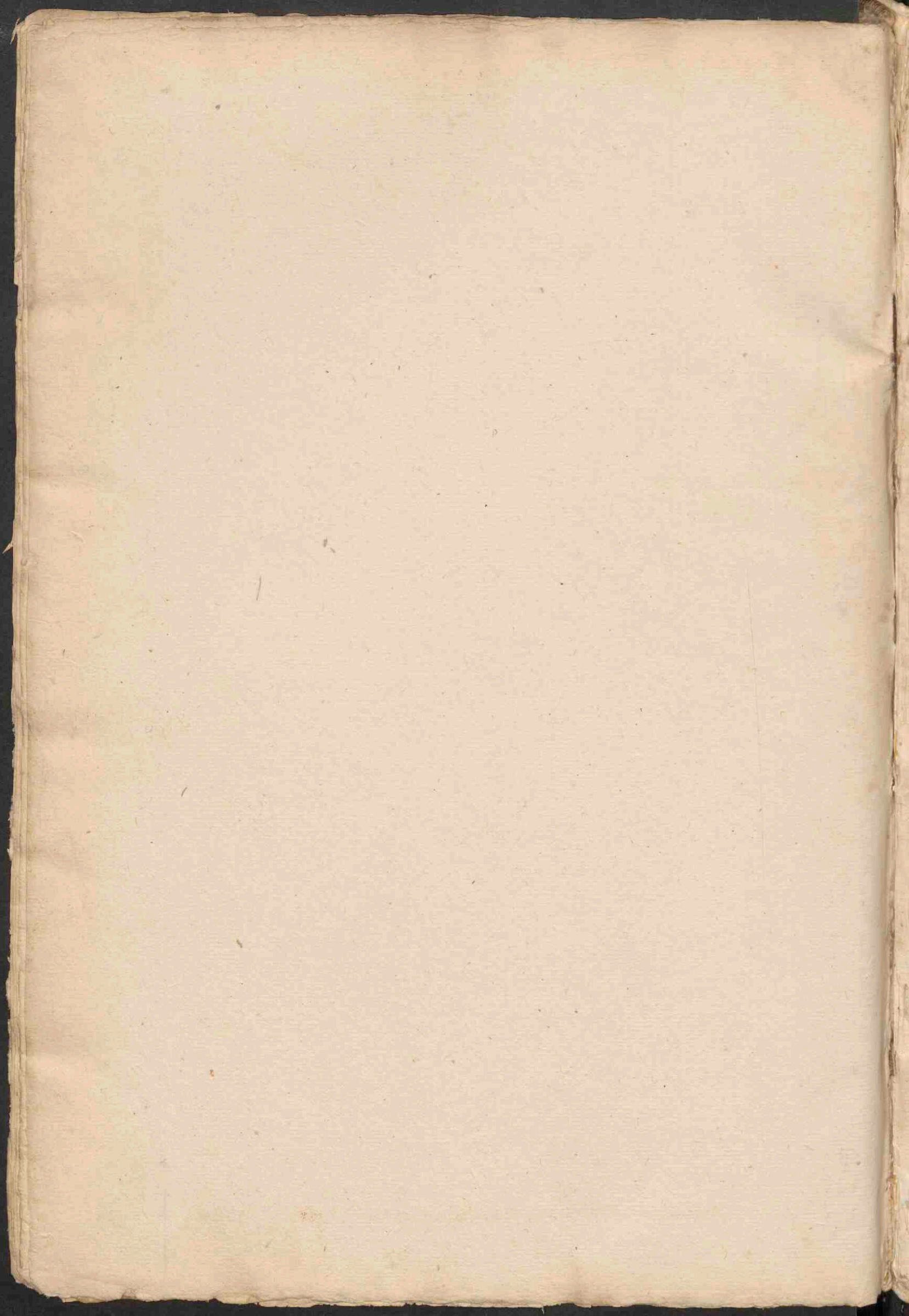
In desen tijde vone veel libedeckes en zeezoenars die goede schiep en
 roophide zwaerliche plige te besudliche by der zee en hadden onthout
 in die vreesse euse inde Edo Wijnkens en Enno te werde hontlinge
 waer om somighe herze stede als Lubek Hamburch mit der stad Day
 Camoe mit die stede van Amsterda en somighe ander stede Met Hollant
 en by der zijde zee vheloge samentlijst overdroege en met hem hene
 hontlinge ten broeke en to alwarske als dat sij die libedeckes
 en hoer onthandere soude herte En dien onrust die me daer om
 doen soude voeder neme en gader van conpulle van alle sippinghe end
 goede vander zee En dit voort overdroege en gesloek mit vofent
 des hooghheboore dierlijche he vorste hartoghe Willhems van beide
 re gram van Hollant sijns hooghen raeds en goede stede Also
 dat die van Amsterda Met mechtin We grocke soere als te sulke en
 te Enz mit die sjoers en sjoers hindere daer toe eene hoestma
 met en eesti soudenars ghewoen Dese voere Met van Am
 sterda onhent ojnseze quame tot Ferde by de andere sjoere
 stede en by hene van de broeke voers vone aldaer samentlijst
 vol vijn stede en dusterde die meste deel daer die hofedekes
 voers onthant Met plige te hobbij of hoere onthandere toe her
 hoerde En Met stoken voers sij staen hie na hene van
 de broeke in om hem mede te behesen tegen sijne vriende Ende
 behofde de stede aldaer mit meere hofedekes onthoude en als
 dit al de ghesiet vone quame sij voeder tot Amsterda onhent
 onser vraniltoe dach natalitatis.

finis. (defectus)
 (Analectas, III, 336)

Willibr. Gravé van Stoll. eer by Rooms-coning word, is ridder geslagen
synde bevoentis wapentier (armiger) f. 48. vide Batum p. 17. et Bibel. 82
Brugman. p. 207. b.

Gerrit Dapifer. f. 32. b. pro quo vitiale dapifer. exemplar M. Vossii Gerrit dapifer. f. 22. a.
ubi et in relig. hist. belgica. ac latino. p. 168.

Batone, pro quo malefica manus Siccom expositit. f. 22.
cum tamis oia antiqua MSS. exemplaria, quotquot
vidi habent Batone.

